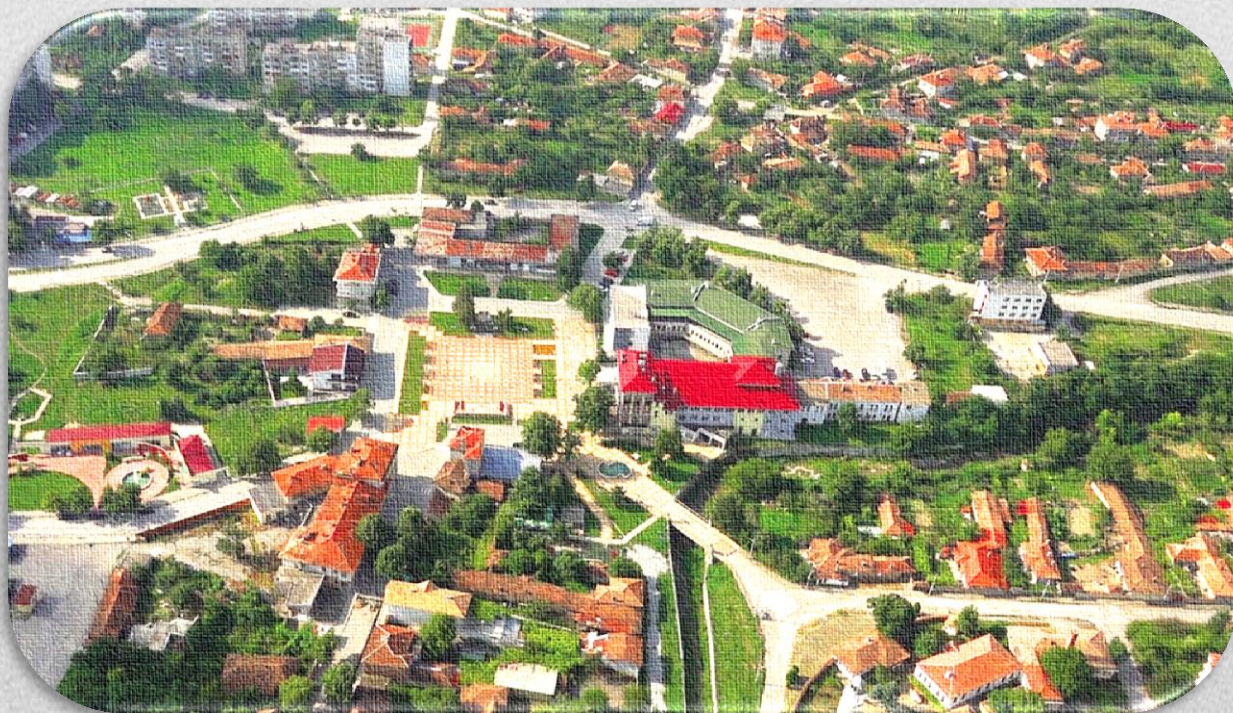

ПЛАН за интегрирано развитие на община Смядово

2021 г. - 2027 г.

Смядово, 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на таблиците	3
Списък на фигурите	9
Списък на картите	10
Списък на използваните абривиатури и съкращения	10
<i>Част I Въведение</i>	<i>14</i>
<i>Част II Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община</i>	<i>24</i>
1. Обща характеристика/профил на общината	24
2. Състояние на местната икономика	40
3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси	64
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	110
5. Екологично състояние и рискове	164
6. Анализ на административния капацитет на общинската администрация за реализация на ПИРО, както и необходимостта от укрепването му	192
7. Анализ на културно-историческото наследство	211
8. Анализ на състоянието на селищната мрежа и жилищния сектор	224
9. Описание на елементите на градското културно наследство в градовете	238
10. Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници, които имат потенциал да повлияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на общината	244
11. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината	251
12. SWOT-анализ	254
13. Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД	257
<i>Част III Цели и приоритети за развитие на общината за периода 2021-2027</i>	<i>260</i>
Визия	261
Цели и приоритети	263
<i>Част IV. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението</i>	

<i>на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност</i>	282
<i>Част V. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини -приоритетни зони за въздействие</i>	292
<i>Част VI. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие</i>	311
<i>Част VII. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия</i>	321
<i>Част VIII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО</i>	324
<i>Част IX. Приложения.....</i>	326
Използвани източници	326

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица №	Наименование	стр.
Таблица 1	Населени места община Смядово	24
Таблица 2	Средна температура на въздуха	27
Таблица 3	Разпределение на средните сезонни и годишни суми на валежите	28
Таблица 4	Списък на вековни дървета на територията на ДГС Смядово	39
Таблица 5	Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2010-2019 г.	41
Таблица 6	БВП и БДС по икономически сектори с данни за 2015-2018 г. за област Шумен	42
Таблица 7	Чуждестранни преки инвестиции	42
Таблица 8	Предприятия от нефинансовия сектор на икономиката по икономически дейности в област Шумен и община Смядово	43
Таблица 9	Предприятия от нефинансовия сектор на икономиката по групи според броя на заетите в тях, лица в община Смядово	44
Таблица 10	Основни показатели на регистрираните нефинансови предприятия – 2015-2018 г.	45
Таблица 11	Заети лица в предприятия от нефинансовия сектор на икономиката по икономически дейности в област Шумен и община Смядово	46
Таблица 12	Средна брутна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение по ИД в община Смядово	47
Таблица 13	Разходи за дълготрайни материални активи (ДМА) по икономически дейности за 2011-2015 г.	48
Таблица 14	Баланс по видове територии по предназначение	49
Таблица 15	Баланс по видове територии по предназначение по населени места (в дка)	50
Таблица 16	Баланс по видове собственост	50
Таблица 17	Динамика на регистрираните земеделски стопани в община Смядово в периода 2015/2016 – 2019/2020 стопански години	52
Таблица 18	Размер на засетите площи с основни земеделски култури в община Смядово за периода 2015/2016 – 2019/2020 стопански години в дка	52
Таблица 19	Получени средни добиви от основните култури (т/дка) по стопански години	53
Таблица 20	Брой отглеждани животни	54
Таблица 21	Брой на стопаните	54
Таблица 22	Баланс по видове собственост - горско стопанство	55

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Таблица 23	Площ на общинските гори по вид територия и земища	56
Таблица 24	Собственост и вид на територията	57
Таблица 25	Разпределение на дървопроизводителната площ по наклон на терена	58
Таблица 26	Разпределение по функционални групи	58
Таблица 27	Разпределение на общата площ и запаса без клони по групи гори и функционални групи	59
Таблица 28	Размер на добитата дървесина в общинските горски територии	59
Таблица 29	Произведена продукция, нетни приходи от продажби, заети лица	62
Таблица 30	Данни за населението, разпределено по област, община и населено място за периода 2015г. - 31.12.2019 г.	65
Таблица 31	Население към 31.12.2019 г. област Шумен, общини и пол	65
Таблица 32	Таблица на населението по постоянен и настоящ адрес област ШУМЕН община СМЯДОВО към 15.09.2020 г.	66
Таблица 33	Коефициент на възрастова зависимост към 31.12. за страната, за област Шумен и община Смядово	67
Таблица 34	Гъстота на населението към 31.12.2019 г. на кв. метър	68
Таблица 35	Родени с постоянен адрес в Община Смядово за периода 2015 – 2019 година	68
Таблица 36	Починали с постоянен адрес в Община Смядово за периода 2015 – 2019 година	68
Таблица 37	Естествен прираст на населението на община Смядово	69
Таблица 38	Естествен прираст на населението за страната, за област Шумен и община Смядово	70
Таблица 39	Прогноза за населението през переспективния период 2020-2027 г.в община Смядово, към 31.12. на съответната година	70
Таблица 40	Динамика на изменение на населението на гр. Смядово	70
Таблица 41	Механичен прираст на населението за страната, за област Шумен и община Смядово	71
Таблица 42	Естествен и Механичен прираст на населението в община Смядово	71
Таблица 43	Население на община Смядово по етническа група по възрастови групи и пол към 31.12.	72
Таблица 44	Половото разделение	73
Таблица 45	Процентно съотношение мъже/жени	74
Таблица 46	Данни за структурата на безработните лица в община Смядово	75

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Таблица 47	Организация на образованието в община Смядово в периода 2015 – 2019 г.	79
Таблица 48	Организация на образованието по населени места	80
Таблица 49	Информация за броя на децата в детските градини, разположени на територията на община Смядово	80
Таблица 50	Информация за броя на децата и персонала в ДГ „Маргаритка“ гр. Смядово	81
Таблица 51	Информация за броя на децата и персонала в ДГ „Радост“ с. Янково	82
Таблица 52	Информация за броя на децата и персонала в ДГ „Щастливо детство“ с. Риш	83
Таблица 53	Информация за броя на учениците в учебните заведения, разположени на територията на община Смядово	84
Таблица 54	Разпределение на учениците по класове в СУ „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Смядово	86
Таблица 55	Информация за общия брой на персонала в СУ „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Смядово	86
Таблица 56	Разпределение на учениците по класове в ОУ „Христо Ботев“, село Янково	87
Таблица 57	Информация за общия брой на персонала в ОУ „Христо Ботев“, село Янково	87
Таблица 58	Разпределение на учениците по класове в ОУ „Васил Априлов“, село Риш	88
Таблица 59	Информация за общия брой на персонала в ОУ „Васил Априлов“, село Риш	89
Таблица 60	Брой на учениците в община Смядово по образователни степени	89
Таблица 61	Брой на учениците отпаднали от образователния процес	90
Таблица 62	Здравеопазване в община Смядово	92
Таблица 63	Видове социални услуги	94
Таблица 64	Анализ потребители МЛП	102
Таблица 65	Народни читалища в община Смядово	107
Таблица 66	Спортни обекти (вкл. в училища)	108
Таблица 67	Характеристика на републиканската пътна мрежа на територията на Община Смядово	113
Таблица 68	Състояние на републиканската пътна мрежа на територията на Община Смядово	114
Таблица 69	Списък на населените места на територията на Община Смядово, през които преминават републикански пътища	114
Таблица 70	Ремонтирани участъци и пътища за периода 2014-2019 г.	114

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Таблица 71	Средноденонощна годишна интензивност на автомобилното движение	115
Таблица 72	Средноденонощна годишна интензивност на автомобилното движение	115
Таблица 73	Рискови участъци на ПТП от Републиканската пътна мрежа на територията на община Смядово	116
Таблица 74	Общински и местни пътища	117
Таблица 75	Ремонтирани /рехабилитирани/ общински пътища – първи етап (изпълнен)	118
Таблица 76	Ремонтирани /рехабилитирани/ общински пътища – втори етап (в процес на изпълнение)	119
Таблица 77	Улична пътна мрежа	121
Таблица 78	Рехабилитирана улична пътна мрежа	122
Таблица 79	Средногодишно издадените абонаментни карти за пътуване на жители в община Смядово	125
Таблица 80	Технически характеристики на ВС Смядово и ВС Кълново	127
Таблица 81	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Смядово	127
Таблица 82	Оразмерителни параметри - ВС Смядово	128
Таблица 83	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Кълново	128
Таблица 84	Оразмерителни параметри - ВС Кълново	129
Таблица 85	Вътрешната водопроводна мрежа на град Смядово, съгласно справка на „В и К- Шумен“ ООД, по дължини и диаметри	129
Таблица 86	Технически характеристики на водоснабдителна система Янково	131
Таблица 87	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Янково	131
Таблица 88	Оразмерителни параметри - ВС Янково	132
Таблица 89	Технически характеристики на ВС Бял бряг	133
Таблица 90	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Бял бряг	133
Таблица 91	Оразмерителни параметри - ВС Бял бряг	133
Таблица 92	Технически характеристики на ВС Ново Янково	134
Таблица 93	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Ново Янково	134
Таблица 94	Оразмерителни параметри - ВС Ново Янково	135
Таблица 95	Технически характеристики на ВС Черни връх	135
Таблица 96	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Черни връх	136
Таблица 97	Оразмерителни параметри - ВС Черни връх	136
Таблица 98	Технически характеристики на ВС Желъд	136
Таблица 99	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Желъд	137

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Таблица 100	Оразмерителни параметри - ВС Желъд	137
Таблица 101	Технически характеристики на ВС Веселиново	138
Таблица 102	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Веселиново	139
Таблица 103	Оразмерителни параметри - ВС Веселиново	139
Таблица 104	Технически характеристики на ВС Александрово	140
Таблица 105	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Александрово	141
Таблица 106	Оразмерителни параметри - ВС Александрово	141
Таблица 107	Технически характеристики на ВС Риш	142
Таблица 108	Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Риш	143
Таблица 109	Оразмерителни параметри - ВС Александрово	143
Таблица 110	Отклонения от качеството на водите за питейно-битово водоснабдяване	144
Таблица 111	Брой аварии по водопроводната мрежа в община Смядово	145
Таблица 112	Населени места с режим на водоподаване за периода 2015-2018	146
Таблица 113	Водопотреблението и загубите на населените места на територията на община Смядово	147
Таблица 114	Ползване на информационни средства	152
Таблица 115	Справка брой клиенти по населени места за община Смядово	153
Таблица 116	Изкупувана енергия за 2019 г.	154
Таблица 117	Детски площадки	159
Таблица 118	Спортни площадки	160
Таблица 119	Действащи застроителни и регулационни планове	162
Таблица 120	Характеристика на уличната мрежа	163
Таблица 121	Свлачица	163
Таблица 122	Израходвани горива за отопление в Община Смядово за периода 2015-2019 г.	165
Таблица 123	Статус на повърхностните водни тела, община Смядово	168
Таблица 124	Основни физико-химични показатели	169
Таблица 125	Регистър на чувствителните зони на територията на ЧР	171
Таблица 126	Регистър на повърхностни водни тела, определени като зони за защита за питейни нужди, (съгласно чл. 119а от Закона за водите)	171
Таблица 127	Регистър на подземни водни тела, определени като зони за защита за питейни нужди, (съгл. чл. 119а от Закона за водите)	171
Таблица 128	Защитени зони	172

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Таблица 129	Пунктове за мониторинг на подземни води за количествено и химично състояние в района на община Смядово	173
Таблица 130	Райони със значителен потенциален риск от наводнения	173
Таблица 131	Оценка на екологичното и химичното състояние на подземните водни тела	175
Таблица 132	Разрешително за заустване	177
Таблица 133	Загуби по ВиК мрежата в населените места на община Смядово за периода	179
Таблица 134	Зона на водоснабдяване, с. Янково	179
Таблица 135	Обща дължина на изградена канализационна мрежа – Смядово	181
Таблица 136	Генерираните ТБО за периода от 2017- 2019 г.	185
Таблица 137	Отчет за количества отпадъци, получени от системата за разделно събиране на територията на община Смядово за периода 2017-2019 г.	186
Таблица 138	Сезонно разпределение на дела на биоразградимите отпадъци в община Смядово	186
Таблица 139	Справка за предадени опасни отпадъци от домакинствата на община Смядово през 2019, 2020 г.	188
Таблица 140	Баланс на територията на защитени зони от Натура 2000 и защитени територии	190
Таблица 141	Численост на общинската администрация	197
Таблица 142	Структура на всички приходи на община Смядово	200
Таблица 143	Структура на субсидиите/трансферите на Община Смядово	200
Таблица 144	Структура на разходите по функции на Община Смядово	202
Таблица 145	Средства по европейски проекти	204
Таблица 146	Брой, стойност и БФП на проектите реализирани в община Смядово за периода 2007-2020 г.	207
Таблица 147	Класификация на недвижимите културни ценности на територията на община Смядово	213
Таблица 148	Разпределение на недвижимите културни ценности	213
Таблица 149	Пространствена структура и териториален обхват недвижимите културни ценности	221
Таблица 150	Културна и научна стойност и обществена значимост недвижимите културни ценности	222
Таблица 151	Жилища	229
Таблица 152	Жилища към 31.12.2015 г. по периоди на построяване	231
Таблица 153	Жилища към 31.12.2015 г. по етажност на сградите	232
Таблица 154	Жилища към 31.12.2015 г. по форма на собственост	232
Таблица 155	Жилища към 31.12.2015 г. по вид на конструкцията	233
Таблица 156	Жилища към 31.12.2015 г. по броя на стаите	234
Таблица 157	Жилища към 31.12.2015 г. по благоустроеност	235
Таблица 158	Домакинства и семейства в община Смядово по населени места	238

Таблица 159	План за изпълнение на комуникационната стратегия	289
Таблица 160	Индикативната финансова таблица	314

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура №	Наименование	стр.
Фигура 1	Разлики в системата от документи за стратегическо планиране след изменението на ЗРР за новия програмен период	15
Фигура 2	Глобални цели на устойчивото развитие (ООН)/ Трансформиране на нашия свят: Дневен ред 2030 за устойчиво развитие	17
Фигура 3	Разпределение на площта на община Смядово по видове територии	50
Фигура 4	Разпределение на площта на община Смядово по видове собственост	51
Фигура 5	Разпределенията на земите, според вида собственост във всяко едно населено място от общината	51
Фигура 6	Разпределение на горски територии по видове собственост	55
Фигура 7	Площи (в ха) по населени места	57
Фигура 8	Население по населени места община Смядово	67
Фигура 9	Равнище на безработицата	74
Фигура 10	Регистрирани безработни лица през 2019 г.	76
Фигура 11	Образователна структура на безработните лица през 2019 г.	77
Фигура 12	Схема на общинските и местните пътища в община Смядово	118
Фигура 13	Схема на водоснабдителна група Смядово	126
Фигура 14	Схема на водоснабдителна система Янково, Бял бряг, Ново Янково, Черни връх и Желъд	130
Фигура 15	Схема на водоснабдителна система село Веселиново	138
Фигура 16	Схема водоснабдителна система Александрово	140
Фигура 17	Схема на водоснабдителна система Риш	142
Фигура 18	Съществуваща канализационна мрежа Смядово	180
Фигура 19	Структура на Общинска администрация Смядово	194
Фигура 20	Приходна част на бюджета	199
Фигура 21	Структура на всички приходи на община Смядово	200
Фигура 22	Структура на субсидиите/трансферите на Община Смядово	201
Фигура 23	Схема на селищната мрежа	225
Фигура 24	Схема на град Смядово	225
Фигура 25	Схема на село Александрово	226
Фигура 26	Схема на село Бял бряг	226
Фигура 27	Схема на село Веселиново	226

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Фигура 28	Схема на село Желъд	227
Фигура 29	Схема на село Кълново	227
Фигура 30	Схема на село Ново Янково	227
Фигура 31	Схема на село Риш	228
Фигура 32	Схема на село Черни връх	228
Фигура 33	Схема на село Янково	228
Фигура 34	Полезна площ на жилищата	230
Фигура 35	Жилищни сгради по вид	230
Фигура 36	Жилища по периоди на построяване	231
Фигура 37	Жилища по вид на конструкцията	234
Фигура 38	Обитавани жилища в община Смядово по източник на водоснабдяване	236
Фигура 39	Обитавани жилища в община Смядово по наличие на канализация	237
Фигура 40	КПРО на община Смядово – Функционално-йерархична структура	245
Фигура 41	КПРО на община Смядово – Осци на развитие	246
Фигура 42	Карта на територията на МИГ „Дългопол-Смядово“	249
Фигура 43	Стратегически цели	262
Фигура 44	Приоритети	264
Фигура 45	Интегриран подход	312
Фигура 46	Разпределение на финансовите ресурси по приоритетни направления	315
Фигура 47	Разпределение на финансовите ресурси по източници на финансиране	316

СПИСЪК НА КАРТИТЕ

Карта №	Наименование	стр.
Карта 1	Слънчево греене	28
Карта 2	Карта на републиканската и общинската пътна мрежа на територията на община Смядово	112

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ

АД	Акционерно дружество
АИС	Автоматизирана информационна система
АКБ	Археологическа карта на България
АМ	Автомагистрала
АНКПР	Актуализирана национална концепция за пространствено развитие
АО	Административно обслужване
АПИ	Агенция Пътна инфраструктура
АСП	Агенция за социално подпомагане

АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
БАН	Българска академия на науките
БВП	Брутен вътрешен продукт
БГ	България
БЕЛ	Български език и литература
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	Водно електрична централа
ВИ	Възобновяеми източници
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВН	Високо напрежение
ГИС	Географска информационна система
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЕУ	Държавна агенция Електронно управление
ДБТ	Дирекция бюро по труда
ДВ	Държавен вестник
ДГ	Детска градина
ДГС	Държавно горско стопанство
ДМА	Дълготрайни материални активи
ДП НКЖИ	Държавно предприятие Национална компания Железопътна инфраструктура
ДФ	Държавен фонд
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕЕС	Електроенергийна система
ЕИ	Електронна идентификация
ЕИО	Европейска икономическа общност
ЕКАТТЕ	Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕРП	Електроразпределение
ЕС	Европейски съюз
ЕСО	Електроенергиен системен оператор
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕТ	Едноличен търговец
ЕФ	Европейски фондове
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗГ	Закон за горите
ЗЕВИ	Закон за енергията от възобновяеми източници
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЕЕ	Закон за енергийна ефективност
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗОС	Закон за общинската собственост
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗТ	Закон за туризма
ИАОС	Изпълнителната агенция по околна среда
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
ИТИ	Интегрирани териториални инвестиции
ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КК	Кадастрална карта
КН	Културно наследство
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МВР	Министерство на вътрешните работи
МИГ	Местна инициативна група
МОН	Министерство на образованието и науката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МТД	Местни данъци и такси
НАП	Национална агенция по приходите
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НКН	Недвижимо културно наследство
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НКРПР	Национална концепция за регионално и пространствено развитие
НКЦ	Недвижима културна ценност
НИНКН	Национален институт за недвижимо културно наследство
НКН	Недвижимо културно наследство
НКЦ	Недвижима културна ценност
НОИ	Национален осигурителен институт
НПО	Неправителствена организация
НПР	Национална програма за развитие
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НЧ	Народно читалище
ОД	Областна дирекция
ОДЗ	Областна дирекция „Земеделие“
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ООН	Организация на обединените нации
О.п.	Обходен път

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПР	Общински план за развитие
ОПУ	Областно пътно управление
ОУ	Основно училище
ОУП	Общ устройствен план
ОУПО	Общ устройствен план на общината
ПАВ	Програма за атмосферния въздух
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПИ	Поземлен имот
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПК	Паметник на културата
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство
ПНИЕВИБ	Програмата за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПС	Помпена станция
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
ПЧП	Публично-частно партньорство
РДМА	Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи
РДСП	Регионална дирекция Социално подпомагане
РИМ	Регионален исторически музей
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РУО	Регионално управление на образованието
СЗР	Северозападен регион
СН	Средно напрежение
СОЗ	Санитарно охранителна зона
СУ	Средно училище
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТЕЦ	Топло електрическа централа
ТП	Териториално поделение
ТСБ	Териториално статистическо бюро
ФЕЦ	Фото електрична централа
ФК	Футболен клуб
ФПЧ	Фини прахови частици
ЦАО	Център за административно обслужване
ЦУР	Цели за устойчиво развитие
ШК	Шахтов кладенец
COVID-19	Coronavirus disease 2019 (Заболяване коронавирус 2019)
NUTS	Nomenclature des Unités territoriales statistiques (Номенклатура на териториалните единици за статистически цели)
SWOT	Strengths, weaknesses, opportunities and threats (Силни и слаби страни, възможности и заплахи)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Цели, място и роля на ПИРО като стратегически документ за регионално развитие на община Смядово

В своята същност Планът за интегрирано развитие на община Смядово (ПИРО) 2021- 2027 г. е основополагащ, стратегически документ и важен инструмент за управлението на общината през следващите седем години. Пространственият обхват на ПИРО включва цялата територия на общината – землищата на всичките 10 населени места. Планът за интегрирано развитие на общината е със средносрочно действие, като времето за неговото изпълнение съвпада със следващия програмен период на ЕС до края на 2027 година.

ПИРО като част от системата от стратегически документи интегрира регионалното и пространственото развитие и служи за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и населените места, които се отчитат при разработването на инвестиционни програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондовете на Европейския съюз. В унисон с тях е и планирането и изпълнението на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

ПИРО се изработва за цялата територия на общината, като могат да се определят зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за коопериране със съседни общини.

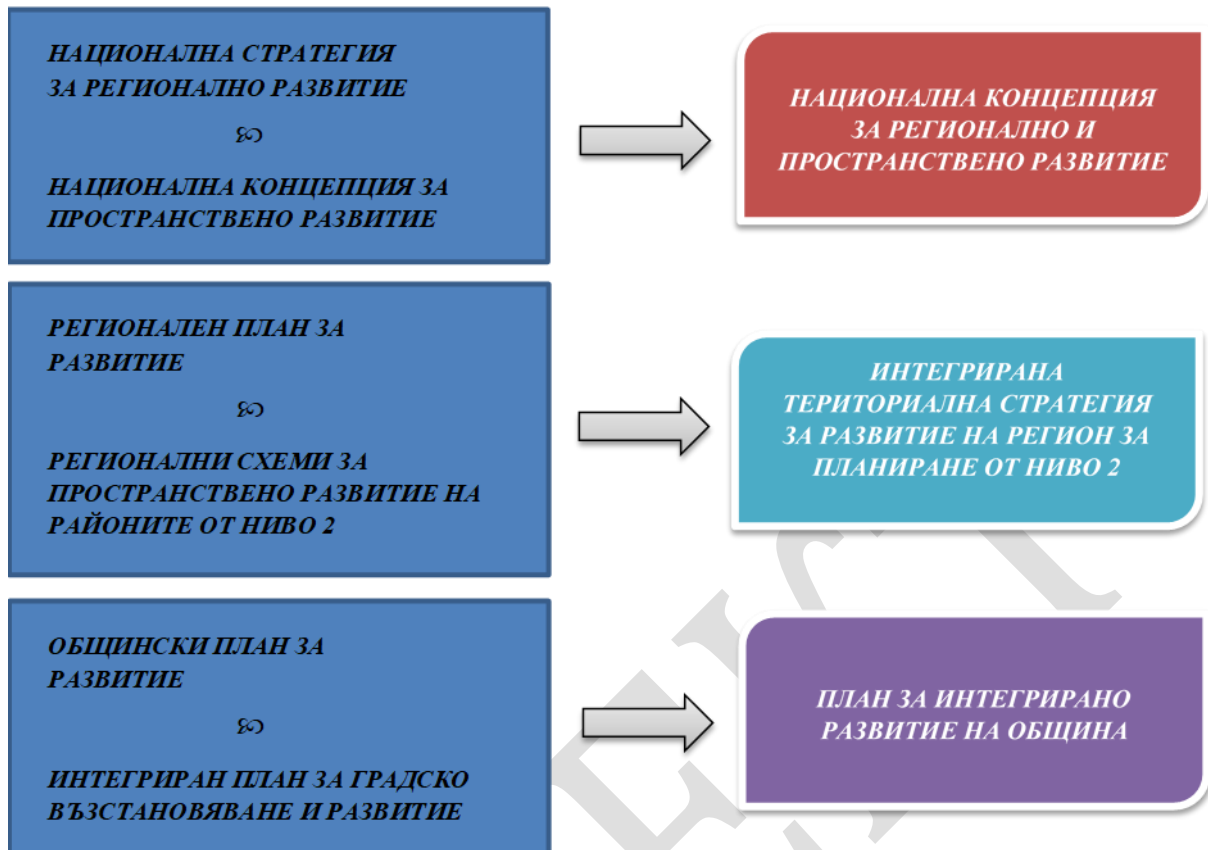
Основната цел на Плана за интегрирано развитие на община Смядово е да предложи обща рамка и последователност от конкретни действия за устойчиво и интегрирано развитие на местно ниво, обединени в конкретна програма за действие. Общинският план за интегрирано развитие е оперативен документ, обединяващ целите и начините за тяхното постигане, при задължително съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточния регион от ниво 2 и действащия Общ устройствен план.

2. Законови норми, подход и принципи

2.1. Законодателна рамка

- **Закон за регионалното развитие**

Изготвянето на плановете за интегрирано развитие на общини (ПИРО) е регламентирано в Закона за регионалното развитие с неговата редакция от март 2020 година, както и в правилника за неговото прилагане. В новия програмен период 2021-2027 г. ПИРО обединяват в рамките на един стратегически документ елементите на общинските плановете за развитие (ОПР) и интегрираните плановете за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които се изготвяха до момента (*виж фиг. 1*).

Фиг. 1 Разлики в системата от документи за стратегическо планиране след изменението на ЗРР за новия програмнен период

Източник: Община Смядово

Съгласно ЗРР плановете за интегрирано развитие на община са част от системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие. Те са в йерархична съподчиненост на документите от по-горните нива – интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2 и актуализираната Национална концепция за регионално и пространствено развитие. Изготвят се с хоризонт от 7 години и очертават средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината (чл. 13. ЗРР). В този смисъл ПИРО следва да отчете и предвижданията на общия устройствен план на общината, ако такъв е изготвен към момента на разработването му или двата документа да се изготвят паралелно, ако е възможно.

Към момента на изготвяне на ПИРО Смядово, в Община Смядово се разработва окончателния вариант на ОУП и настоящият документ се синхронизира с него.

ПИРО се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината, според чл. 13, ал. 4 от ЗРР.

- **Закон за туризма**

Изменението на Закона за туризма от 2020 г. (ДВ, бр. 17, 2020) изисква в програмата за реализация на плановете за интегрирано развитие на общините да се включва самостоятелен раздел, който съдържа общинската програма за развитие на туризма (чл. 11 от ЗТ). Тя следва да е в съответствие с приоритетите на областната

стратегия за развитие на туризма, Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегиите за развитие на отделни видове туризъм.

Следва да се подчертае, че стратегия на областно ниво (за област Шумен) не е изготвена и приета, което поставя пред трудности местната администрация за изготвянето на програма за развитието на туризма, която да е в „съответствие с приоритетите на областната стратегия“. Въпреки това, в ПИРО са включени мерки и проекти, които подкрепят развитието на туристически дейности в общината, съобразно местните специфики.

- **Други закони, имащи отношение към разработването и реализацията на ПИРО**

При изготвянето на ПИРО са взети предвид и редица закони, които имат пряко влияние върху управлението на територията и нейното финансиране. По-важните от тях са:

- *Закон за административно-териториалното устройство на Р България;*
- *Закон за местното самоуправление и местната администрация;*
- *Закон за администрацията;*
- *Закон за достъпа до обществена информация;*
- *Закон за общинската собственост;*
- *Закон за общинския дълг;*
- *Закон за общинските бюджети;*
- *Закона за публичните финанси;*
- *Закон за местни данъци и такси;*
- *Закон за водите;*
- *Закон за горите;*
- *Закон за концесиите;*
- *Закон за устройство на територията;*
- *Закон за управление на отпадъците;*
- *Закон за опазване на околната среда;*
- *Закон за пътищата;*
- *Закон за социалните услуги;*
- *Закон за подпомагане на земеделските производители;*
- *Закон за насърчаване на инвестициите,*
- *Закон за биоразнообразието и др.*

Освен изброените закони има и други специализирани административни актове, които определят дейността на общините в различни сектори и от които произтичат конкретни права и задължения на общинска администрация. Тук следва да се добавят Международните конвенции, ратифицирани от правителството на Р България, с които е свързана работата в конкретен сектор, в т.ч. права на човека, културно наследство и др.

2.2. Стратегическа рамка

Действащото законодателство задължително изисква осигуряването на съгласуваност на ПИРО с основните стратегически документи на европейско, национално и областно ниво. Тези документи са:

Фиг. 2 Глобални цели на устойчивото развитие (ООН)/ Трансформиране на нашия свят: Дневен ред 2030 за устойчиво развитие

Източник: Програма за устойчиво развитие 2030

Всички 17 цели са свързани помежду си и имат срок за тяхното постигане до 2030 г.

Те са насочени към преодоляване на глобалните предизвикателства, пред които сме изправени. Новите цели предвиждат изкореняването на крайната бедност във всичките ѝ форми, ликвидирането на глада и помощ за устойчивото развитие на селското стопанство, поощряване на здравословния начин на живот и съдействието за благополучието на всички хора, осигуряването на всеобщо и качествено образование, рационална употреба на водните ресурси, всеобщ достъп до екологично чиста енергетика и др. За постигането на целите ще трябва да бъдат изпълнени общо 169 производни задачи в областта на социално-икономическото развитие. Напредъкът по изпълнението на плана ще се обсъжда четири пъти годишно на форум на високо равнище под егидата на Общото събрание.

Документ за размисъл „Към устойчива Европа до 2030 г.“

Този документ замества действащата до сега Стратегия „Европа 2020“ като интерпретира отношението на страните от ЕС към глобалния Дневен ред 2030 за устойчиво развитие. В Европа е направено много - приоритетите за устойчиво развитие са включени в основни хоризонтални програми, както и в секторните политики и инициативи. ЕС е сред водещите сили за приемането на Програмата на ООН относно устойчивото развитие до 2030 г. и нейните цели за устойчиво развитие (ЦУР). За да постигнем целите до 2030 г. е необходимо всички страни да съблюдават тези цели в цялостната система на стратегическото и програмно планиране от националното ниво, през регионалните планове до плановете за интегрирано общинско развитие. Въпреки, че Община Смядово е малка община, тя е част от Европа и ПИРО Смядово е структуриран и целенасочен в рамките на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“

Програма за развитие: България 2030

Националната програма за развитие „България 2030“ е програмен документ, поставящ рамката и насоките за подготовка на останалите стратегически документи в страната. С тази програма се адаптират приоритетите на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“ към нашата национална специфика в границите на България. Документът определя **три стратегически цели: ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата**, за реализирането на които са предвидени целенасочени политики и интервенции, групирани в **пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие – Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България**. За постигането на стратегическите цели са дефинирани 13 национални приоритета, като с решението на правителството са определени водещите ведомства по отделните приоритети.

Актуализирана национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.

Устройството и управлението на националната територия до 2025 година се регламентира от Национална концепция за пространствено развитие, която е актуализирана през 2019 г. и с нея се полагат основите за Оперативна програма за развитие на регионите 2021-2027 г. Концепцията съдържа средносрочни и дългосрочни насоки за устройственото планиране и опазването на териториалните ресурси. Тя осигурява и подходяща основа за териториална насоченост и израз на секторните политики и стратегии, като се подчертава, че желаният модел за умерен полицентризъм (поддържане на мрежа от равномерно разпръснати градове, които са предпоставка за по-балансирано развитие и съживяване на селските и периферните райони) все още е на дневен ред. Актуализираният документ има няколко много важни нови елемента; отразени са новите насоки в европейската кохезионна политика и политиката за пространствено развитие; стратегическата ѝ част интегрира в още по-силна степен регионалното планиране с пространственото такова; и идентифицира конкретни територии със специфични характеристики, потребности и потенциали.

Интегрирана териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион за планиране за периода 2021-2027 г.

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточния регион от ниво 2 е стратегически планов документ, определящ общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027. Тя е разработена в съответствие с Националната концепция за регионално и пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчита предвижданията на секторните стратегии на регионално ниво в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда.

Стратегическата рамка за развитие на общините от североизточния регион (в частност община Смядово) произтича от Интегрираната териториална стратегия за развитие на североизточен регион от ниво 2.

Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион за планиране от ниво 2 е средносрочен стратегически планов документ, който определя политическата, икономическата, пространствената и тематична рамка на

развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027 г. Стратегията е разработена в съответствие с Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчита предвижданията на регионално ниво на секторните стратегии в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда. Определените цели и приоритети за развитие на Североизточен регион в периода 2021-2027 г. са в съответствие с целите и стратегиите на Националната програма за развитие: България 2030, Актуализираната национална концепция за пространствено развитие, както и целите на политиките на ЕС за сближаване и регионално развитие след 2020 г. ИТСП на регион за планиране от ниво 2 е част от системата от документи за планиране на пространственото развитие, регламентирани със Закона за регионалното развитие. Определени са три приоритета за развитието на региона:

Приоритет 1: Повишаване динамичността на региона в глобален мащаб – Специфични цели са насочени към повишаване на регионалната конкурентоспособност, научната и иновационна дейности, технологичното обновяване, новото индустриално развитие, създаването на привлекателна бизнес среда и подкрепа за малки и средни предприятия, ефективно и устойчиво използване на специфичните местни ресурси чрез развитие на икономика, свързана с морето, аграрно производство и туризъм с повишена добавена стойност, съпровождащи икономиката действия по опазване на околната среда и щадящо използване на териториалните ресурси. Икономическото развитие ще бъде съчетано със съблюдаване принципа на устойчиво развитие и намаляване на консумацията на енергия и суровини, развитие на „зелена” и „синя” икономика. В този контекст могат да получат реализация идеите за нови иновационни бизнес зони в Търговище, Варна – обхващаща общините Варна, Аксаково, Белослав и Девня, Добрич.

Приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. Социално включване – Този приоритет е насочен към подобряване на човешкия капитал и осигуряване на равен достъп до образование, здравеопазване, социални услуги, пазар на труда, както и повишаване на качеството на публичните услуги от първостепенно значение – здравеопазване, социални услуги и ефективно реализиране на пазара на труда. За изпълнение със съдържание действията по осъществяване целите на този приоритет ще се работи в направление осигуряване на равен достъп до качествено предучилищно и училищно образование, създаване на възможности за придобиване на знания, и умения в съответствие с пазара на труда, като се използва максимално капацитета и спецификата на наличните средни и висши учебни заведения.

Приоритет 3. Териториално развитие и сближаване – Преодоляването на значителните териториални неравновесия в региона ще се постига чрез подобряване на транспортната и комуникационна свързаност, което ще улеснява достъпа до публични услуги от по-висока степен, и чрез стимулиране развитието на градовете-центрове от различните йерархични равнища. Тук е важно доизграждане на АМ „Хемус”, АМ „Черно море”, скоростен път I-2 „Русе – Шумен”, Скоростен път „Варна – Шабла – Дуранкулак” и скоростен път “Силистра – Шумен – Карнобат – Ямбол – ГКПП Лесово. Добрата цифрова свързаност с високоскоростни мрежи е от решаващо значение за прехода към цифрови технологии на икономиките на Североизточен регион. Един от сериозните инструменти за насърчване социално-икономическото развитие на граничните райони е трансграничното сътрудничество. Дефинираните приоритети и

стратегически цели се оценяват като изключително важни за развитието на региона. Те ще бъдат изпълнени чрез взаимосвързани и интегрирани приоритети, които впоследствие ще бъдат обективизирани чрез мерки и дейности.

В териториалния обхват на Североизточния регион попадат териториите на областите: Варна, Добрич, Търговище и Шумен с общо 35 общини.

2.3. Подход

Приложеният методически подход и следваните принципи при разработването на плана са в пълно съответствие с нормативните изисквания, целите и приоритетите на социално-икономическото и пространственото развитие на общината, като интегрална част от СИР. Планът е съобразен със специфичните изисквания за прилагане на нормативните документи, регламентиращи дейностите на местното самоуправление, териториалното устройство и опазването на околната среда. От методологическа гледна точка разработването на плана се основава на „стратегическия подход“, „интегрирания подход“, „териториалния подход“, както и на „ориентирания към резултатите подход“. В рамките на разработването на ПИРО са приложени доказани теоретични постановки и методологически подходи за стратегическо планиране на устойчивото общинско развитие. Проучени и използвани са съвременните практики за подготовка на стратегически документи, изготвянето на комплексни анализи, синтезни оценки и прогнозиране на развитието съобразно наличните обстоятелства. Внимателно е подхождано към инструментите за реализация на плана, изградени на основата на прилаганите европейски подходи, но и на реалните опит и умения за управление на проекти в българските общини, включително структурите на местното самоуправление, неправителствения и частния сектор. Подобен начин осигурява внедряването на съвременни идеи, но и способност за тяхната изпълнимост.

2.4. Принципи

Следвани са следните основни принципи:

- **Структурираност.** Общинският план за интегрирано развитие е съвкупност на смислово, функционално и хронологично свързани елементи. Използван е утвърдения метод за последователно надграждане на първоначален анализ, синтезирани оценки, обоснована стратегия и оперативни инструменти за реализация.
- **Интегрираност.** Изследванията и изводите на ПИРО касаят разнообразните социални, икономически, екологични, културни и управленски проявления на местното развитие.
- **Точност.** Приложените анализи се основават преобладаващо на официална статистическа информация. Използвани са данните от текущата статистика на НСИ, както и други официални източници – ДБТ, ОДЗ, ОПУ, оператори на комунални услуги и др. Същият принцип е използван и при дефинирането на системата от индикатори, с оглед на нейната реална приложимост и резултатност.
- **Публичност.** Активният контакт и обмен на идеи със заинтересованите страни е ръководен принцип във всички дейности от обхвата на ПИРО. Съвместно са проследени характеристиките на общината, идентифицирани са проблемите и потенциалите, формулирани са стратегическите предложения и са положени основите за сътрудничество с оглед на реализацията на ПИРО.

3. Отговорности при разработването на ПИРО

3.1. Общи изисквания към подготовката, съгласуването и приемането на ПИРО

Съгласно ЗРР и Правилника за неговото прилагане няколко са основните фигури в процеса на подготовка, съгласуване и приемане на ПИРО – кметът на общината, общинският съвет, заинтересованите органи и организации - икономическите и социалните партньори, както и физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

Функцията на организатор при изготвянето и съгласуването на ПИРО има кметът на общината, който осъществява координация и контрол по процесите. Съгласно Методическите указания с негова заповед се сформира работна група по подготовка, изготвяне и одобрение на ПИРО. В нея следва да са представени възможно най-много представители на заинтересованите страни в общината. Останалите заинтересовани лица трябва да имат постоянен достъп до информация за процеса и възможност за даване на становища и предложения при изготвянето на ПИРО, а в последствие и при неговата реализация.

Преди приемането му се организира публично обсъждане на проекта на ПИРО и на ЕО по реда на чл. 20 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.

Общинският съвет е органът, който приема ПИРО на общината и контролира осигуряването на съответствие на общия устройствен план с плана за интегрирано развитие.

Заинтересованите лица имат право да дават аргументирани предложения при изготвянето на ПИРО и да получават информация при поискването ѝ.

Одобреният план за интегрирано развитие на община се представя от кмета на общината пред съответния областен съвет за развитие в срок до три месеца от неговото приемане от съответния общински съвет.

ПИРО и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет, както и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

3.2. Изменение и актуализиране на ПИРО

Изменение и актуализация на плана се допуска при условията, посочени в ППЗРР, в т.ч.:

- при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
- в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- при съществени промени в национални или секторни стратегии, концепции и програми, влияещи върху изпълнението на плана;
- при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз се актуализира и програмата за реализиране на плана.

Същевременно, актуализация на програмата за реализация на плана може да бъде извършвана периодично въз основа на изводите и препоръките в годишните доклади за наблюдение, с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие. Периодичната актуализация на програмата за реализация и приложенията към нея се извършва с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране. Така например, в случай на възникнала възможност за включването на допълнителни ресурси – средства от оперативните програми за периода 2021-2027 г. или от други национални или донорски проекти и програми, при актуализацията на програмата за реализация могат да бъдат идентифицирани допълнителни проектни идеи, които да бъдат финансирани с допълнителните ресурси. Допълнителни мерки, дейности и проекти/проектни идеи се включват в програмата или приложенията към нея само чрез обосновка на приноса им към постигането на целите и приоритетите на плана при спазване на принципа на интегриран подход.

Изготвеният актуализиран ПИРО се приема при условията и по реда за изработване и приемане на плана.

3.3. Наблюдение и оценка на ПИРО

Наблюдението на плана се осъществява в съответствие с разпоредбите на ППЗРР. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ПИРО чрез разработване на годишен доклад за всяка година от действието на плана. По преценка на кмета на общината, като компетентен орган за разработване на документа може да се извършва предварителна оценка за социално-икономическото му въздействие.

Едновременно с разработването на стратегическия документ за регионално и пространствено развитие се извършва екологична оценка или се преценява необходимостта от извършване на екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда.

За реализацията на стратегическия документ за регионално и пространствено развитие се извършва междинна оценка в средата на периода на неговото действие, която включва:

- (1) оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
- (2) оценка на степента на постигане на съответните цели;
- (3) оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- (4) изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.

Съгласно изискванията на ЗРР, за изпълнението на всеки ПИРО се извършва последваща оценка не по-късно от една година след изтичането на периода на неговото действие. Последващата оценка включва:

- (1) оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
- (2) оценка на общото въздействие;
- (3) оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- (4) изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

4. Структура на План за интегрирано развитие на община Смядово

Структурата на Плана за интегрирано развитие на община Смядово е изцяло съобразена с разпоредбите на чл. 13 от ЗРР и Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО 2021-2027 г., публикувани от МРРБ. Тя е изцяло в синхрон с най-добрите практики на стратегическото планиране на териториите.

Структурата на плана следва използвания методически подход при изготвянето му. Документът започва с представянето на резултатите от проведените социално-икономически и пространствени анализи на територията, които представят ситуацията в общината и очертават тенденциите в развитието ѝ до 2027 г. След това продължава с оценка и изводи от аналитичната част. На тяхна база е формулирана визия и са отправени стратегически предложения (цели и приоритети за развитие на общината). Накрая са разписани основните инструменти за успешната реализация, включително наблюдението и оценката на плана. Неразделна част от документа са съпътстващите го приложения, изготвени в процеса на неговото разработване.

Избраният подход обуславя основните точки (съдържание на плана), които са както следва:

- ⇒ Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Смядово, в т.ч. описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво, връзка на общината със съседните територии, които имат потенциал да влияят върху развитието ѝ и SWOT анализ;
- ⇒ Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027;
- ⇒ Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- ⇒ Определяне на приоритетни зони за въздействие;
- ⇒ Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие;
- ⇒ Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия;
- ⇒ Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО;
- ⇒ Индикативна финансова таблица;
- ⇒ Приложения.

5. Очаквани резултати

Основният очакван резултат е изграден план за развитие на община Смядово, чрез използван интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие на общината, отразяващи взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), от приемането на документа и използването му за целите на стратегическото регионално и пространствено планиране на общинско ниво.

ПИРО е основният общински документ, инструмент за управление и координация на съвместните усилия на местната власт, бизнеса и гражданските организации на общината. Това е план, който интегрира и регулира интересите на

всички заинтересовани страни и цялата местна общност за устойчиво развитие през следващите 7 години и предлага мерки, дейности и конкретни проекти в основните направления на устойчивостта от икономическа, социална, екологическа, културна и управленска гледна точка.

II. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СМЯДОВО

1. Обща характеристика на община Смядово

1.1. Географско положение

Община Смядово е разположена в южната част на област Шумен, Североизточен район. Територията ѝ е с площ от 353762.329 дка, което е 10.47% от Област Шумен. Разположена в полите на северните склонове на Източна Стара планина, общината попада в две физико-географски области: тази на Дунавската равнина, (източна Лудогорско-Добруджанска подобласт; Шуменско-Провадийски район) и Старопланинската физико-географска област - подобласт на Предбалкана.

Тя е девета по големина (от общо 10 общини) според брой на населението и на трето място според площта на територията в рамките на областта. Община Смядово граничи с общините Шумен, Велики Преслав, Върбица (от област Шумен), Дългопол, Провадия (от област Варна), Сунгурларе, Руен (от област Бургас).

Административен център е гр. Смядово, който се намира на 22 км. от гр. Шумен, на 25 км. от гр. Велики Преслав, на 45 км. от гр. Върбица. През общината преминава пътят за Ришкия проход, който свързва област Силистра с област Шумен и област Бургас. През гр. Смядово преминава ж.п. линия и път II клас: Шумен-Карнобат, които свързват Северна и Южна България. На 25 км. от гр. Смядово преминава магистрала София – Варна.

Според категоризацията на общините, община Смядово е от 4-та категория, центърът на общината гр. Смядово също е от 4-та категория. От 6-та категория са с. Янково, с. Риш и с. Веселиново. От 7-ма категория са с. Бял бряг, с. Ново Янково и с. Черни връх, а от 8-ма – с. Александрово и с. Желъд.

Таблица 1 – Населени места община Смядово

ЕКАТТЕ	Населени места	Категория	Надморска височина
SHU25	Общ. Смядово	4	4
67708	Гр. Смядово	4	2
00330	с.Александрово	8	4
07729	с. Бял бряг	7	2
10762	с.Веселиново	6	3
29177	с.Желъд	8	2

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

40840	с.Кълново	7	2
52310	с.Ново Янково	7	2
62732	с.Риш	6	4
80950	с.Черни връх	7	4
87429	с.Янково	6	2

Източник: НСИ, Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици.

Надморска височина (метри): **1** – до 49 вкл.; **2** – 50-99 вкл.; **3** – 100-199 вкл.; **4** – 200-299 вкл.; **5** – 300-499 вкл.; **6** – 500-699 вкл.; **7** – 700-799 вкл.; **8** – 1000 и повече.

Разположението на общината се оценява като благоприятно от гледна точка на възможностите за нейното развитие.

Регионалните условия на общината се определят и зависят от няколко групи фактори, а именно:

- **икономически фактори** – потенциалите за развитие на населените места от общината създават възможност за развитието на промишлеността, горското и селското стопанство и малки и средни предприятия за преработка на местни ресурси;
- **социални фактори** – предоставяните услуги са сравнително близо до населението;
- **технически фактори** – регионалните връзки се определят и от схемата на инженерната инфраструктура и преди всичко в областта на водоснабдяването, електроснабдяването и транспорта;
- **демографски потенциал** – общината попада в категорията на малките общини, разположени в селските и планински райони на страната.

При определяне значението на населените места като центрове на развитие в Североизточен район (СИР) е възприета йерархичната структура на градовете-центрове в Националната концепция за пространствено развитие (2013-2025). **Смядово попада към 5-то ниво** – много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини, които в Североизточния район са 20 бр., а в област Шумен – 7 бр. (Смядово, Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Никола Козлево, Хитрино).

Община Смядово попада към селските и планинските райони, допустими за подпомагане (съгласно Програмата за развитие на селските райони в страната). Средносрочните специфични цели на развитието на тези райони са: диверсификация на структурата на местната икономика; създаване на алтернативни източници на доходи и заетост; съхраняване на природното и културно наследство; подобряване на демографската структура и среда за обитаване.

1.2. Релеф

Релефът, с който се характеризира община Смядово, е типичен за предпланините на Източна Стара планина – той е равнинно-хълмист и нископланински. Средната надморска височина на територията на общината е 251 м. Най-високата точка е връх “Ракойна” със 725 м. надморска височина, а най-ниската се намира на десния бряг на р.Брестова и е с около 90 м. надморска височина.

На север е разположена широката долина на р. Голяма Камчия (Тича), която е главна отводнителна артерия в общината. Релефът тук е равнинен, с наклони на терена от 0 до 5-8 °. Североизточно от долината на р.Голяма Камчия се издигат склоновете на Рояжското плато, което заедно с тази част от долината на Голяма Камчия се включва в пределите на Източната Дунавска равнина. Средните наклони на склоновете на платото са от 8 до 15 °, но на места по стръмните дерета наклоните на терена се увеличават до 20-25 °.

На юг от долината на р. Голяма Камчия се издига Драгоевска планина (вр. Отъна, 609 м), която е част от Предбалкана. Главното било на планината представлява широко отворена на североизток дъга, а склоновете ѝ имат наклони от 8 до 23 °.

В източна посока долината на р. Голяма Камчия постепенно се стеснява и формира Аркотинския пролом между Рояжското плато и Лопушненските възвишения. Тук, на източната граница с община Дългопол, се намира най-ниската точка в релефа на територията на общината (70 м). През пролома е прекарана ж.п. линията от Шумен към Комунари.

Между с. Веселиново и гр. Смядово Драгоевска планина е проломена от р. Брестова, която тук протича в посока от юг на север. По пролома на реката преминава второкласният път от Шумен през Ришкия проход (405 м) към Южна България. Южно от пролома, в горното си течение, р. Брестова протича в посока от запад на изток. Тук реката и нейните притоци отводняват Ришката котловина. Дъното на котловината има относително заравнен релеф със средни наклони от 0 до 3 °, но в периферията му наклоните постепенно се увеличават до 5-8 °.

Южно от Ришката котловина се простира Върбишкият дял на Източна Стара планина. Най-голяма площ Върбишка планина заема в югоизточната част на общината (в посока към община Руен), където наклоните на терена достигат 25°. Билото на планината е с направление запад-изток и се издига средно на 600-700 м н.в., като разделя водосбора на р. Голяма Камчия от този на р. Луда Камчия. По Върбишка планина минава и границата на общината с общините Сунгурларе и Руен.

Хълмистият характер определя разпределението на площта: половината от нея е разположена на наклонени терени, около една трета на стръмни и много стръмни склонове и почти една пета – на равни и полегати терени.

Разнообразният релеф на територията на общината оказва влияние не само върху останалите природни компоненти (климат, води, почви, растителност и животински свят), но и върху пространственото развитие на селищната мрежа и на транспортните връзки. Особеностите на релефа предопределят конфигурацията на транспортната мрежа в общината и относителната ѝ транспортна изолираност по отношение на транспортните ѝ връзки с Южна България. Населените места в общината също са пространствено групирани в зависимост от релефа – в северната равнинна част са разположени гр.

Смядово и с. Кълново, в източната част по долината на Голяма Камчия – селата Бял Бряг, Янково, Ново Янково, Желъд и Черни връх, а в Ришката котловина – селата Веселиново, Александрово и Риш. Вертикалното разчленение на релефа и значителните наклони на терените (особено южно от долината на Голяма Камчия) активизират протичането ерозионни процеси в обезлесените територии. Спецификата на релефа определя до голяма степен и раздробеността на обработваемите земи в южните части на общината, където те са представени предимно във вид на многобройни маломерни парцели. Това от една страна възпрепятства развитието на интензивно земеделие, а от друга – изисква прилагането на специална агротехника, съобразена с условията на планинското земеделие.

1.3. Климат

Според възприетата климатична класификация, територията на Община Смядово се намира в умерено-континенталната подобласт на Европейската континентална климатична област. Източната част на общината попада в средния климатичен район на Дунавската хълмиста равнина. В източния климатичен район на Дунавската хълмиста равнина е разположена южната част на общината, а останалата част се намира в Предбалканския (припланински) и нископланински климатичен район. Под въздействието на планинските масиви острият характер на климата е значително смекчен и голямо влияние за това оказва Черно море.

Средна температура на въздуха

Таблица № 2

Климатичен район пояс м.н.в.	Температура на въздуха за месеци С°				Ср. годи шна t°	Ср.год. абсолю тен мин t°	Ср.год. абсолю тен макс t°	Средна продължителност на трайно задържане на температурата на въздуха	
	I	IV	VII	X				Над 5°	Над 10°
	Среден на Дунав. Хълм. Равнина (150-450 м.н.в.)	- 2.5	9	19.5	10	9	- 21	34	От 15-23III
	- 1.5	11	22	12	10.5	- 17	37	До 17-21XI	20-26X
Източен на Дунав. Хълм. Равнина (50-400 м.н.в.)	- 1.5	9.5	20.5	11	10	- 18	34	От 10-20III	10-20IV
	- 0.5	11	23	13	11.5	- 16	36	До 20-30XI	29IX- 2XI
Предбалкански (предпланин.) и нископланински (300-1000 м.н.в.)	- 3	7	16.5	8.5	7	- 20	31	От 20III- 10V	15IV-8V
	- 1	10	19.5	11	10	- 17	35	До 3-17XI	8-22X

Температурните разлики не се променят съществено в различните климатични райони. Зимата е сравнително мека, пролетта и есента са топли, а лятото без големи горещини, въпреки, че максималните температурни стойности могат да бъдат и много високи.

Средната годишна относителна влажност на въздуха в непланинските части е между 70 и 75 %. В по-високите части достига до 80 %. Най-голямата относителна влажност е през месеците декември и януари. Минималните стойности на относителната влажност на въздуха са през летните месеци юли и август.

Преобладаващите ветрове са от северозапад и североизток, особено през есента и зимата.

Често явление е фьонът, който се проявява най-често в южните части на общината.

Разпределение на средните сезонни и годишни суми на валежите

Таблица № 3

Климатичен район пояс м.н.в.	Валежни суми - мм				Средно годишно мм	Месец с макс сума валежи	Месец с мин сума валежи
	зима	пролет	лято	есен			
Среден на Дунав. Хълм. Равнина (150-450 м.н.в.)	85-140	135-175	180-220	115-150	550-680	VI	II
Източен на Дунав. Хълм. Равнина (50-400 м.н.в.)	110-150	130-140	170-200	140-160	550-650	VI	VIII
Предбалкански (предпланин.) и нископланински (300-1000 м.н.в.)	150-190	180-250	200-250	150-200	680-850	V,VI	VIII,IX

Неблагоприятни фактори са падащите мокри снегове, късните пролетни и ранните есенни замръзвания.

Слънчево греене

След извършен анализ на средногодишното количество на слънчево греене за България, страната е разделена на три района по слънчев потенциал в зависимост от интензивността на слънчевото греене. Община Смядово попада в Североизточен регион – 50% от територията на страната, предимно селски райони, индустриални зони, както и част от централната и северната брегови ивици. В този район средногодишната продължителност на слънчевото греене е от 450 h до 1 750 h - 1 550 kWh/m² годишно.

Карта 1

Източник: www.solargis.info

1.4. Води и водни ресурси

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са: земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Замърсителите, предимно от органичен произход, се разграждат под въздействието на естествени самопречистващи процеси до определена степен, но някои вещества изобщо не могат да бъдат разградени от естествените процеси, което налага тяхното отстраняване или намаляване до допустими за околната среда граници.

Състоянието на повърхностните и подземни води на община Смядово е в зависимост от състоянието на нивото на развитие на инфраструктурата и технологиите на пречистване, зауставането в естествените водоизточници без пречистване, туризма, развитите отрасли на промишлеността, селското стопанство. Наличните водни количества на територията на Община Смядово са формирани от повърхностни и подземни води.

Водните течения и водните площи са 3833.786дка. което е 1,08% от общата площ на общината. Речната мрежа в общината принадлежи към Черноморската водосборна област, а интегрираното управление на водните ресурси се администрира от Басейновата дирекция във Варна и РИОСВ-Шумен.

Водните течения на територията на Община Смядово са къси и със силно непостоянен воден отток през течение на годината, като по-голямата част от тях пресъхват през летните месеци.

С най-голям водосборен басейн, който не пресъхва през цялата година, е р. Брестова. Тя води началото си от склоновете южно от с. Риш и се влива в р. Камчия. Водният отток е сравнително постоянен.

По-главни притоци са реките Александровска, Алашка, Кръщеница, Малка река, доловете Бялата вода, Стражки дол и дол Петловица.

Река Александровска е ляв приток на р. Брестова и води началото си от местностите “Изгоряла барака” и “Циганското кладенче”. В нея се вливат водните течения Дрянов дол, Лесков дол, Горунов дол, Пожарски дол, Дяков дол, Тръбешки дол.

Река Алашка води началото си от местността “Алашка локва” и събира водите на доловете, извиращи от местността “Церовска локва” и “Балабановска локва”.

Река Кръщеница се образува от доловете “Пещерата” и “Пладнището”. Влива се в р. Брестова при с. Веселиново.

Сравнително по-голямо водно течение е р. Ракошница, която извира в местността “Киселеца”, и прибира водите на Копанков дол и Въглищарски дол.

В североизточната част на общината протича р. Камчия и в нея се вливат къси водни течения, разположени северно и южно от реката.

За разлика от страната, където повърхностните води са основния ресурс и осигуряват средно 76% от сумарното водоземане, Община Смядово разчита изцяло на

подземни водоизточници. Водоснабдяването за питейно-битови и промишлени нужди в общината се осъществява посредством 11 бр. каптажи, 9 бр. шахтови кладенци и 3 бр. тръбни кладенци.

1.4.1. Повърхностни води

Община Смядово попада в района на Басейнова дирекция за управление на водите в Черноморски район, създадена със Заповед № РД-27/17.01.2002г. на министъра на околната среда и водите в съответствие с изискване на Директива 2000/60/ЕС на Европейския съюз и националното законодателство по водите.

Според хидроложкото райониране Община Смядово принадлежи към района на източната част на Дунавската равнина с Предбалкана, която е с площ 10806.2 км и обхваща басейните на реките Русенски Лом, Провадийска и Голяма Камчия. Засилено е хидроложкото влияние на карстовите процеси, което води до най-голямата в подобластта естествена регулираност на оттока. Отточния модул е 3.20 л/сек. на 1 км, а годишния обем на водните ресурси - 1.090 млрд.м.

Територията се отводнява към Черноморския басейн чрез р. Камчия (II кат.), която преминава през или покрай с. Кълново, с. Янково, с. Бял бряг и с. Жълд и се влива в Черно море в района на местността Пода. Водосборният басейн е 5358 км. Дължината на р. Камчия е 244,5 км, при среден наклон на реката - 2,9%. Средната гъстотата на речната мрежа е 0,7 км/км². Сравнително малката ѝ гъстота се обуславя от относително ограничените валежи. За поречието на реката са характерни два максимума на водните количества - първичен през май и вторичен - през януари. Минимумът е между август и октомври. Средномногогодишното водно количество на реката към устието ѝ е 19,0 м³/с. Притоци на р. Камчия са р. Брестова и Кремен дере. В реката се вливат множество водни течения от горските комплекси, разположени северно и южно от нея.

Река Камчия е водоприемник втора категория. Съгласно оценката на актуалното състояние на водите в Черноморски басейнов район за 2011г. екологичното състояние на басейна на река Камчия е лошо. Екологичния потенциал на речния участък, пресичаш територията на общината по физико-химични и хидроморфологични показатели е влошен. Оценката на риска на този участък е в риск от органични вещества, азот и фосфор.

1.4.2. Подземни води

Геоструктурната обстановка в община Смядово създава условия за формиране на подземни води в следните литостратиграфски колектори:

- Подземни води в долнокредния седиментогенен комплекс. Водовместваща среда са мергелно-варовиково-пясъчниковите отложения. Водите са пукнатинно-пластови, слабо напорни. Подхранването им е основно от инфилтрацията на метеорните води.
- Подземни води в кватернерните отложения. Привързани са към алувиалните отложения на реките в общината и делувиалните наслаги по полегатите склонове и в подножията им. Това са води от инфилтрационен тип, безнапорни или със слаб напор, пресни.

В пункт „Шахови кладенци - ПС - ПБВ гр. Смядово” пробонабиране се

извършва два пъти годишно през месеците Февруари и Август.

По температура подземните води са студени. По стойност на активната реакция са алкални, по твърдост - умерено твърди до твърди и по минерализация са пресни. По вкус, мирис и цвят водите са приемливи за потребителите без значими колебания спрямо обичайното за показателите. По химичен състав са хидрокарбонатно-калциеви, хидрокарбонатно-магнезиеви и хидрокарбонатно - калциево - магнезиеви. През последните години не са констатирани превишения на прага на замърсяването.

1.5. Инженерно геоложки и хидрогеоложки условия

Територията на община Смядово представлява област с планински и полупланински характер.

Тук попадат части от невисоката Преславско-Драгоевска планина, която пък от своя страна е една от предпланините на Източна Стара планина.

В геоложкия строеж на района участват седиментни материали на долна креда, горна креда и кватернер.

Долната креда е представена от хотрив, барем и апт, горната креда от сенон, а кватернерът от делувий.

Хотрив – това е най - широко застъпената формация в района. Развита е в типично мергелен и мергелно варовит фациес. Представя се от три хоризонта:

- Основен - сиво гълбови мергели
- Среден хоризонт – алтернация на пясъчници и мергели. Пясъчниците най- често са ръждиво оцветени със съдържание на слюдени люспи и характерно сферично изветряне.

Тия пясъчници в литературата са известни с техните локални наименования „Смядовски пясъчници”, „Боазки”, „Веселиновски” и „Александровски” пясъчници.

- Горен хоризонт – мергелни пясъчници, богати на мусковитови люспи.

Общата мощност на тези три хоризонта по тия места е от порядъка на около 1500м.

Барем-апт - предвид на това, че барема и апта фазиално си приличат твърде много и се различават помежду си само по намерените в тях характерни фосили, ще бъдат разгледани общо.

Тези долно кредни материали се установяват около селата Риш, Александрово, Веселиново и като една ивица източно от с. Ивански към с. Ново Янково и с. Черни връх.

Седиментите на Барема по тия места са развити в два фациеса – долен мергелен и горен –ургонски, представен от дебелослойни еолитни сиво сини до ръждиво жълти варовици и по същия начин оцветени дребно до среднозърнести пясъчници. Над горе описаните материали без видимо прекъсване на седиментацията е развита мощна серия пластове от 80 -100 и повече метра дебелина, състояща се от дебелослойни, груби сиво –сини, здрави пясъчници, които при изветряване стават ръждиво кафяви и ронливи. В основата си тези пясъчници са по-едрозърнести и конгломерувани с много зърна от млечно бял кварц. Тия материали се отнасят към апта. Те изграждат северните скатове на високото планинско било над с. Риш и Веселиново.

Сенон - има съвсем ограничено разпространение. Установява се като едно петно югоизточно от с. Веселиново и като една ивица североизточно от с.Кълново и с. Янково, където сенонските варовици изграждат бедрата на т.н. „Красимирска антиклинала”.

Представя се от сиви, слабо жълтеникави или най-често бели варовици, които са много плътни и здрави. Честа съставка на сенонските варовици са тъмно оцветените кремъчни /флинткови/ ядки, които се явяват под формата на прослойки или като единични конкреции.

Кватернер - представен от алувий и делувий. Алувия изгражда заливните тераси на р.Голяма Камчия и нейният десен приток р.Брестова, а делувия се установява в скатовете на долините и във високите тераси: **18** метрова – Монастирска, **8** метрова – Ницка и **4** метрова – Балканска, части от които се установяват около селата Ивански, Янково, Бял бряг и гр. Смядово

Делувий – представя се обикновено от прахово - пясъчливи глини, силно заглинен пясък и разпокъсани заглинени чакъли. Мощността на делувия най – често е незначителна, затова не е отделен на картата като отделна формация.

Алувий – представя се предимно от дребно до среднозърнести кварцови пясъци, от разнокъсови, разнородни чакъли и от силно пясъчливи глини. Мощността на тия материали е от 6 - 7 до 10- 12 м.

ТЕКТОНИКА

В тектонично отношение тази част от Предбалкана е нагъната в нормални или слабо полегнали на север гънки.

По-важни структури, които попадат в територията на община Смядово са:

- **ПРЕСЛАВСКА АНТИКЛИНАДА** - изгражда Преславско – Драгоевската планина. Изградена е от валанж в ядката и хотрив в бедрата.
- **ПРЕДЖАНСКА АНТИКЛИНАЛА** - започва западно от с. Драгоево и се оформя добре при Смядово. Изградена е от хотрив в ядката и горна креда в бедрата.
- **КРАСИМИРСКА АНТИКЛИНАЛА** - започва югоизточно от с. Ивански и се оформя добре около с. Янково и с. Ново Янково с мастрихски варовик в бедрата и долна креда в ядката.
- **РАЗСЕДИ** - около с. Ново Янково има два разседа с доста голяма амплитуда на пропадане.
- **НОВО ЯНКОВСКА СИНКЛИНАЛА** - заключена е между Преджанската и Красимирската антиклинала. Тя се проявява в синклинално огъване на мастрихските варовици.

Южно от паралела на с. Веселиново скалните комплекси са представени от терциерен източно-балкански флиш, представляващ алтернация от пясъчници, мергели и варовици. Северно от тази зона скалите са с долнокредна и горнокредна възраст (сенон). Долнокредните седименти са представени от аптски, баремски и валанжки варовици и пясъчници и хотривски мергели. При интензивни валежи хотривските мергели играят ролята на водоупорни пластове, което при по-големи наклони дестабилизира лежащите върху тях скални комплекси и предизвиква образуването на свлачища и срутища. Горнокредните сенонски седименти са представени предимно от варовици и варовити пясъчници. В северната част на общината кредните седименти са покрити с кватернерни речни наноси на р.Голяма Камчия и нейните притоци. Също с кватернерна възраст са делувиалните и пролувиалните материали, припокриващи по-старите скални формации.

По отношение на сеизмичната опасност територията на община Смядово попада между двете главни земетръсни огнища в Северна България – Стражица и Шабла. Според сеизмичното райониране на страната от 1997 г. северната част на общината се включва в сеизмоопасната зона от 7^{-а} степен, а южната част (на юг от Драгоевска

планина) – в сеизмоопасната зона от 6^a степен. Това трябва да се има предвид при проектирането и строителството на различни сгради и съоръжения в общината.

В хидрогеоложко отношение в обсега на община Смядово могат да се различат две водоносни зони, независимо, че в общи линии тия места са сравнително бедни по отношение на подпочвени води.

- Водоносна зона над местния ерозионен базис;
- Водоносна зона под местния ерозионен базис.

Водите от първата зона се отличават с бърз водообмен. Те са грунтови, инфилтрационни и се подхранват предимно от падналите валежи. Поради силната насеченост на релефа от добре развитата оградна система, водите от първата зона не оформят цялостен водоносен хоризонт, а се срещат локални грунтови в по-мощните склонове - делувиални отложения, отличаващи се с по-добри филтрационни свойства. Общо взето делувиалните грундови води се движат по посока на наклона на терена и се дренират като разпръснати малки извори по склоновете и овразите.

Подпочвени води, които заслужават внимание и представляват стопански интерес са тия, акумулирани в терасите на р. Камчия и р. Брестова, където има изградени доста кладенци - тръбни и шахтови, водите от които се използват за напояване и за водоснабдяване на някои села.

В района има и няколко доста големи карстови извори, привързани към сенонските варовици. Например изворът южно от с. Веселиново в местност „Скока” и двата извора североизточно от с. Янково.

Водите от водоносната зона под местния ерозионен базис са предимно напорни, имат висока минерализация и са установени само в дълбоките сондажи, правени във връзка със нефтопроучванията в района. Към тая водоносна зона следва да отнесем сероводородния извор в околностите на град Смядово.

Водата на тоя извор, която излиза от неокомския материал и има дебит 4-5л/мин. след подробни хидрогеоложки проучвания би могла да представлява интерес в балнеологично отношение.

1.6. Почви и земни недра

Основните фактори за почвеното разнообразие на територията на общината са вида на почвообразуващите материали, надморската височина, разчленението на релефа, хидроклиматичните условия, типа и разпространението на растителната покривка, а също така и антропогенната дейност. В почвено-географско отношение почвите в община Смядово спадат към Северобългарската лесостепна област. От зоналните почвени типове преобладават тъмносивите, сивите и светлосивите горски почви и в по-малка степен черноземите, а от азоналните почви – алувиалните и делувиалните почви и рендзините (хумусно-карбонатните почви). В обезлесените терени с по-големи наклони, поради интензивните ерозионни процеси почвената покривка е представена във вид на фрагментарни почвени ареали с плитки каменисти (скелетни) почви, като на места тя напълно отсъства и на повърхността се разкриват почвообразуващите материали и голи скали.

В зависимост от генезиса и географското разпространение на почвите, територията на община Смядово условно може да се поделит на два района – Северен и Южен.

Северният район включва равнинно-платовидните територии, разположени северно от Драгоевска планина. По заравнените терени в поречието на Голяма Камчия и нейните притоци са разпространени алувиално-ливадни почви в комплекс с ливадни черноземи с песъкливо-глинест механичен състав. В по-високите хълмисти и добре дренирани участъци са развити тъмносиви горски, средно и тежко-песъкливо глинести почви и ерозирани сиви горски почви. Южно от гр. Смядово и по югозападните склонове на Рояжското плато във вид на малки петна са разпространени тежко-песъкливо-глинести излужени черноземи. Почвите в Северния район имат предимно неутрална почвена реакция и високо естествено плодородие.

Южният район включва Драгоевска планина и териториите, разположени южно от нея. В Драгоевска планина са разпространени плитки светлосиви горски почви в комплексендрзини. Поради преобладаващите карбонатни почвообразуващи материали, почвите в обхвата на Драгоевска планина имат предимно алкална и слабо-алкална реакция. От двете страни на Веселиновския пролом на р.Брестова и южно от него са развити алувиално-ливадни и делувиални почви, които са най-плодородните почви в тази част на общината. В по-високите места са разпространени плитки светлосиви горски почви и светлосиви повърхностно оглеени, лекопесъкливо-глинести почви, които имат средно-кисела и кисела почвена реакция и ниско естествено плодородие.

Водно-физичните свойства на алувиално-ливадните, черноземните и тъмносивите горски почви в общината като цяло са благоприятни за развитие на ефективно земеделско производство, но преди всичко в поливни условия и с прилагане на съвременна агротехника. При нормални години (с валежи около нормата) зимните валежи осигуряват пролетен воден запас в почвения профил, който почти достига пределната полска влагемост. Продуктивната влага от този пролетен воден запас (усвоимата от растенията почвена влага) в неерозирани черноземни и тъмносиви горски почви с добре развит почвен профил възлиза средно на $1600 \text{ m}^3/\text{ha}$, а в алувиално-ливадните почви – $1700 \text{ m}^3/\text{ha}$. За посочените почвени типове, които в най-голяма степен се използват за земеделско производство в общината, тази продуктивна влага от пролетния воден запас създава условия за отглеждане на житните култури без напояване. Въпреки това, земеделското производство при неполивни условия като цяло е неефективно. За повечето култури напояването, дори в години с валежи около нормата, гарантира значително увеличение на добивите.

Независимо от относително благоприятните агроклиматични условия, като цяло територията на община Смядово се характеризира с невисок агроекологичен потенциал на почвените ресурси. Според агроекологичното райониране на страната³ в териториалния обхват на общината се включват части от три агроекологични района – Еленско-Смядовски (южните части на общината), Великотърновско-Преславски (северните части на общината) и Провадийски (най-източните части на общината).

Преобладават земите от IV и V категория с обща площ малко над 80 хил.дка, което е около половината от селскостопанския фонд на общината. По степен на плодородие тези агротехнически групи почви са на границата между „средни“ и „лоши“ земи или земи със средно бонитетно число 40 бала (по 100-балната скала). Само малки участъци с обща площ около 200 дка в землището на с. Ново Янково са от II категория,

които са и най-продуктивните земи в общината. Останалата част от селскостопанския фонд на общината е от VII до X категория и включва предимно необработваеми земи с ниска продуктивност. Ограничените площи на високопродуктивните земи ограничава възможностите за развитие на интензивно земеделие. Сравнително високи са бонитетните оценки по култури за територията на общината най-вече за зърнопроизводство, за поливно зеленчукопроизводство, за лозарство, за тютюнопроизводство, за ливадни фуражни култури, за пасища и някои трайни насаждения (освен лозата). В Северния почвен район, където агроекологичният потенциал на територията на общината е най-добре усвоен, бонитетните оценки са благоприятни за отглеждане на царевица, слънчоглед, житни, захарно цвекло, люцерна и някои други култури. Тревожен е фактът, че значителна част от обработваемите земи и земите с трайни насаждения в общината не се използва пълноценно, което се дължи предимно на раздробяването на земеделските земи на многобройни разпръснати маломерни парцели, на негодността им за механизизирана обработка, на лошото състояние на напоителните системи и на недостатъчната финансова подкрепа за земеделските производители за осигуряване на съвременна агротехника, мелиорации, торене и растителна защита.

Наличният агроекологичен потенциал на територията на община Смядово може да се оцени като благоприятен за специализация в производството на зърнени култури (пшеница, ечемик, царевица), технически култури (слънчоглед, етерично-маслени култури), за развитие на тютюнопроизводство, овощарство, лозарство и за отглеждане на фуражни култури (предимно за млечно животновъдство). Високи добиви от по-голямата част от отглежданите култури обаче са възможни при поливни условия. Опазването и ефективното използване на почвените ресурси на територията на общината е свързано и с необходимостта от провеждането на залесителни и укрепителни мероприятия във водосборите за ограничаване на почвената ерозия и пороищата. Малката площ на подходящите за високоефективно земеделие територии в община Смядово налага стриктно спазване на екологичните изисквания при строителните и добивните дейности, като нарушените в резултат от тези дейности терени трябва задължително да се рекултивират, а амортизираните напоителни системи – да се възстановят и модернизират.

Почти 2/3 от площта на Община Смядово е разположена върху почви с мощност на почвения профил над 30 см.

Алувиална, алувиално-ливадна и алувиално-делувиална почви са установени на брегови земи по двата бряга на р. Брестова. Общата им площ е около 400 дка. Почвеният профил е мощен, над 100 см. и въпреки ниския процент на хранителни вещества, потенциалното почвено плодородие е доста високо.

Хумусно-карбонатни почви заемат 6 070 дка площ. Основната скала е варовик. Почвеният профил е маломощен, не повече от 60 см. Поради тази причина и във връзка с тежкия механичен състав, почвеното плодородие е ниско.

Тъмно сивите горски почви са установени на площ от 837 дка. Почвеният профил е с голяма мощност - до 200 см. Това са най-плодородните почви на територията на общината.

Сивите горски почви са установени на площ 158 653 дка. Срещат се повсеместно по цялата територия на общината, на всякакви изложения и теренни форми. Хумусният хоризонт е средномощен, между 15 и 35 см.

Светлосивите горски почви са установени на площ 8 302 дка. Срещат се на припечни, стръмни склонове. Почвеният профил рядко достига 60 см. Хумусният хоризонт е маломощен. Потенциалното почвено плодородие е ниско.

На територията на Община Смядово рудни полезни изкопаеми няма. От нерудните изкопаеми перспективни са сенонските варовици. В района южно от с. Риш и с. Веселиново се намират малки лещи или тънки прослойки от гагатни въглища, които са негодни за експлоатиране. Пясъчниците и варовиците на сенона, барема и апта, както и пясъчниците на хотрива се използват за строителен материал. С добри качества за строителство е добива на пясък и чакъл от терасите на р. Камчия.

1.7. Растителност и животински свят

1.7.1. ФАУНА

По важни представители на *фауната*, които обитават постоянно или временно територията на общината и имат пряко или косвено значение за ловното стопанство са:

А) Клас Бозайници

А1) Разред Чифтокопитни – обитават горския комплекс

- **Благороден елен** – повсеместно разпространен, с неравномерна гъстота
- **Сърна** – разпространена повсеместно
- **Дива свиня** - разпространена повсеместно

А2) Разред Зайцеподобни

- **Сив заек** – обитава повсеместно, като в горите е с незначителна гъстота

А3) Разред Гризачи

- **Обикновена катерица** – обитава горският комплекс
- **Лалугер** – обитава откритите пространства
- **Обикновен сънливец(съсел)** – обитава широколистните гори

А4) Разред Хищници

- **Чакал** – разпространен с незначителна гъстота
- **Лисица** – разпространена повсеместно с малка гъстота
- **Дива котка** – Разпространена повсеместно с незначителна гъстота
- **Златка** – Обитават горските комплекси с незначителна гъстота, защитен вид
- **Белка** – Обитават предимно скалистите горски местообитания и край населени места
- **Черен пор** – Разпространен с неравномерна гъстота
- **Пъстър пор** – среща се рядко, защитен вид
- **Язовец** - Разпространена повсеместно с незначителна гъстота
- **Видра** – разпространена единично около реки, блата, язовири, защитен вид
- **Скитащи кучета и котки** – със значителна гъстота около населените места

Б) Клас Птици

Б1) Разред Кокошеви

- **Обикновен фазан** – обитава поречието на р.Брестува и крайречни райони.
- **Полска яребица** – обитава обширните обработваеми земеделски земи

- Пъдпъдък – обитава района по време на гнездене.

Б2)Разред Гълъбови

- Гривяк – разпространен повсеместно в горските комплекси
- Скален гълъб – обитава района с незначителна гъстота
- Гугутка – обитава около населените места

Б3)Разред Гъскови

- по време на прелет из водните площи се задържат **зеленоглавка, бърнета, белочели гъски, сива гъска и други** предимно защитени видове

Б4)Разред Дневни грабливи птици. Защитени видове

- Малък креслив орел – единични екземпляри
- Обикновен мишелов – обитава района на лесничейството
- Голям ястреб – единични екземпляри
- Малък ястреб - единични екземпляри
- Белошипа ветрушка - единични екземпляри по време на прелет
- Черношипа ветрушка - единични екземпляри по време на прелет
- Сокол орко - единични екземпляри по време на прелет

Б5) Разред Сиви. Защитени видове

- Бухал – среща се единично
- Горска улулица – обитава района
- Горска ушата сова – обитава района
- Забулена сова - единични екземпляри
- Кукумявка – обитава района

Б6)В района на общината се срещат представители от разредите пойни, кълвачови, синявицови, дългокраки, кукувици и други, предимно защитени видове

В) Клас Влечуги

В1)Разред Костенурки

- обитават **шипобедрената и шипоопашата костенурки** - защитени видове

В2)Разред Люспести

- обитават различни видове **гущери, обикновена водна змия, жълтоуха водна змия, смок, мишкар, синорник, пепелянка и други**, повечето от които са защитени видове

В3)Разред опашати земноводни. Защитени видове

- Обикновен тритон, дъждовник и други

Г) Клас Риби

- в реките на Голяма камчия и Брестова обитават **черна мряна, речен кефал, уклея, каракуда, шаран и други.**

При проучване, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Държавно горско стопанство (ДГС) Смядово и в изпълнение на принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по схемата на FSC е извършена инвентаризацията в горските територии в Община Смядово и са

установени следните защитени или редки животински видове, обитаващи района и включени в Приложение 1 на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност, изготвено от WWF – DCP:

1. **Видра (*Lutra lutra*)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2.
2. **Черен щъркел (*Ciconia nigra* L.)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2,
3. **Горски бекас (*Scolopax rusticola* L.)** много рядък гнезdech вид, разпространен главно в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина, по-рядко – и в Странджа. През последните 50 години е драстично намалял у нас както като гнезdech, така и като мигриращ вид. **Рядък вид**, включен в „Червена книга на България, том 2.
4. **Гълъб хралупар (*Columba oenas* L.)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 121”. **У нас е пред прага на изчезване като гнезdech, с катастрофално намаляваща численост.**
5. **Скален орел (*Aquila chrysaetos*)** Много **рядък вид** у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България /застрашен/.
6. **Малък креслив орел (*Aquila pomarina*)** Малочислен гнезdech вид у нас, най-разпространен из равнинните и нископланински широколистни гори в Източна България. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.
7. **Орел змияр (*Circaetus gallicus*)** - Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България.
8. **Малък орел (*Hieraetus pennatus*)** Малоброен и застрашен от изчезване вид у нас и в Европа. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.
9. **Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*)** Много рядък вид врабчоподобна птица у нас. Включена в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България.
10. **Смок мишкар (*Elaphe longissima longissima Laurenti*)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 39
11. **Сив кълвач (*Picus canus*)** Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, включен и в новата **Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*)** Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Червена книга на България (под
12. **Черен кълвач (*Dryocopus martius*)** Рядък вид, включен в „Червена книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.
13. **Осояд (*Pernis apivorus*)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2 и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС.
14. **Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)** Рядък вид, включен в Червената книга на България.
15. **Малък ястреб (*Accipiter nisus*)** Включен в Червената книга на България.
16. **Бухал (*Bubo bubo* L.)** Застрашен вид, включен в „Червена книга на България/ново издание/ и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС
17. **Горска улулица (*Strix aluco*)** Защитен вид. Включен е в приложение III на ЗБР.
18. **Горска ушата сова (*Asio otus*)** Защитен вид, Включен е в приложение III на ЗБР.
19. **Козодой (*Caprimulgus europaeus*)** Козодоят е застрашен вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците.

20. Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*) - Много рядък вид пойна птица, гнезди у нас основно в Източна България. Световно застрашен вид. Защитен у нас. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България.

1.7.2. ФЛОРА

Според комплексното физикогеографско райониране община Смядово попада в Източна Дунавска равнина. Общината се характеризира със сравнително добре запазена растителност. Характерна е ксерофитна и мезоксерофитна, микротермна и мезотермна растителност в ксеротермния дъбов пояс и в хълмистите равнини. От тревната растителност преобладава луковидна ливадина, пасищен райграс, тростот, на места и белизма и по-рядко садина, главно по селските мери.

От представителите на лечебните растения: коприва, лапад, лайка, лавандула, мащерка, мента, босилек, риган, бял равнец, жълт и червен кантарион, горска ягода, глухарче, бръшлян, девесил, овча опашка, мъжка папрат, сладка папрат, живовлек, липа, люляк, бодлив залист и др. както и находища на червен божур в местността Божурица с. Риш.

За опазване на лечебните растения в общината се осъществява периодичен контрол на дейността на билкоизкупвателните пунктове, регистрирани на територията на общината и се информира населението за забрана на бране, продажба и изкупуване на диворастящи, застрашени и защитени растения и видове под ограничителен режим на ползване. Средногодишно за ползване на лечебни растения от общинския поземлен фонд през годината се издават около 2 бр. разрешителни за събиране на лечебни растения. Напоследък зачестяват случаите за ползване на лечебни растения без разрешително, но установяването на нарушителите е трудно.

На територията на Община Смядово има обявени 6 бр. вековни дървета, които се намират на територията на държавен горски фонд и са описани в таблицата по-долу.

Списък на вековни дървета на територията на ДГС Смядово

Таблица № 4

Дървесен вид	Заповед за обявяване	Населено място	Възраст	Височина	Диаметър
Бряст	Заповед № 235 от 04.04.1980 г.	гр. Смядово	250	20	5,02
Бук	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	200	23	2,8
Бук	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	290	23	3,1
Дъб (цер) – 1 бр.	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	250	20	2,5
Дъб (цер) – 1 бр.	Заповед № 8271 от 02.07.1948 г.	с. Риш	250	21	3,0
Полски ясен – 1 бр.	Заповед № РД-811 от 30.10.2019 г.	с. Бял бряг	170	22	6,40

При теренните проучвания на територията на ДГС Смядово са открити находища на видове, включени в Червения списък на International Union for Conservation of Nature (IUCN) Международен съюз за опазване на природата (1997) с използвани категории

“критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. Това са:

- **Черноморска ведрица (понтийска ведрица) (*Fritillaria pontica* Wahl.)** Видът е защитен и е включен в ЗБР, в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък”. Български субендемит.

- **Червен (красив) божур (*Raemonia peregrina* Mill.)** - видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък”.

- **Лудо биле (*Atropa bella-donna* L.)** - Видът е в Червена книга на Н.Р. България с категория „рядък” (Велчев и др. 1984).;

- **Горска съсънка (*Anemone sylvestris* L.)** - Видът е включен в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „застрашен”.

- **Многоцветна момкова сълза (*Polygonatum multiflorum* (L.) All.)**

- **Бодлив залист (*Ruscus aculeatus* L.)**

ИЗВОДИ:

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са много ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

За опазване на биологичното разнообразие в общината е необходимо да се инвентаризират и картират на други потенциални находища на застрашени и защитени вида. На установените находища на защитени видове е необходима ежегодна проверка на състоянието на находищата относно брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

2. Състояние на местната икономика

2.1. Характеристика на националната и областна икономика

Икономиката на община Смядово не функционира в затворена системата, а като част от общата икономика на страната и най-вече на областта. Местните икономически характеристики оказват влияние върху тези на областно и национално ниво и обратното. Това дава възможност, чрез анализ, да се открият силните местни икономически страни, които имат най-голям дял в общата икономика. Ключовите характеристики, които се проследяват, са свързани с развитието на икономиката и жизнения стандарт на жителите на община Смядово. От друга страна, общото състояние на икономиката в България оставя своя отпечатък върху местната такава.

Общото макроикономическо развитие на България в последните 10 години беше белязано от световната икономическа и финансова криза и възстановяване от нея, а кризата, причинена от Коронавирус-19 в началото на 2020 г., ще доведе до последствия в икономиката минимум в близките две години.

Проследявайки динамиката на БВП по текущи цени, през годините се отчита непрекъснат растеж (с изключение на 2013 г.) в абсолютни стойности. Това, обаче, не е достатъчен принос за реален ръст на българската икономика. Всъщност е точно обратното, реално БВП все още не е достигнал предкризисните си нива, като само в периода 2012-2013 г. се наблюдава задържането на неговото реално ниво. През останалите години се отчита устойчив спад следствие на инфлацията и други процеси.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Размерът на ПЧИ също се задържа на сравнително еднакви стойности, но отчитайки инфлацията и други макроикономически показатели, реално чуждестранните инвестиции намаляват.

След период на дефлация (която често е свързана със забавянето на икономиката), последните години (2017-2019) се отчита увеличаващо се средногодишно ниво на инфлация.

Последиците от изминалата криза могат да се проследят и с нивото на безработица в страната, което в периода 2010-2014 е над 10%, докато в последните години устойчиво намалява и през 2019 г. достига до исторически ниски нива от 4,2%.

Тези фактори – ниска безработица, увеличаващи се ПЧИ се отразяват и на местните икономики и население, чиито доходи от такси, продажби, труд и други източници на приходи се увеличават, но в същото време покупателната им способност намалява. Много ниските нива на безработица от своя страна пък оказват пряко влияние върху възможността за привличане на нови инвестиции и големи работодатели в българските общини, които трудно ще намират кадри за обезпечаване на трудовия процес.

Тази линия на развитие, характерна за българската икономика, определя и ограниченията и възможностите за развитие пред община Смядово.

Таблица № 5

Основни макроикономически показатели на националната икономика за периода 2010-2019 г.

Основни макроикономически и показатели - реален сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
БВП в текущи цени (производствен метод) - млн. лв.	74 407	80 682	82 209	81 919	83 857	89 333	95 092	102 308	109 695	118 669
Реален ръст на БВП на годишна база - %	-1	-2	0	0	-2	-4	-4	-4	-3	-3
Средногодишна инфлация - %	3,0	3,4	2,4	0,4	-1,6	-1,1	-1,3	1,2	2,6	2,5
Коефициент на безработица (15 + години) - %	10,3	11,3	12,3	12,9	11,4	9,1	7,6	6,2	5,2	4,2
Преки чуждестранни инвестиции в страната - млн. евро	22 114	21 645	21 951	23 340	21 582	23 163	23 509	24 475	24 920	-

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

БВП и БДС по икономически сектори с данни за 2015-2018 г. за област Шумен

Таблица № 6

Година	NUTS код	Статистическа зона (NUTS I)	Статистически район (NUTS II)	Област (NUTS III)	БДС по икономически сектори			БДС, Мил.лв.	БВП, Мил.лв.	БВП на човек от населението, лв.
					Аграрен	Индустрия	Услуги			
	BG	БЪЛГАРИЯ			3 698	24 522	66 898	95 119	109 695	15 615
	BG3	Северна и Югоизточна България			2 351	12 339	20 844	35 533	40 979	11 689
	BG33		Североизточен район		609	2 735	6 755	10 100	11 647	12 506
2018	BG333			Шумен	152	449	806	1 407	1 622	9 397
2017	BG333			Шумен	176	434	724	1 334	1 544	8 889
2016	BG333			Шумен	149	403	668	1 220	1 417	8 093
2015	BG333			Шумен	140	356	662	1 158	1 341	7 606

Наблюдава се нарастване на БВП от 2015 г. до 2018 г., но въпреки това благосъстоянието на местното население не се подобрява особено, поради недоброто състояние на пазара на труда.

Анализът на БВП на областта показва рязко увеличение в периода 2015-2018 г. и още по-голям скок на БВП на човек от населението вследствие на негативните демографски тенденции. В близко бъдеще (2020 – 2021 г.) се очаква показателят да бележи спад, който е свързан с икономическите процеси в страната, включително възникналото кризисно положение в началото на 2020 г., свързано с вируса COVID-19, чиито икономически ефекти тепърва ще се проявяват.

Изследвайки процесите на областно ниво в периода 2015-2018 година, може да се заключи, че те следват националните тенденции в периода на действие на ОПР на община Смядово за периода 2014-2020 година.

По отношение на инвестиционната активност, която се проследява чрез показателите-разходи за придобиване на ДМА (РДМА) и чуждестранни преки инвестиции (ЧПИ) в нефинансовите предприятия не можем да говорим за изразена тенденция, защото ЧПИ има само през 2018 г. в размер на 431,6 хил. евро. (табл. № 7)

Таблица № 7

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР КЪМ 31.12. В ОБЩИНА СМЯДОВО				
				(Хил. евро)
Община	2015	2016	2017	2018
Общо	431,6

Източник: НСИ

2.2.Обща икономическа характеристика на община Смядово

Анализът на стопанската дейност е извършен на базата на информация от НСИ, от регистъра на статистическите единици и други данни, използвани за териториално-устройствени проучвания.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Таблица № 8

ПРЕДПРИЯТИЯ ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР НА ИКОНОМИКАТА ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТ ШУМЕН И ОБЩИНА СМЯДОВО					
		2015	2016	2017	(Брой) 2018
Област		6780	6882	6917	7018
Община					
Агрегирана номенклатура (A21)					
Общо област					
A	Селско, горско и рибно стопанство	775	791	793	811
B	Добивна промишленост	4	5	5	6
C	Преработваща промишленост	665	673	670	668
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	15	13	14	17
E	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	19	17	16	17
F	Строителство	286	279	315	312
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	2574	2588	2584	2584
H	Транспорт, складиране и пощи	379	386	395	381
I	Хотелиерство и ресторантьорство	385	385	376	357
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	86	83	87	96
L	Операции с недвижими имоти	302	317	296	320
M	Професионални дейности и научни изследвания	516	538	547	580
N	Административни и спомагателни дейности	141	142	141	144
P	Образование	56	55	57	62
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа	272	277	283	288
R	Култура, спорт и развлечения	38	48	56	53
S	Други дейности	267	285	282	322
Общо община					
A	Селско, горско и рибно стопанство	37	39	42	45
B	Добивна промишленост	-	-	-	-
C	Преработваща промишленост	8	8	12	13
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	3	3
E	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-
F	Строителство	10	8	7	7
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	77	79	87	78
H	Транспорт, складиране и пощи	..	3
I	Хотелиерство и ресторантьорство	11	11	9	9
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
L	Операции с недвижими имоти	5	7	6	5
M	Професионални дейности и научни изследвания	3	4	3	5
N	Административни и спомагателни дейности	3	3
P	Образование	-	-	-	-
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа	4	5
R	Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-
S	Други дейности

В икономическия профил на общината са представени сектори и икономически дейности (отрасли), за които са налице определени ресурси и традиции в развитието им – с най-голям дял са предприятия от „търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 77бр. и „селското, горското и рибно стопанство“ – 37 бр.

Таблица № 9
Предприятия от нефинансовия сектор на икономиката по групи според броя на заетите в тях, лица в община Смядово (брой)

ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА ОТЧЕТЕНИТЕ НЕФИНАНСОВИ ПРЕДПРИЯТИЯ СПОРЕД ЗАЕТИТЕ В ТЯХ ЛИЦА В ОБЩИНА СМЯДОВО				
Община	Предприятия	Заети лица	Произведена продукция	Нетни приходи от продажби
	Групи предприятия			
		брой		хиляди левове
2015				
Общо		165	383	12365
	Микро до 9 заети	156	248	6133
	Малки от 10 до 49	9	135	6232
	Средни от 50 до 249	-	-	-
	Големи над 250	-	-	-
2016				
Общо		171	370	8021
	Микро до 9 заети	165	267	3980
	Малки от 10 до 49	6	103	4041
	Средни от 50 до 249	-	-	-
	Големи над 250	-	-	-
2017				
Общо		178	404	9529
	Микро до 9 заети	170	270	4869
	Малки от 10 до 49	8	134	4660
	Средни от 50 до 249	-	-	-
	Големи над 250	-	-	-
2018				
Общо		175	404	19978
	Микро до 9 заети	167	266	14550
	Малки от 10 до 49	8	138	5428
	Средни от 50 до 249	-	-	-
	Големи над 250	-	-	-

Данните в таблица № 9 сочат, че на територията на община Смядово преобладават предимно микро и малки предприятия, липсват средни и големи предприятия.

В община Смядово, в икономическо отношение съсредоточие на активности е основно в град Смядово. Промисленият сектор е представен предимно от преработваща промишленост, важен дял в местната икономика заема и отрасълът на услугите. Това е продиктувано както от концентрацията на население в града, така и от неговото значение като икономически и обслужващ център.

Наблюдава се стабилен ръст както на микро и малките предприятия, така и на

заетите лица в тях, който варира, но остава сравнително постоянен през отчетния период 2015-2018 г. Най-голям е дялът на фирмите, занимаващи се с търговия, следвани от предприятията в селското, горско и рибно стопанство. Относително голям дял имат също така, фирмите занимаващи се с хотелиерство и ресторантьорство и със строителство. Микропредприятията в общината със заети до 9 д. съставляват 94.5% от общия брой на предприятията в нефинансовия сектор при средно за област Шумен 91.9% и за страната 92.4%. Малките предприятия в общината със заети от 10 до 49 д. са 9 бр. (5.6%), а средни и големи предприятия няма изградени.

Таблица № 10

Основни показатели на регистрираните нефинансови предприятия – 2015-2018 г.

Години	Предприятия (брой)	Произведена продукция (хил. лв)	Нетни приходи от продажби (хил. лв)	Заети лица (ср.год. брой)
Община Смядово				
2015	165	12365	21133	383
2016	164	8021	13616	370
2017	162	9529	19258	404
2018	165	19978	27804	404
Област Шумен				
2015	6780	2211687	3128465	37719
2016	6882	2162686	3132147	38178
2017	6917	2454587	3435623	38621
2018	7018	2702649	3719934	38927

¹ НСИ Годишно изследване на предприятията „Заети лица, средства за работна заплата и други разходи за труд“.

Наличните данни за последните години показват положителни тенденции в развитието на нефинансовите предприятия в община Смядово - като плавно увеличение на произведената продукция. За 2018 г. спрямо 2015 г. увеличението на произведената продукция е с 61,56%, което води и до увеличение на нетните приходи от продажби. Същевременно расте необходимостта от увеличаване на дълготрайните материални активи. Броят на предприятията също се увеличава, но с по-ниски темпове. Броят на заетите лица се запазва през годините с леки увеличения.

През периода се наблюдава относително постоянен брой на регистрираните нефинансови предприятия в община Смядово, както и на средногодишния брой заети лица в тях. Наблюдава се ръст на нетните приходи от продажби за 2018, спрямо 2015 г. с 31,56%. За сравнение, ръстът на увеличението на нетните приходи от продажби на областно ниво е 18,91%.

Представените данни по-горе показват, че се увеличава и производителността на труда, тъй като относително запазеният брой заети лица чрез технологично обновление увеличават произведената продукция и приходите от нея.

В таблица № 10 по долу са показани данни за заетите лица в предприятията от нефинансовия сектор на икономиката по икономически дейности за област Шумен и община Смядово.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Таблица № 11

ЗАЕТИ ЛИЦА ¹ В ОТЧЕЛИТЕ СЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР НА ИКОНОМИКАТА ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТ ШУМЕН И ОБЩИНА СМЯДОВО				
	2015	2016	2017	2018
	(Брой)			
Област				
Община				
Агрегирана номенклатура (A21)				
Общо област	37719	38178	38621	38927
A Селско, горско и рибно стопанство	4184	4375	4327	4304
B Добивна промишленост	93	98	85	116
C Преработваща промишленост	12933	12978	13214	13433
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	16	12	19	22
E Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	862	861	745	720
F Строителство	2426	2399	2454	2632
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	8328	8316	8609	8539
H Транспорт, складиране и пощи	1648	1688	1712	1773
I Хотелиерство и ресторантьорство	1279	1472	1498	1441
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	194	188	173	190
L Операции с недвижими имоти	445	488	487	543
M Професионални дейности и научни изследвания	1082	1098	1077	1074
N Административни и спомагателни дейности	1613	1532	1567	1495
P Образование	85	88	88	87
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	2079	2046	2020	1972
R Култура, спорт и развлечения	68	84	99	98
S Други дейности	384	455	447	488
Общо община	383	370	404	404
A Селско, горско и рибно стопанство	90	70	62	85
B Добивна промишленост	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	42	50	93	92
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
E Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-
F Строителство	65	52	41	52
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	126	142	159	120
H Транспорт, складиране и пощи	..	14
I Хотелиерство и ресторантьорство	19	16	15	16
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
L Операции с недвижими имоти	9	7	16	20
M Професионални дейности и научни изследвания	6	5	3	6
N Административни и спомагателни дейности	3	..
P Образование	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	..	8	4	..
R Култура, спорт и развлечения	..	-	-	-
S Други дейности

¹ Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

Най-голям ръст на заети лица има в сектор търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, следван от сектор селско, горско и рибно стопанство. На трето и четвърто място се нареждат съответно секторите строителство и преработваща промишленост, следвани от сектор хотелиерство и ресторантьорство. През периода се наблюдава относително постоянен ръст на зетите лица в отраслите „селско, горско и рибно стопанство“, „хотелиерство и ресторантьорство“, „строителство“. През периода се наблюдава ръст от 119% на зетите лица в „преработваща промишленост“, което се дължи на развитието на дървопреработващите предприятия на територията на общината.

В таблицата по долу е посочен размерът на средната годишна работна заплата на наетите лица в различните отрасли и сектори. Прави впечатление тенденцията за най-високо заплащане в сферата на образованието, следвано от наетите в селското, горско и рибно стопанство. Въпреки нарастването на трудовите възнаграждения на зетите лица през отчетния период, най-нисък остава размерът на заплатите в отрасъл преработваща промишленост.

СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА РАБОТНА ЗАПЛАТА НА НАЕТИТЕ ЛИЦА ПО ТРУДОВО И СЛУЖЕБНО ПРАВООТНОШЕНИЕ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ В ОБЩИНА СМЯДОВО

						(Левове)
Община		Средна годишна работна заплата				
Агрегирана номенклатура (A21)		2015	2016	2017	2018	
Общо		6606	7162	7849	8674	
A	Селско, горско и рибно стопанство	7034	8813	11631	11723	
B	Добивна промишленост	-	-	-	-	
C	Преработваща промишленост	4886	5155	5119	5736	
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	
E	Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	
F	Строителство	5302	5186	..	6905	
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	4623	4924	5334	6588	
H	Транспорт, складиране и пощи	6481	6795	9095	9762	
I	Хотелиерство и ресторантьорство	4904	6070	7744	8302	
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-	-	
K	Финансови и застрахователни дейности	-	-	-	-	
L	Операции с недвижими имоти	11771	..	
M	Професионални дейности и научни изследвания	3448	
N	Административни и спомагателни дейности	5598	..	
O	Държавно управление	
P	Образование	8390	8713	10033	11486	
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа	6337	7088	7452	7497	
R	Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	
S	Други дейности	6197	7222	6772	7615	

Инвестиционна активност и атрактивност

Инвестициите са особено важни за устойчивото общинско икономическо развитие, тъй като в тяхната основа стоят финансови средства, които се влагат за по-продължителен период от време. На базата на направените инвестиции се очаква нарастване на доходите, капитала и други полезни икономически ефекти след определен срок от време.

Модернизирането на съществуващата и изграждането на нова инфраструктура е важно за социално-икономическото развитие на Смядово. Това дава възможност за осигуряване на предпоставки за растеж на местната икономика, което е от значимост за нейната ефективност. От съществено значение в това отношение са инвестициите в публичния сектор, които подобряват транспортните, енергийните, комуникационните мрежи и създават по-добри условия на живот на местното население, но не са директно свързани с получаване на максимален доход и възвръщаемост.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Разходите за дълготрайни материални активи (ДМА) в общината са най-големи през 2012 г. (5 999,00 хил. лв.), а най-малки през 2011 г. (1 330,00 хил. лв.). През 2015 г. размерът на разходите за ДМА възлиза на 4 718,00 хил. лв.

Най-голям дял в разходите за ДМА имат тези в първичния сектор на икономиката (селско, горско и рибно стопанство).

Увеличаването на вътрешните и външните инвестиции в общината е свързано с инвестиционната политика, с осигуряване на преференции за бизнеса, провеждане на активен маркетинг и реклама за популяризиране на условията за бизнес и инвестиции на територията на общината. По този начин ще се привлича вниманието на заинтересованите предприемачи и ще се създава благоприятна бизнес среда.

Таблица № 13

Разходи за дълготрайни материални активи (ДМА) по икономически дейности за 2011-2015 г.
(ХИЛ.ЛВ.)

Икономически дейности (А21)	2011 г.		2012 г.		2013 г.		2014 г.		2015 г.	
	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА	ДМА	Разходи за ДМА
Общо за община Смядово	18176	1330	18016	5999	18108	4264	16257	1587	15824	4718
Селско, горско и рибно стопанство	1542	60	1429	541	1495	333	1491	484	1779	767
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	106	43	476	108
Пр-во и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	14588
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	..	-	..	-	..
Строителство	1180	240	1577	564	1831	654	617	275	753	370
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	338	97	205	22	201	60	178	35	421	41
Хотелиерство и ресторантьорство	20	-
Транспорт, складиране и пощи
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-	-	..	-	..	-	..
Финансови и застрахователни дейности	..	-	..	-	..	-	..	-	..	-
Операции с недвижими имоти	120	54	122	..	109	..	110	..	70	..

Източник: НСИ

2.3. Секторна икономическа характеристика на община Смядово

ПЪРВИЧЕН СЕКТОР

В първичния икономически сектор се включва добиването на суровини за преработване, земеделие, дърводобив, лов и риболов.

Икономическа среда е относително диверсифицирана, както за селскостопанския, така и за промишления сектор и услуги, представени от фирми, предприятия и стопанства в различни отрасли и с различаващи се организационни мащаби.

Индустриалният сектор в област Шумен се доближава до средното ниво за България.

Има възможности за развитие на биологично земеделие и екологично чиста продукция.

Анализът на стопанската дейност е извършен на базата на информация от НСИ, от регистъра на статистическите единици и други данни, използвани за териториално-устройствени проучвания.

В икономическия профил на общината са представени сектори и икономически дейности (отрасли), за които са налице определени ресурси и традиции в развитието им – главно предприятия от селското, горското и рибно стопанство, преработваща промишленост и търговия.

Първичният (аграрен) сектор е с голямо значение за развитието на общината.

❖ СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Селското стопанство е традиционна икономическа дейност за населените места в общината като то е важен отрасъл в селата. Представено е от подотраслите растениевъдство и животновъдство, които са застъпени във всички селища на общината и имат важна роля за цялостното ѝ развитие. Те са основен източник на доходи в селата.

1. РАСТЕНИЕВЪДСТВО

Земеделските земи заемат значителна част от територията на общината. Използваната земеделска площ е 155 418,155 дка, което е 44.54% от територията на общината. /Таблица № 14/

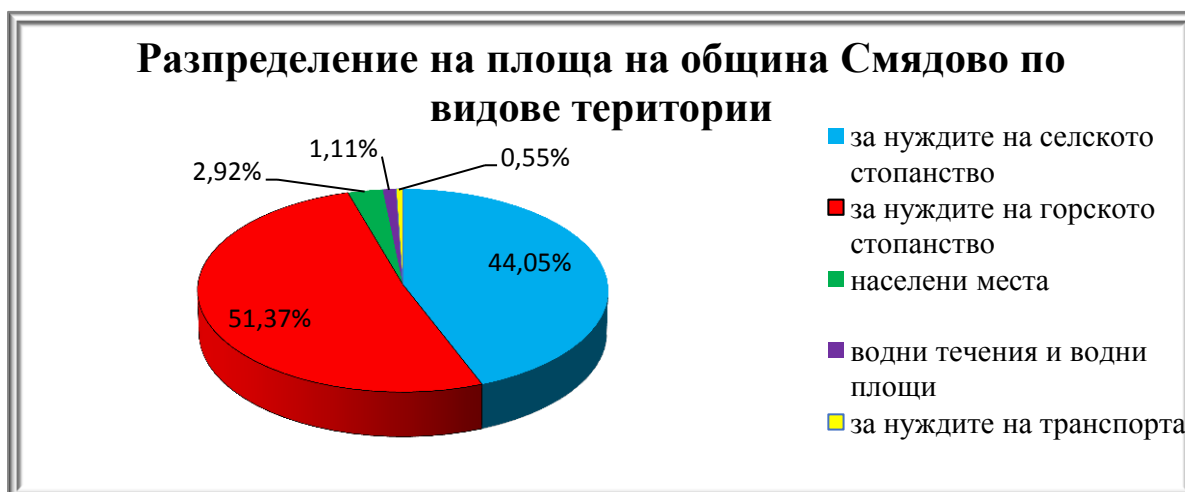
БАЛАНС ПО ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ ПО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

Таблица № 14

Вид на територия по предназначение	Имоти, бр.	Площ, дка	Площ, %
За нуждите на селското стопанство	24989	155418,155	44,05%
За нуждите на горското стопанство	765	181224,86	51,37%
Населени места	71	10307,792	2,92%
Водни течения и водни площи	158	3901,106	1,11%
За нуждите на транспорта	75	1951,797	0,55%
ВСИЧКО	28329	352803,710	100,00%

Източник: Общинска служба „Земеделие“ – Смядово

Горската територия заема най-голям дял 52% от общата територия. Разпределението на земеделската земя, урбанизираните територии, водни течения и земя, необходима за транспорта и инфраструктура е показана на фиг. 3.

На фона на тези данни 51% от територията на Община Смядово е заета с горска територия и не би могло да се очакват добри показатели в аграрния отрасъл.

Баланс по видове територии по предназначение по населени места (в дка)

Таблица № 15

№ по ред	Землище гр./с./	За нуждите на селското стопанство, дка	За нуждите на горското стопанство, дка	Населени места, дка	Водни течения и водни площи, дка	За нуждите на транспорта, дка	Всичко, дка
1	Смядово	48282,825	411110,428	3875,651	1139,832	777,358	95186,094
2	Александрово	6427,930	17134,946	663,040	116,426	21,055	24363,397
3	Бял бряг	9256,474	12657,335	429,028	454,708	233,369	23030,914
4	Веселиново	25158,690	44749,496	1204,088	157,705	45,721	71315,700
5	Желъд	2873,696	4273,852	279,289	98,116	118,971	7643,924
6	Кълново	9403,549	6405,590	740,870	797,876	151,102	17498,987
7	Ново Янково	5487,786	862,946	398,543	81,012	61,243	6891,530
8	Риш	24600,268	37410,279	1381,127	388,060	349,035	64128,769
9	Черни връх	5307,925	1848,448	334,771	237,309	33,387	7761,840
10	Янково	18619,012	14771,540	1001,385	430,062	160,566	34982,565
	Всичко	155418,155	181224,86	6439,875	3901,106	1951,797	352803,710

Източник: Общинска служба „Земеделие“ – Смядово

По вид собственост най-голям дял от територията на общината са имоти, държавна собственост. В проценти изразено държавна собственост са 56% от територията на община Смядово . /таблица № 14/

Баланс по видове собственост

Таблица № 16

Вид собственост	Имоти, бр.	Площ, дка	Площ, %
Държавна частна	3324	181017,500	51,38
Държавна публична	86	17488,686	4,97
Общинска частна	855	8460,368	2,47
Общинска публична	1837	7027,337	2,23
Стопанисвани от общината	2112	24410,459	6,92

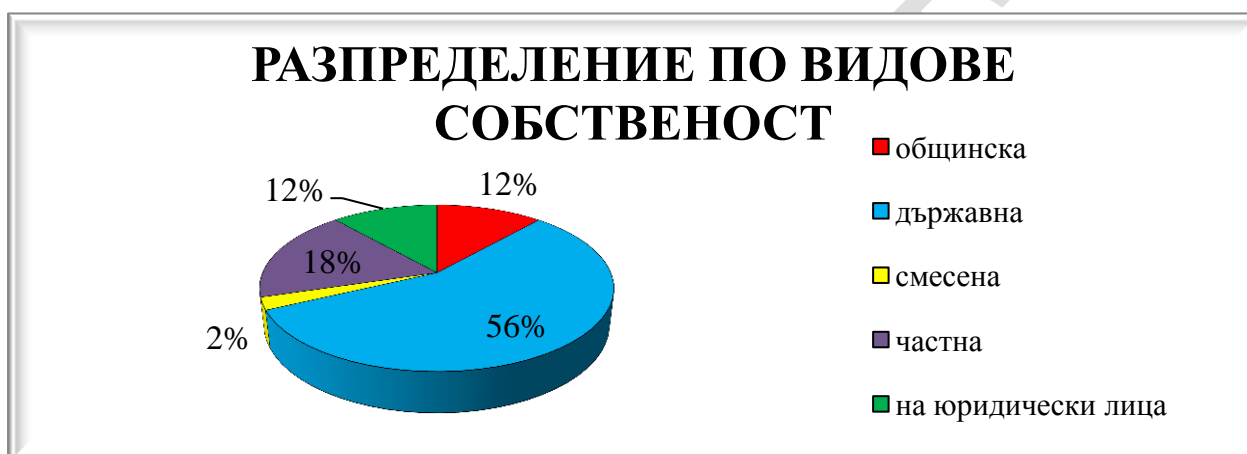
План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Смесена	461	8336,044	2,38
Частна	11815	60973,593	17,96
На юридически лица	5501	40778,833	11,56
На чуждестранни лица	58	400,703	0,11
На религиозни организации	9	82,280	0,02
ВСИЧКО	26058	348935,803	100,00

Източник: Общинска служба „Земеделие“ – Смядово

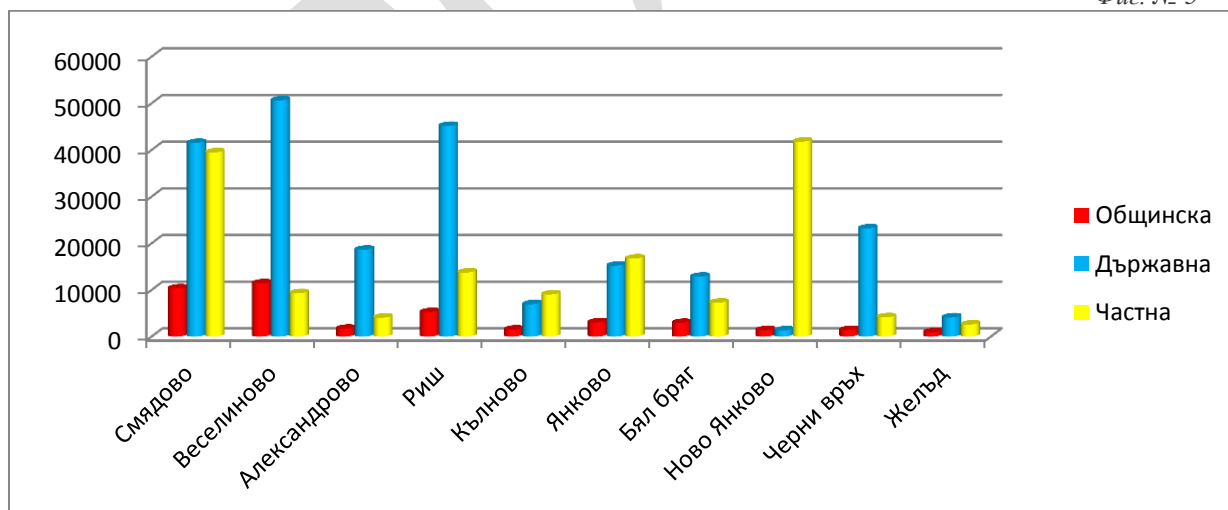
Видно от показаните данни в таблицата общинска е собствеността върху 39 898,164 дка, в проценти изразено това са 11.43% от територията на община Смядово. Графично представено разпределението по видове собственост е представено на фиг. 4.

Фиг. 4

В следващата диаграма (фиг. 5) са показани разпределенията на земите, според вида собственост във всяко едно населено място от общината:

Фиг. № 5

Източник: Общинска служба „Земеделие“ – Смядово

Земеделските земи, общинската собственост са с най-малък процент във всяко едно от землищата, което е причина за незначителната роля на сектора в общинската икономика.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

В таблицата по-долу (табл. № 17) е представена динамиката на регистрираните земеделски стопани в община Смядово в периода 2015/2016 – 2019/2020 стопански години:

Таблица № 17

Стопанска година	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Общ брой регистрирани земеделски стопани, регистрирани по реда на Наредба 3/1999	164	164	167	160	155
Брой регистрирани земеделски стопани с животни, регистрирани по реда на Наредба 3/1999	37	42	36	38	11
Брой регистрирани земеделски стопани обработващи площи, регистрирани по реда на Наредба 3/1999	103	90	105	98	130
Брой регистрирани земеделски стопани с пчелни семейства, регистрирани по реда на Наредба 3/1999	24	32	26	24	14

Източник: Общинска служба „Земеделие“ – Смядово

Данните показват намаление броя на регистрираните земеделски стопани, отглеждащи животни и пчелни семейства, независимо от възможността, която община Смядово предлага за производство на екологично чисти (биологични) пчелни продукти, поради липсата на индустриални замърсители в района.

Размер на засетите площи с основни земеделски култури в община Смядово за периода 2015/2016 – 2019/2020 стопански години в дка:

Таблица № 18

Култура	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Пшеница	17519	17519	16620	17076	14888
Ечемик	3855	3855	1930	2621	3068
Царевица	10710	5840	7000	8288	13490
Слънчоглед	13440	8425	20000	11200	20750
Маслодайна рапица	4600	4600	3250	5148	210
Ябълки	35	35	35	35	22
Праскови	17	17	17	17	17
Сливи	140	140	140	140	170
Череши	160	140	140	140	100
Орехи	600	715	715	715	740
Лешници	600	268	268	268	268
Лавандула	820	820	820	820	740

Източник: Общинска служба „Земеделие“ – Смядово

Данните показват, че растениевъдството е свързано с отглеждане на зърнено-хлебни, зърнено-фуражни и технически култури. Размерът на площите засети с зърнено-хлебни култури (пшеница) бележи спад за последната стопанска година. От маслодайните култури, освен маслодайния слънчоглед, определен интерес има и към маслодайната рапица, с изключение на стопанската 2019-2020 г. Посевите от рапицата са под 1%, поради ниски добиви и лоши климатични условия.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Получените средни добиви от основните култури (т/дка) по стопански години е както следва:

Таблица № 19

Култура	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Пшеница	437	428	498	420	393
Ечемик	491	537	529	379	437
Царевица	704	691	819	901	383
Слънчоглед	152	227	271	217	178
Маслодайна рапица	233	275	318	338	109
Ябълки	114	411	485	-	590
Праскови	225	411	88	7	188
Сливи	296	278	700	-	176
Череши	194	171	79	24	110
Орехи	26	5,6	8,3	-	-
Лешници	23	37	11	-	-
Лавандула	450	269	250	221	391

Източник: Общинска служба „Земеделие“ – Смядово

Устойчиви тенденции в добивите на основните култури, отглеждани на територията на община Смядово не се наблюдават.

Овощните видове, които са характерни за общината са: праскови, ябълки, череши, сливи, орехи и лешници.

Овощарството на територията на общината не е развито. Съществуващите трайни насаждения са предимно в дворовете на стопаните и са за лична консумация. Наследените от бившите ТКЗС и АПК масиви с трайни насаждения са негодни за ползване. Основна причина за това е възстановяване на собствеността върху съществуващи овощни и лозови масиви, които са раздробени на малки парцели и в последствие занемарени и изоставени от собствениците им. Голяма част от тях са с изтекъл амортизационен срок на използване, поради което е необходимо възстановяването им и създаване на нови насаждения. Засаждането на нови лозя или овощни градини изисква големи инвестиции, възвръщаемостта, на които започва едва след 4-5 години. Благодарение на средствата предоставени по програмата за развитие на селските райони и помощта на ДФ ”Земеделие” през последните 10 години доведе до създаване на нови масиви с трайни насаждения, предимно орехи и лешници. От данните за последните две стопански години продукцията от орехови и лешникови насаждения не е реализирана, поради липса на зимна влага и засушаване.

Тревожен фактор е зеленчукопроизводството в общината. То не се развива, поради липса на работещи преработвателни предприятия, проблеми с напояване на площите, предизвикани от изключително лошото състояние на напоителните канали и липсата на хидромелиоративни съоръжения. По тази причина зеленчукопроизводството се прилага, само от дребни земеделски стопанства за собствени нужди /семейни градини/.

Обезлюдяване в малките населени места води до запустяване на земеделската земя. С времето една част от тези земя се самозалесява и се третира като горска територия.

Основните аспекти в развитието на растениевъдството в общината са следните:

1. Природните условия (почвено-климатични) имат важно значение за специализацията на селскостопанските култури.
2. В общината са налице предпоставки за развитие на зърнопроизводство, технически и фуражни култури, трайни насаждения.
3. Според засетите площи с най-висок дял са зърнените и техническите култури.
4. Трайните насаждения имат неголям дял с възможности за развитие.
5. Наличие на необработваеми земеделски земи.
6. Недостиг на финансови средства.
7. Налице са обективни условия за развитие на основните и традиционни култури, основани на принципите на биологично производство.

Друг тревожен фактор е животновъдството.

2. ЖИВОТНОВЪДСТВО

В общината има частни животновъди, които предимно отглеждат дребни преживни животни (кози, овце), чиято продукция е предназначена за лична консумация в стопанството, без пазарна ориентация.

Таблица № 20

Видове животни	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Биволи	8	17	15	30	9
Говеда	817	920	831	774	483
Кози	2693	2732	2876	3263	1597
Овце	7017	6544	6621	7456	4824
Коне	20	21	16	20	10

Източник: Интегрираната информационната система на БАБХ

Забележка: Данните са актуални към 1 февруари на съответната година

Данни за броя отглеждани животни са представени в табл. № 20. От тях може да се направи извод, че броят на животните намалява почти наполовина. Това се дължи на завишените изисквания при регистрация на животновъдни обекти тип лично стопанство и/или ферми, съгласно ЗВД.

Характерно за община Смядово е отглеждането на свине източнобалканска порода /ИБС/. Отглеждането на свине от източнобалканската порода и нейните кръстоски се извършва при пасищни условия в горските територии и се разрешава само на територията на области Бургас, Варна и Шумен. Поради факта, че община Смядово е една от 14-те общини от списъка на общините по области, в които се разрешава отглеждането им, дава възможност за развитие на общината в този сектор.

В таблица № 21 са показани броя на стопаните, регистрирани в Общинска администрация – Смядово по години:

Таблица № 21

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
брой ИБС	739	590	946	922	968	200
брой стопани	17	11	13	16	14	5

Източник: Общинска администрация - Смядово

Данните показват драстично намаляване на отглежданите свине, източнобалканска порода. Това се дължи на констатирани случаи на болестта „Африканска чума по свинете“ през 2019 г. В девет стадата през 2019 г. във връзка с недопускане разпространението на заболяването „Африканска чума по свинете“ бе извършено принудително умъртвяване по хуманен начин на 783 броя животни.

За да съхрани и предостави възможности за развъждане на източнобалканска свиня Община Смядово предвижда да се отредят терени в горските територии, с цел осигуряване на условия за тяхното отглеждане. Породата източнобалканска свине има вероятност да изчезне като вид. Източнобалканската свиня е единствената запазена в чисто състояние аборигенна порода свине в България и една от малкото автохтонни породи свине в Европа.

Основните проблеми в животновъдството са:

1. Изчезване на източнобалканската свиня като вид.
2. Намаляваща продуктивност на селскостопански животни.
3. Преобладаването на малки лични стопанства (задоволяват предимно семейни потребности, а на пазара се реализира само излишната продукция).
4. Ниски изкупни цени на животинската продукция.
5. Високи изисквания при регистрация на животновъдни обекти.
6. Неблагоприятни условия за реализация на външни пазари на редица селскостопански продукти.

❖ ГОРСКО СТОПАНСТВО

Горските територии в района са разположени на площ от 181 224,86 дка и представляват 51% от територията на общината. Основна част от териториите, заети с горска растителност са държавна собственост и се стопанисват от ТП „ДГС – Смядово“ към „Североизточно държавно предприятие“ ДП – Шумен, Министерство на земеделието и храните. В проценти изразено държавна собственост са 86% от горските територии на територията на община Смядово. /таблица № 20/

Таблица № 22

БАЛАНС ПО ВИДОВЕ СОБСТВЕНОСТ

Вид собственост	Баланс, ха	Баланс, %
Държавни Горски територии	16909	86,3
Общински Горски територии	2055	10,5
Горски територии на частна собственост	476	2,4
Горски територии съсобственост	66	0,3
Горски територии на чуждестранни лица	1,5	0
Горски територии на религиозни организации	0,5	0
Горски територии на обществени организации	102,0	0,5
ВСИЧКО	19610	100

Източник: ТП „ДГС Смядово“

Забележка: Данните са актуални към 31.12.2019 г.

За периода 2015-2019 г. няма възникнали промени.

На фиг. 6 е представено графично изображение на горските територии по видове собственост.

Фиг. 6

Общата площ на горите, собственост на община Смядово е 2 054,9 ха, като от тях 1281,1 ха са върху горски фонд и 773,8 ха са върху земеделски земи. По вид на земите площта се разпределя, както следва:

• залесена	1 892,5 ха	92,2 %
• незалесена дървопроизводителна	60,5 ха	2,9 %
• недървопроизводителна	101,9 ха	4,9 %
общо:	2 054,9 ха	100.0%

Общата залесената площ е на 1 892,5 ха или 92,2% от цялата площ. От нея 1739,7 ха (84,6% от цялата площ) са насаждения от естествен произход. Културите заемат 152,8 ха (7,4% от цялата площ), от които, склопените култури заемат 149,9 ха (7,3% от цялата площ), несклопените – 1,8 ха (0,1% от цялата площ) и изредените – 1,1 ха (0,1% от цялата площ).

Незалесената дървопроизводителна площ е 60,5 ха или 2,9% от общата площ на общинските горски територии и включва само голини - 60,5 ха.

От недървопроизводителната площ, която е 101,9 ха (4,9%) с най-голям дял са поляните – 95,5 ха (4,6%), следвани от просеките – 3,6 ха (0,2%).

Горските територии на община Смядово са разположени край дълбоки дерета, пресичащи обработваемите земи на град Смядово и селата Александрово, Бял бряг, Веселиново, Желъд, Кълново, Ново Янково, Риш, Черни връх и Янково, попадащи в територията на дейност на ТП "ДГС – Смядово".

Таблица № 23

ПЛОЩ НА ОБЩИНСКИТЕ ГОРИ ПО ВИД ТЕРИТОРИЯ И ЗЕМЛИЩА

Землище	Залесена територия – площ, ха		Земеделска земя – площ, ха	
	Обща	Залесена	Обща	Залесена
1. Александрово	57,5	49,8	28,8	28,8
2. Бял бряг	113,4	85,2	72,5	72,5
3. Веселиново	287,6	277,6	362,6	362,6

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

4. Желъд	47,3	39,9	14,2	14,2
5. Кълново	42,6	27,9	13,5	13,5
6. Ново Янково	25,1	18,6	30,1	30,1
7. Риш	242,8	217,9	63,9	63,9
8. Смядово	408,3	358,0	55,9	55,9
9. Черни връх	10,8	9,3	80,9	80,9
10. Янково	45,7	34,5	51,4	51,4
Всичко	1281,1	1118,7	773,8	773,8

Източник: Горскостопански план за периода 2011-2020 г.

По кадастрална карта (КК) от 2020 г. горските територии и горите извън тях собственост на община Смядово по собственост и вид на територията е както следва:

Таблица № 24

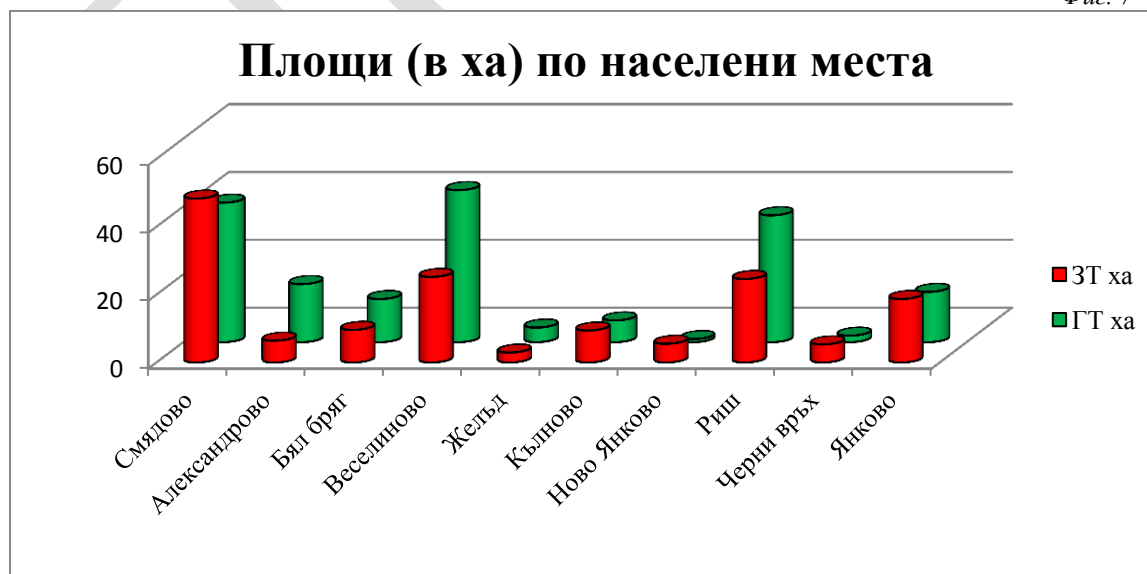
Вид собственост	Горски територии, ха	Земеделски територии, ха	Водни площи	Общо ха
Общинска собственост	221,4	243,0	0,4	464,8
Стопанисвани от общината	1098,6	553,5		1652,1
Всичко	1320,0	796,5	0,4	2116,9

Източник: Задание за изработване на Горскостопански план за периода 2021-2030 г.

Забележка: Разликата в площта на горските територии и горите в земеделски територии по кадастрална карта (КК) към 2020 г. спрямо тази отчетена с баланса на горските територии към 2019 г. (форма 1 ГФ) и лесоустройственият проект от 2011 г. се дължи на това, че по кадастрална карта площта на имотите се отчитат до кв. м, а с горскостопанския план се отчитат с площ от 0,1 ха, т.е. точност при закръгленията. Също така самостоятелните имоти с площ под 500 кв. м. не са били обект на инвентаризацията, но същите се отчитат по КК. (площта по КК е в повече с 61,9 ха).

Разпределението на горските територии в сравнителен план със земеделските територии по населени места е представено на фиг. 7.

Фиг. 7

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Източник: Общинска служба „Земеделие“ – Смядово

Данните показват, че в населените места от южните старопланински части на общината (Риш, Александрово, Веселиново) горските територии са по-висок дял.

Средната възраст за гората е 40 години. Средният запас на 1 ха е 79 куб.м, средният прираст е 4 045 куб.м, а на 1 ха е 2.14 куб.м. Средният бонитет е III (3.5), средната пълнота е 0.61.

Разпределението на площта по класове на възраст е неравномерно, като най-голяма площ заемат насажденията и културите от II и III клас на възраст, заемащи съответно – 41,8% и 50,0%,

Най-голям запас е съсредоточен в насажденията и културите от III клас на възраст – 55,5% и II клас на възраст – 26,7 %.

Най-разпространените дървесни видове по площ са: цер – 45,9% от залесената площ, следван от келявия габър – 18,0%, габър – 14,7%, благун – 4,8%, черен бор – 4,4%, процента на акацията, белия бор, клена е до 2,0%. Разпределението на дървесните видове по запас е: цер – 43,1% от залесената площ, следван от габър – 21,6%, благун – 3,9%, черен бор – 10,8%, бял бор – 6,7%.

Горските общински територии попадат в Тракийска горскорастителна област – подобласт Източна Стара планина.

Характерните особености на релефа по отношение на наклона са показани в таблица № 25.

Разпределение на дървопроизводителната площ по наклон на терена

Таблица № 25

Степен на наклон	Равно 0 - 4°	Полегато 5 - 10°	Наклонено 11 - 20°	Стръмн о 21 - 30°	Мн.стръмн над 30°	Общо
Хектари	106,3	286,5	825,9	707,6	26,7	1953,0
Проценти	5,4	14,7	42,3	36,2	1,4	100,0

Източник: Горскостопански план за периода 2011-2020 г.

С най-голям процент на участие са наклонените (42,3%) и стръмни (36,9%) терени, определени от местоположението на насажденията. Много стръмните и равни терени са с нисък процент на участие.

Съобразно функциите на горите, площта на горските територии, собственост на община Смядово, при двете последователни устройства се разпределя, както следва:

Таблица № 26

Вид функционална група	Лесоустройство 2001г.		Лесоустройство 2011г.		Разлика
	площ в ха	%	площ в ха	%	
Гори със стопански функции	873,4	98,3	1324,2	64,4	+ 450,8
Защитни и специални функции	15,1	1,7	730,7	35,6	+ 715,6
Обща площ	888,5	100,0	2054,9	100,0	+ 1166,4

Източник: Горскостопански план за периода 2011-2020 г.

Разликата във съответните функционални групи е голяма, тъй като при извършеното лесоустройство през 2011г. 35,6% от площта на общинските гори попада в границите на следните защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) – „Натура” 2000.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОБЩАТА ПЛОЩ И ЗАПАСА БЕЗ КЛОНИ ПО ГРУПИ ГОРИ И ФУНКЦИОНАЛНИ ГРУПИ

Таблица № 27

ГРУПИ ГОРИ	Общо за общината			Иглолистни гори			Широколистни гори		
	площ в ха		запас куб.м	площ в ха		запас куб.м	площ в ха		запас куб.м
	обща	залесена		обща	залесена		обща	залесена	
1. Стопански функции	1324.2	1233.7	105340	108.5	105.3	23150	1215.7	1128.4	82190
2. Защитни функции	95.3	79.2	8180	6.7	6.6	1410	88.6	72.6	6770
защитна ивица река	42.5	33.5	5120	4.8	4.7	1080	37.7	28.8	4040
защитна ивица жп линия	52.8	45.7	3060	1.9	1.9	330	50.9	43.8	2730
3. Специални функции	635.4	579.6	36470	23.2	20.8	2565	612.2	558.8	33905
защ.зона местообитание	570.2	525.9	32000	5.8	5.8	595	564.4	520.1	31405
защ. зона птици	65.2	53.7	4470	17.4	15.0	1970	47.8	38.7	2500
ОБЩО	2054.9	1892.5	149990	138.4	132.7	27125	1916.5	1759.8	122865

Източник: Горскостопански план за периода 2011-2020 г.

Стопанисването на горските територии, собственост на Община Смядово е осъществявано съгласно предвижданията в Горскостопанския план на горските територии за период 2011-2020 г.

Размер на добитата дървесина в общинските горски територии през ревизионния период 2012-2019 г. е следния:

Таблица № 28

ГОДИНИ	Предвидено ползване			Осъществено ползване		
	възобнов.	отгледни	общо	възобнов.	отгледни	общо
2012	-	945	945	-	1119	1119
2013	808	174	982	753	165	918
2014	237	-	237	172	-	172
2015	-	-	-	-	-	-
2016	-	-	-	-	-	-
2017	-	870	870	-	854	854
2018	-	-	-	-	-	-
2019	2130	1030	3160	854	268	1122
Общо	3175	3019	6194	1779	2406	4185

Източник: Общинска администрация - Смядово

Изведените сечи в общинските гори са съгласно лесоустройствения проект от 2011 година. Възобновителни сечи са водени в тополови насаждения, а отгледни в иглолистни култури и церови насаждения.

Предвиденото ползване за периода 2011-2020 г. като количество дървесна маса е незначителен процент от общия запас на насажденията – 0,75%. Проектирано е ежегодно да се изсича 27,8% от общия среден годишен прираст или ежегодно ще се усвоява по 1 123 куб. м дървесина.

На територията на община Смядово към 2020 г. са регистрирани:

- 3/три/ дървообработващи и преработващи дървесина предприятия – ЕТ ”Славчо Станев”, с. Бял бряг; „Сибиел” ООД, гр. Смядово; „Платан” ЕООД, гр. Смядово.
- 5/пет/ площадки за продажба на дърва за огрев – ЕТ ”Славчо Станев”, с. Бял бряг; гр. Смядово; „ЕВРОТРАНС“ ООД, гр. Смядово; „Нов Хоризонт“ ЕООД, гр. Смядово; ЕТ „Мунтер Дахабре-Нанси“, гр. Смядово; ЕТ „Борислав Борисов“, гр. Смядово.

Налице са няколко основни фактора, влияещи негативно върху съхранението и опазването на горския фонд:

1. Киселинните дъждове, в резултат от атмосферни замърсявания
2. Неконтролираната паша също допринася за деградация на горите.
3. Трайни изменения на климата в посока “засушаване” с очаквано въздействие върху здравословното състояние на насажденията.
4. Безразборно палене на стърнища и сухи треви.
5. Браконьерски сечи, които нарушават горския баланс особено около населените места.
6. Наличие на скрита икономика в дърводобива.

Горите подобряват климата, акумулират големи количества от падналите дъждовни води и намаляват скоростта на водния отток, с което и предпазват почвата от ерозия.

Основни ползи от горските територии, като резултат от специализираните дейности по управлението им обхващат:

1. Поддържане на традиционния ландшафт;
2. Осигуряване на условия за туризъм;
3. Защита на инфраструктурни обекти и съоръжения;
4. Защита срещу ерозия на почвата;
5. Обезпечаване на количеството и качеството на водата;
6. Поддържане на биологичното разнообразие.

В района на ТП „ДГС Смядово“ преобладават лечебни билки и лечебни тревисти растения (*жълт и червен кантарион, мента, мащерка, бял и жълт равнец, находища от червен божур и др.*). На територията има богати дивечови ресурси (*благородни елени, сърни, диви глигани, зайци, чакали и лисици*).

Горското стопанство е стратегически резерв за развитието на дейности като туризъм, дърводобив и дървопреработване, лов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастващи билки, гъби и горски плодове. Развитието на дейностите, свързани с възпроизводството, ползването и опазването на горите, създава работни места на населението.

ВТОРИЧЕН СЕКТОР

Вторичният икономически сектор или индустриалният сектор, включва икономическите сектори, които създават завършен, използваем продукт: продукция и конструкция.

Промишлеността в общината е представена от предприятия на преработващата промишленост – производство на битови електроизделия, дърводобив и дървообработване, производство на фуражи, хранително-вкусова и друга промишленост.

Икономическият потенциал на общината е съсредоточен основно в гр. Смядово и се явява основен фактор за осигуряване на трудова заетост на работната сила от района.

Бизнес инфраструктура и основни предприятия

- „ТЕСИ” ООД, град Смядово - дъщерна фирма на „Фикосота” АД с предмет на дейност производство на блокове за маслен радиатор, маслени радиатори, газови печки и перални. Фирмата е създадена през 1998 г. като акционерно дружество, с модерна техника, вносни суровини и реализация на продукцията на вътрешния и външен пазар (в над 30 страни).
- „БАЙФА” АД, град Смядово – с предмет на дейност производство на смески. Фирмата е с модерна техника, работеща с български суровини и вносни компоненти, с реализация на продукцията на вътрешния и външен пазар.
- „СМЕДА”, град Смядово – производство на яйца.
- В с. Риш функционира шивашки цех с 15 д. заети.

Значителен дял от общинската икономика заемат дърводобивът и дървообработването:

- „ЛОБИЛЕС” ООД. Фирмата е създадена през 2002 г. с предмет на дейност дърводобив и дървообработване. Работи с български суровини, продукцията се реализира предимно на местния пазар.
- „ЕВРОТРАНС” ООД. Фирмата извършва дейност от 2000 г. с предмет на дейност - дърводобив и транспорт. Работи със съвременна техника, суровините са български.
- „ЕНЕРДЖИ” ЕООД - функционира от 1997 г. с предмет на дейност дървообработване (производство на палети и детайли). Работи с модерна техника с български суровини.
- ЕТ „СЛАВЧО СТАНЕВ”, с. Бял бряг - цех за обработка на дървен материал за мебелната промишленост, създаден през 1993 г. Техниката е от съвременна, използваните суровини са български.
- ЕТ „МУНТЕР ДАХАБРЕ-НАНСИ” с предмет на дейност - добив на дърва за огрев на населението.
- „Платан” ЕООД, гр. Смядово.
- „НОВ ХОРИЗОНТ“ ЕООД, гр. Смядово

ТРЕТИЧЕН СЕКТОР

Третичният икономически сектор е съвкупността от отрасли и дейности с голямо социално значение. В него се извършват услуги, задоволяващи потребностите на хората. С най- голямо значение са отраслите: транспорт, търговия, туризъм, образование, наука, здравеопазване и други социални сфери, комуникации, съобщения /таблица № 29/.

Таблица № 29

Показател / Година	Предприятия - брой	Произведена продукция – хил. лв.	Нетни приходи от продажби – хил. лв.	Заети лица - брой
Отрасъл/ дейност				
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети				
2015	77	1381	8482	126
2016	79	1471	6825	142
2017	87	1725	11419	159
2018	78	1617	7697	120
Транспорт, складиране и пощи				
2015				
2016	3	367	439	14
2017				
2018				
Хуманно здравеопазване и социална работа				
2015	4			
2016	5	174	174	8
2017		141	141	4
2018		156	156	
Хотелиерство и ресторантьорство				
2015	11	122	435	19
2016	11	73	412	16
2017	9	86	387	15
2018	9	167	526	16
Професионални дейности и научни изследвания				
2015	3	34	34	6
2016	4	30	30	5
2017	3	19	19	3
2018	5	164	164	6

Данните сочат, че най-висок относителен дял в произведена продукция и нетни приходи от продажби е на отрасъл търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети. Висок дял има хуманното здравеопазване и социалната работа. Видно е също така известен ръст през 2017 г. и 2018 г., в сравнение с 2015 г. и 2016 г.

❖ ТУРИЗЪМ

Географското и транспортно разположение, природните и екологични дадености на община Смядово определят туризма като една от алтернативите за развитие на местната икономика. На територията на общината се намират редица природни забележителности, исторически и културни паметници, анализирани в този план.

Община Смядово има Маркетингова стратегия за развитие на туризма и действаща Програма за развитие на туризма, която следва да се счита за раздел „Общинска програма за развитие на туризма“ в ПИРО. Остава ангажимент на Общинска администрация Смядово да организира актуализирането на програмата и привеждането и съобразно измененията на законите разпоредби.

В сферата на туристическата дейност има регистрирани 2 фирми и едно физическо лице - “Агро Инвест 12” ЕООД, „РИКОС 12“ ЕООД и Румяна Ефимова.

Капацитетът на легловата база е 39 легла, разпределени в общо 3 туристически обекта - къща за гости и стаи за гости. Местата в заведенията за хранене и развлечения са 488, разпределени в 11 обекта и конферентна зала със 100 места. Делът на туризма в общинската икономика е твърде малък.

Възможности за развитие

- **Културният туризъм** е от съществено значение за общината. Богатото етнографско наследство, традиции и обичаи дават възможност за развитието на етнографски културен туризъм. Общината е съхранила значимо етнографско наследство от предмети на бита, дрехи, носии, занаятчийски умения, фолклор, традиции, обичаи и други, които представляват интерес за специализирани туристически пътувания, свързани с изучаване на етнографията.
- **Селски туризъм** – територията на общината представлява район с планински и полупланински характер. Наличието на гори, реки, потоци и красиви местности като “Челина” и “Лисичка кале” от IV-VI век в гр.Смядово, “Хисаря” в с.Кълново, “Калето” в с.Черни връх са благоприятни фактори за развитие на туризъм – риболовен, екологичен, селски и др.
- **Фито и орнитоложки туризъм (наблюдение на птици или растения)** – подробно описани в т. 1.7 Растителност и животински свят.
- **Екстремн туризъм.** Удобни за развиване на екстремн туризъм са Екотуристически маршрут до местностите „Софрата” и „Скока” в с. Веселиново. ”Скока”- за опазване на характерен ландшафт, включващ скални венци, водопад, забележителни карстови и скални образувания, включително скалното образование ”Софрата”.
- **Еко-туризъм.** Използване територията на Натура 2000 за рекламиране на организирани пешеходни турове по изградените пешеходни маршрути по различни програми, могат да предизвикат допълнителен интерес. Защитени местности в община Смядово по Натура 2000 ”Дебелеца”- с. Веселиново - за опазване на вековна букова гора и естествени находища на растителните видове: волски език, мъжка папрат, женска папрат, бодлив залист и подезичен залист; ”Челеклията”- за опазване местообитанието на гора от типа ”Панонски гори” и находища на червен божур, понтийска ведрица и момкова сълза.
- **Ловен туризъм.** Една от най-древните дейности на човека е ловът. Ловът на дивеч от средство за осигуряване на изхранването и облеклото на семейството, се превръща в привилегия на богатите, спорт и хоби.

Горите в териториалния обхват на община Смядово са в структурата на Държавен дивечовъден участък „Рибника”; Държавен дивечовъден участък „Цонкова барака” и Държавен дивечовъден участък „Веселиново”.

Наличната за община Смядово туристическа инфраструктура е подробно описана в т. „Туристическа инфраструктура“.

Изводи:

- Недоразвит туристически продукт като цяло;
- Недоразвитата мрежа от фирми за услуги и доставки в туризма;
- Недостатъчно квалифициран персонал в сферата на туристическите услуги;
- Ниско равнище на туристическия маркетинг. Липса на популярност като дестинация за отдих и туризъм в сравнение със съседните общини;
- Трудна транспортна достъпност до туристическите обекти;
- Трудности при финансирането на малкия и среден бизнес в областта на туризма;

- Неразвити сегментите на туристическото предлагане - пешеходен, планински колоездачен, селски, ловен, риболовен, културен туризъм и туристически маршрути.

2.4. Основни изводи

- *В населените места от общината съществуват потенциали за развитие и създават възможност за развитието на промишлеността, горското и селското стопанство и малки и средни предприятия за преработка на местни ресурси.*
- *Благоприятното ситуиране на общината по отношение на важните транспортни оси в страната, дава възможност за интегриране в международните транспортни потоци, респ. икономически връзки.*
- *Горските екосистеми в района са много ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.*
- *Състоянието на пазара на труда е в пряка зависимост от социално-икономическото развитие на общината;*
- *Икономически активното население е с по-нисък дял от икономически неактивното, поради стеснен пазар на труда и ограничени възможности за заетост;*
- *В структурата на общия брой на наетите лица вследствие на икономическата криза се очертава намаление на наетите във всички икономически сектори (първичен, вторичен и третичен сектор).*
- *Увеличаването на вътрешните и външните инвестиции в общината следва да е свързано с инвестиционната политика, с осигуряване на преференции за бизнеса, провеждане на активен маркетинг и реклама за популяризиране на условията за бизнес и инвестиции на територията на общината. По този начин ще се привлича вниманието на заинтересованите предприемачи и ще се създава благоприятна бизнес среда.*

3. Развитие на социална сфера и човешките ресурси

3.1. Демографска характеристика

Община Смядово е разположена в югоизточната част на област Шумен. С площта си от 353,767 km² е 3-та по големина сред 10-те общините на областта, което съставлява 10,43% от територията на областта.

По официални данни на служба "ГРАО" населението на Община СМЯДОВО по постоянен адрес към месец септември 2020 година е 6 701 души, а по настоящ адрес – 7 074 души. Съпоставено с данните от 2015 година, населението бележи тенденция на спад в абсолютния брой. Като цяло за Североизточния район за планиране /СИР/ се наблюдава спад на населението.

Основните причини са отрицателния естествен прираст и вътрешната миграция. Основна причина за миграцията е липсата на професионална реализация на територията на общината и високата безработица.

Влошена е възрастовата структура в селата на общината – тя е от регресивен тип: нарастват броят и делът на възрастното население и намаляват този на младите

генерации. Силно завишен е делът на лицата в надтрудоспособна възраст, което показва застаряване на населението и влошени демографски показатели по отношение на възпроизводството му. Увеличава се делът на хората, търсещи услугите на мрежата за социална защита. Съществува тенденция на връщане на пенсионирани лица в селата за извършване на селскостопанска дейност в личните стопанства.

3.1.1. Брой и гъстота на населението

Населението на Област Шумен за периода от 2015 г. до 2019 г. е 239 580 души, което представлява 4.67 % от населението в страната.

Данни за населението, разпределено по област, община и населено място за периода 2015г. - 31.12.2019 г. Таблица № 30

Години	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.
Р България	7 153 784	7 101 859	7 050 034	7 000 039	6 951 482
Област Шумен	239 501	239 427	239 352	239 502	239 580
Община Смядово	6 941	6 903	6 857	6 784	6 751
Гр. Смядово	4 056	4 055	4 060	4 033	4 025

Източник: ГД ГРАО

Населението на община Смядово по данни на ГД ГРАО към 31.12.2019 г. е 6 751 души, което представлява 2,28% от населението в област Шумен. Отрицателният прираст се запазва и в Общината и населението е намаляло с 190 души за разглеждания период.

Видно от данните в Таблица № 28 е, че за периода 2015 г.-2019 г. населението на област Шумен нараства с 80 души, което е 0,03 % ръст.

НАСЕЛЕНИЕ КЪМ 31.12.2019 г. ОБЛАСТ ШУМЕН, ОБЩИНИ И ПОЛ

Таблица № 31

Общини	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общо за страната	6 951 482	3 369 646	3 581 836	5 125 407	2 461 774	2 663 633	1 826 075	907 872	918 203
Североизточен	926 953	451 462	475 491	680 496	328 208	352 289	246 457	123 254	123 203
Шумен	172 262	83 922	88 340	105 478	50 566	54 912	66 784	33 356	33 428
Велики Преслав	12 047	5 910	6 137	6 981	3 382	3 599	5 066	2 528	2 538
Венец	7 248	3 621	3 627	-	-	-	7 248	3 621	3 627
Върбица	10 433	5 252	5 181	3 379	1 666	1 713	7 054	3 586	3 468
Каолиново	13 025	6 540	6 485	1 527	781	746	11 498	5 759	5 739
Каспичан	7 230	3 542	3 688	3 504	1 692	1 812	3 726	1 850	1 876
Никола Козлево	6 327	3 168	3 159	-	-	-	6 327	3 168	3 159

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Нови пазар	15 909	7 749	8 160	11 086	5 391	5 695	4 823	2 358	2 465
Смядово	6 000	2 886	3 114	3 559	1 724	1 835	2 441	1 162	1 279
Хитрино	6 891	3 467	3 424	-	-	-	6 891	3 467	3 424
Шумен	87 152	41 787	45 365	75 442	35 930	39 512	11 710	5 857	5 853

Източник: НСИ

От таблицата става ясно, че община Смядово към 31.12.2019 г. е с най-малко население в област Шумен. По-голямата част от населението на общината е съсредоточена в град Смядово. Градът е административен център на общината. Населението на общината към 31.12.2019 г. е 6000 човека, което представлява 3.48% от населението на област Шумен, а като част от Североизточният район Общината е едва 0,65% и 0.086% от населението на Р България. Разпределено по полове, преобладават жените, което е 51.9% от населението на общината и съставляват 1.80% от населението на областта, а мъжете са 48.1% от населението на общината и 1.67% от населението на област Шумен.

**Таблица на населението по постоянен и настоящ адрес
област ШУМЕН община СМЯДОВО към 15.09.2020 г.**

Таблица № 32

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и настоящ адрес в същото населено място
Гр. Смядово	3997	4137	3610
С. Александрово	30	77	27
С. Бял бряг	223	246	167
С. Веселиново	622	686	541
С. Желъд	49	50	36
С. Кълново	70	198	56
С. Ново Янково	106	137	73
С. Риш	796	669	599
С. Черни връх	99	127	69
С. Янково	709	741	580
Всичко за общината	6701	7068	5758

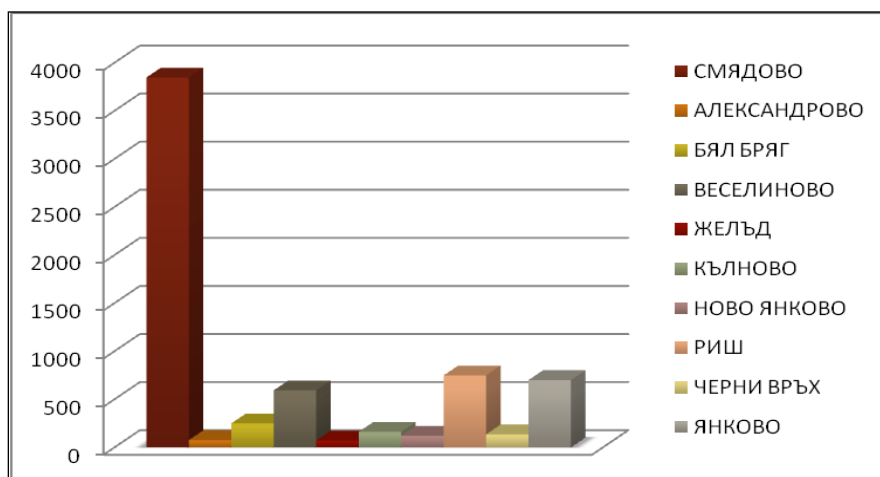
Източник: ГД ГРАО

Община Смядово включва десет населени места, от които град Смядово е административен център и девет населени места. Селата Янково, Веселиново и Риш са трите най-големи села в общината, а Кълново, Бял бряг, Ново Янково, Желъд и Черни връх са малки населени места.

Населените места в община Смядово с най-малко жители са селата Александрово и Желъд. Те съставляват едва 1.32% от населението на общината. Населеното място с най-голям брой жители, извън общинския център е с. Риш със 796 жители, което представлява 13,27% от населението на община Смядово.

Продължава процесът на застаряване на населението, както в общината така и в страната, характерен за по-голямата част от страните в Европа.

Данните са показани във фиг. 8

Фиг. 8

3.1.2. Структура на населението на общината

3.1.2.1. Естествен прираст и динамика на населението

Факторите, които оказват влияние върху броя на населението на страната, са естественото движение (раждания и умиралия) и външната миграция, а в териториален аспект и вътрешната миграция на населението и административно-териториалните промени.

Динамиката на населението се определя от количественото му изменение във времето, като тенденцията е намаляване на фона на растящото население в световен мащаб.

Коефициент на възрастова зависимост към 31.12. за страната, за област Шумен и община Смядово

Таблица № 33

Община, код по ЕКАТТЕ	2015	2016	2017	2018	2019
BG България	52,4	53,4	54,5	55,5	56,4
SHU30 Шумен	49,6	50,9	52,0	53,2	54,6
SHU25 Смядово	65,1	65,8	66,0	65,6	64,7
SHU07 Венец	50,1	51,7	52,8	54,3	55,7
SHU10 Върбица	47,6	48,0	48,8	49,2	49,4
SHU11 Хитрино	62,5	64,0	64,6	65,5	66,4
SHU18 Каолиново	47,9	48,2	48,7	48,8	48,8
SHU19 Каспичан	59,3	59,9	60,0	59,3	59,4
SHU21 Никола Козлево	54,2	54,0	54,1	54,6	54,1
SHU23 Велики Преслав	58,6	59,4	59,5	60,4	60,5
SHU22 Нови пазар	56,2	56,8	57,3	57,7	58,7

От таблицата става видно, че населението на община Смядово е с най-висока възрастова зависимост.

Трайно ниската раждаемост и по-високата средна продължителност на живота променят формата на възрастовата пирамида в ЕС, а така също и в България.

Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението, задълбочават се регионалните дисбаланси, намалява броят на живородените деца и коефициентът на обща раждаемост, нараства процентът на обща смъртност, а завръщащите се в България българи продължават са много по-малко от онези, които я напускат.

3.1.2.2. Гъстота на населението към 31.12.2019 г. на кв. метър

Таблица № 34

Община, код по ЕКАТТЕ	2015	2016	2017	2018	2019
BG България	64,8	64,3	63,9	63,4	62,6
SHU30 Шумен	137,0	135,7	133,7	132,9	133,6
SHU25 Смядово	17,5	17,4	17,2	17,1	17,0
SHU07 Венец	33,7	33,8	34,2	34,7	34,5
SHU10 Върбица	22,8	22,7	22,7	22,7	22,8
SHU11 Хитрино	22,6	22,6	23,1	23,5	23,8
SHU18 Каолиново	42,6	42,7	43,1	43,5	44,4
SHU19 Каспичан	27,9	27,5	27,0	26,5	26,3
SHU21 Никола Козлево	23,1	23,1	23,4	23,5	23,9
SHU23 Велики Преслав	46,8	45,8	45,1	44,5	43,4
SHU22 Нови пазар	51,8	51,6	51,0	50,7	50,1

От таблицата става видно, че най-гъсто населен е община Шумен, който е и областен център, след него са общините Нови пазар и Велики Преслав, а община Смядово е с най-ниска гъстота на населението в област Шумен със средна гъстота 17,2 души на кв. км.

Население

В периода между двете преброявания 2001 – 2011 г. населението на страната намалява с 564 331 души, при средногодишен темп на намаление 0.7%.

Родени с постоянен адрес в Община Смядово за периода 2015 – 2019 година

Таблица № 35

Година	2015	2016	2017	2018	2019	Общо
Населено място						
Смядово	35	53	33	29	33	183
Александрово	0	0	0	0	0	0
Бял бряг	5	0	1	2	0	8
Веселиново	4	4	9	4	4	25
Жельд	0	0	0	1	0	1
Кълново	0	0	0	0	0	0
Ново Янково	1	1	0	1	2	5
Риш	2	5	6	5	10	28
Черни връх	0	0	0	0	0	0
Янково	8	6	7	7	2	30
ОБЩО	55	69	56	49	49	280

В периода 2015-2019 година, родените с постоянен адрес в Община Смядово са 280 деца. 183 от тях са с постоянен адрес гр. Смядово. Останалите 97 са в селата.

Починали с постоянен адрес в Община Смядово за периода 2015 – 2019 година

Таблица 36

година	2015	2016	2017	2018	2019	Общо
населено място						
Смядово	49	47	47	55	43	241
Александрово	2	0	1	3	0	6
Бял бряг	5	0	2	4	3	14

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Веселиново	19	6	11	9	16	61
Жельд	4	1	3	1	0	9
Кълново	2	4	4	13	2	25
Ново Янково	1	1	1	1	3	7
Риш	14	15	15	6	7	57
Черни връх	2	4	4	8	2	20
Янково	10	6	6	8	8	38
Общо	108	84	94	108	84	478

Източник: НСИ

Естествен прираст на населението на община Смядово

Таблица № 37

РАЖДАЕМОСТ, СМЪРТНОСТ, ЕСТЕСТВЕН И МЕХАНИЧЕН ПРИРАСТ на населението в община Смядово			
			(Промили)
Община	Общо	Мъже	Жени
Показатели			
2015			
Раждаемост	7,0	8,2	5,9
Смъртност	25,2	25,9	24,5
Естествен прираст	-18,1	-17,7	-18,6
Механичен прираст	0,3	-0,3	0,9
2016			
Раждаемост	8,1	9,6	6,6
Смъртност	20,0	20,9	19,1
Естествен прираст	-11,9	-11,3	-12,5
Механичен прираст	5,5	5,0	6,0
2017			
Раждаемост	7,6	6,4	8,8
Смъртност	23,6	24,8	22,4
Естествен прираст	-15,9	-18,5	-13,6
Механичен прираст	4,9	1,3	8,2
2018			
Раждаемост	7,1	6,5	7,6
Смъртност	24,8	26,9	22,8
Естествен прираст	-17,7	-20,4	-15,2
Механичен прираст	8,5	6,1	10,8
2019			
Раждаемост	7,1	8,3	6,1
Смъртност	19,1	22,4	16,0
Естествен прираст	-11,9	-14,1	-9,9
Механичен прираст	1,7	4,8	-1,3

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Естествен прираст на населението за страната, за област Шумен и община Смядово

Таблица № 38

Община, код по ЕКАТТЕ	2015	2016	2017	2018	2019
BG България	-44 167	-42 596	-45 836	-46 329	-46 545
SHU30 Шумен	-458	-426	-629	-604	-602
SHU25 Смядово	-114	-74	-98	-108	-72

Естествения прираст на населението за отчетния период за страната е отрицателен, както за областта, така и за община Смядово.

На фона на отрицателния естествен прираст, миграционните процеси са основният фактор, който позволява на част от областите и общините да увеличават населението си.

Прогноза за населението

Националният Статистически Институт дава следната прогноза относно прираста на населението на Област Шумен, представена в Табл. № 37.

Прогноза за населението през переспективния период 2020-2027 г. в община Смядово, към 31.12. на съответната година

Таблица № 39

община	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Смядово	5843	5772	5691	5616	5548	5487	5416	5351

Източник: НСИ, Население и демографски прогнози

Съгласно представените данни, може да се направи извода, че прогнозата за намаляване на населението на община Смядово е за намаляване с прогресивен темп в средно-срочен план и постоянен темп на намаление в дългосрочен план, като средното ускоряване на намаляване на населението съгласно прогнозата на НСИ е 0,22%.

Динамика на изменение на населението на гр. Смядово

Таблица № 40

Година	Население	Динамичен ред на изменение на населението с 3-годишна подвижна средна			
2001	4392				
2002	4328	-1.48%			
2003	4285	-1.00%			
2004	4216	-1.64%	-1.37%		
2005	4157	-1.42%	-1.35%		
2006	4099	-1.41%	-1.49%	-1.41%	
2007	4061	-0.94%	-1.26%	-1.37%	
2008	4045	-0.40%	-0.92%	-1.22%	-1.33%
2009	4036	-0.22%	-0.52%	-0.90%	-1.16%
2010	3986	-1.25%	-0.62%	-0.69%	-0.93%
2011	3846	-3.64%	-1.71%	-0.95%	-0.84%
средна		-1.34%	-1.15%	-1.09%	-1.07%

За гр. Смядово прираста е отрицателен с -1,34%., като прогнозата е отрицателния прираст да се увеличава средносрочно с -1,13% годишно.

Механичен прираст

Механичният прираст оказва значително влияние върху прираста на населението. Показателите за механичния прираст на населението показват запазване на тенденцията за увеличаване на външните миграции, предизвикани от лошата икономическа обстановка и високия процент на безработица. Направленията на миграциите са от селата и малките градове към общинските центрове, областния център, както и към големите градове в района за планиране, столицата или чужбина. Главната причина е привлекателността им, с възможностите за намиране на работа и по-доброто състояние на градската инфраструктура.

Механичен прираст на населението за страната, за област Шумен и община Смядово

Таблица № 41

Община, код по ЕКАТТЕ	2015	2016	2017	2018	2019
BG България	-4 ,247	-9 ,329	-5 ,989	-3,666	-2,012
SHU30 Шумен	-780	-454	-712	105	502
SHU25 Смядово	2	34	30	52	10

От таблицата става видно, че община Смядово е с положителен механичен прираст на населението на фона на данните за областта и страната.

В област Шумен за периода 2015-2017г. механичния прираст на населението е отрицателен, но през 2018 и 2019 г. има необходимият баланс.

В община Смядово механичния прираст е положителен. Тя е единствената община в област Шумен с най-нисък механичен прираст. Това показват статистическите данни в табл. В периода 2015-2019 г. в община Смядово има заселени 128 човека.

Естествен и Механичен прираст на населението в община Смядово

Таблица № 42

Години	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
	брой			брой			брой		
2015	44	25	219	158	79	79	-114	-50	-60
2016	50	29	21	124	63	61	-74	-34	-40
2017	47	19	28	145	74	71	-98	-55	-43
2018	43	19	24	151	79	72	-108	-60	-40
2019	43	24	19	115	65	50	-72	-41	-31

Години	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
	брой			брой			брой		
2015	146	63	83	144	64	80	2	-1	3
2016	128	55	73	94	40	54	34	15	19
2017	165	62	103	135	58	77	30	4	26
2018									
2019									

РАЖДАЕМОСТ, СМЪРТНОСТ, ЕСТЕСТВЕН И МЕХАНИЧЕН ПРИРАСТ НА

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА СМЯДОВО									
Година	Раждаемост			Смъртност			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
	брой			брой			брой		
2015	7,0	8,2	5,9	25,2	25,9	24,5	0,3	-0,3	0,9
2016	8,1	9,6	6,6	20,0	20,9	19,1	5,5	5,0	6,0
2017	7,6	6,4	8,8	23,6	24,8	22,4	4,9	1,3	8,2
2018	7,1	6,5	7,6	24,8	26,9	22,8	8,5	6,1	10,8
2019	7,1	8,3	6,1	19,1	22,4	16,0	1,7	4,8	-1,3
Естествен прираст									
						(Промили)			
Община			Общо	Мъже	Жени				
Показатели									
2015 г.									
Естествен прираст			-18,1	-17,7	-18,6				
2016 г.									
Естествен прираст			-11,9	-11,3	-12,5				
2017 г.									
Естествен прираст			-15,9	-18,5	-13,6				
2018 г.									
Естествен прираст			-17,7	-20,4	-15,2				
2019 г.									
Естествен прираст			-11,9	-14,1	-9,9				

Етническо разделение

Данните са показани по данни на НСИ, въз основа на направените преброявания на населението през посочените години. Водещ е относителния дял на лицата определящи себе си с българска националност.

НАСЕЛЕНИЕ ПО ЕТНИЧЕСКА ГРУПА И ВЪЗРАСТ КЪМ 01.02.2011 г. В ОБЩИНА СМЯДОВО

Население на община Смядово към 31.12. по възрастови групи и пол

Таблица № 43

Етническа група	общо	0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 и над
общо	6698	576	601	696	739	845	958	1082	1201
В т.ч. отговорили	6075	496	539	618	663	753	857	1005	1144
Българска	3993	224	261	329	393	476	594	759	957
Турска	1603	152	192	222	212	229	218	206	172

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Ромска	400	96	77	57	53	38	34	33	12
Друга	49	4		6			11		3
Не се самоопределят	30	20		4					

През годините половото разделение по години на населението на община Смядово се е движило така:

Таблица № 44

Възраст в години/пол	2015	2016	2017	2018	2019
общо	6226	6186	6118	6062	6000
0-9	536	542	532	526	495
10-19	562	569	580	599	618
20-29	667	638	597	576	559
30-39	698	684	699	685	669
40-49	794	787	790	776	761
50-59	892	892	887	899	882
60-69	945	941	910	892	891
70-79	760	762	752	743	756
80-89	348	345	345	336	336
90-99	24	26	26	30	33
мъже	2015	2016	2017	2018	2019
общо	3025	3006	2955	2913	2886
0-9	263	265	254	245	234
10-19	293	298	307	315	324
20-29	370	361	324	305	297
30-39	370	362	368	362	356
40-49	422	415	419	416	413
50-59	470	462	454	458	443
60-69	410	413	410	406	407
70-79	287	294	299	297	306
80-89	130	127	110	100	96
90-99	10	9	10	9	10
жени	2015	2016	2017	2018	2019
общо	3201	3180	3163	3149	3114
0-9	273	277	278	281	261
10-19	269	271	273	284	294
20-29	297	277	273	271	262
30-39	328	322	331	323	313
40-49	372	372	371	360	348
50-59	422	430	433	441	439
60-69	535	528	500	486	484
70-79	473	468	453	446	450
80-89	218	218	235	236	240
90-99	14	17	16	21	23

От таблицата става видно, че населението на община Смядово застарява и се увеличава възрастовата граница. Относно продължителност на живот, жените са по – силния пол във възрастта.

Анализ по възрастови групи

Процентно съотношение мъже/жени

Таблица № 45

	2015	2016	2017	2018	2019
Мъже	48,58%	48,60%	48,30%	48,05%	48,1%
Жени	51,42%	51,40%	51,70%	51,95%	51,9%

От таблицата става ясно, че процентното съотношение мъже и жени е в полза на жените.

През отчетния период демографска ситуация в България се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, ниски нива на раждаемост и високи нива на обща смъртност. Задълбочава се дисбалансът в териториалното разпределение на населението.

Миграцията оказва силен негативен ефект върху възпроизводството на населението. Понижава се равнището на потенциална раждаемост не само за следващите 10-15 години, но и за по-дълъг период от време.

3.2. Икономическа активност на населението, пазар и производителност на труда

Равнище на безработицата в община Смядово

След високото ниво на безработицата, отбелязано през 2015 г. от 14.5% за община Смядово, през следващите години се забелязва трайното ѝ намаляване: през 2016 г. – 11.3%; през 2017 г. – 10.1%, през 2018 г. – 8.6%. Тенденцията се нарушава в края на периода, като през 2019 г. се отчита лек ръст – 9.0%. Макар и оптимистични, стойностите са над средните за страната. За сравнение ще отбележим, че за 2015 г. равнището на безработица в България е 9.2%, а през 2019 г. то е 5.6%.

Регистрираните безработни в община Смядово за 2015 г. са 355 лица, като за 2019 г. техният брой е 221 лица. Най-нисък е броят им през 2018 г., когато са регистрирани 212 безработни лица.

Фиг. 9

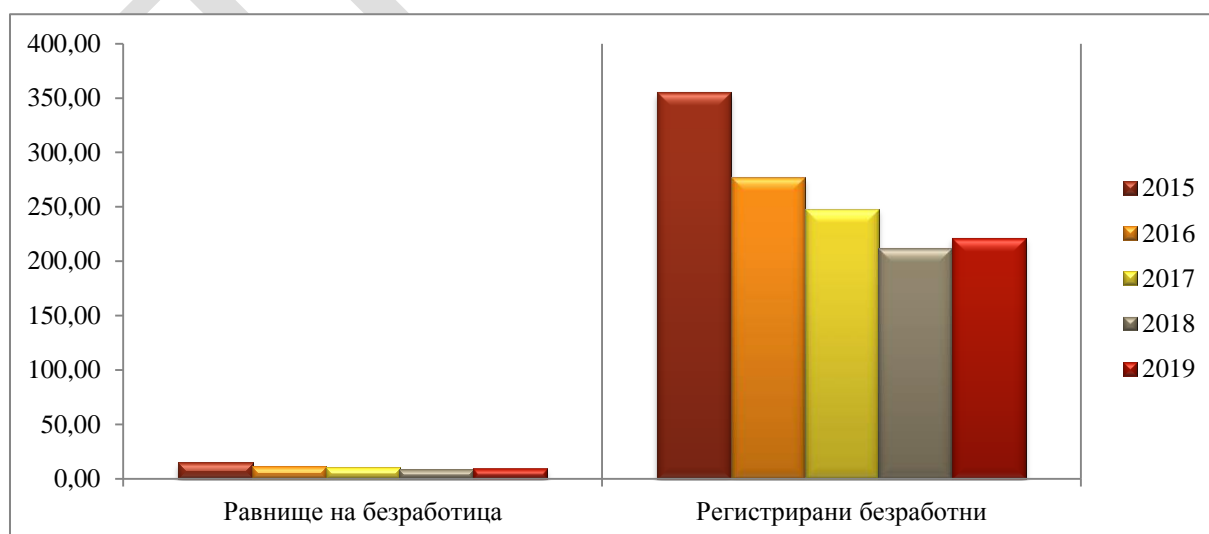

Таблица № 46

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

<i>Данни за структурата на безработните лица в община Смядово</i>					
<i>/средно/ за периода 2015 - 2019г.</i>					
	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.
Равнище на безработица	14.5	11.3	10.1	8.6	9.0
Икономически активни лица	2455	2455	2455	2455	2455
Регистрирани безработни	355	277	248	212	221
жени	204	145	135	123	125
мъже	151	132	113	89	96
Възrastова структура					
до 19 години	0	0	1	1	1
от 20 до 24 години	12	6	9	6	7
от 25 до 29 години	27	12	20	15	12
от 30 до 34 години	37	30	24	16	22
от 35 до 39 години	31	23	17	21	17
от 40 до 44 години	36	29	27	21	26
от 45 до 49 години	36	36	29	29	27
от 50 до 54 години	57	49	40	30	35
над 55 години	119	92	81	73	74
Професионална структура					
с работническа професия	125	101	77	62	64
специалисти, в т.ч.	30	27	24	24	22
образование	2	2	3	3	2
хуманитарни и изкуства	0	0	1	0	1
общество, икономика, право	6	6	6	5	4
математика и естествознание	1	0	1	0	1
техника и технологии	14	11	8	5	6
селско стопанство	2	3	1	2	3
здравеопазване	1	1	0	0	0
услуги, транспорт, охрана	3	4	4	8	6
без специалност и професия	200	149	147	126	135
Образователна структура					
с висше образование	9	9	11	8	7
със средно образование	180	138	113	103	101
в т.ч. със средно професионално образование	139	116	89	77	79
с основно образование	72	44	51	41	44
с начално и по-ниско образование	94	86	73	60	69
Продължително безработни (над 1 година)	163	114	78	69	58
Безработни с намалена работоспособност	28	27	15	19	23
Разкрити нови работни места на ППТ	125	117	134	142	205
Устроени на работа лица	267	213	237	196	250
В т.ч. на първичен пазар	136	92	118	90	149
програми	76	72	44	51	57
мерки	7	3	6	5	3
Включени в ограмотяване	0	0	0	0	0
Включени в квалификационни курсове	3	14	5	1	2

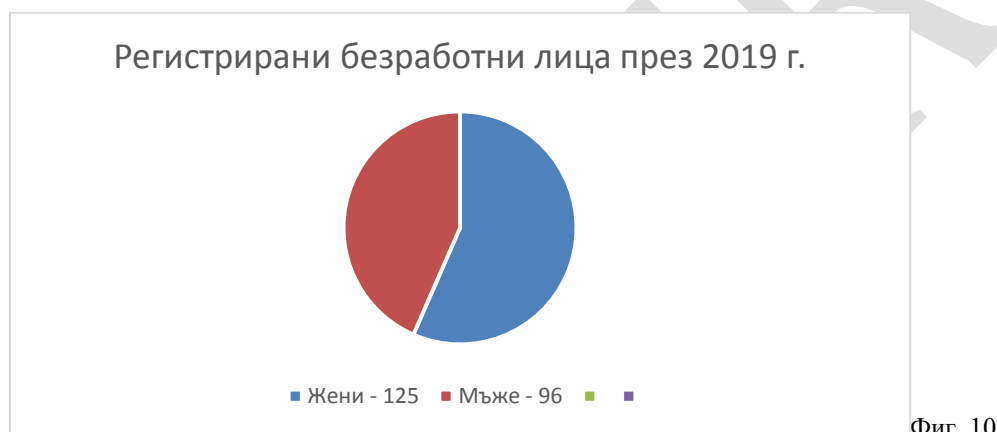
Източник: НСИ

Анализът на възрастовата структура на регистрираните безработни лица в община Смядово сочи, че най-нисък е дялът на младите хора до 29 г., през 2015 г. той е 10.99%, а през 2019 г. е спаднал до 9.05%. Лицата на възраст от 30 г. до 49 г. съставляват 39.44% през 2015 г., като дялът им през 2019 г. е завишен на 41.63%. Справката показва, че най-висок през годините е дялът на лицата на възраст над 50 г., през 2015 г. той е 49.58%, като през 2019 г. е почти идентичен и съставлява 49.32% от лицата.

Анализът на продължително безработните лица (с регистрация над една година) сочи, че през 2015 г. дялът им съставлява 45.92% от общия брой на регистрирните безработни лица в община Смядово, а през 2019 г. дялът им е намален наполовина – 26.24%. Тенденцията за трайно намаляване броя на продължително безработните лица е съпътствата от тенденция за увеличаване броя на разкритите нови работни места. Данните показват, че през 2015 г. са разкрити 125 нови работни места, а през 2019 г. те са двойно повече – 250. Изложената по-горе статистика ни дава оптимистични прогнози за развитието на пазара на труда.

Сравнително постоянен през годините се запазва дялът на безработните жени, който винаги е по-висок от този на мъжете. Данните за 2015 г. сочат, че той е 57.46% от общия брой на регистрираните безработни лица, а през 2019 г. е 56.56%.

Интерес при определяне на бъдещото развитие на общината представлява анализът на професионалната структура на безработните лица. Данните от справката сочат, че най-високият дял е на лицата без специалност и придобита професия. През 2015 г. той е бил 56.34%, като бележи лек спад през 2016 г., а през следващите две години се увеличава, за да достигне 61.09% през 2019 г. Висок е и дялът на безработните лица с работническа професия през 2015 г. той е 35.21%, но тенденцията през следващите години показва, че стойностите бавно намаляват и през 2019 г. достигат до 28.96%.

Анализът на нивото и степента на образование на регистрираните безработни лица на територията на община Смядово за периода 2015 – 2019 г. сочи, че най-голям е дялът на лицата със завършено средно образование. През 2015 г. те съставляват 50.70% от регистрираните в Дирекция „Бюро по труда“ лица, а през 2019 г. намалят до 45.70%. С начално или с по-ниско образование през 2015 г. са били 26.48% от лицата, като през годините дялът им варира, за сравнение през 2019 г. той се е увеличила до 31.22%, което е и най-високата стойност за периода. На трето място е дялът на безработните лица със завършено основно образование. През 2015 г. дялът им е 20.28%, а през 2019 г. 19.91%. Дялът на безработните лица със завършено висше образование в община Смядово е нисък, като варира през годините от 2.53% през 2015 г. до 4.44% през 2017 г. В края на периода през 2019 г. той е 3.17% от общия брой на регистрираните безработни лица.

Образователна структура на безработните лица през 2019 г.

фиг. 11

Безспорно влияние върху равнището на безработицата оказва сравнително ниското образователно-квалификационно ниво на безработните лица. При голяма част от тях се наблюдава липса на мотивация за повишаване на квалификацията, която до известна степен е породена от липсата на заетост въпреки положените усилия за преквалификация.

Освен действащите национални програми, Община Смядово и Дирекция „Бюро по труда“ прилагат различни мерки за намаляване на безработицата. Общината осигурява заетост и посредством реализацията на различни проекти, финансирани със средства от Европейския съюз.

С оглед интегриране на пазара на труда и недопускане изпадане под линията на бедност на безработните от неравнопоставените групи, през периода 2015 – 2019 г. Община Смядово е осигурила заетост:

- по програми за заетост на 300 лица;
- по насърчителни мерки за заетост на 24 лица;
- по различни проекти на 192 лица.

За посочения период в различни квалификационни курсове са включени 25 лица по данни от Агенцията по заетост и 47 младежи за придобиване на професионална квалификация по проект на Община Смядово с наименование „Ние сме активни и посоката избираме сами.

Създаването на заетост и превръщането на общината в привлекателна за квалифицирани специалисти е възможно само чрез реализиране на целенасочена политика за насърчаване на самонаемането и привличане на бизнес инвеститори, готови да разкриват нови работни места. Друга възможност за осигуряване на трудова заетост е стимулиране и насърчаване въвеждането на иновативни за общината практики, като социално предприемачество. Посредством осигуряването на добри условия за реализация на кадри, съществуващата трудова емиграция може да бъде овладяна и спряна.

Възрастта, полът, професионалната квалификация и степента на завършеното образование на безработните лица са от съществено значение за реализацията им на пазара на труда. Изложените по-горе данни, предоставят детайлна информация за състоянието на безработицата в община Смядово през периода 2015 г. – 2019 г. и

очертават следния профил на средностатистическия безработен в общината за посочения период:

- безработното лице в преобладаващата си част е жена;
- безработното лице е на възраст над 50 г.;
- безработното лице е със средно образование, в т.ч. със средно професионално образование;
- безработно лице е без специалност и професия;
- безработното лице не е продължително безработно.

Основни изводи

- *Запазва се тенденцията от предходния период, която сочи, че по възрастови групи най-многобройна е групата на безработните лица на възраст над 55 г., следва групата безработни лица на възраст между 50 г. и 54г., а след нея с малка разлика между тях се нареждат групата на безработните лица на възраст между 45 г.-49 г. и тези на възраст между 30 г.-34 г.*
- *Относително висок е дялът на безработицата сред младежите в община Смядово на възраст между 19 г. и 29 г.*
- *Образователната структура на регистрираните безработни лица се характеризира с най-висок относителен дял на безработните лица със средно образование, следван от дялът на лицата с начално и по-ниско и тези с основно образование.*
- *В края на периода броят на продължително безработните лица с регистрация над 1 година е намален наполовина.*
- *Трайната безработица е концентрирана в най-голяма степен сред селското население.*
- *Необходимо е подобряване на качеството на работната сила, нейната адаптивност към променящите се условия на пазара на труда и пригодност за заетост чрез мерки за насърчаване усъвършенстването на човешките ресурси, тяхната социалната интеграция и конкурентноспособност.*
- *Необходимо е предприемането на интервенции за създаване на устойчиви работни места сред жените, младежите между 19 г. и 29 г. и другите рискови групи на пазара на труда – продължително безработни лица, етнически малцинства.*

Основните мерки и действия трябва да бъдат насочени към:

- ✓ Осигуряване на инвестиции в реалния сектор, които да способстват за разкриване на нови работни места, да доведат до обновяване на технологичното оборудване, осигуряващо производство на конкурентна продукция, за финансиране на нови производства;
- ✓ Осигуряване на професионална квалификация за безработните, които нямат такава, с осигуряване на последваща заетост;
- ✓ Обучение на работното място – там, където е необходимо да бъдат разкрити нови работни места за стажуване с последващо включване в процеса на работа;
- ✓ Популяризиране възможностите за икономическа активност

3.3 Образование

Просперитетът на обществото като цяло се базира на потенциала, който притежават неговите членове. Повишаването на качеството на образованието в национален мащаб е необходимо условие за подготовката на човешкия ресурс за работа и реализация в условията на европейския пазар на труда. Съобразявайки се с установените реформи, насочени към развитие и усъвършенстване на образователната система в България, Общинска администрация съсредоточава вниманието си към запазване и развитие на местната образователната инфраструктура и подобряване качеството на предоставяните образователни услуги. Ниската раждаемост през последните години се отразява неблагоприятно забелязва се значително намаляване на броя на децата, включени в предучилищното, основното и средното образование. Това от своя страна затруднява ефективното осъществяване на учебно възпитателна дейност и поражда необходимост образователните заведения, функциониращи на територията общината да бъдат съсредоточени в селищата с най-многобройно население.

Мрежата от училища, детски градини и обслужващи звена е важна част от образователната система на всяка страна.

Състоянието ѝ оказва сериозно влияние както върху качеството на образователно-възпитателния процес, така и върху редица области от социалния живот в населеното място, общината, областта и цялата страна.

Образованието в община Смядово е с изцяло публичен характер, като към настоящия момент няма учебни институции, финансирани от частния сектор.

Към настоящия момент в общината функционират три детски градини, две основни училища и едно средно училище, разпределени по населени места, както следва:

- Детска градина „Маргаритка“ в гр. Смядово;
- Детска градина „Радост“ в село Янково;
- Детска градина „Щастливо детство“ в село Риш;
- Средно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ в град Смядово;
- Основно училище „Христо Ботев“ в село Янково;
- Основно училище „Васил Априлов“ в село Риш.

Организация на образованието в община Смядово в периода 2015 – 2019 г.

Таблица № 47

Период	Брой		Брой ДГ
	СУ	ОУ	
2015/2016	1	3	4
2016/2019	1	2	3

Видно от информацията, изложена в таблицата по-горе става ясно, че до края на учебната 2015 – 2016 г. в общината са функционирали общо четири детски градини. Поради намаляване броя на децата и липсата на финасови средства за осигуряване издръжката на съществуващата тогава ДГ „Детелина“ в село Веселиново и в изпълнение на Решение на Общински съвет - Смядово, същата е закрыта, считано от 01.07.2016 г.

Организация на образованието по населени места

Таблица № 48

Населено място	СУ	ОУ	ДГ
гр. Смядово	1	-	1

с. Риш	-	1	1
с. Янково	-	1	1

ДЕТСКИ ГРАДИНИ

Към настоящия момент на територията на община Смядово функционират три детски градини. Възпитателно-образователния процес протича в целодневна форма на организация, като през 2019 г. в него са обхванати общо 145 деца. Детските градини разполагат със сравнително добра материалнотехническа база, педагогически кадри и помощен персонал с опит и квалификация и предоставят оптимални условия за отглеждане, възпитание, обучение и социализация на децата. В детските заведения се осигурява равен достъп на всички деца за качествено образование, гарантиран е достъп до добра подготовка на всяко дете за постъпване в училище, създадени са условия за овладяване на книжовен български език в междуетническа среда. Осигуряват се адекватни възможности за обучение на деца със специални образователни потребности. Всички детски градини са общински, разполагат с достатъчен сграден фонд, отговарящ на условията за цялостен, качествен и пълноценен процес на предучилищно образование.

Информация за броя на децата в детските градини, разположени на територията на община Смядово

Таблица № 49

Детско учебно заведение	Учебна година				
	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
ДГ „Маргаритка“ – гр. Смядово	139	126	106	104	109
ДГ „Радост“ – с. Янково	34	33	29	24	26
ДГ „Щастливо детство“ – с. Риш	22	16	14	14	10
Общ брой на децата	195	175	149	142	145

Информацията, изложена в горната таблица, недвусмислено показва спад в общия брой на децата в детските градини, разположени на територията на общината. Анализът на стойностите сочи, че в края на периода в детските градини са записани общо 145 деца, което е с 25,64% по-малко деца, отколкото в началото на периода, когато през учебната 2015-2016 година те са 195. Отчетеният спад е тенденциозен и засяга, както детската градина в гр. Смядово, така и детските градини в селата Янково и Риш.

Данните в таблицата показват, че през учебната 2015-2016 година броят на децата в ДГ „Маргаритка“ гр. Смядово е 139, а в края на периода, през учебната 2019-2020 година той е 109. Анализът сочи, че за период от пет години броят на децата в детската градина е намалял с 30 деца, което представлява спад с 21,58 %.

Броят на децата в ДГ „Радост“ с. Янково през учебната 2015-2016 година е 34, а в края на периода, през учебната 2019-2020 година той е 26. Анализът сочи, че за период от пет години броят на децата в детското заведение е намалял с 8 деца, което представлява спад с 23,53 %.

Най-тревожна е ситуацията в ДГ „Щастливо детство“ с. Риш, където през учебната 2015-2016 година броят на децата е 22, а в края на периода, през учебната 2019-2020 година той е 10. Анализът сочи, че за период от пет години броят на децата е намалял с 12 деца, което представлява спад с 54,55 %.

Основните причини за намаляване броя на децата в детските градини са ниската раждаемост на територията на общината и миграцията на населението.

Детска градина „Маргаритка“, гр. Смядово, ул. „Цар Калоян“ № 5

Детската градина е със статут на средищна градина. Към настоящия момент в нея се отглеждат, възпитават и обучават 109 деца, разпределени в 6 групи, една от които яслена. Общият брой на персонала е 22 бройки разпределени, както следва: 11 бр. педагогически и 11 бр. непедagogически персонал.

Сградата на детската градина е на три етажа. Същата е основно ремонтирана през 2010г., като към настоящия момент се намира в добро състояние. Санирана е отвън и с подменена дограма, като външната мазилка се нуждае от освежаване. Отоплението в градината е решено с локално парно. Помещенията са в добро състояние. Занималните се нуждаят от оборудване с климатици, а част от тях и от обновяване на мебелите. Необходимо е закупуване на нови детски креватчета за спалните помещения. Детската градина разполага с медицински кабинет, който също се нуждае от обновяване на оборудването и обзавеждането.

Дворът на детската градина включва обособени детски площадки, тревни площи и голяма площадка за безопасност на движението по пътищата. В изпълнение на проект BG06-210 „Шанс за социално включване на децата в общините Смядово и Ветрино“, финансиран по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм 2009-2014г. през 2015 година беше извършен основен ремонт на детските площадки. Съществуващите съоръжения, които бяха стари и опасни бяха изцяло подменени с нови, отговарящи на съвременните стандарти за качество и безопасност. Към настоящия момент детските площадки са приведени в съответствие с нормативните изисквания и са съобразени с броя на групите в детската градина. Площадката за безопасност на движението по пътищата трябва да се освежи и обезопаси с полагане на подходяща настилка. Малката сграда в двора на детската градина може да се ремонтира и да се използва за санитарни нужди, докато децата играят навън или да се преустрои в склад за съхранение на детски колички, велосипеди и други игри, предназначени за игри на открито.

Информация за броя на децата и персонала в ДГ „Маргаритка“ гр. Смядово

Таблица № 50

ДЕТСКА ГРАДИНА „МАРГАРИТКА“ – ГРАД СМЯДОВО									
Учебна година	Брой деца						Брой персонал		
	яслена група	I група	II група	III група	IV група	Общ брой	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	Общ брой
2015-2016	14	23	22	27	53	139	11 бр.	13 бр.	24 бр.
2016-2017	14	24	24	22	42	126	11 бр.	13 бр.	24 бр.
2017-2018	8	20	22	20	36	106	11 бр.	12 бр.	23 бр.
2018-2019	10	17	22	20	35	104	11 бр.	12 бр.	23 бр.
2019-2020	14	24	18	17	36	109	11 бр.	11 бр.	22 бр.

Както вече стана ясно, тенденцията сочи намаляване броя на децата в ДГ „Маргаритка“ град Смядово. Общият брой на децата в детската градина в края на

периода, през учебната 2019-2020 е намалял с 21,58% в сравнение с началото на периода. Ръст в броя на децата се отчита единствено през учебната 2019-2020г., когато децата са били с 4,81% повече от предходната учебна година. Ситуацията с персонала е аналогична, като в края на периода е намалял с 8,33%. Следва да се отбележи, че намалението засяга единствено непедagogическия персонал.

Детска градина „Радост“, село Янково, ул. „Панайот Волов“ №3

Детската градина е със статут на защитена детска градина. Към настоящия момент в нея се отглеждат, възпитават и обучават 26 деца в една сборна група. Детската градина се посещава и от деца, подлежащи на задължително предучилищно обучение от селата: Бял бряг, Ново Янково и Жельд. За тях е осигурен транспорт и придружител.

Екипът в детската градина се състои от педагогически специалисти, медицинска сестра и помощно-обслужващ персонал. Общият брой на персонала е 5 бройки разпределени, както следва: 2 бр. педагогически и 3 бр. непедagogически персонал.

Сградата на детската градина е разположена на един етаж. Същата е в сравнително добро състояние. Покривът е ремонтиран, а дограмата е подменена. Отоплението се извършва с печки на дърва. Помещенията са в добро състояние. Ръководството на детска градина „Радост“ отчита нужда от внедряване на електронно обучение, чрез интерактивни образователни игри. За целта е необходимо да се осигури съответното оборудване /интерактивна дъска, таблети, лаптопи и др./. Необходимо е да се предприемат мерки и за реконструкция и обновяване на двора на детската градина – поставяне на беседка, пейки, кошове за отпадъци и др., с цел осигуряване на оптимална възможност за реализиране на педагогическите ситуации. Справката от предходната таблица показва, че през изминалите години броят на децата в ДГ „Радост“ с. Янково плавно намалява. Единствено през последната учебна година се отчита минимален ръст. През последните три години броят на персонала се запазва относително постоянен.

Информация за броя на децата и персонала в ДГ „Радост“ с. Янково

Таблица № 51

ДЕТСКА ГРАДИНА „РАДОСТ“ – СЕЛО ЯНКОВО								
Учебна година	Брой деца					Брой персонал		
	I група	II група	III група	IV група	Общ брой	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	Общ брой
2015-2016	-	18	-	16	34	3 бр.	4 бр.	7 бр.
2016-2017	-	19	-	14	33	3 бр.	4 бр.	7 бр.
2017-2018	-	16	-	13	29	2 бр.	3 бр.	5 бр.
2018-2019	-	-	-	24	24	2 бр.	3 бр.	5 бр.
2019-2020	-	-	-	26	26	2 бр.	3 бр.	5 бр.

Справката от предходната таблица показва, че през изминалите години броят на децата в ДГ „Радост“ с. Янково плавно намалява. В сравнение с началото на разглеждания период, общият брой на децата в детската градина в края на периода е намалял с 23,53%. Ръст се отчита единствено през учебната 2019-2020г., когато децата са били с 8,33% повече от предходната учебна година. Негативната тенденцията води и до

намаляване броя на групите, като от учебната 2018-2019 година насам, градината работи само с една група. Аналогична е и ситуацията с персонала на градината. В края на периода през учебната 2019-2020 година общият брой на персонала е намалял с 28,57%, като намалението засяга, както непедagogическия, така и педагогическия персонал.

Детска градина „Щастливо детство“, село Риш, ул. „Божурица“ № 20

Към настоящия момент в детската градина се възпитават и обучават 10 деца в една сборна група. Общият брой на персонала е 4 бройки разпределени, както следва: 2 бр. педагогически и 2 бр. непедagogически персонал.

Сградата на детската градина е разположена на един етаж. Същата не е санирана, а дограмата е частично сменена. Отоплението се извършва с печки на дърва.

Ръководството на детската градина отчита необходимост от подобряване на материално-техническата база, включващо: ремонт на вътрешните помещения - кухненския блок, пералното помещение и склада за хранителни продукти, както и на санитарните възли; подмяна на съществуващото обзавеждане – детски легла, шкафчета за дрехи, дидактичен шкаф; закупуване на оборудване; както и извършване на ремонтни дейности в двора на детската градина /смяна на входна врата, ремонт на стъпалата, ремонт на пясъчника и сенниците/, засаждане на декоративни дръвчета.

Информация за броя на децата и персонала в ДГ „Щастливо детство“ с. Риш

Таблица № 52

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ – СЕЛО РИШ				
Учебна година	Общ брой на децата	Брой персонал		
		Педагогически персонал	Непедагогически персонал	Общ брой
2015-2016	22	2 бр.	2 бр.	4 бр.
2016-2017	16	2 бр.	2 бр.	4 бр.
2017-2018	14	2 бр.	2 бр.	4 бр.
2018-2019	14	2 бр.	2 бр.	4 бр.
2019-2020	10	2 бр.	2 бр.	4 бр.

За съжаление, не по-различна е ситуацията с броя на децата и в ДГ „Щастливо детство“ село Риш. Данните от предходната таблица показват тревожни стойности, според които броят им през учебната 2019-2020 година е намалял с повече от половината и достига спад с 54.55% в сравнение с учебната 2015-2016 година. През годините, общият брой на назначения персонал не се променя, тъй като е достигнал възможния минимум.

УЧИЛИЩА

Към настоящия момент на територията на община Смядово функционират общо три учебни заведения: едно средно училище, разположено в град Смядово и две основни училища в селата Янково и Риш. Общият брой на учениците, учещи в тях през 2019 г. е 422.

Училищата разполагат със сравнително добра материалнотехническа база, педагогически кадри и помощен персонал с опит и квалификация и предоставят оптимални условия за провеждане на учебния процес. В учебните заведения се осигурява равен достъп на всички ученици, гарантиращ добрата подготовка и качествено образование. Създадени са необходимите условия, осигуряващи адекватни възможности за обучение на деца със специални образователни потребности. Всички училища са общински, те разполагат с достатъчен сграден фонд, отговарящ на условията за цялостен, качествен и пълноценен процес на училищното образование.

Информация за броя на учениците в учебните заведения, разположени на територията на община Смядово

Таблица № 53

Учебно заведение	Учебна година									
	2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019		2019/2020	
	брой паралелки	брой ученици	брой паралелки	брой ученици	брой паралелки	брой ученици	брой паралелки	брой ученици	брой паралелки	брой ученици
СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Смядово	18	355	19	371	18	383	18	373	18	365
ОУ „Христо Ботев“ – с. Янково	4	51	4	49	4	37	4	35	4	26
ОУ „Васил Априлов“ – с. Риш	4	34	4	39	4	34	4	32	4	31
Общо	26	440	27	459	26	454	26	440	26	422

От информацията, изложена в горната таблица става ясно, че общият брой на учениците в училищата, разположени на територията на общината в началото на периода е 440 ученици. През учебната 2016-2017 година броят им се е увеличил с 4,32%, а през следващите години плавно намалява. В края на периода броят им е намалял с 4,09%.

Отчетеният спад засяга основно училищата по селата, като се забелязва, че броят на учениците в края на разглеждания период е намалал в сравнение с броят им в началото на периода. Най-тревожни са данните за ОУ „Христо Ботев“ с. Янково, където се отчита значителен спад с 49,02%. В ОУ „Васил Априлов“ с. Риш броят на децата е намалял с 8,82%. Промяна в броя на паралелките в двете основни училища не се отчита.

Анализът на данните за СУ „Св. св. Кирил и Методий“ гр. Смядово е по-оптимистичен. Видно от таблицата по-горе, броят на учениците в училището през учебната 2015-2016 година е 355, като през следващата година бележи ръст с 4,51%. Тенденцията се запазва и през учебната 2017-2018 година, когато броят им отново е нарастнал с 3,24% за сметка на предходната година. През следващите две години се отчита спад, въпреки който обаче, броят на учениците в края на периода остава по-висок с 2,82% за сметка на броят им в началото.

Основните причини за намаляване броя на учениците в училищата на територията на общината са ниската раждаемост и миграцията на населението. Друг съществен

фактор е желанието на децата да продължат средното си образование в областния град, където считат че ще получат по-добра перспектива за професионално развитие.

Средно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Смядово, ул. „Черноризец Храбър“ № 16

Училището е единствено средно училище на територията на общината. То е със статут на средишно училище. Към настоящия момент в него се обучават 365 ученици от I до XII клас, разпределени по класове в общо 18 паралелки. Общият брой на персонала е 59 бр., като включва в състава си 46,5 бр. педагогически и 12,5 бр. непедagogически персонал.

С цел задържане и привличане на повече ученици в СУ „Св. св. Кирил и Методий“ гр. Смядово е паралелките в гимназиалния етап са профилирани с профил „Природни науки“. Едно от предимствата на профилираното обучение се изразява във възможността за осъществяване на професионално ориентиране на кадри в общината. По този начин учениците от селата, които желаят да продължат образованието си, а те се насочват предимно към град Смядово, получават възможност за по-голям избор. За съжаление на територията на общината няма голямо търсене на подобен тип специалисти и възможността за успешна реализация е сведена до минимум. Поради тази причина висок процент от завършващите средно образование в СУ – гр. Смядово продължават образованието си във Висши учебни заведения.

Училището разполага с две сгради – основна, предназначена за учениците в прогимназиална и гимназиална степен на образование и филиал – Корпус 2, предназначен за учениците от начална степен. Материалнотехническата база е в много добро състояние, като цяло. Учебното заведение разполага с три компютърни кабинета, кабинети по химия, физика и биология, библиотека с богат библиотечен фонд, неограничен достъп до интернет и физкултурен салон.

Основната сграда е на три етажа, санирана е и е с подменена дограма. Отоплението се извършва с локално парно на дърва. Покривът на централната сграда се нуждае от ремонт. Помещенията са в савнително добро общо състояние, но е необходимо да се извърши обновяване на част от класните стаи, фойетата и коридорите. Необходимо е да се извърши ремонт и обзавеждане на помещението, предназначено за хранене на учениците /ученическа столова/.

Училището предоставя възможност за провеждане на спортни занимания на закрито и открито, като разполага със закрит физкултурен салон и двор с обособени спортни площадки и външни фитнес уреди. Физкултурните площадки се нуждаят от обновяване и ремонт, необходима е подмяна на външните фитнес уреди, подмяна на подовата настилка във физкултурния салон, както и изграждане на площадка по безопасност на движението по пътищата. С цел осигуряване на максимално безопасна среда за учениците е необходимо да се изгради ограда около училището, да се извърши ремонт на стъпалата пред централния вход и да се въведе дигитален пропускателен режим в основната сграда.

На неотдалечено разстояние е разположен филиала, разкрит към училището – Корпус 2. Той се помещава в самостоятелна сграда на два етажа /бивша детска градина/. Същата е с подменена дограма, но се нуждае от саниране. Отоплението се извършва с локално парно на ток. Необходимо е да се извърши изграждане на вентилационна система в помещенията, обновяване на класните стаи, фойетата и коридорите, както и ремонт на санитарните възли. Корпусът разполага и с дворно пространство, което също

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

се нуждае от ремонт и обновяване. Към настоящия момент Корпус 2 не разполага със закрит физкултурен салон, но изграждането му е част от приоритетите на ръководството на училището.

Ръководството на учебното заведение си поставя амбициозни цели за развитие на училището през следващите години, като съвместно с подкрепата на Община Смядово ще работи в насока дигитализиране на учебните помещения, изграждане на STEM центрове/кътове, както и оборудване на специализирани кабинети за допълнителна подкрепа и личностното развитие на учениците.

Разпределение на учениците по класове в СУ „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Смядово

Таблица № 54

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ – ГРАД СМЯДОВО													
Учебна година	Разпределение на учениците по класове												Общ брой ученици
	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	VI клас	VII клас	VIII клас	IX клас	X клас	XI клас	XII клас	
2015 – 2016	45	41	30	36	37	48	41	24	13	16	12	12	355
2016 – 2017	43	46	44	31	36	36	46	40	14	9	16	10	371
2017 – 2018	43	43	46	45	31	37	38	31	31	13	8	17	383
2018 – 2019	31	45	43	42	48	30	39	23	24	29	11	8	373
2019 – 2020	30	30	45	40	43	45	25	24	23	24	26	10	365

Информация за общия брой на персонала в СУ „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Смядово

Таблица № 55

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ – ГРАД СМЯДОВО			
Учебна година	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	Общ брой на персонала
2015 – 2016	41,5 бр.	13 бр.	54,5 бр.
2016 – 2017	45,5 бр.	12 бр.	57,5 бр.
2017 – 2018	45 бр.	12 бр.	57 бр.
2018 – 2019	45,5 бр.	12,5 бр.	58 бр.
2019 – 2020	46,5 бр.	12,5 бр.	59 бр.

Видно от информацията, посочена в предходните таблици, става ясно, че от началото до средата на периода се забелязва постепенно нарастване на броя на учениците в СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ гр. Смядово. През учебната 2016-2017 година се отчита ръст с 4,51%, като през следващата година броят им отново е нарастнал с 3,24% за сметка на предходната. Тенденцията се нарушава през учебната 2018 – 2019 година, когато броят на учениците започва постепенно намалява. Данните сочат, че

процесът продължава и през настоящата учебна година, но въпреки това броят на учениците остава по-висок с 2,82% за сметка на броя им през учебната 2015-2016 година. Обратно на очакванията, справка сочи, че броят на персонала всяка година се увеличава. В началото на периода, през учебната 2015 – 2016 година общия брой на персонала е 54,5 бр. при общ брой на учениците 355, а през настоящата учебна година общият брой на персонала е 59 бр. при общ брой на учениците 365. Увеличението засяга както педагогическия персонал, който до края на периода е нарастнал с 12,05%, така и непедagogическия, който се е увеличил с 3,85%.

Основно училище „Христо Ботев“, село Янково, ул. „Възраждане“ № 4

Основно училище „Христо Ботев“ в село Янково е общинско училище със статут на средишно училище. Към настоящия момент в него се обучават 26 ученици от I до VII клас от селата Янково, Бял бряг и Ново Янково. Общият брой на персонала е 10 бр., като включва в състава си 9 бр. педагогически и 1 бр. непедagogически персонал.

Училището се помещава в двуетажна сграда. Същата не е санирана, а дограмата е частично подменена. Необходимо е да се извърши подмяна на дограмата на помещенията, азположени на втория етаж. Сградата се нуждае от ремонт на покрива и козирката. Отоплението в класните стаи се извършва с печки на дърва. Училището разполага с дворно пространство. Кято цяло училището се нуждае от модернизация на учебната и спортната база, с която разполага.

Разпределение на учениците по класове в ОУ „Христо Ботев“, село Янково

Таблица № 56

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ – СЕЛО ЯНКОВО									
Учебна година	Разпределение на учениците по класове								Общ брой ученици
	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	VI клас	VII клас	VIII клас	
2015 – 2016	3	8	-	4	9	9	5	13	51
2016 – 2017	10	3	8	1	5	9	7	6	49
2017 – 2018	4	9	3	8	1	5	7	-	37
2018 – 2019	4	4	7	3	8	6	3	-	35
2019 – 2020	-	4	4	6	3	8	1	-	26

Информация за общия брой на персонала в ОУ „Христо Ботев“, село Янково

Таблица № 57

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ – СЕЛО ЯНКОВО			
Учебна година	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	Общ брой на персонала

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

2015 – 2016	13 бр.	2 бр.	15 бр.
2016 – 2017	13 бр.	2 бр.	15 бр.
2017 – 2018	9 бр.	1 бр.	10 бр.
2018 – 2019	11 бр.	1 бр.	12 бр.
2019 – 2020	9 бр.	1 бр.	10 бр.

Видно от информацията, посочена в предходните таблици, броят на учащите в ОУ „Христо Ботев“ село Янково се запазва относително нисък през годините, като тенденцията сочи, че през годините плавно намалява. В края на разглеждания период данните са тревожни, тъй като броят на учениците е намалял с цели 49,02% за сметка на броя им през учебната 2015-2016 година. Респективно с намаляване броя на учениците, намалява и броят на назначения персонал. Намалението засяга както педагогическия персонал, който е намалял с 30,77%, така и непедagogическия, който в края на периода е с 50,00% по-малко.

Основно училище „Васил Априлов“, село Риш, ул. „Хан Крум“ № 13

Основно училище „Васил Априлов“ в село Риш е общинско училище със статут на защитено училище. Към настоящия момент в него се обучават 31 ученици от I до VII клас. Общият брой на персонала е 8,25 бр., като включва в състава си 7 бр. педагогически и 1,25 бр. непедagogически персонал.

Училището се помещава в двуетажна сграда, която не е санирана, с частично подменена дограма. Отоплението се извършва с печки на дърва. Материалнотехническата база се нуждае от модернизация и ремонт. Дворът разполага с беседка и ограда, но също се нуждае от обновяване и ремонт.

Разпределение на учениците по класове в ОУ „Васил Априлов“, село Риш

Таблица № 58

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ АПРИЛОВ“ – СЕЛО РИШ									
Учебна година	Разпределение на учениците по класове								Общ брой ученици
	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	VI клас	VII клас	VIII клас	
2015 – 2016	9	2	5	4	5	3	3	3	34
2016 – 2017	10	8	2	5	4	5	3	2	39
2017 – 2018	-	9	8	2	5	5	5	-	34
2018 – 2019	4	-	9	8	2	5	4	-	32
2019 – 2020	7	4	-	7	7	2	4	-	31

Информация за общия брой на персонала в ОУ „Васил Априлов“, село Риш

Таблица № 59

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ АПРИЛОВ“ – СЕЛО РИШ			
Учебна година	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	Общ брой на персонала
2015 – 2016	8,5 бр.	2 бр.	10,5 бр.
2016 – 2017	8,5 бр.	1,25 бр.	9,75 бр.
2017 – 2018	9 бр.	1,25 бр.	10,25 бр.
2018 – 2019	7 бр.	1,25 бр.	8,25 бр.
2019 – 2020	7 бр.	1,25 бр.	8,25 бр.

Видно от информацията, посочена в предходните таблици, броят на учащите в ОУ „Васил Априлов“ село Риш се запазва относително нисък. Тенденцията сочи, че в периода след учебната 2016-2017 година, когато се отчита ръст с 14,71%, броят на учениците в училището плавно намалява. В края на разглеждания период той е намалал с 8,82% в сравнение с началото. Респективно с намаляване броя на учениците намалява и броят на назначения персонал. Намалението засяга, както педагогическия персонал, който е намалал с 17,65%, така и непедагогическия, който в края на периода е с 37,5% по-малко.

Брой на учениците в община Смядово по образователни степени

Таблица № 60

Учебна година	Ученици				
	I-IV	V-VIII	IX -XII	Общо	
2015 – 2016	187	200	53	440	
2016 – 2017	211	199	49	459	
Учебна година	Ученици				
	I-IV	V-VII	VIII -X	XI-XII	Общо
2017 – 2018	220	134	75	25	454
2018 – 2019	200	145	76	19	440
2019 – 2020	177	138	71	36	422

*Съгласно промените, настъпили с приемане на Закона за предучилищното и училищното образование обучението за придобиване на основно образование се осъществява от I до VII клас включително в два етапа, както следва: начален - от I до IV клас включително, и прогимназиален - от V до VII клас, включително. Обучението за придобиване на средно образование се осъществява от VIII до XII клас, включително в два етапа, както следва: първи гимназиален - от VIII до X клас включително и втори гимназиален - от XI до XII клас включително.

Информацията, посочена в предходните две таблици, сочи че броят на учениците, завършили основно образование на територията на общината, решили да продължат средното си образование в СУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Смядово е значително нисък. Тенденцията е тревожна се обуславя от следните фактори:

- голяма част от учениците, обучаващи се в селата, прекъсват образованието си щом навършат 16 годишна възраст;
- значителен брой от учениците, чиито семейства имат финансова възможност, след завършване на VII клас се насочват към училища в град Шумен. Най-предпочитаните сред тях са: Професионалната гимназия по облекло, хранене и

химични технологии, Професионалната гимназия по строителство, архитектура и геодезия, Професионалната гимназия по механотехника, електроника и транспорт, Гимназията с преподаване на чужди езици и училището по изкуства СОУ „Сава Доброплодни“.

Брой на учениците отпаднали от образователния процес

Таблица № 61

Учебна година	Общ брой на учениците	Брой отпаднали ученици	%-но съотношение на отпадналите ученици спрямо общия брой ученици
2015/2016	440	1	0,23%
2016/2017	459	1	0,22%
2017/2018	454	20	4,41%
2018/2019	440	13	2,95%
2019/2020	422	9	2,13%

Информацията, посочена в горната таблица обхваща основно деца попадащи в задължителен етап на обучение, които обикновено са напуснали пределите на страната заедно с родителите си. За тях липсва информация да са записани в учебни заведения в чужбина. Справката включва и ученици отписани от училище поради отсъствие по неуважителни причини за период по-дълъг от два месеца. Анализът на данните показва, че процентът на отпадналите ученици е най-висок през учебната 2017-2018 година - 4,41%. През следващите две години плавно намалява от 2,95% до 2,13%.

Необходимо е да се продължи работата в посока обхващане от образователната система на всички деца, подлежащи на задължително образование. Реализирането на положителни резултати ще е възможно при осъществяване на добра комуникация и координация на действията, между всички засегнати страни – представители на Регионално управление на образованието, представители на местната власт, директори на учебни заведения, педагогически персонал, учители, образователни медиатори, служители в Детска педагогическа стая, отдел „Закрила на детето“ и родители.

Основни изводи

- В община Смядово е развита инфраструктура на образованието, даваща възможности за получаване на средно и основно образование. Това е обусловено от обслужващите функции на общината и броят на децата и учениците. Сградите на училищата са публична общинска собственост.
- Ниската раждаемост през последните години се отразява неблагоприятно – забелязва се значително намаляване на броя на децата, включени в предучилищното, основното и средното образование. Това от своя страна затруднява ефективното осъществяване на учебно-възпитателна дейност и поражда необходимост образователните заведения, функциониращи на територията общината да бъдат съсредоточени в селищата с най-многобройно население.

- Намаляването на децата в училищна възраст в селата през последните години води до проблеми с пълняемостта на паралелките в училищата.
- Образованието, като една от приоритетните дейности на общината е свързано с мерки, насочени към: постигане на максимален обхват на децата в задължителна училищна възраст; осигуряване на равен достъп до качествено образование на всички ученици; подобряване на материално-техническата база чрез извършване на основни и текущи ремонти на училищата и спортните площадки към тях, детските градини и детските площадки в общината; повишаване на енергийната ефективност на училищата и детските градини.

Основните мерки и действия трябва да бъдат насочени към:

- ✓ Запазване и развитие, посредством благоустрояване и модернизация на местната образователна инфраструктура.
- ✓ Подобряване качеството на предоставяните образователни услуги.
- ✓ Продължаване процеса по внедряване на иновативни практики в учебно-възпитателната дейност, които се оказват изключително благоприятно, както върху мотивацията за учене и посещение на учебните часове от страна на учениците, така и върху добрата организация на учебно-възпитателния процес от страна на преподавателите.
- ✓ Въвеждане на разнообразни програми за извънкласни занимания на учениците, с цел обхващане на разнообразните им интереси, предоставяне на възможност за оползотворяване на свободното им време и подпомагане процеса на личностното им развитие.

3.4. Здравеопазване

Организацията на здравеопазването в Община Смядово включва индивидуални практики за първична извънболнична медицинска помощ. В общината има 5 лекарски практики: Смядово и Кълново -3, Веселиново, Александрово и Риш – 1, Янково, Бял бряг, Жълд и Ново Янково - 1. Едната практика в Смядово е незаета. Наблюдава се голямо текучество на лични лекари в селата.

Специализираната медицинска помощ се осигурява от специалисти на договорни отношения с община Смядово, които идват в определени дни от месеца. На територията на Община Смядово функционира филиал на Центъра за спешна медицинска помощ - Шумен.

Една от особеностите на малките общини, присъща и за община Смядово е наличието на предимно застаряващо население. Тази характеристика предполага необходимост от перманентно медицинско присъствие, което да удовлетворява здравните нужди на всички жители.

На територията на община Смядово практикуват трима лични лекари. Двама от тях осъществяват своята дейност в гр. Смядово, а един обслужва здравните потребности на населението в селата Риш, Янково и Веселиново. Към всеки личен лекар е назначена на работа по една медицинска сестра. Налична е една свободна практика, която да реализира дейност по селата. Наблюдава се голямо текучество на практиките в селата.

Училищното здравеопазване е решено, като е осигурено здравно обслужване на всички учебни заведения и детски градини. Към община Смядово са назначени три щатни бройки медицински сестри, които по утвърден график обслужват всички учебни заведения.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Центърът за спешна и неотложна медицинска помощ е единственото здравно заведение разположено на територията на общината. В него са ангажирани двама лекари, петима фелдшери, три медицински сестри и петима шофьори и санитарни. За обезпечаване нуждите на населението са налични два автомобила, чиито техническо оборудване е задоволително, разполагат с ЕКГ апарат, дефибрилатор, пулсометър и др. В общината съществува дефицит на местни медицински кадри, поради тази причина повечето специалисти пътуват от областния център до гр. Смядово. В този обхват попадат: двама кардиолози, един гинеколог, един невролог, двама стоматолози, двама педиатри, един очен лекар, един лекар уши, нос и гърло и един психиатър.

Общината разполага с лаборатория, в която се извършват рутинни медицински изследвания на кръв, урина, правят се профили за диабет и др. В селата Ново Янково, Черни връх, Желъд и Александрово съществуват оборудвани помещения, пригодени за медицински прегледи.

Нуждите от лекарства и медикаменти на населението на общината се покриват от съществуващата аптека, разположена в гр. Смядово, която е в договорни отношения с Националната здравноосигурителна каса. Освен нея, на разположение на жителите са и двете дрогерии в града. Липсата на аптеки в селата обуславя необходимостта жителите, нуждаещи се от лекарства и медикаменти да пътуват до града. Предвид нелекото финансово и здравословно състояние, в което се намират повечето от тях, подобно пътуване ги затруднява допълнително.

Училищата и детските градини в общината, разполагат със здравен кабинет и медицинска сестра към него, където при възникнала необходимост да се окаже първа медицинска помощ.

Изнесената по-горе информация може да бъде илюстрирана чрез следната таблица:

Таблица № 62

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ В ОБЩИНА СМЯДОВО¹					
					(Брой)
Община	2015	2016	2017	2018	2019
Общо	13	15	20	12	11
Персонал на основен трудов договор в:					
Заведения за извънболнична помощ	6	6	13	3	3
Лекари с индивидуални и групови практики за първична медицинска помощ	3	3	3	3	3
Лекари с индивидуални и групови практики за специализирана медицинска помощ	-	-	7	-	-
Лекари с практики за дентална помощ	3	3	3	-	-
Други здравни заведения	7	9	7	9	8
Дейности към общините	7	9	7	9	8
Медицински специалисти по здравни грижи	5	7	5	7	6
Друг персонал	2	2	2	2	2
Население на един лекар към 31.12.	2075	2062	612	2021	2000
Население на един лекар по дентална медицина към 31.12.	2075	2062	2039	-	-

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Детски ясли					
Брой	1	1	1	1	1
Места в края на годината	25	25	25	25	25
Деца в края на годината	14	16	9	15	17
Персонал	4	4	4	4	4
Медицински специалисти по здравни грижи	2	2	2	2	2
Медицински сестри	2	2	2	2	2
Друг персонал	2	2	2	2	2
Детегледачки	2	2	2	2	2
¹ От 2018 г. има прекъсване на динамичните редове по отношение на териториалното разпределение на лекарите и лекарите по дентална медицина, работещи в практики по договор с НЗОК. Медицинските специалисти, работещи в практики, които обслужват повече от една община или област са включени в общия брой на медицинските специалисти, но не са разпределени по общини или съответно по области.					

Изводи:

Населението от община Смядово има достъп до здравни услуги;

Липсата на специализирани кабинети и лекари специалисти налага търсенето на услуги в други общини (Велики Преслав, Шумен и др.).

3.5. Социални услуги

В община Смядово се предоставят широк кръг от социални услуги, развити на основата на оценка на потребностите от социални услуги в общината, в партньорство със заинтересованите страни. Те обхващат уязвими общности и различни възрастови групи от населението на територията на общината.

По данни на АСП, Регионална дирекция за социално подпомагане (РДСП) – Шумен, на територията на община Смядово има териториално поделение на АСП към Дирекция „Социално подпомагане” Велики Преслав. Сградата на териториалното поделение е публична общинска собственост, предоставена за безвъзмездно ползване от община Смядово.

По данни на РДСП – Шумен броят на целево подпомаганите лица в община Смядово през 2016 г. е следният:

- По реда на чл. 9 от ППЗСП (с доход по-нисък от определения от МС диференциран минимален доход) през 2016 г. - общо 42 д.;
- По реда на чл. 42 от ППЗИХУ с месечни добавки - общо 78 д.;
- По реда на ППЗИХУ с месечни добавки за лица с увреждания - общо 641 д., от които с ментални увреждания - 179 д. (вкл. домът за пълнолетни лица с психични разстройства в с. Черни връх) и с физически увреждания – 462 д.

Социалните услуги в зависимост от средата, в която се предоставят са социални услуги, които се предоставят в общността и социални услуги, които се предоставят в специализирани институции.

Видовете социални услуги, които се предоставят в община Смядово са показани в табл. № 63

СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ИНСТИТУЦИИ			
№ по ред	Вид	Адрес	Капацитет
1.	Дом за пълнолетни лица с психични разстройства	с. Черни връх, общ. Смядово	64
СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В ОБЩНОСТТА ОТ РЕЗИДЕНТЕН ТИП			
№ по ред	Вид на услугата	Адрес	Капацитет
1.	Защитено жилище /ЗЖ/	Гр. Смядово, ул. «Баба Донка» № 6а	9
2.	Защитено жилище /ЗЖ/	Гр. Смядово, ул. «Баба Донка» № 6а	7
3.	Защитено жилище /ЗЖ/	Гр. Смядово, ул. «Баба Донка» № 6а	8
4.	Защитено жилище /ЗЖ/	С. Янково, ул. „Атанас Колев” № 16	8
5.	Дневен център за пълнолетни лица с увреждания/ДЦПЛУ/	Гр. Смядово, ул. «Баба Донка» № 6а	20
6.	Дневен център за стари хора /ДЦСХ/	Гр. Смядово, ул. «Александър Стамболийски»	20
7.	Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост /ЦНСТПЛУИ/	с. Веселиново, ул. „Цар Борис I” № 4	15
8.	Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост /ЦНСТПЛУИ/	с. Веселиново, ул. „Цар Борис I” № 4	8
9.	Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства /ЦНСТПЛУПР/	гр. Смядово, ул. „Калиакра” № 1	15
СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В ОБЩНОСТТА ОТ НЕРЕЗИДЕНТЕН ТИП			
1.	Домашен социален патронаж	Гр. Смядово, ул. «Черноризец Храбър»	60
2.	Дневен център за стари хора	Гр. Смядово, ул. «Александър Стамболийски»	20
3.	Дневен център за пълнолетни лица с увреждания	Гр. Смядово, ул. «Баба Донка» № 6а	20
4.	Център за обществена подкрепа	Гр. Смядово, пл. «Княз Борис I»	15
5.	Предоставяне на топъл обяд	Гр. Смядово, пл. «Княз Борис I»	150
6.	Мобилен екип за подкрепа	Гр. Смядово, пл. «Княз Борис I»	-
7.	Патронажна грижа	Гр. Смядово, пл. «Княз Борис I»	-
8.	Център за социална рехабилитация и интеграция/ЦСРИ/- гр. Смядово	Гр. Смядово, ул. «Никола Й. Вапцаров» № 8	20

3.5.1. Специализирани институции за социални услуги в община Смядово

Социални услуги в специализирани институции се предоставят след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността.

3.5.1.1. Дом за пълнолетни лица с психични разстройства/ДПЛУПР/ – с. Черни връх

ДПЛПР е специализирана институция за предоставяне на социални услуги на лица с психични разстройства. Институцията е държавно делегирана дейност, управлявана от община Смядово.

Съществуването на институцията датира от 1954 год. С годините са променени наименованията ѝ и са извършвани редица структурни промени.

Капацитетът на ДПЛПР – Смядово е 64 места, като към настоящия момент всички места са заети. Настанени са само жени, като преобладават настанените от други области.

Сградата е стара, с нови пристройки, ремонтирана и приспособена през годините. Тя е разположена на 3 км. извън селото. Няма удобни транспортни връзки с другите населени места и областта.

Сградния фонд, в който е разположена институцията е публична общинска собственост. Тя се състои от 6 сгради, където са разположени 20 спални помещения, 5 кабинета, 5 дежурни стаи, 2 трудотерапии, 1 кинезотерапия, 2 столови, 2 стаи за усамотяване, 4 складови помещения, 1 служебна столова 1 стая за почивка на персонала.

Введена е система за вътрешна квалификация на персонала. Всяка година се изготвя програма и се провеждат семинари по предварително подготвени теми, касаещи цялостната дейност в институцията.

Длъжностите и числеността на персонала, работещ в ДПЛПР – Смядово са приведени в съответствие с Методиката за определяне числеността на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността, утвърдена със Заповед № РД01/280 от 24.03.2008 год. на Министъра на труда и социалната политика. Числеността на персонала е 37 лица.

Изводи:

В изпълнение социалната политика и направените предписания за намаляване капацитета на дома е необходимо извеждане на лица от специализираната институция. Към настоящия момент има подготвени потребители за извеждане и настаняване в социалната услуга в общността - защитени жилища за хора с психични разстройства. Разкриването на нови и разширяване на обхвата на съществуващите социални услуги ще има положителен ефект върху целевите групи.

3.5.2. Социални услуги в общността

В тази група влизат два вида услуги – от резидентен тип и нерезидентен тип, представляващи почасови социални услуги и интегрирани социално здравни услуги за подкрепа задоволяване на ежедневни потребности.

Услугите от резидентен тип са услуги, които се предоставят в среда близка до семейната. По своя смисъл те представляват алтернатива на настаняването на деца и възрастни в институция и през последните години дават възможност да се реализира държавната политика за деинституционализация. Финансирането на тези услуги се извършва като държавно делегирани дейности и дейности, финансирани от общинския бюджет. На този етап, в община Смядово се предоставят такива услуги само за пълнолетни лица.

3.5.2.1. Защитени жилища за пълнолетни лица с психични разстройства – гр. Смядово № 1, № 2 и № 4

През 2009 год. общината откри 2 защитени жилища за жени с психични разстройства, финансиран по Национална Програма ФАР ВГ 2006/018-343.01.01 – „Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи”. Изпълнител на проекта беше община Смядово. Общия капацитет на жилищата е 16 лица с психични разстройства над 18 години. В момента услугите са държавно делегирана дейност, с общ капацитет 16 места, който е зает.

Сградата, където се помещават жилищата бе ремонтирана, реконструирана и оборудвана с необходимите мебели и техника чрез финансиране, осигурено по Проекта по Програма ФАР.

Сградата е общинска собственост – обособена част от бившата поликлиника. Има обособени стаи за спане, за трудотерапия, самостоятелни кухни с трапезария, санитарни помещения. Обзавеждането и оборудването осигурява необходимия комфорт на потребителите и подходящата среда, близка до семейната.

Има осигурено отопление, осветление, снабдяване с вода и вентилация, съобразно санитарните норми и изискванията за безопасност. Предприети са необходимите действия за спазване на санитарните хигиенни норми за контрол върху разпространението на инфекции, съобразно действащото законодателство.

Числеността на персонала е 10 щатни бройки, от които 9 заети на пълно работно време и 0.5 на непълно работно време. Персоналът включва: директор – 0.5, социални работници - 4, психолог - 1, медицинска сестра -1, трудотерапевт – 2 и сътрудник социални дейности – 1.

В продължение и изпълнение на социалната политика за деинституционализацията на хората в специализираните институции, в община Смядово беше открита още една нова социална услуга „защитено жилище“ за 8 лица държавно делегирана дейност, чийто капацитет също е запълнен и се помещава в същата сграда, но на друг етаж. С цел деинституализация, осемте потребители на социалната услуга са изведени лица от Дома за пълнолетни лица с психични разстройства в с. Черни връх.

3.5.2.2.Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства/ЦНСТПЛПР/ – гр. Смядово

От 1 май 2020 г. беше разкрит Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства в гр. Смядово, ул. „Калиакра” № 1. Капацитетът на центъра е 15 лица. Ремонтът на сградата беше извършен със средства на Община Смядово. По проект към Фонд Социална закрила към МТСП беше закупено необходимото обзавеждане и оборудване за функциониране на социалната услуга.

Услугите, които ще се предоставят са: подпомагане, взаимопомощ, защита и социална интеграция на потребителите на социалната услуга; социално включване и възстановяване на изгубените социални умения и навици; осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в среда, близка до семейната; дейности свързани с хигиената, градинарството, битов труд, изобразителна и конструктивна дейност, беседи на различни теми, музикотерапия.

3.5.2.3.Защитено жилище/ЗЖ/ за пълнолетни лица с психични разстройства – с. Янково

Защитеното жилище се намира в с. Янково, ул. „Атанас Колев” № 16 (бивша здравна служба), община Смядово. Жилището е с капацитет 8 места за лица с психични разстройства. Услугите, които се предоставят са: подпомагане, взаимопомощ, защита и

социална интеграция на потребителите на социалната услуга; социално включване и възстановяване на изгубените социални умения и навици; осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в среда, близка до семейната; дейности свързани с хигиената, градинарството, битов труд, изобразителна и конструктивна дейност, беседи на различни теми, музикотерапия.

3.5.2.4. Дневен център за пълнолетни лица с увреждания/ДЦПЛУ/ - гр. Смядово

Услугата е разкрита заедно със защитените жилища по проект, финансиран по Национална Програма ФАР ВГ 2006/018-343.01.01-1.20 – „Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи“. Изпълнител на проекта е община Смядово. След приключване на проекта, дейността функционира като държавно делегирана с капацитет 20 лица с психични увреждания.

Сградата, където се помещават жилищата бе ремонтирана, реконструирана и оборудвана с необходимите мебели и техника чрез финансиране, осигурено по Проекта по Програма ФАР. Със средства от бюджета на дневния център се обзаведе и стая за рехабилитация със необходимите уреди.

Сградата е общинска собственост – обособена част от бившата поликлиника. Центърът е разположен на първия етаж. Има обзаведени занимални, кухня, стая за хранене.

Числеността на персонала е 7.5 щатни бройки, от които 7 заети на пълно работно време и 0.5 на непълно работно време. Персоналът включва: директор – 0.5, социални работници - 1, медицинска сестра -1, трудотерапевт – 1, касиер -1, рехабилитатор – 1, хигиенист -1 и ел. монтьор - 1.

3.5.2.5. Домашен помощник/Социален асистент/Личен асистент

По проекти на Община Смядово, финансирани от ОПРЧР 2014-2020 и националния бюджет, се предоставят социални услуги, според потребностите на потребителите, чийто брой 442 лица през периода 2015-2020 г. красноречиво показва, че в общината тези услуги са значими, полезни, задоволяващи потребностите на лицата, нуждаещи се от социална подкрепа. Броят на заетите лица в предоставянето на този вид социални услуги за отчетния период към 31.12.2020 г. е 134 лица.

3.5.2.6. Домашен социален патронаж

Услугата е с капацитет 60 места, които към момента не са запълнени. Услугата се предоставя от 1986 г. и е насочена основно към осигуряване на храна на самотно живеещи стари хора, болни, без близки. Тя се предоставя в населените места от общината. Числеността на персонала е 5 човека.

3.5.2.7. Обществена трапезария

По проект, финансиран от ФСЗ - МТСП в община Смядово функционираше обществена трапезария от 01.12.2009 год до 2015 год. Осигуряваше се безплатен обяд на 100 човека от общината. От 2015 г. до края на 2020 г. Община Смядово продължи предоставянето на топъл обяд на 350 лица от рискови групи от цялата община по проект, финансиран от Оперативната програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица. Услугата се администрира от Община Смядово.

3.5.2.8. Център за социална рехабилитация и интеграция/ЦСРИ/- гр. Смядово

Предоставянето на услугата цели подкрепа на индивидуалното развитие, поддържане и придобиване на нови способности и самостоятелност на лица с различни вид и степен на увреждане, както и подкрепа на лица от различни рискови групи, чрез целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване.

Услугата включва разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот, насочени към кандидат-потребителите, потребителите и/или към техните близки.

Терапевтичните дейности и обучителните практики имат за цел да развият и/или да създадат социални умения, които са нарушени или загубени;

Рехабилитационните и интеграционни програми и дейности са насочени към възстановяване и социална интеграция.

Центъра за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) за хора с увреждания се намира в гр. Смядово, ул. „Н. Й. Вапцаров“ № 8, а капацитетът му е 20 лица. Към момента центъра се финансира от общинския бюджет.

3.5.2.9.Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост/ЦНСТПЛУИ/ - село Веселиново № 1 и № 2

Капацитетът на ЦНСТ № 1 е 15 лица с умствена изостаналост, които получават комплекс от социални услуги и за които се полага 24-часова грижа.

Капацитетът на ЦНСТ № 2 е 8 лица с умствена изостаналост, които получават комплекс от социални услуги и за които се полага 24-часова грижа.

В центровете, които функционират като държавно-делегирана дейност, е създадена среда за живот близка до семейната, при която лицата получават необходимата им индивидуализирана грижа и подкрепа за водене на относително самостоятелен и независим живот. Организирането на живота и услугите в центъра са насочени към създаването на условия за равнопоставено участие на потребителите в живота на местната общност.

Социалните услуги се предоставят в общинска сграда в с. Веселиново, ул. „Цар Борис I“ № 4.

3.5.2.10.Дневен център за стари хора в гр. Смядово

"Дневен център за стари хора" /ДЦСХ/ е форма на социална услуга за подкрепа на лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Дневен център за стари хора в гр. Смядово е създаден с изпълнението на проект BG051PO001-5.2.06/D01/0075 „Дневен център за стари хора в гр. Смядово”, финансиран Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси". Изпълнител на проекта е община Смядово в партньорство със сдружение с нестопанска цел „Шанс за всички”.

Центърът е с капацитет 20 човека и предоставя комплекс от социални услуги в общността, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.

3.5.2.11.Център за обществена подкрепа

Центърът за обществена подкрепа в гр. Смядово, беше разкрит по проект на Община Смядово, финансиран от Фонд „Социална закрила“ за периода от 01.04.2018 г. до 31.12.2018 г., в който се предоставят комплекс от социални услуги в общността, с цел осигуряване на устойчив и ефективен достъп на рискови общности до всички предлагани форми на съдействие и подкрепа, осъществяване на превантивни дейности сред децата и техните семейства и ангажиране на широката общественост при реализирането на услугите и дейностите по закрила на децата.

Центърът за обществена подкрепа е разположен в сградата на Народно читалище „Братство“ с осигурен достъп за хора с увреждания и е с капацитет 15 деца. В центъра се предоставят комплекс от социални услуги, предназначени за деца от 0-18 години в риск и техните семейства с цел предотвратяване на изоставянето на децата и настаняването им в специализирани институции, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения за самостоятелен живот и социална интеграция на децата от институции, консултиране и подкрепа на семействата в риск. Екипът на ЦОП, включва социален работник, психолог и ресурсен учител.

Поради факта, че този вид социална услуга стана разпознаваема и много търсена социална услуга, през 2019 г. дейността на ЦОП, беше разширена по интегриран проект на Община Смядово с наименование „Община Смядово с грижа за всички“, финансиран от ОП РЧР 2014-2020 и ОП НОИР 2014-2020. Капацитетът на ЦОП се запази, но за обезпечаване на дейността му, мултидисциплинарния екип, включващ социален работник и психолог, беше допълнен със следните специалисти, , експерт кампании – 1, общностен медиатор – 1, трудов медиатор – 1.

3.5.2.12. Мобилен екип за подкрепа – гр. Смядово

Мобилният екип за подкрепа беше сформиран през 2015 г. и функционира до 2017 г. по проект на Община Смядово с наименование "Качествена грижа за достоен живот в Община Смядово". За да се гарантира интегрирания подход при предоставянето на услугите бяха назначени експерти с различен профил на компетентността си: социален работник, психолог, медицинска сестра, шофьор, помощници в дома и лични асистенти. Беше закупено специализирано транспортно средство, с което лицата с увреждания, потребители по проекта да се придвижват при необходимост. Обслужени лица – 211 лица с увреждания и участници над 65 г. в невъзможност за самообслужване, с подобрен достъп до услуги.

Дейността на мобилния екип се оказа много полезна и задоволяваща различни потребности на лицата, потребители на социалната услуга. През 2017-2018 г. дейността му беше надградена в интегрирана иновативна социално-здравна услуга по проект на Община Смядово с наименование „Предоставяне на иновативни социални услуги за активно включване в община Смядово“. Мобилният екип за подкрепа в домашна среда предоставяше социално-здравни услуги за активно включване. За нуждите на дейността на мобилния екип имаше вече осигурено транспортно средство, специализирано за хора с увреждания. Същност - услугата включва пакет от социални дейности в подкрепа на хора с увреждания и възрастни хора, в риск, които живеят в домашна среда: асистентска почасова подкрепа в дома за дейности, в които потребителят среща трудности, професионална подкрепа от социален работник, психолог, медицинска сестра, в зависимост от потребностите в домашна среда, дистанционна подкрепа в ситуация на риск-чрез подаване на сигнал от страна на потребителя, чрез персонално

оборудване/дистанционна грижа/, което води до връзка с мониторинг център. След приемане на сигнала мобилната група извършва посещение в дома, за да окаже необходимото съдействие и помощ на нуждаещото се лице - потребител. Потребителите избираха онези дейности за подкрепа, от които има значима потребност. Бяха осигурени офиси, освен в гр. Смядово, така и в по-големите села на територията на общината – Веселиново, Риш и Янково. Обслужени лица през периода 2017-2018 – 96 лица.

Като услуга, доказала се като напълно адекватна и отговаряща на потребностите на населението, предвид демографската картина в общината, Мобилният екип за подкрепа продължи своята дейност и продължава функционирането си по интегрирания проект на Община Смядово с наименование „Община Смядово с грижа за всички“. Мобилният екип осигурява подкрепа за хора в риск от социално изключване, чрез осигуряване на асистентска почасова подкрепа в дома за дейности, в които потребителят среща трудности, професионална подкрепа от социален работник, психолог, медицинска сестра, в зависимост от потребностите в домашна среда, дистанционна подкрепа в ситуация на риск-чрез подаване на сигнал от страна на потребителя, чрез персонално оборудване/дистанционна грижа/. Броят на обслужените лица към м. септември 2020 г. е 156 лица.

3.5.2.13. Патронажна грижа

Посредством реализацията на Проект BG05M9OP001-2.040-0040 „Патронажна грижа в общините Смядово и Ветрино“, финансиран по ОП „РЧР“ 2014-2020 от 21.12.2019г. до настоящия момент в общините Смядово и Ветрино успешно се предоставят почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги в домашна среда за 50 нуждаещи се лица с увреждания и възрастни хора над 65 г. Услугите се предоставят от екип от специалисти, преминали специализирано обучение и в съответствие с установените стандарти за качество, разписани в Методика за предоставяне на патронажни грижи, разработена от Министерство на здравеопазването.

Общата цел на проекта е подобряване на качеството на живот и възможностите за социално включване на хората с увреждания и възрастните хора в общините Смядово и Ветрино чрез осигуряване на мрежа от услуги в домашна среда и изграждане на подходящ материален и кадрови капацитет за предоставянето им.

Специфичната цел на проекта е изграждане на модел за патронажни грижи за възрастни хора и лица с увреждания, вкл. с хронични заболявания и трайни увреждания, с цел осигуряване на почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги в техните домове.

За период от 12 месеца, мобилният екип в община Смядово е предоставял интегрираната здравно-социална услуга „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания“ на общо 43 потребители в шест от селата, разположени на територията на общината, а именно: Веселиново, Риш, Янково, Ново Янково, Бял браг и Кълново.

3.5.2.14. Механизъм за лична помощ по Закона за лична помощ

В община Смядово ЗЛП се изпълнява от 1 септември 2019 г. Организационни проблеми няма. Ръководството на Община Смядово оказва пълно съдействие, за да може ЗЛП да се изпълнява. Към настоящия момент въпреки, че Законът за личната помощ е приет да бъде полезен на хората с увреждания, той не изпълнява пълноценно неговата роля. В община Смядово има деца с ЕР на ТЕЛК, но те нямат определена чужда помощ и

не могат да бъдат включени в МЛП. Друг проблем е, че лица, които попадат в обхвата на ЗЛП, не желаят да се възползват от тази възможност, защото те не желаят да бъде отнета добавката им за чужда помощ, въпреки че в Общината се провежда много добра обяснителна кампания. Това е личен избор на лицата, и затова са предприети мерки те да бъдат насочени към други социални услуги, които Община Смядово предоставя.

Брой на лицата, подали документи в Дирекция „Социално подпомагане“ за изготвяне на индивидуална оценка и издаване на направление за включване в Механизма за лична помощ към 31.12.2019 г. - 49

Брой на лицата, подали заявление и направление за включване в МЛП като ползватели към 31.12.2019 г. – 41, разпределени както следва:

М. август 2019 г. – 14 лица – вкл. от 1.9.19 г.

М. септември 2019 г. – 4 лица, вкл. от 1.10.19 г.

М. октомври 2019 г. – 8 лица, вкл. от 1.11.19 г.

М. ноември 2019 г. – 1 лице

М. декември 2019 г. – 14 лица, 12 лица вкл. от 1.1.2020 г. и 2 лица от 1.2.2020 г.

Брой на лицата, подали заявление и комплект документи към него, за работа като асистент по ЗЛП към 31.12.2019 г. - 45

Брой сключени тристранни споразумения към 31.12.2019 г. - 38

Брой изготвени план-графици към 31.12.2019 г. - 38

Брой сключени трудови договори към 31.12.2019 г. - 38

Брой извършени проверки на място – 38

От посочените статистически данни се констатира, че не всички лица, които са получили направление за включване в МЛП са подали документите си в Община Смядово. За лицата, които са подали документи за включване в МЛП като ползватели са изготвени всички необходими документи, оформени са досиета на ползвателите и на работещите като асистенти, предоставящи лична грижа. В повечето случаи асистент е лице от семейството на ползвателя на лична помощ. Осъществява се периодичен контрол на работата на асистентите. Своевременно се подава информация за сключени и прекратени договори в НОИ и АСП. Изготвят се необходимите справки за изпълнението на МЛП на територията на община Смядово.

През 2020 г. изпълнението на МЛП продължи, като резултатите са показателни за постигане на целта за подпомагане на ползвателите за подобряване на качеството им на живот, за повишаването на достъпа до услуги и дейности, за възможността им за избор.

За периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г. в община Смядово по Механизма за лична помощ са включени 61 нови ползватели. Има изготвени 99 направления на лица с увреждания с определен над 90% намалена работоспособност и определена чужда помощ. От този брой 4 са деца, като ползватели по МЛП са 2 лица. Общия брой ползватели за 2020 г. са 92 лица. От ползвателите на лична помощ през годината са починали 23 лица.

Към 31.12.2020 г. Механизма за лична помощ в община Смядово се ползва от 62 лица с увреждания.

Данните за потребителите, ползвали Механизма за лична помощ от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г. по пол, възраст и населено място са дадени в таблицата:

Таблица № 64

Ползватели за 2020 г.	Общ брой	От тях жени	мъже
Общ брой	92	53	39
По възраст			
Деца до 18 години	2	1	1
От 18 до 29 години	2	1	1

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

От 30 до 45 години	7	4	3
От 46 до 55 години	4	3	1
От 56 до 65 години	7	4	3
Над 65 години	68	39	29
По населено място			
гр. Смядово	66	37	29
с. Веселиново	11	6	6
с. Риш	9	5	4
с. Янково	4	3	1
с. Бял бряг	1	1	
с. Черни връх	1	1	

За посочения период в Механизма за лична помощ са се включили ползватели от повече населени места от община Смядово. Разширява се обхвата на услугата в общината. В община Смядово е създадена организация за приемането на отчетите на асистентите в малките населени места – това става в Кметствата, за да не се отнема от времето на асистентите за пътуване.

Както през 2019 г., така и през 2020 година в общината няма лица, които са подали документи за включване в механизма, които да нямат предложени асистенти и да не са включени в механизма за лична помощ.

Включването в механизма за лична помощ на лица от цялата община е показателно за ползата и необходимостта от МЛП, за подобряване на условията на самостоятелен живот на ползвателите, за персоналната грижа в ежедневието им, както в домашна среда, така и извън нея. Оценката е на база лични разговори с ползвателите, от отчети на асистентите, от желанието на ползвателите да получат качествена подкрепа и изискванията им към асистентите.

3.5.2.15. Национална програма „Предоставяне на грижи в домашна среда“

Националната програма „Предоставяне на грижи в домашна среда“ е разработена в отговор на установените потребности за обгрижване на хора, които не попадат в обхвата на съществуващите мерки и програми, включително на механизма лична помощ, предвид определения кръг от ползватели на основание § 3 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за личната помощ. С реализацията на Програмата се предоставят възможности за връщането на пазара на труда на лица от групи в неравностойно положение на пазара на труда, които да полагат персонална грижа в домашна среда на хора с от 80 до 89,99 на сто степен на трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане с определена чужда помощ, и хора над 65 г. възраст в невъзможност за самообслужване, които не са освидетелствани по съответния ред от органите на медицинската експертиза в Р България.

В резултат от изпълнението на Програмата на територията на община Смядово в периода от 01.04.2020 г. до 31.12.2020 г. се постигна подобряване на качеството на живот на хората, които ползваха социалната услуга – 48 лица и се осигури заетост на 20 безработни лица, наети по Програмата.

Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения

Община Смядово е сравнително малка община, но на нейната територия има развити много и разнообразни социални услуги, според анализирани и установени потребности на населението. Като цяло те са равномерно разпределени. Достъпът до тях е според потребностите и личният избор на потребителите. Приоритетно са развити услугите, предназначени за лица в надтрудолюбна възраст, поради високия им относителен дял от общото население на общината.

Изводи за услугите за деца:

- Дейностите по предоставяне на социални услуги за деца в общността не са развити на територията на общината. Община Смядово разполага с необходимата материална база/след ремонт/ за предоставяне на социални услуги за деца.
- Анализът на настаняванията в специализираните институции за деца показва, че въпреки намаляващия брой на настанявания, все още има случаи, при които децата се настаняват поради бедност на семейства. Съществуващият проблем би могъл да се реши, чрез развитие на услугите в общността за подкрепа на семейства в риск (деца с един родител, бедни семейства, млади майки),
- Съществува риск големият брой на деца (от 0 до 3 години), настанени в специализирана институция да се запази, тъй като липсват достатъчно услуги, които да предотвратят ранното настаняване на деца в институция. Необходимо е функционирането на услуга в тази насока с регионален обхват.
- В община Смядово не е достатъчно развита приемната грижа. Настаняването при близки и роднини се използва в по-голяма степен като алтернатива на институционалната грижа.
- В община Смядово услуги в насока работа с деца и младежи с отклоняващо се поведение се предоставят от социално-педагогическия кабинет към МКБНПП. Необходимо е оптимизиране на дейността.
- Персоналът на услугите за деца се нуждае от системна подкрепа по отношение на методическа помощ, обучение и супервизия.
- Необходимо е сериозно екипно взаимодействие между структурите на държавна, местна власт и гражданския сектор за успешно реализиране на социалната политика на местно ниво.

Изводи за услугите за възрастни:

- Развита и отговаряща на потребностите на целевата група на хората с увреждания и възрастните хора е услугата „Домашен социален патронаж”. Могат да се потърсят възможности за разширяване както на териториалния обхват на услугата, така и на включените дейности в рамките на социалната услуга като се осигури допълнително финансиране за това включително и по проекти.
- Услугите „Личен асистент”, „Домашен помощник” и “Социален асистент” отговарят на констатираната висока потребност на лицата с увреждания от посочените услуги и кореспондират с общата насоченост за подобряване качеството на живот на лицата чрез предоставянето на социални услуги в семейна среда, вкл. и патронажна грижа. Необходимо е да се потърсят форми

за постоянното предоставяне на услугата на територията на община Смядово съгласно Закона за социалните услуги, правилника за неговото прилагане и другите нормативни документи, касаещи социалните услуги.

- Застаряващото население на община Смядово е предпоставка да се планира разкриването на социалната услуга – дом за стари хора. Общината разполага с необходимата материална база, готовност и желание за работа.

3.6. Култура

Автентични местни традиции и обичаи

Обичаят „Куда“

Типичен за местното население е и автентичният обичай „Куда“. Той се провежда в първата неделя на гроздобера, а подготовката за него започва от петък. Рано сутринта в неделя момите отивали на гроздобер, пременени в нови одежди, берели най-едрото и хубаво грозде. След като напълнили кошниците се отправяли към местността „Коеви чеири“, където с музика ги посрещали момците. Момите запявали хорова песен и всички се хващали на хорото. След веселбата се отправяли към домовете си. При изпращането момците се задявали с момите, като си зобвали от кошниците с грозде, предлагали да помогнат в носенето. Весели и засмени се прибирали по къщите си и така до следващата „Куда“.

Кукерски танци

По сведения на стари хора, кукерският танц е бил характерен за село Веселиново още по време на Руско-турската освободителна война. Той се е танцувал в деня след Сирни Заговезни. Съхранен през годините, кукерският обичай може да се види и до днес.

Традицията се възобновява през 1977 г. по инициатива на възрастните хора в селото. В началото кукерите не били достатъчно уверени в начинанието си, защото не знаели как ще бъдат приети от местното население. В последствие останали приятно изненадани от проявения интерес към тях. Стопаните ги канели в домовете си, за да им донесат здраве и берекет през годината и да прогонят злите сили.

Към настоящия момент към Народното читалище „Съзнание – 1927“ в с. Веселиново е създадена Маскарадна група „Черните кукери“. Дейността ѝ е свързана с пресъздаването на автентичния ритуал – кукеруване, който се провежда с благопожелание за високо плодородие, здраве и берекет за хората и за прогонване на злите сили.

Веселиновските кукери са единствените черни кукери в България – лицата им не са скрити с маски, а са почернени със сажди. Именно в тази характерна особеност се изразява тяхната уникалност. В групата участват само мъже, единият от които е облечен в женски дрехи, имитиращ булка. Именно той е водачът на групата. Следва „Каракуката“ – най-силният от момците – той пази булката и е неотлъчно до нея. След него са всички останали кукери. С групата вървят още: поп и магаре. Носията, с която са облечени е изцяло автентична. Състои се от две тъкани веселиновски фусти, плетени тумани и цървули на краката, конусовидни козешки шапки на главите и в допълнение – дървени саби. На кръста си носят кожен колан с траки, чиито звуци прогонват злите сили.

Общински пролетен събор на народното творчество в гр. Смядово

На 03.05.2015 година беше положено началото на една нова за гр. Смядово традиция – провеждане на общински пролетен събор на народното творчество „Да запеем заедно“. В него участие вземат фолклорни певчески и танцови състави от страната и чужбина, индивидуални изпълнители и инструменталисти на автентичен и обработен фолклор. Една от големите атракции на събитието са агнетата на чеверме и дроб сармата, приготвяни от популярни шеф готвачи. В периода от 2015 г. до 2019 г. съборът се провежда ежегодно, като се превърна в дългоочаквано събитие от всички ценители на българските традиции и обичаи.

Културен календар на Община Смядово

Община Смядово организира богата културна програма за гражданите и гостите на града и общината през цялата година. Организираните тържества, концерти и други културни прояви са безплатни и достъпни за всички.

Читалищна дейност

На територията на община Смядово действат общо шест читалища. Те са основните културни средища, съхраняващи и развиващи местните традиции и обичаи. Тяхната специфична мисия е насочена главно към издирване, запазване и популяризиране на местния фолклор, възпитаване и утвърждаване на национално съзнание сред подрастващите и младежите, развитие и обогатяване културния живот на населението, формиране на етническа и религиозна толерантност и др. През годините са завоювали позиция за работа в подкрепа на общността и за спечелили доверието на хората. Именно затова притежават уникалния потенциал да насърчават социалната промяна и да укрепват гражданското общество.

Народно читалище „Братство – 1860“ е основано през далечната 1860г. в гр. Смядово. Създаването му е от изключително значение за местните жители, тъй като е първото селско читалище в страната. Ето защо и към настоящия момент остава ценен източник на знания, приобщаващи населението към ценностите на изкуството, културата и науката. В периода 2012/2013г. посредством реализацията на проект „Повишаване на качеството на живот и създаване на условия за развитието на местния бизнес в община Смядово, чрез реконструкция на читалище „Братство“ беше извършен основен ремонт, обзавеждане и озвучаване на читалището. Към настоящия момент неговият облик е изцяло обновен, сградата е ремонтирана и модернизирани и напълно отговаря на съвременните критерии за привлекателно място. Посредством инвестицията читалището се превърна в притегателен център за млади и стари. В него се развива богата културна дейност, като често самодейните фолклорни състави и вокални групи прославят името на града в страната и в чужбина.

Читалището разполага с библиотека с обща разгъната площ от 230 кв.м. и библиотечен фонд от 25 983 библиотечни единици. Същата е оборудвана с 5 компютъра, осигуряващи свободен достъп до интернет на читатели и посетители по програма „Глобални библиотеки“.

НЧ "Братство - 1860" гр. Смядово

Народно читалище „Васил Левски – 1902“ е създадено през 1902 г. в село Янково. Читалището е разположено в двуетажна сграда, състояща се от библиотека, читалня, хранилище, фоае и концертна зала /киносалон/. Библиотеката, разкрита към него обхваща обща разгъната площ от 100 кв.м. и притежава библиотечен фонд от 9661 библиотечни единици. Оборудвана е по програма „Глобални библиотеки“ с 3 компютъра,

осигуряващи свободен достъп до интернет на читатели и посетители. Библиотеката участвала успешно в реализацията на проект по програма: „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ към Министерство на културата. През годините читалището се утвърдило, като културна институцията и основен организатор в реализацията на редица местни чествания на значими празници и бележити дати. Към НЧ „Васил Левски – 1902“ са сформирани следните самодейни състави: женска певческа група за автентичен фолклор и детска вокална група.

НЧ "Васил Левски - 1902" с. Янково

Народно читалище „Развитие – 1908“ е създадено през 1908г. в село Кълново. В момента към читалището функционират „Клуб на пенсионера“, „Клуб на самодееца“ и „Клуб на народното творчество“, сформирани е и певческа група за автентичен фолклор „Здравец“.

Към читалището съществува библиотека, която разполага с обща разгъната площ от 50 кв.м. и библиотечен фонд, състоящ се от 3730 библиотечни единици. Тя е оборудвана с един компютър, осигуряващ свободен достъп до интернет на читатели и посетители.

НЧ "Развитие - 1908" с. Кълново

Народно читалище „Съзнание – 1927“ е създадено в село Веселиново през 1927г. Разположено е в две самостоятелни сгради: читалищен салон и сграда на библиотеката. През 2015 г. е извършен цялостен ремонт на читалищния салон, а през 2019 г. е извършен цялостен ремонт на покрива на сградата на библиотеката. Последната разполага с обща разгъната площ от 80 кв.м., в която е поместен библиотечен фонд от 7258 библиотечни единици. Библиотеката е оборудвана по програма „Глобални библиотеки“ с 2 компютъра, с осигурен свободен достъп до интернет за граждани и посетители. През годините библиотеката участва активно с реализацията на проекти в следните национални програми: „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ – първа и втора сесия към Министерство на културата и „Култът към Дионис – жив и днес в кукерските игри“ към Национален фонд култура. Към настоящия момент към читалището са сформирани следните самодейни състави и формации: Маскарадна група „Черните кукери“; Група за изворен фолклор „Росна китка“, Детска група „Лазарки“ и Детска група „Коледари“. Те разполагат с богата творческа биография и ежегодно участват в редица национални фестивали и събори, като през годините са натрупали десетки отличия и награди.

НЧ "Съзнание - 1927" с. Веселиново

Народно читалище „Просвета – 1928“ е създадено през 1928г. в село Риш. Читалището е поместено в масивна двуетажна сграда. Първият етаж, на която се състои от коридор, голям салон със сцена и два малки салона. В едното помещение е разположена „Музейно – етнографска сбирка“, а другото е обособено в „Клуб на самодееца“. Вторият етаж се състои от коридор, помещение на бившото кино, балкон към големия салон и библиотека. Библиотеката е с обща разгъната площ от 166 кв.м., в която е поместен библиотечен фонд от 11 873 библиотечни единици. Библиотеката е оборудвана с 3 компютъра, осигуряващи безплатен достъп до интернет на читатели и посетители. Участвала е успешно с проект по програма „Българските библиотеки –

съвременни центрове за четене и информираност“ към Министерство на културата. Към НЧ „Просвета – 1928“ е сформирана певческа група за автентичен фолклор „Алено мушката“.

НЧ "Просвета - 1928" с. Риш

Народно читалище „Христо Ботев – 1944“ е създадено през 2012 г. в село Александрово. Материално-техническата база, с която разполага е в относително добро състояние. Сградата е преобоядисана, с подменена дограма. Към настоящия момент читалището не развива библиотечно-информационна дейност и няма разкрита библиотека. Към него е сформирана една женска певческа група за автентичен фолклор. Читалището е домакин и основен организатор на „Общоселски събор“, който се провежда в село Александрово.

НЧ "Христо Ботев - 1944" с. Александрово

Въпреки че, Община Смядово усилено работи в насока подобряване и модернизирание на материално – техническата база на читалищата, разположени на територията ѝ, то тези в селата все още се нуждаят от частични и/или цялостни ремонти, подмяна на оборудване и обзавеждане и др. Инвестиции от подобен род ще допринесат за утвърждаване на читалищата, като модерни и атрактивни културни институции, извор на вековна мъдрост и традиции, средища на местно взаимодействие с потенциал за развитие.

Таблица № 65

№ по ред	Наименование	Административен адрес	Персонал /щатни бойки/	Брой членове
1.	НЧ „Братство – 1860“	гр. Смядово, пл. „Княз Борис I“ №1	7	166
2.	НЧ „Васил Левски – 1902“	с. Янково, ул. „Възраждане“ №53	2.5	50
3.	НЧ „Развитие – 1908“	с. Кълново, ул. „Симеон Велики“ №10	2	57
4.	НЧ „Съзнание – 1927“	с. Веселиново, ул. „Брестова“ №1	2.5	51
5.	НЧ „Просвета – 1928“	с. Риш, ул. „Априлско въстание“ №1	2.5	51
6.	НЧ „Христо Ботев – 1944“	с. Александрово, ул. „Иглика“ №2	0.5	51

Музеен комплекс в гр. Смядово

В централна част на град Смядово е оформен музеен комплекс, който в далечната 1846 г. е функционира, като килийно училище. Комплексът е изграден от две сгради, посторени във възрожденски стил. Към настоящия момент, сградите са съхранени в автентичния си вид.

В едната сграда е експонирана постоянна етнографска сбирка.

Втората сграда в музейния комплекс е обособена за картинна галерия. На 21.05.2015г. в нея е разкрита Художествена галерия „Стойчо Преснаков“. В галерията е експонирана постоянна изложба, съдържаща 35 живописни творби на талантливия смядовски учител и художник – Стойчо Преснаков.

В двора на Музейния комплекс е изложено копие на откритата през 2000 г. в покрайнините на град Смядово, Тракийска гробница. Тя датира от IV в. пр. Хр. и е единствената в България от този период, на която има надпис. Гробницата е експонирана в Регионалния исторически музей в гр. Шумен.

Тракийска гробница, датирана от IV в. пр.н.е.

Към настоящия момент Музейният комплекс се използва при гостувания на художници, майстори и творци. В него се организират и провеждат различни културни мероприятия и събития.

3.7. Спорт

Природо-географските условия и съществуващата материална база са добра предпоставка за развитие на спортно-туристическа дейност, спортен лов и риболов. Осигурен е достъп до спортните обекти на всички жители на общината. Спортните дейности в община Смядово се развиват в няколко направления:

- ✓ Развитие и популяризиране на физическото възпитание и спорта и осъществяване на тренировъчна и спортно-състезателна дейност на отделните видове спорт;
- ✓ Физическо възпитание и спорт в предучилищните детски заведения и в училищата, където е налице най-висока активност;
- ✓ Физическо възпитание и спорт за всички.

Спортните обекти в общината, тяхното състояние, начин на ползване са представени в таблица 5.5.7.

Таблица № 6б

Спортни обекти (вкл. в училища)

Вид на обекта	Населено място	Начин на Ползване по сезони	Капацитет площ, бр. места	Физическо Състояние	Собственост
Физкултурен салон	гр. Смядово	целогодишно	ЗП - 843 кв.м	добро	Общинска публична
Спортна площадка - ул. „Васил Левски”	гр. Смядово	пролетно-летен	площ-1335 кв.м	добро	Общинска публична
Спортна площадка, бул. „Ришки проход”	гр. Смядово	пролетно-летен	3000 кв.м	добро	Общинска публична
Спортна площадка, ул. „Ал.Стамболийски”	гр. Смядово	пролетно-летен	1000 кв.м	добро	Общинска публична
Градски стадион	гр. Смядово	целогодишно	площ-13533 кв.м (игрище); 35 843 (имот); бр.места - 300	добро	Общинска публична
Стадион	с. Янково	целогодишно	площ-22700	лошо	Общинска

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Вид на обекта	Населено място	Начин на Ползване по сезони	Капацитет площ, бр. места	Физическо Състояние	Собственост
			кв.м (имот)		публична
Стадион	с. Веселиново	целогодишно	площ - 6500 кв.м (имот)	лошо	Общинска публична

Източник: Общ. Смядово

Един от ангажиментите на общината е ремонт, обновяване и обогатяване на училищната спортна база, особено в селата, на детските площадки и на всички спортни обекти.

През изминалите години в град Смядово и в по-големите села бяха изградени с общинско финансиране спортни площадки, с принадлежащи към тях съоръжения за спорт на открито. Площадките за игра на територията на община Смядово са 19 на брой, от които само три отговарят на изискванията на Наредба №1 от 12.01.2009 г. (за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра). Необходимостта от основно обновяване или ремонт на съществуващи обществено достъпни площадки за игра, разположени на открито е наложителна.

В град Смядово е изграден Спортен комплекс, общинска собственост, който включва: стадион, в чийто обхват са футболен терен, лекоатлетическа писта и пясъчник; административна сграда; басейн и свободен терен, на който би могло да се изгради тренировъчно игрище. Условията към момента са задоволителни, но е необходима реконструкция и модернизация на комплекса. Спортният комплекс се използва за масова физкултура и спорт; за тренировъчна дейност на спортни клубове; за провеждане на спортни мероприятия; за тренировъчна и състезателна дейност на децата и учениците.

Физкултурният салон към СУ „Св. Св. Кирил и Методий” - гр. Смядово, реновиран изцяло през 2010 г. е многофункционален. В него могат да се практикуват разнообразни видове спорт (футбол, волейбол, баскетбол, тенис на маса, тенис на корт, фитнес и др.). Сградата разполага със спортна зала, фитнес зала, съблекални и бани. През деня физкултурният салон е предназначен за ученически занимания, а вечер може да се ползва от всички желаещи жители.

На територията на общината са формирани два аматьорски футболни отбора – ФК „Смядово 2010” и ФК „Янково”. Дейността им се финансира от общинския бюджет и спонсори, но средствата са в минимални размери.

Извод:

Съществено за цялостното развитие на спорта в община Смядово е обстоятелството, че община Смядово финансира със собствени средства спортните клубове и някои ученически спортни прояви.

4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

4.1. Транспортна инфраструктура

4.1.1. Железопътна инфраструктура

На територията на община Смядово преминава железопътна линия № 26 Шумен – Комунари обслужваща гр. Смядово и две села /Бял бряг и Жельд/.

Категоризацията на жп линията, съгласно „Наредба за категоризация на железопътни линии в Република България, включени в железопътната инфраструктура, и закриване на отделни линии или участъци от линии“ е железопътна линия II категория.

Категоризацията на жп линията, преминаваща през територията на община Смядово, съгласно Нормативна уредба на ДП „НК ЖИ“, по товаронапрежение е VI клас.

Габаритът на натоварване съгласно инструкция за натоварване и превозване на негабаритни и тежки товари е „GB“ на жп линията, преминаваща през община Смядово.

Дължина на железопътната мрежа на територията на община Смядово е 18.970 км.

Структурата на изградената ЖП мрежа на територията на общината, включва основните ЖП линии:

- част от Шумен – Комунари /сп. Бял бряг – сп. Жельд/ № 2271 дължина км 20+000 до км 40+000, единична, електрифицирана;

- от гара Смядово до Военно формирование 22720 гр. Смядово;

- от гара Смядово до бившия „Химически завод“.

Освен ЖП гара при гр. Смядово съществуват и ЖП спирки при с. Бял бряг и с. Жельд. ЖП гарата при гр. Смядово се състои от 3 коловоза.

На територията на общината са разположени 3 прелеза: км 25+340 – гара Смядово неохраняем с АПУ, км 32+995 до км 38+808 в междугарие Смядово – Комунари.

Техническото състояние на релсо-траверсовата скара е добро и гарантира заложените в графика за движение на влаковете скорости. Диагностното натоварване е 5 бр. влакове и жп возила за денонощие, а прогнозното – 4 бр. влакове и жп возила на денонощие. Товаропотоците по жп транспорта са съсредоточени главно в направлението: Шумен – Комунари, които се състоят предимно от строителни материали и селскостопански продукти. На 25 км от гр. Смядово преминава жп магистрала София – Варна.

През 2018 г. е направено отводнително съоръжение от км 20+900 до км 21+500.

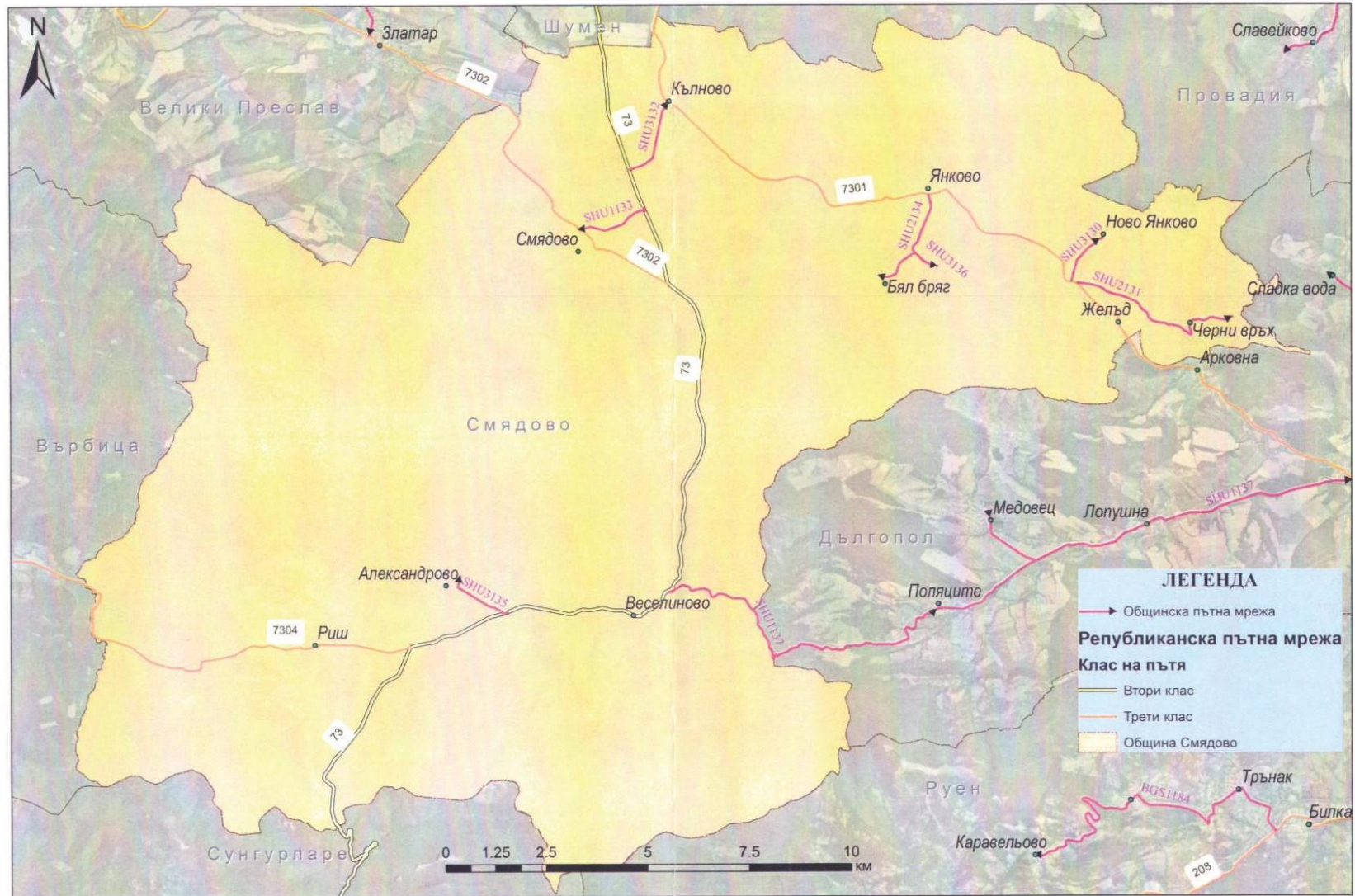
4.1.2. Автомобилен транспорт

Със съседните общини транспортното обслужване се осъществява по второкласен път II - 73 /Шумен – Карнобат/ и три третокласни пътища III – 7301 /Ивански – Дългопол/, III – 7302 /Смядово – Преслав/ и III – 7304 /Риш – Върбица/, като те обслужват половината от населените места от общината. Останалите населени места се обслужват единствено от общински пътища с обща дължина 20.28 км, чието състояние е задоволително.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021 г. - 2027 г.

Карта на републиканската и общинската пътна мрежа на територията на община Смядово

Карта 2

4.1.2.1. Републиканска пътна мрежа

➤ **Описание и свързаност на републиканската пътна мрежа, преминаваща през територията на Община Смядово:**

• **Републикански път II-73** е второкласен път, част от Републиканската пътна мрежа на България, преминаващ по територията на области Шумен и Бургас. Дължината му е 89,9 км. През територията на Община Смядово дължината му е 26,3 км, асфалтобетон, км 17+200 - 43+500.

• **Републикански път III-7301** е третокласен път, част от Републиканската пътна мрежа на България, преминаващ по територията на Шуменска и Варненска област. Дължината му е 31,2 км. През територията на Община Смядово дължината му е 16,55 км, асфалтобетон, км 4+900 - 21+450.

• **Републикански път III-7302** е третокласен път, част от Републиканската пътна мрежа на България, преминаващ изцяло по територията на Шуменска област. Дължината му е 25,2 км. През територията на Община Смядово дължината му е 7,0 км, асфалтобетон, км 0+000-7+000.

• **Републикански път III-7304** е третокласен път, част от Републиканската пътна мрежа на България, преминаващ изцяло по територията на Шуменска област. Дължината му е 28,8 км. През територията на Община Смядово дължината му е 9,67 км, асфалтобетон, км 0+000-9+667.

➤ **Характеристика на републиканската пътна мрежа на територията на Община Смядово**

Таблица № 67

ОБЩИНА	№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ		КЛАС НА ПЪТИЩАТА				Пътни вр. при възли и кръс	ОБЩО
				AM	I клас	II клас	III клас		
ОБЩИНА СМЯДОВО	1.	Степен на изграждане на пътищата							
	а/	пътища с настилка	км			26.300	33.217		59.517
	б/	пътища без настилка	км						0.000
		Всичко пътища :	км	0.000	0.000	26.300	33.217	0.000	59.517
	2.	Състояние на настилката							
	а/	добро	км				7.000		7.000
	б/	средно	км			26.300	9.667		35.967
	в/	лошо	км				16.550		16.550
		Всичко :	км	0.000	0.000	26.300	33.217	0.000	59.517
	3.	Пътища по вид настилка							
	а/	асфалтобетонна	км			26.300	33.217		59.517
		Всичко :	км	0.000	0.000	26.300	33.217	0.000	59.517

Източник: ОПУ - Шумен

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

➤ **Състояние на републиканската пътна мрежа на територията на Община Смядово**

Таблица № 68

№ по ред	Път №	Наименование на Републикански път	от км	до км	Добро	Средно	Лошо
ОБЩИНА СМЯДОВО							
1	II-73	О.п. Шумен - Радко Димитриево - Смядово - Веселиново - Лозарево – Карнобат	17+200	43+500		26.300	
За пътища II^{ри} клас					0.000	26.300	0.000
2	III-7301	(Радко Димитриево - Смядово) Ивански - Кълново - Янково - Жълъд - Арковна - Партизани - Комунари	4+900	21+450			16.550
					0.000	0.000	16.550
3	III-7302	Смядово - Велики Преслав	0+000	7+000	7.000		
					7.000	0.000	0.000
4	III-7304	(Веселиново-Лозарево) - Риш - Тушовица - Бяла река - Нова Бяла река - Върбица	0+000	8+500		8.500	
			8+500	9+667		1.167	
						9.667	0.000
За пътища III^{ти} клас					7.000	9.667	16.550

Източник: ОПУ - Шумен

➤ **Характеристики на съоръженията (големи и малки) по Републиканската пътна мрежа на територията на Община Смядово по данни от ОПУ Шумен са описани в Приложение 6.**

➤ **Списък на населените места на територията на Община Смядово, през които преминават републикански пътища**

Таблица № 69

№ по ред	№ и клас на пътя	Населено място	II ^{ри} клас			III ^{ти} клас			Обща дължина на участъка (км)
			км положение		Дължина (км)	км положение		Дължина (км)	
			от км	до км		от км	до км		
1	II-73	с. Веселиново	31.700	33.750	2.050				2.050
2	III-7301	с. Кълново				6.275	7.953	1.678	1.678
3	III-7301	с. Янково				13.261	15.852	2.591	2.591
4	III-7301	с. Жълъд				20.526	21.206	0.680	0.680
5	III-7302	гр. Смядово - 0.405 км булевард				0.501	3.434	2.933	2.933
6	III-7304	с. Риш				2.101	4.105	2.004	2.004
					2.050			9.886	11.936

Източник: ОПУ – Шумен

➤ **Ремонтирани участъци и пътища за периода 2014-2019 г.**

Таблица № 70

ОПУ - ШУМЕН	Клас Пътища			ОБЩО / км /	Наименование на обекта
	I	II	III		

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

2015 -2016 г.			6.670	6.670	Програма "Държавни инвестиционни заеми" , проект "Транзитни пътища V" ЛОТ5 е включена рехабилитация на път път III-7302 "Смядово - Златар - Драгоево - Велики Преслав -" от км 0+118 до км 3+433, от км 3+605 до км 6+035, от км 6+075 до км 20+665, от км 20+758 до км 23+952 - 23.529 км. За територията на Община Смядово - 6.670 км начало март 2015 г. срок за завършване 30.08.2016 г.
2017 г.					няма обекти
2018 г.					няма обекти
2019 г.					няма обекти
ОБЩО / км /			6.670	6.670	

Източник: ОПУ - Шумен

През 2015 г. е завършен строеж: „Изграждане на кръгово кръстовище и паркинг по път III-7302 „Смядово – Златар – Драгоево – Велики Преслав“ при км 2+711“, гр. Смядово, общ. Смядово на стойност 20 741 лв.

➤ **Интензивност на движението и структурата му по пътищата от I-ри и III-ти клас в Община Смядово**

Средноденонощна годишна интензивност на автомобилното движение Таблица № 71

Път	на км	от км	до км	Местоположение	АУЗПТ	Година	ОПУ	Община	Леки автомобили	Автобуси	Леки товарни	Средни товарни	Тежки товарни	Товарни с ремарке	Мотоциклети	Неразпознати МПС	Общо МПС
II-73	33,630	23.000	72.400	Веселиново	3071	2015	Шумен	Смядово	1817	45	228	122	25	484	0	0	2721
						2016	Шумен	Смядово	2106	51	246	129	29	556	0	86	3204
						2017	Шумен	Смядово	2330	63	265	128	35	721	0	35	3576
						2018	Шумен	Смядово	2411	64	283	142	30	671	0	30	3630
						2019	Шумен	Смядово	2775	65	336	152	29	792	0	27	4175

Източник: АПИ, Институт по пътища и мостове

Средноденонощна годишна интензивност на автомобилното движение Таблица № 72

Година	Намер на пътя	Преброятелен пункт				Леки автомобили	Автобуси	Леки товарни автомобили	Средни товарни автомобили	Тежки товарни автомобили	Товарни автомобили с ремарке и влекачи с полуприцепи	Общ брой товарни автомобили	Общ брой превозни средства	Единици леки автомобили	Оразмерителни автомобили на денонощие	
		Вид	Номер	Местоположение (км)	Начало (от км)											Край (до км)
2015	73	Д	1563	22.95	20.017	32.000	1856	28	411	205	96	687	1399	3283	5755	1281
2016							1884	28	417	208	97	697	1419	3331	5838	1299

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

2017							1912	29	423	211	99	708	1441	3382	5929	1320
2018							1940	29	429	214	100	718	1461	3430	6012	1338
2019							1967	29	436	217	102	728	1483	3479	6098	1357
2015							1516	21	264	120	189	509	1082	2619	4496	1038
2016							1539	21	268	122	192	517	1099	2659	4565	1054
2017	73	Д	1566	41.420	38.226	60.500	1561	21	272	124	195	524	1115	2697	4630	1069
2018							1584	22	276	125	198	532	1131	2737	4699	1085
2019							1607	22	280	127	200	540	1147	2776	4766	1101
2015							659	18	138	36	41	32	247	924	246	99
2016							669	18	140	37	42	32	251	938	1264	100
2017	7301	Д	2294	13.200	0.00	21.038	676	18	142	37	42	33	254	951	1282	102
2018							689	19	144	38	43	33	258	966	1302	103
2019							699	19	146	38	43	34	261	979	1320	105

Източник: АПИ, Институт по пътища и мостове

➤ **Рискови участъци на ПТП от Републиканската пътна мрежа на територията на община Смядово**

Таблица № 73

Идентификационен номер на участъка	Клас и номер на пътя	Начало на УКПТП (км и метри)	Край на УКПТП (км и метри)	Дължина на участъка – L _{уч.} в метри (до 1000)	Интензивност на движението / МПС на денонощие/	Общ брой на ПТП	Брой на убитите лица	Брой на ранените лица	Относителен показател на аварийност – U _R	Тежест на ПТП
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Област Шумен										
1	II - 73	0+900	1+200	300	5360	4	0	1	6.81	0.25
2	II - 73	22+800	23+100	300	3283	3	0	1	8.35	0.33

Източник: ОПУ - Шумен

На територията на община Смядово, рисков участък от път II-73 / Шумен – Карнобат / е от км 22+800 до км 23+100.

На основание §1а, ал. 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за движението по пътищата (обн. ДВ. бр. 20 от 5 март 1999 г., посл. изм. ДВ. бр. 17 от 26 февруари 2019 г.) и във връзка с Национална стратегия за подобряване безопасността на движението по пътищата на Република България за периода 2011 - 2020 г., приета с Решение № 946/22.12.2011 г. на Министерския съвет, Община Смядово е изработила План – програма за подобряване на безопасността на движението по пътищата на територията на Община Смядово за 2020 г. Следва целогодишно да се разработи и План за действие за всяка година, съгласуван с ДАБДП. Създаден е Правилник за организацията

и дейността на Общинска комисия по безопасност на движението по пътищата на територията на Община Смядово.

С Решение № 775 от 26.10.2020 г. на Министерски съвет е приета Национална стратегия за безопасно движение по пътищата в Република България за периода 2021-2030 г., както и План за действие 2021 – 2023 г. Във връзка това всяка година се изработва План – програма за подобряване на безопасността на движението по пътищата на територията на Община Смядово.

➤ **Инвестиционни намерения**

Инвестиции за нови пътища и Програма "Държавни инвестиционни заеми" се извършва от Агенция "Пътна инфраструктура" София, която към настоящия момент няма инвестиционни намерения за периода до 2027 г. През 2020 година ще се извършва текущо и зимно поддържане в рамките на лимитирани средства.

4.1.2.2. Общинска пътна мрежа

Общинските пътища са отворени за обществено ползване и осигуряват транспортните връзки от местно значение. Те са свързани с републиканските пътища или с уличната мрежа на населените места. Изграждането, ремонтът и поддържането на общинските пътища се осъществява от общината.

Наименованията и състоянието на общинските и местни пътища от територията на Община Смядово е посочено в таблица № 74.

Общински и местни пътища

Таблица № 74

№	Път №	Стар номер	Наименование на пътя	от км	до км	Дължина в км	Състояние
1	SHU1133	73014	/II-73,Смядово-Веселиново/-жп гара Смядово-Смядово-/III-7302/	0,000	1,900	1.900	Задоволително
2	SHU1137	73019	/II-73/-Веселиново-Граница общ.(Смядово-Дългопол)-Поляците-Партизани-/III-7301/	0,000	5,500	5.500	Задоволително
3	SHU2131	73009 М2	/III-7301,Янково-Желъд/-Черни връх-Дом за жени с психични разстройства	0,000	4,500	4,500	Задоволително
4	SHU2134	73015	/III-7301,Кълново-Желъд/-Янково-Бял бряг	0,000	2,630	2,630	Задоволително
5	SHU3130	73007	/III-7301,Янково-Желъд/-Ново Янково	0,000	1,500	1,500	Задоволително
6	SHU3132	73013	/II-73,Радко Димитриево-Смядово/-Кълново-/III-7301/	0,000	2,050	2,050	Задоволително
7	SHU3135	73018	/II-73, Веселиново - п.к III -	0,000	1,500	1,500	Задоволително

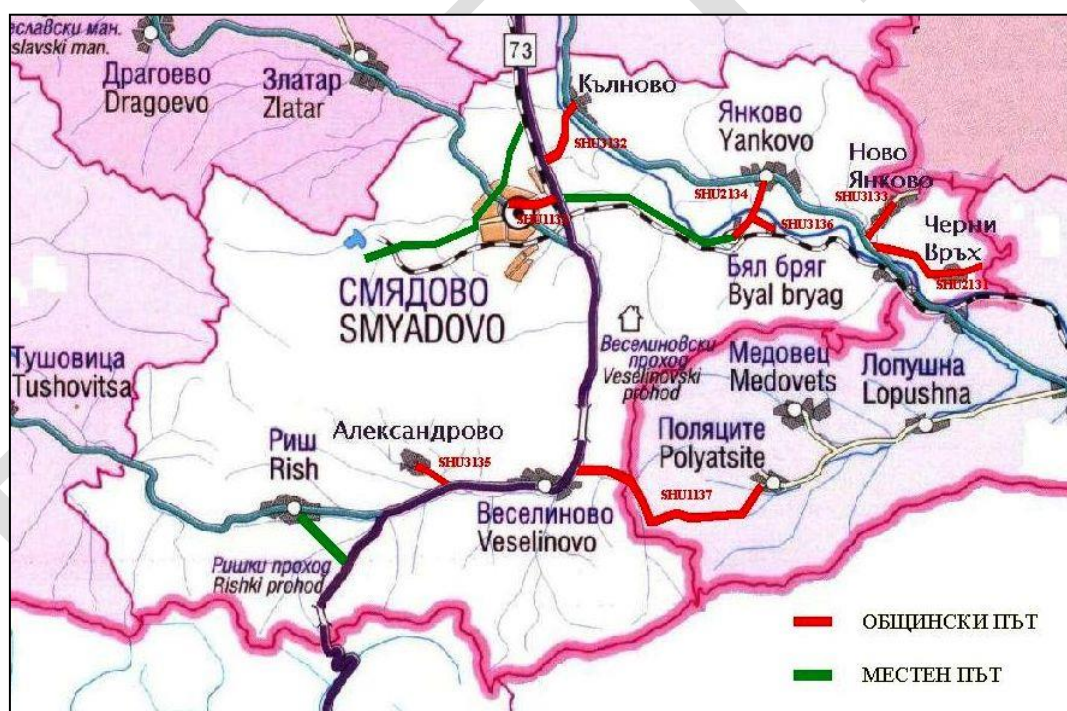
План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

			7304 – Риш/ - Александрово				
8	SHU3136	МЗ	/SHU2134, Янково-Бял бряг/-жп спирка Бял бряг	0,000	0,700	0,700	Задоволително
ОБЩО:						20,280	
1	МП	73026	разклон Риш - стар път	0,000	2,700	2,700	Задоволително до лошо
2	МП		/П-73/ - Промислена зона гр. Смядово	0,000	5,047	5,047	Задоволително до лошо
3	МП	73015	/П-73/ - Бял бряг	0,000	5,000	5,000	Задоволително до лошо
ОБЩО:						13,747	

Източник: ОПУ – Шумен, Община Смядово

С Решение № 641 от 10.09.2020 г. на Министерски съвет на Република България, се променя наименованието на общински път SHU3135 /П-73, Веселиново – Риш/ - Александрово, на SHU3135 / П – 73, Веселиново – п.к. III – 7304 – Риш/ - Александрово.

СХЕМА НА ОБЩИНСКИТЕ И МЕСТНИ ПЪТИЩА ОБЩИНА СМЯДОВО

Фиг. 12

За периода 2014-2019 г. на територията на Община Смядово има изпълнени следните проекти за ремонтирани /рехабилитирани/ на общински пътища.

Ремонтирани /рехабилитирани/ общински пътища – първи етап (изпълнен) Таблица № 75

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

№	Път №	от км	до км	Дължина в км	Ремонтирани /реhabилитирани/ от км до км	Линейни метри на ремонтирани /реhabилитирани/ участъци	година на извършения ремонт	стойност на СМР лв.
1	SHU1133 /II-73,Смядово-Веселиново/-жп гара Смядово-Смядово-/III-7302/	0,000	1,900	1.900	0,000-0,480 1,630-1,900	750 м.	2014/2015 г	124 749,00
2	SHU2131 /III-7301,Янково-Желъд/-Черни връх-Дом за жени с психични разстройства	0,000	4,500	4.500	0,000-2,460	2460 м.	2015 г.	132 808,49
3	SHU2134 /III-7301,Кълново-Желъд/-Янково-Бял бряг	0,000	2,630	2.630	0,000-1,610 и мост при км 0+583	1 610 м.	2015 г.	540 379,79
4	SHU3130 /III-7301,Янково-Желъд/-Ново Янково	0,000	1,500	1.500	0,000-0,750	750 м.	2015 г.	512 879,80
5	SHU3132 /II-73,Радко Димитриево-Смядово/-Кълново-/III-7301/	0,000	2,050	2.050	0,000-2,050 и мост при км 0+200	2 050	2015 г.	472 144,41
ОБЩО:						7620		

Ремонтирани /реhabилитирани/ общински пътища – втори етап (в процес на изпълнение)

Таблица № 76

Път №	от км	до км	Дължина в км	Участъци подлежащи на ремонт /реhabилитация/ от км до км	Линейни метри втори етап

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

1	SHU1133 /II-73,Смядово-Веселиново/-жп гара Смядово-Смядово-/III-7302/	0,000	1,900	1.900	0,480 – 1,630	1150
2	SHU1137 /II-73/-Веселиново-Граница общ.(Смядово-Дългопол)-Поляците-Партизани-/III-7301/	0,000	5,500	5.500	0,000-5,500	5500
3	SHU2131 /III-7301,Янково-Жельд/-Черни връх-Дом за жени с психични разстройства	0,000	4,500	4.500	2,460-4,500	2040
4	SHU2134 /III-7301,Кълново-Жельд/-Янково-Бял бряг	0,000	2,630	2.630	1,610-2,6030	1020
5	SHU3130 /III-7301,Янково-Жельд/-Ново Янково	0,000	1,500	1.500	0,750-1,500	750
6	SHU3135 /II-73, Веселиново - п.к III -7304 –Риш/ - Александрово	0,000	1,500	1.500	0,000-1,500	1500
7	SHU3136 /SHU2134,Янково-Бял бряг/-жп спирка Бял бряг	0,000	0,700	0.700	0,000-0,700	700
ОБЩО:						12660

Общински път SHU1133 /II-73, Смядово - Веселиново/ жп гара Смядово – Смядово /III-7302/ е разделен на три участъка:

- Първи участък - от км 0+000 до км 2+409;
- Участък в регулация – от км 2+409 до км 4+360;
- Втори участък – от км 4+360 до км 6+998.

Недостиг на средства в общинския бюджет и недостатъчно финансиране по програми са причините за лошото състояние на местните пътища и на недовършените участъци на общинската пътната мрежа и съоръженията.

Рутинното /текущо/ подържане през годините е довело до дефекти и повреди, които намаляват отчасти функционалната пригодност и дълготрайността на пътищата. Средствата отделени за поддръжката на 20,280 км са средно 45 000 лв. годишно, като тези средства са недостатъчни за всички видове дейности, които са необходими за качествената поддръжка на пътищата.

Съгласно предвижданията на Общия устройствен план на община Смядово се предвиждат две отсечки в землище Смядово и четири от съществуващите местни пътища /черни пътища/ да се регламентират като общински, а именно:

- Първата пътна отсечка в землището на Смядово е от завода (на запад от гр. Смядово) до навлизането му в града. Друга пътна отсечка е изходящата от североизточната част на града, която пресича жп линия и се включва в /II-73/ Шумен – Карнобат. И двете пътни отсечки следва да получат статут на общински път.

- Предвижда се нов общински път по съществуващ черен път, който свързва с. Бял бряг с общинския център. Дължината на това трасе е около 7.5 км, което е по-късо повече от два пъти от съществуващата дължина на пътищата, които подsigуряват тази връзка. Този нов път може да се използва за по-бърз достъп до общинския център и от обитателите на селата Янково, Ново Янково и Черни връх, както и за по-къса регионална връзка Дългопол – Смядово.
- В землището на с. Янково се предвижда общински път по трасето на съществуващия черен път. Същият изхожда от източната част на селото, преминава през горски терен и продължава до навлизането му в Община Провадия.
- Друг проект за общински път, който също преминава по съществуващ черен път е предвиден за транспортна връзка между с. Веселиново и проектираната с ОУП на юг обслужваща база, свързана с опознавателния туризъм и КИН.
- Съществуващият стар път, по който се минава за село Риш при идване от прохода, скъсява повече от два пъти разстоянието, отколкото ако се премине по третокласния III-7304. Това е и по-бърз подход към съседната община Върбица, което е предпоставка в ОУПО да се регламентира като общински път.

4.1.2.3. Улична пътна мрежа

Значителна част от уличните и тротоарните настилки в град Смядово все още не отговарят на желанията на гражданите и на стандартите за безопасност и качество, все още има и неизградени улици. Състоянието на общинската улична мрежа е изключително лошо, голяма част от нея е на трошенокаменна настилка без износващ пласт и без тротоарни настилки. Също както и общинската мрежа, поддръжката на уличната мрежа се извършва от общината, като средствата отделени за поддръжка на над 145 км улици са 30 000 лв. годишно.

Улична пътна мрежа

Таблица № 77

№	Населено място	Улична мрежа по регулационния план		Площади /м2/	Тротоари /м2/	Съоръжения /мостове и водостоци/ бр.
		м	кв м			
1.	гр. Смядово	36078	430210	41138	19096	20
2.	с. Веселиново	20316	208992	29152	16330	12
3.	с. Кълново	12445	139186	18620	1086	3
4.	с. Риш	20071	212913	50363	6123	13
5.	с. Бял бряг	7857	57591	21991	1360	3
6.	с. Александрово	12394	112564	23194	600	4
7.	с. Желъд	5670	54322	6301	1050	1
8.	с. Ново Янково	9002	82860	10294	666	1
9.	с. Янково	16306	169142	20730	630	19
10	с. Черни връх	4415	42563	36490	300	2

Източник: Община Смядово

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

За периода 2015 г. – 2019 г. е извършена рехабилитация и реконструкции на следните улици:

Рехабилитирана улична пътна мрежа

Таблица № 78

№ по ред	Наименование на обекта	Рехабилитирана/реконструирана улична мрежа в метри	Година на извършената рехабилитация/реконструкция	Стойност на извършеното СМР /лв./	Източник на средства
	ЛОТ 1 - Рехабилитация и реконструкции на улични настилки на улиците: Ул. "Цар Калоян", ул. "Г. С. Раковски", ул. "Ген. Займов", ул. "Христо Ботев", ул. "Шумен". ЛОТ 2 - Рехабилитация и реконструкции на Общински път IV-73014 – / II-73 Смядово-Веселиново-жп.гара-Смядово – Смядово – III-7302 / (ул. Начо Гайдов)	2640	2015г.	514 600,00	средства от бюджета на общината и от републиканския бюджет
	„Рехабилитация на част от уличната мрежа на гр. Смядово – ул. „Петър Берон“, ул. „Драгоман“, ул. „Васил Левски“, находящи се в гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен	822	2016 г.	164 360,13	
1.	„Рехабилитация и реконструкция на улични настилки и улици и части /участъци/ от тях на територията на гр. Смядово“ <u>Подобект:</u> ул. „Каро Йоргов“ <u>Подобект:</u> ул. „Юрий Гагарин“ 1 <u>Подобект:</u> ул. „Юрий Гагарин“ 2 <u>Подобект:</u> ул. „Баба Донка“ <u>Подобект:</u> ул. „Марица“ <u>Подобект:</u> ул. „Георги С. Раковски“ 1	1165	2017 г.	216738,02	
2.	„Рехабилитация и реконструкция на улични настилки и улици и части /участъци/ от тях на	1326	2019 г.	229 184,61	

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

	територията на гр. Смядово – 2018 г.“ <u>Подобект:</u> ул. „Панайот Волов“ <u>Подобект:</u> ул. „Хан Аспарух“ <u>Подобект:</u> ул. „Славянска“ <u>Подобект:</u> ул. „Никола Вапцаров“ 1 <u>Подобект:</u> ул. „Никола Вапцаров“ 2 <u>Подобект:</u> ул. „Цар Калоян“				
3.	„Проектиране, рехабилитация и реконструкция на част от улица „Славянска“ в гр. Смядово – 2018 г.“	705	2019 г.	165 388,67	
4.	„Рехабилитация и реконструкция на улични настилки на улици и части / участъци / от тях на територията на гр. Смядово“ <u>Подобект:</u> ул. „Преспа“ - от кръстовището с ул. „Преслав“ до кръстовище с ул. „Генерал Заимов“ <u>Подобект:</u> ул. „Дебър“ – от кръстовище с ул. „Черноризец Храбър“ до ул. „Захари Ж. Величков“, гр. Смядово	374	2019 г.	134 929,85	
5.	„Рехабилитация и реконструкция на ул. „Симеон Велики“ в с. Кълново, общ. Смядово, обл. Шумен	778	2019 г.	3000,00	От бюджета на Община Смядово

Източник: Община Смядово

През 2019 г. се подписа административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № BG06RDNP001-7.001-0023-C01 от 30.05.2019 г. за финансиране на проект с № BG06RDNP001-7.001-0023, с наименование **„Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа, тротоари, съоръженията и принадлежностите към тях в гр. Смядово, община Смядово“** по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от ПРСР 2014 – 2020 г. („АДБФП“) с изпълнението, на който ще се

рехабилитират пътните настилки по ул. „Априлско въстание“, ул. „Генерал Заимов“, ул. „Райна Княгиня“, ул. „Захари Ж. Величков“ и ул. „Иван Вазов“ гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен“.

ИЗВОДИ:

Община Смядово има сравнително благоприятно географско положение поради наличието на главна пътна артерия – Ришки проход, който е основна работеща пътна връзка между Североизточна и Югоизточна България и действаща ЖП линия.

Състояние на републиканската пътна мрежа на територията на Община Смядово е добро с изключение на път III-7301 (Радко Димитриево - Смядово) Ивански - Кълново - Янково - Жълд - Арковна - Партизани – Комунари, които се нуждае от рехабилитация.

Идентифициране са общинските и местни пътища, които се нуждае от рехабилитация и е необходимо търсене на източници за финансиране.

В изпълнение подобряване на мрежата от общински и местни пътища на територията на община Смядово за осигуряване на достъп до туристически, исторически обекти, както и достъп до образователни, здравни и социални услуги в населените места и развитие на месната икономика е необходимо реконструкция/рехабилитация и поддържане на общинската пътна мрежа в добро състояние.

Има възможност за развиване на населените места, като се проучи възможността и евентуалното изграждане на алтернативни пътни отсечки със статут на общински път.

Необходимо е реконструкция/рехабилитация на уличната мрежа във всички населени места на територията на общината.

С подобряване качеството на общинската, местната и уличната мрежа на територията на община Смядово се подобрява и Безопасното движение по пътищата.

4.1.2.4. Междуселски автобусни линии

Населените места в община Смядово се обслужват от линии от областната транспортна схема в две направления: Шумен – Черни Врх и Шумен – Смядово – Върбица. На територията на община Смядово функционира само една автогара, която е категория III, с административен адрес: гр. Смядово, ул. „Захари Величков“ № 13. Няма населено място без осигурена транспортна връзка, както с общинския, така и с областния център. Изключение е само с. Желд.

Към момента автобусния транспорт в Община Смядово се извършва от „ШУМЕН – ПЪТНИЧЕСКИ АВТОТРАНСПОРТ“ ООД гр. Шумен автобусни линии, утвърдени маршрутни разписания от транспортната схема на Община Смядово по реда на Закона за обществените, съгласно Приложение 7.

Минималното обезпечение на транспортни връзки до населено място е два пъти дневно, съобразно въведените режими за работно и учебно време. Среднодневно по посочените линии пътуват не повече от 200 души.

Средногодишно, пробегът по линиите от общинската транспортна схема е както следва:

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

- За 2015 г. – 331 598 км;
- За 2016 г. – 271 434 км;
- За 2017 г. – 268 242 км;
- За 2018 г. – 256 782 км;
- За 2019 г. – 234 697 км.

Видно от данните, се отчита сериозен спад в обема на извършваните превози по редовните автобусни линии. Основна причина за това е намаленият пътничкопоток.

Средногодишно издадените абонаментни карти за пътуване на жители в община Смядово са както следва:

Таблица № 79

Година	Абонаментни карти работнически (бр.)	Абонаментни карти ученически (бр.)
2015	300	415
2016	459	376
2017	462	383
2018	361	294
2019	435	283

Инвестиционната програма на дружеството „Шумен – пътнически автотранспорт“, което извършва общественя превоз на пътници, е свързана изключително с икономическите показатели и тенденции, както и с очакваните прогнозни резултати за развитие на сектора в национален и регионален план.

4.2. Водоснабдителна мрежа

4.2.1. Водоснабдяване на общината

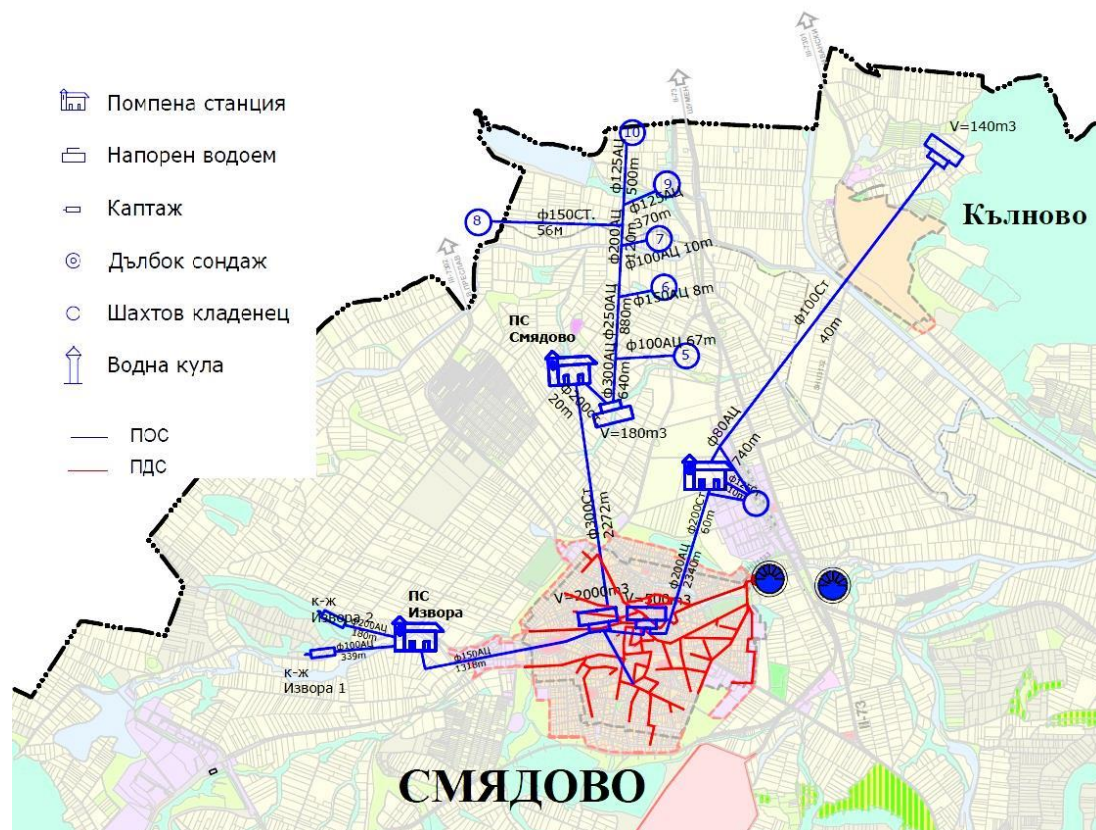
Водоснабдяването в Общината се извършва от собствени водоизточници. Изградени са различни видове кладенци и каптажи, чрез които се доставя питейна вода до всички населени места. На територията на Община Смядово няма не водоснабдени населени места. Водопроводната мрежа на територията на общината е остаряла, с изтекъл амортизационен срок, по-голямата част от нея е строена преди 60 г. Подаването на вода стига до населените места посредством водоснабдителни групи.

• ВОДОСНАБДИТЕЛНА ГРУПА СМЯДОВО

Водоснабдяването на град Смядово се осъществява от водоснабдителна група

„Смядово”. Групата подава вода за града и село Кълново, съответно чрез помпена станция Смядово („Нова”) и помпена станция Кълново. Втората помпена станция допълва нуждите на град Смядово при необходимост.

Схема на водоснабдителна група Смядово

Фиг. 13 Източник: Схема ВиК - ОУПО

ВС Смядово - Основните водоизточници за питейна вода на града са шест броя шахтови кладенци (ШК), като за тях има издадено Разрешително за водовземане № 21510256 / 21. 09. 2011 г. с Решение за изменение № 8 / 27. 01. 2016 г. и разрешен общ годишен обем от 250 000 м³. Изградени са от бетонови пръстени Ø 3000 и барбакани под нивото на водата и са с дълбочини, съответно 9.00 м. (ШК 5), 10.00 м. (ШК 7, ШК 9 и ШК 10), и 11.00 м. (ШК 6 и ШК 8). Всяко от водовземните съоръжения е оборудвано с помпа 11ПВ 25 х 2 с дебит Q ном = 11,0 л/с и Н = 48 м. В предходен период ВС Смядово се е захранвала от два каптажа през ПС Извора, но поради лошото състояние на ПС, същите към момента не се ползват.

ВС Кълново - Водоснабдителната система осигурява питейна вода на 1 населено място в община Смядово - с. Кълново. Водоснабдителната система се захранва от ШК 7 - БПС, като за него има издадено разрешително №21510138/29.03.2010 г. Дълбочината на водовземното съоръжение е 8.60 м. Изградено е от бетонови пръстени Ø 3600, а от дълбочина 6.00 м до 8.60 м са разположени барбакани. Оборудвано е с 2 броя хоризонтални помпи на 7,0 м, съответно с дебит Q макс-5.0л/с. и Q макс-2.12л/с.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Съоръжението е единственият водоизточник за ВС „Кълново”.

Технически характеристики на ВС Смядово и ВС Кълново

Таблица № 80

Име на водоизточника	Подземно водно тяло (ПВТ)	Максимален дебит, л/сек	Годишна водна маса, м3/год	Разрешен средноденношен дебит, л/сек	Статус	Разрешително № / Дата	Краен срок на валидност на разрешителното	Място на ползването	Година на изграждане
К-ж "Извора 1"	BG2G000K1hb037	4,500	23652	0,750	Ползва се	0468/31.07.2001 г.	30.04.2002	гр. Смядово	1974
К-ж "Извора2"	BG2G000K1hb037	4,500	23652	0,750	Ползва се	0468/31.07.2001 г.	30.04.2002	гр. Смядово	1974
ШК-5 "Смядово"	BG2G000000Q004	11,000	39000	1,237	Ползва се	2151 0256/21.09.2011 г.	31.08.2021	гр. Смядово	1985
ШК-6 "Смядово"	BG2G000000Q004	11,000	39000	1,237	Ползва се	2151 0256/21.09.2011 г.	31.08.2021	гр. Смядово	1985
ШК-8 "Смядово"	BG2G000000Q004	11,000	39000	1,237	Ползва се	2151 0256/21.09.2011 г.	31.08.2021	гр. Смядово	1985
ШК-9 "Смядово"	BG2G000000Q004	11,000	39000	1,237	Ползва се	2151 0256/21.09.2011 г.	31.08.2021	гр. Смядово	1985
ШК-10 "Смядово"	BG2G000000Q004	11,000	39000	1,237	Ползва се	2151 0256/21.09.2011 г.	31.08.2021	гр. Смядово	1985
ШК-7 "Кълново"	BG2G000000Q004	10,000	67000	2,125	Ползва се	2151 0138/29.03.2010 г.	29.03.2035	ШК-7 "Кълново"	

ПС Смядово се характеризира с масивна конструкция на сграда, наличие на СОЗ-ограда, тип на помпата 18MT32x4, дебит Q ном = 18 l/s, H=128 m, състоянието ѝ е лошо, както и няма автоматизирана система и наличие резервна помпа. Хлораторно към ПС Смядово също се характеризира с масивна конструкция на сграда, наличие на СОЗ-ограда, оборудвано с пропорционална хлоратор-дозаторна помпа. Изградени са три броя напорни резервоара с обеми: $V = 2\ 000\ m^3$, $V = 500\ m^3$, $V = 180\ m^3$. И трите резервоара са в лошо хигиенно и експлоатационно състояние.

Хлораторно в сградата на ПС Кълново и водомерна шахта се характеризира с лошо състояние масивна конструкция на сграда, наличие на СОЗ-ограда – без врата, оборудвано с непропорционална хлоратор-дозаторна помпа. Водоем Кълново $V=140m^3$ е в много лошо състояние – руши се.

Анализ на ВС Смядово

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Смядово са представени в табл. № 81.

Таблица № 81

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

№	Име на точката на водочерпене	Код на водното тяло	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ					
			Черпено количество [m ³ /y]	Позволени обеми	Остатък [m ³ /y]	Черпено количество [l/s]	Позволени обеми	Остатък/ Дефицит [l/s]
1	ШК-5	BG2G000000Q005	209564	250000	40436	6.645	7.927	1.282
2	ШК-6	BG2G000000Q005						
3	ШК-7	BG2G000000Q005						
4	ШК-8	BG2G000000Q005						
5	ШК-9	BG2G000000Q005						
6	ШК-10	BG2G000000Q005						

Оразмерителни параметри - ВС Смядово са представени в таблица № 82.

Таблица № 82

№	Населено място	Жители	Изчислена норма	Kd	Kh	Q _{ср/д}	Q _{макс/д}	Q _{макс/ч}	Q _{заг}	QП П	Q _{ор} =Q _{макс/ч} +Q _{пп} +Q _{заг}	Q _{ор} =Q _{макс/д} +Q _{заг} +Q _{знач.}
			л/ж/д.	-	-	м3/д	м3/д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	гр. Смядово	3540	111.05	1.6	2.2	470.99	847.78	39.25	1.09	5	45.34	11.04

От събраната информация е видно, че съществуващите водоизточници могат да осигурят необходимите водни обеми за населеното място, тъй като населеното място не е било на режим на водоподаване.

Анализ на ВС Кълново

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Кълново са представени в табл. № 83.

Таблица № 83

№	Име на точката на водочерпене	Код на водното тяло	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ					
			Черпено количество [m ³ /y]	Позволени обеми	Остатък [m ³ /y]	Черпено количество [l/s]	Позволени обеми	Остатък/ Дефицит [l/s]
1	ШК 7 - БПС	BG2G000000Q004	13664	67000	53336	0.433	2.125	1.691

На база нормата за водопотребление за населеното място е определено, че необходимите водни обеми годишно са около 7500 м³.

Оразмерителни параметри - ВС Кълново са представени в таблица № 84.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Таблица № 84

№	Населено място	Жители	Изчислена норма	Kd	Kh	Qср/д	Qмакс/д	Qмакс/ч	Qзаг	QP	Qор=Qмакс/ч+Qпп+Qзаг	Qор=Qмакс/д+Qзаг+Q знач.
			л/ж/д.	-	-	м3/д	м3/д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	с. Кълново	143	143.50	3.5	5	20.52	71.82	4.16	0.048	5	9.20	0.88

През 2007 г. селото е било на режим, поради чести аварии на довеждащия водопровод. През 2013 г. с изпълнението на проект „Подмяна на водопровод от ок. 68 до ок. 195 в с.Веселиново и водопровод от ок.106 до ок. 90 в с. Кълново, общ. Смядово”, финансиран от Програмата за развитие на селските райони са подменени 886 метра водопроводна мрежа в населеното място и през последните години селото не е било в режим на водоподаване. Във тази връзка за ВС Кълново не се разглеждат стратегически варианти за допълнително водоснабдяване.

С цел намаляване броя на аварията по довеждащият водопровод на ВС Кълново е необходимо неговата реконструкция. Хлорирането в ПС Кълново е непропорционално на водния поток, поради което се препоръчва неговата реконструкция.

ШК 6, ШК 7, ШК 8, ШК 9 и ШК10 от ВС „Смядово” са предназначени за водоснабдяване на гр. Смядово и са разположени в зона в риск от наводнения. ШК „Кълново” от ВС „Кълново”, също е разположен в зона в риск от наводнения. От направеният в РПИП, Технико-икономическата оценка показва, че изграждането на локално защитно съоръжение е най-изгодният вариант за предпазване от наводнение на водоизточниците на ВС „Смядово” и ВС „Кълново”.

Вътрешна водопроводна мрежа на гр.Смядово

Водопроводната система на гр.Смядово подлежи на основен ремонт и реконструкция. Изготвено с прединвестиционно проучване и идеен проект за реконструкция на водопроводната мрежа на гр. Смядово, като част от проект: „Интегриран проект за воден цикъл на гр.Смядово“.

Съществуващата вътрешна водопроводната мрежа на гр.Смядово е изградена в периода 1960г-1970г. предимно от етернитови тръби (около 80 %), стоманени и поцинковани тръби. Възприетата водопроводна схема за града е разклонена и частично сключена.

Вътрешната водопроводна мрежа на град Смядово, съгласно справка на „В и К-Шумен” ООД, по дължини и диаметри е както следва в табл. № 85.

Таблица № 85

Тръба - материал	Диаметър	Дължина [m]
	Ø 60	11308
АЦ тръби	Ø 80	12655
	Ø 100	11766

	Ø 125	1815
	Ø 150	3495
	Ø 200	224
	Ø 250	1049
	Ø 300	704
Стоманени тръби	Ø 50	2300
Поц. тръби	½"	4041
Общо:		49517

Източник: "ВиК" ООД – Шумен

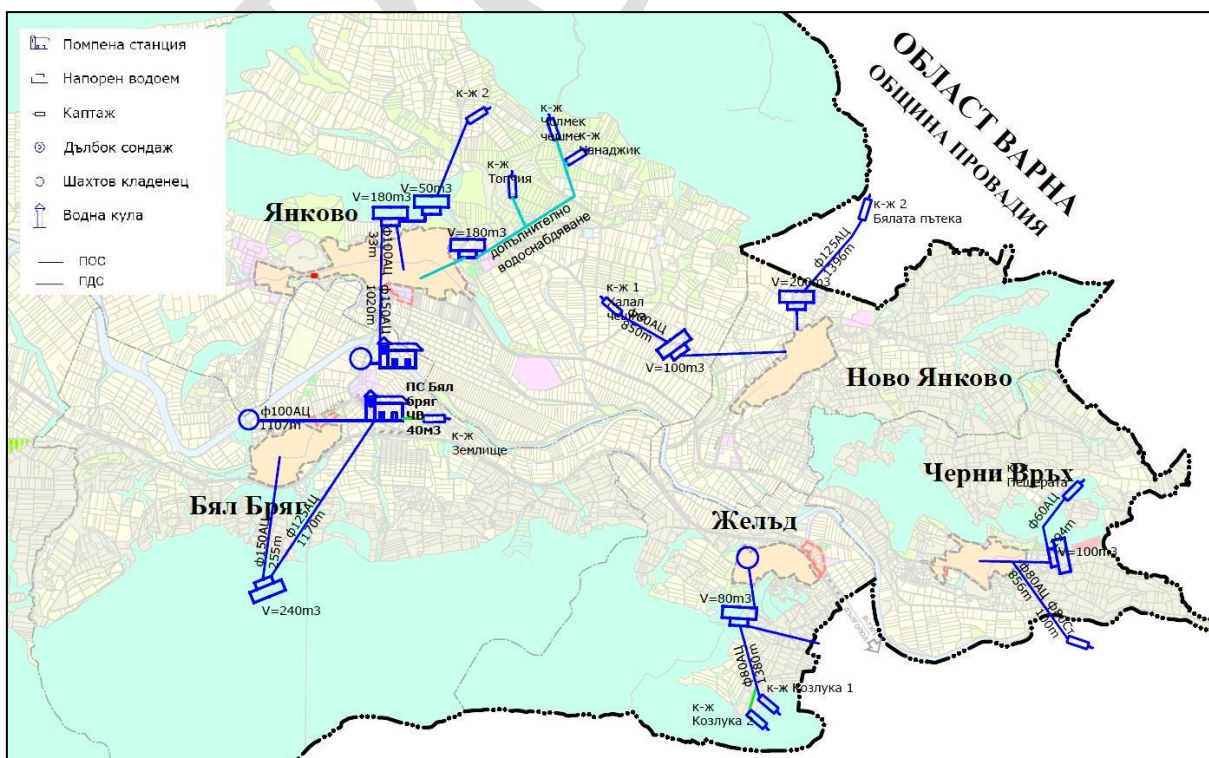
Общата дължина на съществуващата водопроводна мрежа в гр. Смядово е 49517м.

През 2016 г. е извършена рехабилитация на 1 220 м. водопроводната мрежа в гр.Смядово по ул. „Петър Берон“ – 170 м., ул. „Васил Левски“ - 550 м. и ул.“Шумен“ - 500 м. , находящи се в гр.Смядово, общ.Смядово, обл.Шумен.

През 2019 г. е извършена рехабилитация на 2 513 м. водопроводната мрежа в гр.Смядово по ул. „Райна Княгиня“ с дължина 466 м., ул. „Захари Величков“ с дължина 886 м., ул. „Иван Вазов“ с дължина 574 м. и ул. „Априлско въстание“ с дължина 587 м.

• ВОДОСНАБДЯВАНЕ НА СЕЛАТА ЯНКОВО, БЯЛ БРЯГ, НОВО ЯНКОВО, ЧЕРНИ ВРЪХ И ЖЕЛЪД

Схема на водоснабдителна система Янково, Бял бряг, Ново Янково, Черни връх и Желъд

Фиг. 14 Източник: Схема ВиК – ОУПО

ВС Янково - включва 3 напорни резервоара, 4 каптажа и шахтов кладенец с помпена станция. Основното количество вода се добива от шахтовия кладенец, който е с дебит 16л/сек, оборудвано с помпа S 181 А-8 с дебит Q ном = 18,0 л/с и Н = 150 м. Водата се припомпва към напорен резервоар с обем 180м³. Той е свързан с друг напорен резервоар с обем 50м³, към който се подават водите от Каптаж 2. Тъй като тези 2 водоизточника са недостатъчни през летните месеци, е изградено допълнително водоснабдяване към селото. Трите каптажа („Чолмек чешма“, „Чанаджик“ и „Топчията“), с общ дебит 3л/сек., подават гравитачно вода към нов напорен резервоар с обем 180м³. Има издадено Разрешително за водовземане №21510243/24.08.2011 г.

Технически характеристики на водоснабдителна система Янково

Таблица № 86

Име на водоизточника	Подземно водно тяло (ПВТ)	Макси мален дебит, л/сек	Годишна водна маса, м3/год	Разрешен средноден онощен дебит, л/сек	Статус	Разрешително № / Дата	Краен срок на валидност на разрешителното	Място на ползването	Година на изграждане
К-ж "Янково"	BG2G00000 Pg027	1,000	31536	1,000	Ползва се	2151 0276/ 29.11. 2011 г.	12.01.2016	с. Янково	Няма данни
к-ж Топчия									
к-ж Чолмек чешме									
К-ж Чанаджик									
ШК "Янково"	BG2G00000 0Q004	16,000	43000	1,364	Ползва се	2151 0243/ 24.08. 2011 г.	30.07.2036	с. Янково	1968

Хлораторно в собствена сградата към ПС Янково е в лошо хигиенно и експлоатационно състояние, хлорирането се извършва с дозаторна помпа – пропорционално. Водоем V=180м³ е в лошо състояние, липсва вратата на СОЗ – ограда.

Сграда Хлораторно на допълнително водоснабдяване е в добро състояние, хлорирането се извършва с дозатора помпа – непропорционално. Водоем V=180м³ на допълнително водоснабдяване е в добро хигиенно и експлоатационно състояние.

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Янково са представени в табл. 87.

Таблица № 87

№	Име на	Код на водното	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ
---	--------	----------------	------------------------

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

	точката на водочерпене	тяло	Черпено количество [m ³ /y]	Позволен обем	Остатък [m ³ /y]	Черпено количество [l/s]	Позволен обем	Остатък/ Дефицит [l/s]
1	КИ-"Янково"—к-ж 2	BG2G00000Pg027	3156	0	-3156	0.01	0	-0.1
2	КИ-"Янково"—к-ж Топчия	BG2G00000K2032	0	32333.33	32333.33	0	1.025	1.025
3	КИ-"Янково"—к-ж Чолмек чешме	BG2G00000K2032	0			0		
4	КИ-"Янково"—к-ж Чанаджик	BG2G00000K2032	0			0		
5	ШК "Янково"-ШК "Янково" към ПС Янково	BG2G000000Q004	29546	43000	13454	0.937	1.364	0.427

Видно е, че от действащите водоизточници може да се черпи до 2.39 л/с., което може да осигури до 75 300 м³/год. На база нормата за водопотребление за населеното място е определено, че необходимите водни обеми годишно са около 22 100 м³.

Оразмерителни параметри - ВС Янково

Таблица № 88

№	Населено място	Жители	Изчислена норма	Kd	Kh	Q _{ср} /д	Q _{макс} с/д	Q _{макс} /ч	Q _{заг}	QP П	Q _{ор} =Q _{макс} с/ч+Q _{пп} +Q _{заг}	Q _{ор} =Q _{макс} акс/д+Q _{заг} + Q _{знач.}
			л/ж/д.	-	-	м3/д	м3/д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	с. Янково	640	94,62	3,2	5	60,56	193,78	11,21	0,140	5	16,35	2.38

Водоснабдителната система работи като събирател на водоизточниците: каптажите и ШК-Янково, което значително намалява концентрацията на нитрати под пределно допустимата. Водоизточникът ШК Янково може да бъде останен в експлоатация.

За ВС Янково са констатирани следните несъответствия във водоснабдителна система: отклонения в качеството на водата – нитрати, водоизточници без измервателни устройства, режим на водоподаване и реконструкция на довеждащи водопровод.

ВС Бял бряг се водоснабдява от един шахтов кладенец (с дебит 6 л/сек с дълбочина 11 м.,изграден от бетонови пръстени Ø 3000) и каптаж „Землище“. Помпена

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

станция припомпва водата от двата към напорен резервоар с обем 240 м³, като за тях няма издадено Разрешително за водовземане.

Технически характеристики на ВС Бял бряг

Таблица № 89

Име на водоизточника	Подземно водно тяло (ПВТ)	Максимален дебит, л/сек	Годишна водна маса, м3/год	Разрешен средноденон оцен дебит, л/сек	Статус	Разрешително № / Дата	Краен срок на валидност на разрешителното	Място на ползването	Година на изграждане
К-ж "Землище"	BG2G000000Q004				Ползва се	Няма разрешително	-	с. Бял бряг	Няма данни
ШК "Бял бряг"	BG2G000000Q004	6,000	126144	4,000	Ползва се	0468/31.07.2001 г.	30.04.2002	с. Бял бряг	1976

Водовземното съоръжение ШК "Бял бряг" е в добро състояние, оборудвано с помпа 11ПВ 25 x 3 с дебит Q ном = 11,0 л/с и Н = 72 м.

ПС Бял бряг е в лошо състояние, без наличие на СОЗ-ограда, оборудвана е с помпа тип 7 МС 32 x 2 с дебит Q ном = 7,0 л/с и Н = 64 м., няма налична резервна помпа, хлорирането се извършва с дозаторна помпа – пропорционално. Водоема Водоем V=240м³ е в добро общо състояние, налична е СОЗ-ограда, липсва врата.

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Бял бряг са представени в табл. № 90.

Таблица № 90

№	Име на точката на водочерпене	Код на водното тяло	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ					
			Черпено количество [м ³ /у]	Позволен обем	Остатък [м ³ /у]	Черпено количество [л/с]	Позволен обем	Остатък/ Дефицит [л/с]
1	ШК - ПС "Бял бряг"	BG2G000000Q004	0	0	0	0	0	0
2	к-ж "Землище"	BG2G000000Q004	25490	0	-25490	0.808	0	-0.808

На база нормата за водопотребление за населеното място е определено, че необходимите водни обеми годишно са около 9 900 м³.

Оразмерителни параметри - ВС Бял бряг

Таблица № 91

№	Населено място	Жители	Изчислена норма	Kd	Kh	Q _{ср/д}	Q _{макс/д}	Q _{макс/ч}	Q _{заг}	QP	Q _{ор=Q макс/ч + Q_{пп+ Q_{заг}}}	Q _{ор=Q макс/д+Q_{заг} + Q знач.}
			л/ж/д.	-	-	м3/д	м3/д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	с. Бял бряг	217	124.28	3.5	5	26.97	94.39	5.46	0.062	5	10.52	1.15

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

От събраната информация е видно, че съществуващият водоизточник може да осигури необходимите водни обеми за населеното място, тъй като населеното място не е било на режим на водоподаване.

ВС „Бял бряг“ граничи с ВС Кълново, ВС Янково, ВС Черни връх, ВС Жълъд, ВС Смядово и ВС Веселиново. Съседните водоснабдителни системи се захранват от ШК или каптажи. След преглед на ПУРН 2016-2021 е констатирано, че каптаж „Землище“ и ШК „Бял бряг“ са извън зона в риск от наводнения, но при по-интензивни дъждове съоръженията се заливат, поради специфичния релеф в района. Най-близкият водоизточник, който е извън зона в риск от наводнения е КИ-2 Янково от ВС „Янково“, отстоящ на 1954 м.

За опазване на съоръженията от заливане е нужно изграждане на локално защитно съоръжение – дига.

ВС Ново Янково - водата се подава гравитачно от два каптажа към два напорни резервоара, с обеми 100м³ и 200м³. Дебита от каптажите е много малък (1л/сек.) и променлив.

Технически характеристики на ВС Ново Янково

Таблица № 92

Име на водоизточника	Подземно водно тяло (ПВТ)	Максимален дебит, л/сек	Годишна водна маса, м3/год	Разрешен средноденонощен дебит, л/сек	Статус	Разрешително № / Дата	Краен срок на валидност на разрешителното	Място на ползването	Година на изграждане
КИ-2 "Ново Янково"	BG2G00000P g027	0,500	7884	0,250	Ползва се	0468/31.07.2001 г.	30.04.2002	с. Ново Янково	1942
КИ-1 "Ново Янково"	BG2G00000P g027	0,500	7884	0,250	Ползва се	0468/31.07.2001 г.	30.04.2002	с. Ново Янково	1959

Водоем $V=200\text{m}^3$ и водоем $V=100\text{m}^3$ са в лошо хигиенно и експлоатационно състояние. Хлораторното е в собствена сградата към водоема, извършва се с хлорна вар.

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Ново Янково са представени в табл. № 93.

Таблица № 93

№	Име на точката на водочерпене	Код на водното тяло	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ				
			Черпено количество [м ³ /у]	Позволени обеми	Остатък [м ³ /у]	Черпено количество [л/с]	Позволени обеми

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

1	Каптаж 1	BG2G00000Pg027	6680	0	-6680	0.212	0	-0.212
2	Каптаж 2	BG2G00000Pg027						

Към края на 2018 г. Каптаж 1 не се използва, поради авария на довеждащия водопровод в участък от 50 м. Довеждащият водопровод от Каптаж 2 също е в лошо състояние в един участък, преминаващ през сухо дърво.

На база нормата за водопотребление за населеното място е определено, че необходимите водни обеми годишно са около 5200 м³.

Оразмерителни параметри - ВС Ново Янково

Таблица № 94

№	Населено място	Жители	Изчислена норма	Kd	Kh	Qср/д	Qмакс/д	Qмакс/ч	Qзаг	QП П	Qор=Qмакс/ч+Qпп+Qзаг	Qор=Qмакс/д+Qзаг + Q знач.
			л/ж/д.	-	-	м3/д	м3/д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	с. Ново Янково	108	130.78	3.5	5	14.12	49.43	2.86	0.033	5	7.89	0.60

Водоснабдяването на село Ново Янково към момента се осъществява само от единия каптаж, като от 2007 г. не е имало режим на водоподаване. От това може да се направи извод, че от водоизточниците се черпи необходимото водно количество, включително загубите по довеждащите водопроводи и селищната разпределителна мрежа. В регистъра на БДЧР водно тяло *BG2G00000Pg027 Порови води в палеоген - еоцен, олигоцен Провадия* е със свободни водни количества 707.5 л/с. към 2018 г. В Каптаж 2 не са регистрирани отклонения в качеството на суровата вода.

Съществуващия довеждащ водопровод се нуждае от реконструкция с цел намаляване на водните загуби и осигуряване непрекъснатост на водоснабдяването, от Каптаж 2 до с.Ново Янково и от Каптаж 1 до с.Ново Янково.

ВС Черни връх - Водоснабдителната система се захранва от 1 каптаж „Пещерата”, като за него няма издадено разрешително. В района на селото има още един действащ каптаж, който се стопанисва от община Смядово и обслужва само ДПЛПР – общинска собственост.

ВС Черни връх граничи с ВС Жълъд и ВС Ново Янково, които също са на режим на водоподаване, поради което не могат да осигурят допълнителни водни количества за ВС Черни връх.

Технически характеристики на ВС Черни връх

Таблица № 95

Име на водоизточника	Подземно водно тяло (ПВТ)	Максимален дебит, л/сек	Годишна водна маса, м3/год	Разрешен средноденнонощен дебит, л/сек	Статус	Разрешително № / Дата	Краен срок на валидност на разрешителното	Място на ползването	Година на изграждане

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

КИ "Пещерата"	BG2G00000 K2032	2,400	9461	0,300	Ползва се	0468/ 31.07. 2001 г.	30.04.2002	с. Черни връх	1957
------------------	--------------------	-------	------	-------	--------------	-------------------------	------------	---------------------	------

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Черни връх са представени в табл. № 96.

Таблица № 96

№	Име на точката на водочерпене	Код на водното тяло	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ					
			Черпено количество [m ³ /y]	Позволен обем	Остатък [m ³ /y]	Черпено количество [l/s]	Позволен обем	Остатък/ Дефицит [l/s]
1	Каптаж „Пещерата”	BG2G00000K2032	4169	0	4169	0.132	0	-0.132

На база нормата за водопотребление за населеното място е определено, че необходимите водни обеми годишно са около 3900 м³.

Оразмерителни параметри - ВС Черни връх

Таблица № 97

№	Населено място	Жители	Изчислена норма	Kd	Kh	Q _{ср} /д	Q _{макс} /д	Q _{макс} /ч	Q _{заг}	QP	Q _{ор} =Q _{макс} /с/ч+Q _{пп} +Q _{заг}	Q _{ор} =Q _{макс} /д+Q _{заг} +Q _{знач.}
			л/ж/д.	-	-	м ³ /д	м ³ /д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	с. Черни връх	127	80.05	3.5	5	10.17	35.58	2.06	0.024	5	7.08	0.44

Видно от горните две таблици, каптаж „Пещерата” не може да осигури необходимите водни количества, отчитайки и загубите по довеждащия водопровод и вътрешната водоснабдителна мрежа.

За ВС Черни връх е възможен само един вариант за отстраняване на режима на водоподаване в селото и той е изграждане на ново водоснабдително съоръжение.

ВС Желъд - Гравитачно водата се подава от два каптажа („Козлука“ 1 и 2), с общ дебит 3л/сек, към напорен резервоар с обем 80м³. Летните месеци водата е недостатъчна и селото е на постоянен режим. Допълнително водоснабдяване се осигурява от тръбен кладенец (ТК) по поречието на река Камчия (започнато 1994 г. и завършено 2006 г.), директно свързан към част от къщите в селото. Належащо е да бъде разширена и вътрешната водопроводна мрежа. За ТК Желъд е издадено Разрешително за водоползване от БДЧР №21510403/23.04.2018 г.

Технически характеристики на ВС Желъд

Таблица № 98

Име на водоизточни	Подземно водно тяло	Макси мален	Годишна водна	Разрешен средноден	Статус	Разрешително №	Краен срок на валидност на	Място на ползването	Година на
--------------------	---------------------	-------------	---------------	--------------------	--------	----------------	----------------------------	---------------------	-----------

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

ка	(ПВТ)	дебит, л/сек	маса, м3/год	оношен дебит, л/сек		/ Дата	разрешителното		изгражда не
КИ-1 "Козлука"	BG2G0000 0K2032	1,500	7884	0,250	Ползва се	0468/ 31.07. 2001 г.	30.04.2002	с. Желъд	1964

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС
Желъд

Таблица № 99

№	Име на точката на водочерпене	Код на водното тяло	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ					
			Черпено количество [m ³ /y]	Позволени обеми	Остатък [m ³ /y]	Черпено коли- чество [l/s]	Позволени обеми	Остатък/ Дефицит [l/s]
1	Каптаж 1	BG2G00000K2032	5370	0	-5370	0.17	0	-0.17
2	Каптаж 2	BG2G00000K2032						
3	ТК Желъд	BG2G000000Q005	1000	63072	62072	2.00	2.00	0

На база нормата за водопотребление за населеното място е определено, че необходимите водни обеми годишно са около 3900 м³.

Оразмерителни параметри - ВС Желъд

Таблица № 100

№	Населено място	Жи- тели	Изчис- лена норма	K d	K h	Qср/ д	Qмакс/ д	Qмакс/ ч	Qза г	QP П	Qор=Qмакс/ с/ч+Qпп+ Qзаг	Qор=Qмакс/ к/д+Qзаг + Q знач.
			л/ж/д.	-	-	м3/д	м3/д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	с. Жълъд	58	182.76	3	5	10.60	31.80	1.84	0.03	5	1.90	0.40

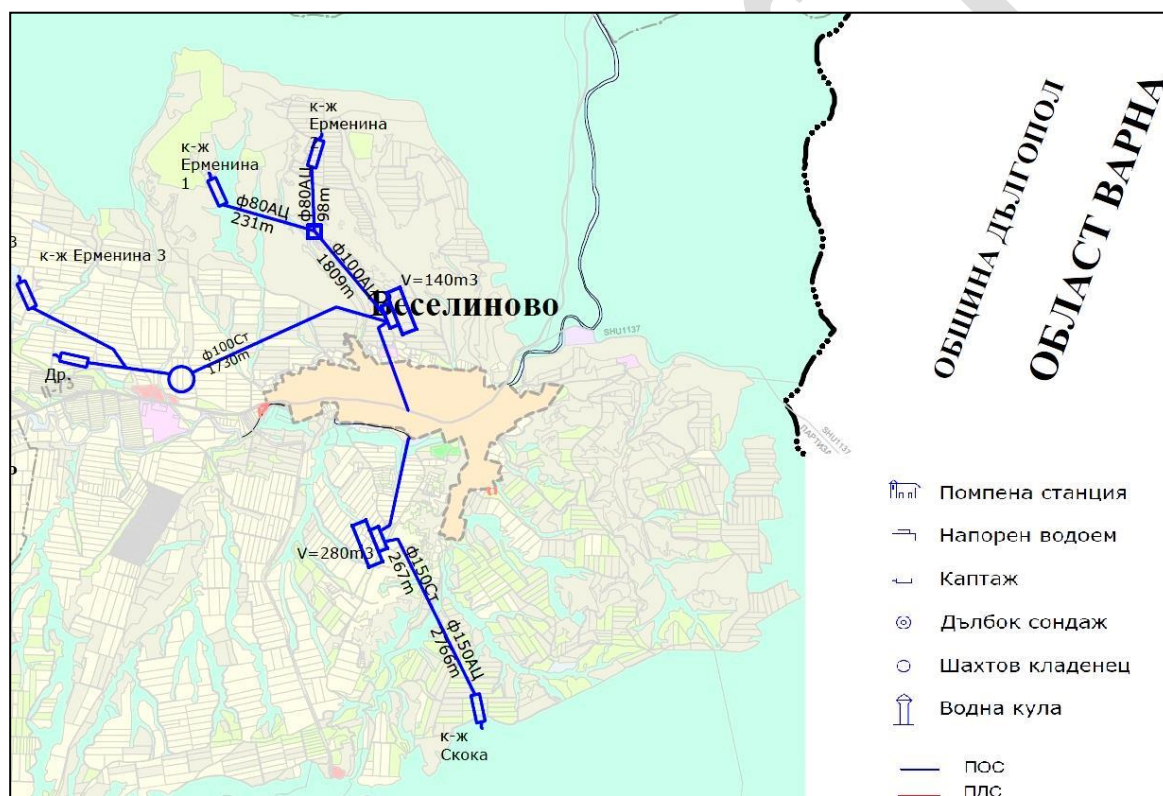
За село Жълъд от 2006 г. насам не е имало режим на водоподаване. От това може да се направи извод, че от водоизточниците се черпи необходимото водно количество, включително загубите по довеждащите водопроводи и вътрешната разпределителна мрежа. В регистъра на БДЧР водно тяло BG2G00000K2032 Карстови води в Горна креда турон - мастрихт- Провадийска синклинала е със свободни водни количества 174.8 л/с. към 2018 г., което позволява за двата каптажа да бъде издадено актуално разрешително с необходимите водни обеми.

Съществуващия довеждащ водопровод се нуждае от реконструкция с цел намаляване на водните загуби и осигуряване непрекъснатост на водоснабдяването.

• **ВОДОСНАБДИТЕЛНА СИСТЕМА ВЕСЕЛИНОВО**

ВС Веселиново - Водоснабдителната система се захранва от 3 каптажа и 1 дренаж, като за дренажа няма издадено разрешително. За 3 каптажа - капт. извор "Скока" и "Ерменина-1 и 2" е издадено Разрешително за водоползване от БДЧР 2151 0126/ 12.02.2010 г. с годишен лимит от 48 000 м³. Водоснабдяването на село Веселиново към момента се осъществява от трите каптажа, от дренажа не се черпи.

Схема на водоснабдителна система Веселиново

Фиг. 15 Източник: Схема ВиК – ОУПО

Технически характеристики на ВС Веселиново

Таблица № 101

Име на водоизточника	Подземно водно тяло (ПВТ)	Макси мален дебит, л/сек	Годишна водна маса, м3/год	Разрешен средноден оношен дебит, л/сек	Статус	Разрешително № / Дата	Краен срок на валидност на разрешителното	Място на ползването	Година на изграждане
к-ж "Ерменина"	BG2G000	0,507	16000	0,507	Ползва	2151	12.02.2020	с.Веселиново	1986

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

1"	K1hb038				се	0126/ 12.02.20 10 г.			
к-ж "Ерменина 2"	BG2G000 K1hb038	0,507	16000	0,507	Ползва се	2151 0126/ 12.02.20 10 г.	12.02.2020	с.Веселиново	1986
К-ж "Скока"	BG2G0000 OK2033	0,507	16000	0,506	Ползва се	2151 0126/ 12.02.20 10 г.	12.02.2020	с.Веселиново	1968
Дренаж"Весели ново"	BG2G000 K1hb038	1,300	15768	0,500	Ползва се	0468/ 31.07.20 01 г.	30.04.2002	с.Александро во и с. Веселиново	1980

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС
Веселиново – Таблица 102

Таблица № 102

№	Име на точката на водочерпене	Код на водното тяло	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ					
			Черпено количество [m ³ /y]	Позволени обеми	Остатък [m ³ /y]	Черпено коли- чество [l/s]	Позволени обеми	Остатък/ Дефицит [l/s]
1	Каптаж „Скока”	BG2G000K1hb039	18890	48000	22060	0.599	1.522	0.7
2	Каптаж „Ерменина 1 и 2”	BG2G000K1hb039	7050					
3	Дренаж	BG2G000K1hb039	0	0	0	0	0	0

На база нормата за водопотребление за населеното място е определено, че необходимите водни обеми годишно са около 21200 м³.

Оразмерителни параметри - ВС Веселиново, Таблица: 103

Таблица № 103

№	Населено място	Жи- тели	Изчис- лена норма	Kd	К h	Qcp/ д	Qмакс/ д	Qмакс/ ч	Qзаг	QP П	Qop=Qмакс/ с/ч+Qпп+ Qзаг	Qop=Qмакс/ к/д+Qзаг + Q знач.
			л/ж/д.	-	-	м3/д	м3/д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	с. Веселиново	538	107.92	3.2	5	58.06	185.80	10.75	0.134	5	15.89	2.28

Видно от горните таблици, наличните водоизточници не могат да осигурят необходимото водно количество.

Като допълнителен водоизточник може да бъде използван и каптаж „Ерменина” 3, който е изграден от община Смядово и за него има издадено БДЧР 2151 0131/12.02.2010 г. с проектен дебит 0.516 л/с. и разрешено годишно водно количество от 16273 м³. Каптажът черпи вода от ПВТ BG2G000K1hb039.

• ВОДОСНАБДИТЕЛНА СИСТЕМА АЛЕКСАНДРОВО

ВС Александрово - водата за селото се добива от каптаж „Стоянкина чешма“. Водата постъпва в резервоар с обем 100м³. За осигуряване на вода на по-високата част от селото, помпена станция Александрово подава вода към друг напорен резервоар с обем 100м³.

Фиг. 16 Източник: Схема ВиК - ОУПО

Технически характеристики на ВС Александрово

Таблица № 104

Име на водоизточника	Подземно водно тяло (ПВТ)	Максимален дебит, л/сек	Годишна водна маса, м ³ /год	Разрешен среднодневен дебит, л/сек	Статус	Разрешително № / Дата	Краен срок на валидност на разрешителното	Място на ползването	Година на изграждане

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

КИ "Стоянкина чешма"	BG2G000 K1hb039	0,800	3942	0,125	Ползва се	0468/ 31.07. 2001 г.	30.04.2002	с. Риш ??	Няма данни
----------------------------	--------------------	-------	------	-------	--------------	----------------------------	------------	-----------	------------

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС
Александрово – Таблица № 105

Таблица № 105

№	Име на точката на водочерпене	Код на водното тяло	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ					
			Черпено количество [m ³ /y]	Позволен обеми	Остатък [m ³ /y]	Черпено коли- чество [l/s]	Позволен обеми	Остатък/ Дефицит [l/s]
1	каптаж „Стоянкина чешма”	BG2G000K1hb038	3013	0	-3013	0.096	0	-0.096

На база нормата за водопотребление за населеното място е определено, че необходимите водни обеми годишно са около 2500 м³.

Оразмерителни параметри - ВС Александрово, Таблица: 106

Таблица № 106

№	Населено място	Жи- тели	Изчис- лена норма	Kd	Kh	Q _{ср} / д	Q _{макс} / д	Q _{макс} / ч	Q _{заг}	QP П	Q _{ор} =Q _{мак} с/ч+Q _{пп} + Q _{заг}	Q _{ор} =Q _{ма} кс/д+Q _{за} г+ Q знач.
			л/ж/д.	-	-	м3/д	м3/д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	с. Александрово	69	96.19	3.5	5	6.64	23.23	1.34	0.015	5	6.36	0.28

ПС Александрово е в лошо хигиенно и експлоатационно състояние, оборудвана е с помпа тип 4MT 25x2с дебит Q ном = 4,0 л/с и Н = 50 м.

В близост до с.Александрово община Смядово е изградила каптиран извор - каптаж "Ходжа чешма" с Разрешително №21510130/02.02.2010 г. който може да осигури необходимите допълнителни водни количества в обем до 15768 м³/год., но не е изграден довеждащ водопровод до населеното място.

За ВС Александрово е предвиден вариант за изграждане на ново водоснабдително съоръжение от каптаж "Ходжа чешма".

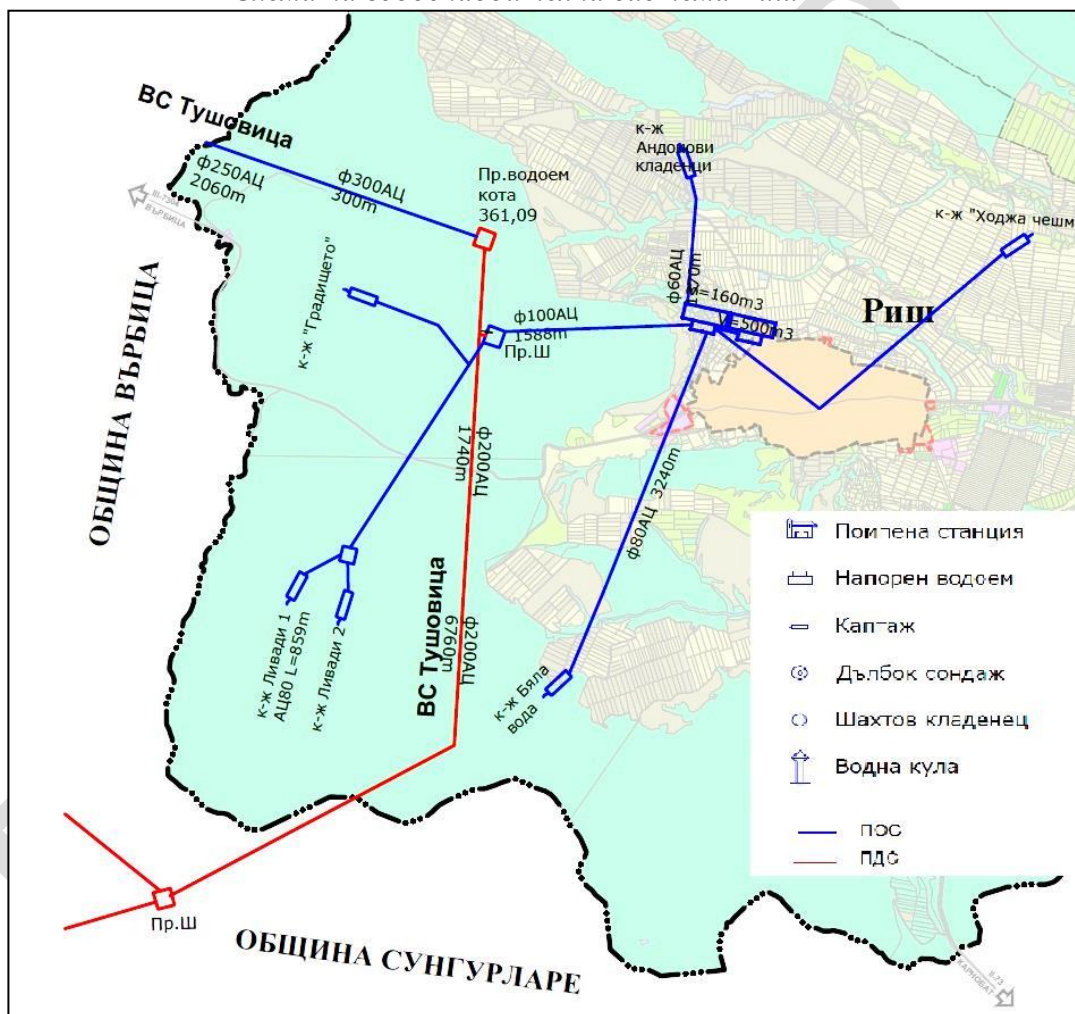
• ВОДОСНАБДИТЕЛНА СИСТЕМА РИШ

ВС Риш - включва 2 свързани по между си напорни резервоара и 4 каптажа. Резервоарите са с обеми 160м³ и 500м³. Каптаж „Бяла вода“ е с дебит 1,5 л/сек.

Каптажи „Ливадите“ 1 и 2 са съответно с дебити 0,7л/сек. и 1,6л/сек. Само за каптаж „Ак су“ има издадено Разрешително за водоползване от БДЧР 2151 0300/ 25.04.2012 г. с годишен лимит от 20 000 м³. Довеждащият водопровод от каптаж "Андонови кладенци" е аварирал и водоизточникът не се ползва.

Поради недостига на вода през цялата година, е предвидена възможност за връзка с водоснабдителна система Тушовица. Поради малки и променливи дебити нуждите на селището се покриват едва 50%, а през летните месеци положението е още по-критично.

Схема на водоснабдителна система Риш

Фиг. 17 Източник: Схема ВиК – ОУПО

Технически характеристики на ВС Риш

Таблица № 107

Име на водоизточника	Подземно водно тяло (ПВТ)	Макси мален дебит, л/сек	Годишна водна маса, м3/год	Разрешен средноденонощен дебит, л/сек	Статус	Разрешително № / Дата	Краен срок на валидност на разрешителното	Място на ползването	Година на изграждане

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

КИ-1 "Ливадите"	BG2G000K1 hb039	0,700	3942	0,125	Ползва се	0468/ 31.07.20 01 г.	30.04.2002	с. Риш	Няма данни
КИ-2 "Ливадите"	BG2G000K1 hb039	1,600	3942	0,125	Ползва се	0468/ 31.07.20 01 г.	30.04.2002	с. Риш	Няма данни
КИ "Ак Су"	BG2G000K1 hb039	1,500	3942	0,125	Ползва се	0468/ 31.07. 2001 г.	30.04.2002	с. Риш	1969
КИ "Стоянкина чешма"	BG2G000K1 hb039	0,800	3942	0,125	Ползва се	0468/ 31.07. 2001 г.	30.04.2002	с. Риш	Няма данни

Двата напорни резервоара с обем $V=160\text{m}^3$ и $V=500\text{m}^3$ са хигиенно и експлоатационно състояние.

Преглед на водоизточниците по отношение дебит и годишни водни количества ВС Риш

– Таблица 108

Таблица № 108

№	Име на точката на водочерпене	Код на водното тяло	КОЛИЧЕСТВЕНО СЪСТОЯНИЕ					
			Черпено количество [m^3/y]	Позволени обеми	Остатък [m^3/y]	Черпено коли- чество [l/s]	Позволени обеми	Остатък/ Дефицит [l/s]
1	Каптаж "Ливадите 1"	BG2G00000K2033	0	0	0	0	0	0
2	Каптаж "Ливадите 2"	BG2G00000K2033	11310	0	-11310	0.359	0	-0.359
3	Каптаж "Ак Су"	BG2G000K1hb039	16794	20000	3206	0.533	0.634	0.102
4	Каптаж "Андонови кладенци"	BG2G000K1hb039	0	0	0	0	0	0

На база нормата за водопотребление за населеното място е определено, че необходимите водни обеми годишно са около 22700m^3 .

Оразмерителни параметри - ВС Александрово, Таблица: 109

Таблица № 109

№	Населено място	Жи- тели	Изчис- лена норма	Kd	K h	Qcp/ д	Qмакс/ д	Qмакс/ ч	Qзаг	QP П	Qop=Qмакс/ с/ч+Qпп+ Qзаг	Qop=Qмакс/ д+Qзаг + Q знач.
			л/ж/д.	-	-	м3/д	м3/д	л/с	л/с	л/с	л/с	л/с
1	с. Риш	644	96.31	3.2	5	62.02	198.47	11.49	0.144	5	16.63	2.44

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Видно от горните таблици, наличните водоизточници не могат да осигурят необходимото водно количество. Населеното място е на режим на водоподаване, като допълнително водоснабдяване при недостиг на вода се осъществява от ВС Тушовица.

Като допълнителен водоизточник може да бъде използван каптаж „Градището”, който е изграден от община Смядово и за него има издадено БДЧР 2151 0129/12.02.2010 г. с проектен дебит 0.456 л/с. и разрешено годишно водно количество от 14380 м³. Каптажът черпи вода от ПВТ BG2G000K1hb039.

Като стратегическа цел за селото е изграждане на ново водоснабдително съоръжение – каптаж „Градище”.

Отклонения от качеството на водите за питейно-битово водоснабдяване са представени в таблица 110

Таблица № 110

Наименование на група за водоснабдяване	Вид и наименование на водоизточниците, доставящи вода в зоната на водоснабдяване	Населени места или части от тях (квартали, махали, вилни зони и др.), включени в зоната на водоснабдяване		Отклонения в качеството на водата
		Община	Населено място, квартал от населено място, махала, вилна зона и др.	
1	2	3	4	5
група Смядово и група Кълново	ШК7 БПС "Кълново"	Смядово	гр. Смядово с. Кълново	181,00 mg/l калций при норма 150 mg/l
група Янково	ШК - БПС "Янково"	Смядово	с. Янково	194 mg/l калций при норма 150 mg/l; 96,00 mg/l нитрати при норма 50 mg/l; обща твърдост 12,20 mgeqv/l при норма 12,0 mgeqv/l
група Ново Янково	Каптаж 1 и Каптаж 2	Смядово	с. Ново Янково	169,00 mg/l калций при норма 150 mg/l
група Желъд	Каптаж "Козлука 1 и 2"	Смядово	с. Желъд	157,00 mg/l калций при норма 150 mg/l

Източник: "ВиК" ООД – Шумен

Като предложение за подобряване качеството на водата е необходимо активна и съвместна работа на ВиК оператора с МЗХ и БД за ограничаване на торенето в района на водоизточниците и прилагане на добри земеделски практики.

По температура подземните води са студени. По стойност на активната реакция са алкални, по твърдост - умерено твърди до твърди и по минерализация са пресни.

По вкус, мирис и цвят водите са приемливи за потребителите без значими колебания спрямо обичайното за показателите.

По химичен състав са хидрокарбонатно - калциеви, хидрокарбонатно – магнезиеви и хидрокарбонатно – калциево – магнезиеви.

Монтираните в помпените станции центробежни помпи са също с изтекъл амортизационен срок, освен това са енергоемки с нисък к.п.д. Препоръчително е да бъдат подменени с по-нови модели, които при същите параметри на Q и H са със значително по-добър к.п.д.-респективно по-малък разход на ел.енергия.

Аварии по съществуващата водопроводна мрежа

Висока степен на амортизация на водопроводите и честите аварии са една от главните причини за големи физически загуби на вода-т.е. от течове.

По данни на „ВиК” ООД Шумен броя и вид на аварията за последните 3 години е:

Брой аварии по водопроводната мрежа в община Смядово Таблица № 111

Вид аварии	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Аварии на разпределителната мрежа	92 бр.	113 бр.	93 бр.	79 бр.	104 бр.
Аварии на сградните отклонения	19 бр.	18 бр.	27 бр.	6 бр.	16 бр.

Източник: „В и К-Шумен“ ООД

Крайно наложително е водопроводите АЦ тръби, да се подменят с тръби ПЕВП, поради изтекъл амортизационен период, трудна поддръжка, липса на съоръжения и арматури, затруднява нормалната работа и експлоатацията на водопроводната мрежа.

Съгласно Наредба № 12/14.10.1993 г. за санитарните правила при производството и употребата на азбест и азбестосъдържащи материали и изделия-издадена от Министъра на здравеопазването, азбестоциментовите тръби са забранени за използване за питейни нужди.

Тези водопроводи често аварират, като основните причини са:

- при азбестоциментовите тръби – износени гумени уплътнения при муфените връзки, които водят до слаби скрити постоянни течове, които трудно се установяват като местоположение, а при спиране и пускане на водата при отстраняване на аварии на отделни участъци се получават хидравлични удари по мрежата, които вследствие на износените уплътнения водят до нови аварии.

- при стоманените тръби – проблемите, които водят до аварии и скрити течове са в следствие на корозия на стоманата – вътрешна - причинена от хлорните съединения, които се използват за дезинфекция на водата и външна – корозия, предизвикана от не добра външна изолация на тръбите и агресивното действие на подпочвени води от киселинни дъждове и скрити течове на водопроводната мрежа.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

- значителна част от броя на аварията е по сградните водопроводни отклонения, изпълнени от поцинковани тръби, без изолация и недобра връзка на муфраните връзки.

Населени места с режим на водоподаване

В Община Смядово населените места с режим на водоподаване за периода 2015-2018 г. са:

Населени места с режим на водоподаване за периода 2015-2018

Таблица № 112

№ по ред	Населено място	режимно водоподаване	период	причина
2015 г.				
1.	с. Веселиново	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците аварии
2016 г.				
няма				
2017 г.				
1.	с. Александрово	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците аварии
2.	с. Риш	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците аварии
3.	с. Черни връх	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците аварии
2018 г.				
1.	с. Риш	сезонно	летния сезон	намален дебит на водоизточниците аварии

Източник: „В и К-Шумен“ ООД

Данни в таблицата, показват населените места в общината, за които е необходимо да се осигури допълнително водоснабдяване, за да се преодолее сезонния недостиг на вода за питейно-битови нужди.

Основните проблеми за нормално водоснабдяване в общината произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана с висока степен на аварийност и големи загуби на вода. За намаляване загубите на вода от водопроводните мрежи е необходима реконструкция или подмяна на водопроводните мрежи.

Водопотребление на територията на община Смядово

Независимо от високата степен на изграденост на водоснабдителната мрежа не е постигнато оптимално задоволяване на нуждите от питейна вода. Причините за това са пресъхването и силното намаляване на дебита на някои водоизточници, поливането на градини и селскостопански площи от водопреносната мрежа, кражби на вода и големи

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

загуби по водопреносната мрежа. В таблица 13 е показана водопотреблението и загубите на населените места на територията на община Смядово.

Таблица № 113

№ по ред	Населено място	Население бр.	Подадена вода (куб.м.)	Полезно - използвана вода (куб.м.)			Водопотребление л/ж/д			Загуби %
				общо	население	промиш л.	общо	население	пром ишл.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2015 год.										
1	Александрово	70	3013	1852	1852		72	72	0	38,53
2	Бял бряг	246	25490	8065	6334	1731	90	71	19	68,36
3	Веселиново	678	25940	16729	15592	1137	68	63	5	35,51
4	Жълъд	53	5370	3342	3308	34	173	171	2	37,77
5	Кълново	188	13664	6327	6041	286	92	88	4	53,70
6	Ново Янково	117	6680	4296	4259	37	101	100	1	35,69
7	Риш	709	28104	17212	16983	229	67	66	1	38,76
8	гр.Смядово	3994	209564	114927	101784	13143	79	70	9	45,16
9	Черни връх	155	4169	2623	2507	116	46	44	2	37,08
10	Янково	736	32702	16703	15184	1519	62	57	6	48,92
	Всичко ОБЩИНА СМЯДОВО :	6946	354696	192076	173844	18232	76	69	7	45,85
2016 год.										
1	Александрово	74	3144	1642	1626	16	61	60	1	47,77
2	Бял бряг	242	31150	9453	7094	2359	107	80	27	69,65
3	Веселиново	683	34830	17202	15891	1311	69	64	5	50,61
4	Жълъд	55	6650	3174	3094	80	158	154	4	52,27
5	Кълново	182	26293	6754	6654	100	102	100	2	74,31
6	Ново Янково	118	9030	4215	4181	34	98	97	1	53,32
7	Риш	704	35740	18035	17524	511	70	68	2	49,54
8	гр.Смядово	3980	311550	116901	104273	12628	80	72	9	62,48
9	Черни връх	150	7110	3405	3082	323	62	56	6	52,11
10	Янково	727	54010	19196	17312	1884	72	65	7	64,46
	Всичко ОБЩИНА СМЯДОВО :	6915	519507	199977	180731	19246	79	72	8	61,51
2017 год.										
1	Александрово	78	3144	1455	1455	0	51	51	0	53,72
2	Бял бряг	243	15090	8984	6627	2357	101	75	27	40,46
3	Веселиново	672	27700	15574	14418	1156	63	59	5	43,78

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

4	Жълд	53	6030	3122	3022	100	161	156	5	48,23
5	Кълново	173	20570	7758	7653	105	123	121	2	62,28
6	Ново Янково	118	9450	5916	5885	31	137	137	1	37,40
7	Риш	700	27600	17832	17107	725	70	67	3	35,39
8	гр.Смядово	4025	340110	117150	103379	13771	80	70	9	65,56
9	Черни връх	135	6300	3667	3475	192	74	71	4	41,79
10	Янково	733	84866	19854	17389	2465	74	65	9	76,61
	Всичко ОБЩИНА СМЯДОВО :	6930	540860	201312	180410	20902	80	71	8	62,78
2018 год.										
1	Александрово	72	3144	1477	1459	18	56	56	1	53,02
2	Бял бряг	238	12010	7011	5290	1721	81	61	20	41,62
3	Веселиново	677	22580	13099	11653	1446	53	47	6	41,99
4	Жълд	54	3270	2081	2048	33	106	104	2	36,36
5	Кълново	163	17100	5627	5550	77	95	93	1	67,09
6	Ново Янково	113	6930	4672	4636	36	113	112	1	32,58
7	Риш	693	23880	16631	14098	2533	66	56	10	30,36
8	гр.Смядово	4051	300580	109685	98171	11514	74	66	8	63,51
9	Черни връх	134	9060	6390	6019	371	131	123	8	29,47
10	Янково	726	52401	18870	16941	1929	71	64	7	63,99
	Всичко ОБЩИНА СМЯДОВО :	6921	450955	185543	165865	19678	73	66	8	58,86

Източник: "ВиК" ООД – Шумен

Настоящото потребление на вода за битови нужди ще се увеличава за в бъдеще, тъй като е видно, че въпреки намаляване на населението, потреблението на вода на жител на денонощие се увеличава, поради повишаване стандарта на живот.

Оценка на водоснабдителната система

Най-големият проблем на водоснабдяването са огромните загуби. Освен загубите и остарелите тръбни системи, основен проблем е и качеството на водата. Голям процент от външните водопроводи са етернитови и вредят на човешкото здраве. Качеството по химически показатели на питейната вода е под установения стандарт в голяма част от населените места. Ниските качествени химически показатели се дължат на завишени съдържание на нитрати във водата. Летните месеци в редица от селата в общината има режим на водата. Сред основните приоритети за общината следва да бъде подобряването на качеството на питейната вода. Също така с поэтапната подмяна на остарелите водопроводни мрежи и съоръжения, ще се намалят загубите на вода. Необходимо е да се предприемат мерки за разширяване на водоснабдителните групи и проучване на нови каптажи за допълнително водоснабдяване на селата.

През 2020 г. започна изпълнението на строително-монтажните работи по реконструкция и рехабилитация на водопроводната мрежа за питейно-битово водоснабдяване в селата Риш и Янково, община Смядово, по проект № 27/07/2/0/00285 „Реконструкция и рехабилитация на водопроводната мрежа за питейно-битово водоснабдяване на селата Риш и Янково, община Смядово”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програма за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г., Мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони”, подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура”, съгласно Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № 27/07/2/0/00285 от 13.02.2019 г.

Инвестиционни намерения на ВиК дружеството за ремонти и обновяване
Инвестиции в активи - В и К системи и съоръжения, публична държавна и публична общинска собственост през 2020 г., които гарантират разпределението на задължителното ниво на инвестициите по сключения договор с АВиК и дължима престация от оператора „В и К“ в Приложение 4.

ИЗВОДИ:

Основните проблеми за нормално водоснабдяване в общината произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана с висока степен на аварийност и големи загуби на вода. Състоянието на тръбната мрежа е изключително лошо, което влошава качеството на водата и крие сериозен здравен риск за местното население. Причини за аварии по водопроводната мрежа в по-голямата си част са от муфените връзки, поради износени гумени уплътнители. Поцинкованите тръби, положени като улични водопроводи и сградни водопроводни отклонения са корозирали и създават условия за скрити трудно откриваеми течове. Поради повредите по водопроводните тръби и нарушената им херметичност, има голяма опасност от пропускане на вещества с неясен произход във водооборота на населените места, което ще рефлектира върху консуматорите на вода. За намаляване загубите на вода от водопроводните мрежи е необходима реконструкция или подмяна на водопроводните мрежи.

На основание анализа за състоянието и качеството на водите за община Смядово могат да се определят следните приоритети:

- реконструкция или подмяна на водопроводните мрежи в населените места в Община Смядово с цел осигуряване по-малко загуби и липса на режим на водоподаване;
- реконструкция на довеждащи водопроводи;
- търсене на нови водоизточници и изграждане на нови водоснабдителни съоръжения;

- Изграждане на локална пречиствателна станция на ДПЛПР с.Черни връх. Приоритети на Община Смядово, към водоснабдителната мрежа на общината, като отговорна институция за изпълнението е „В и К-Шумен“ ООД, изразяващи се в следното:
 - подобряване качеството на питейната вода:
 - Активна и съвместна работа на ВиК оператора с МЗХ и БД за ограничаване на торенето в района на водоизточниците и прилагане на добри земеделски практики;
 - Смесване на потоците от нови водоизточници и/или внедряване на съоръжения за намаляване на нитратите;
 - Йонообмена инсталация с цел смъкване на нивото на калции в питейната вода;
 - възстановяването на оградите на СОЗ;
 - изграждане на локално защитно съоръжение за предпазване от наводнение на водоизточниците разположени в зони от риск от наводнения;
 - поставяне на измервателни устройства на водоизточниците;
 - подмяна на съществуващите помпи с нови;
 - изграждане или реконструкция на съоръжения за хлориране на ВС Кълново и Черни връх;
 - подобряване на хигиенното и експлоатационното състояние на водоемите и помпените станции;
 - подновяване на разрешителните за водоползване с изтекъл срок.

4.3. Хидромелиорации

На територията на Община Смядово има изградени хидромелиоративни съоръжения, стопанисвани от “Напоителни системи” ЕАД. Системата е с дължина 54 142 м, представляваща открит канал с дължина 710 м и закрити тръбопроводи с дължина 53 432 м.

Изградените хидромелиоративни съоръжения са както следва:

- открити канали – 1бр. /част от канал РП-2/;
- изравнител – 1 бр. /изравнител 8/;
- напоителни полета /масиви/ - 2 бр. /от Масив 18 с дължина 12 050 дка, изцяло разположен на територията на община Смядово и част от Масив 21 изградени 200 дка, попадащи в територията на гр. Смядово/.

Състоянието на гореизброените съоръжения не могат да се определят еднозначно, съоръженията се нуждаят от различни по обем ремонтно - възстановителни работи и състоянието им варира между незадоволително и задоволително.

За периода 2015 г. – 2019 г. на територията на община Смядово не е доставяна вода за напояване. Към момента не се предвиждат планирани инвестиции в областта на хидромелиорациите на територията на община Смядово.

4.4. Комуникационна инфраструктура

4.4.1. Телефонни услуги

В Община Смядово имат покритие три GSM оператора – Теленор, А1 и Виваком. Телефонните стационарни връзки са цифровизирани, като най-голям относителен дял има Виваком. Пощенски клонове има в гр. Смядово – 3 лица, с. Янково – 1 лице, с. Риш – 1 лице, с. Веселиново – 1 лице.

4.4.1. Телевизия

В общината има един доставчик на кабелна телевизия, който има изградена мрежа в гр.Смядово, а в останалите населени места населението ползва сателитна и ефирна телевизия.

4.4.2. Общински радиовъзел

В град Смядово функционира общински радиовъзел с 270 абонати към 2013 г. при около 700 абонати през 2005 г. Има заето 1 лице – радиоводещ. Наблюдава се значително намаляване на абонатите, което се дължи на честите аварии и неритмичната поддръжка в някои моменти. В гр. Смядово мрежата на общинския радиовъзел е изцяло изградена (28 - 32 км.). Състоянието на мрежата е добро, но не всички имоти са запазени. При подмяна на стълбовете от електропреносната мрежа, връзките на радиофикационната мрежа към поземлените имоти не се възстановяват. В село Кълново има изградена мрежа за излъчване на общинския радиовъзел, но към настоящия момент не може да се използва поради липса на кабелна връзка в участъка на мост над р. Камчия. В селата Веселиново и Риш изцяло е изградена мрежата, но липсват кабелна връзка между гр. Смядово и с. Веселиново и между с. Веселиново и с. Риш. Характерно за с. Риш е, че като цяло липсва интерес от населението за ползването на мрежата и не е целесъобразно възстановяването ѝ. В селата Янково, Бял бряг, Жельд, Ново Янково, Черни връх и Александрово няма изградена радиофикационна мрежа за разпространение на сигнала от Общинския радиовъзел. Като цяло за нормалното функциониране на радиофикационната мрежа в общината е необходимо ново оборудване, както и подмяна и доизграждане на мрежата. Като приоритетно е необходимо възстановяване на мрежата към селата Кълново, Веселиново и Риш, подмяна на крайните стъпала и осигуряване на оборудване за прехвърляне на онлайн сигнала до селата. В по-далечен план е необходимо осигуряване на инвестиции за цялостно възстановяване на мрежата до всички населени места цел осигуряване на информация на нзаселението и оповестяването му при бедствия, аварии и катастрофи.

4.4.3. Интернет

На територията на общината три оператора – интернет доставчици – Виваком, Ро и Ни и Евросат. По проект „Глобални библиотеки” са създадени и функционират приемни към библиотеките в читалищата от гр. Смядово и село Веселиново, в които е осигурен достъп до интернет. Тези центрове извършват: съдействие на безработни лица

за търсене на свободни работни места чрез подходящите за целта сайтове; съдействие на учащи за подготовка на проекти и презентации за училище; обучение на деца и възрастни хора за използване и работа с компютърна техника; предоставяне на възможност за ежедневна комуникация с близки, познати, приятели чрез електронна поща, Skype и социалните мрежи; презентиране, чрез мултимедийни устройства на дейността на читалищата сред обществеността и провеждане на мероприятия на библиотеките по повод на бележити дати и годишнини и празници.

4.4.4.1. Инициативата WiFi4EU

В рамките на първата покана по инициативата WiFi4EU, Община Смядово получи ваучер на стойност 15 000 евро за инсталиране на съвременно Wi-Fi оборудване на оживени обществени места. Споразумението за отпускане на Безвъзмездни средства в рамките на механизма за свързване на Европа WiFi4EU № INEA/CEF/WiFi4EU/1-018/001496-001910 беше сключено между Изпълнителна агенция иновации и мрежи и Община Смядово в края на 2018 г. В рамките на първата покана за кандидатстване около 2 800 общини от цяла Европа спечелиха ваучери, от които 113 общини от България и една от тях е Община Смядово.

След проведена процедура за избор на изпълнител по Закона за обществените поръчки, мрежата е изградена и Община Смядово вече осигурява безплатен безжичен достъп до интернет за жителите и гостите на града и общината в няколко обособени зони. В гр. Смядово са обособени 4 зони за достъп - Централен площад „Княз Борис I”, търговска улица „Захари Жечков Величков“, бивша поликлиника на ул. „Баба Донка“ № ба и Възрожденски комплекс в гр. Смядово на ул. „Черковна“ № 4. В с. Янково - Централен площад. В с. Риш - Централен площад. В с. Веселиново - Централен площад. Изборът на зоните е съобразен така, че да може да предостави услугата на максимален брой граждани и гости на град Смядово и общината с гарантирана минимална скорост поне 30Mbps.

Община Смядово ще бъде отговорна да поддържа новоизградената мрежа напълно активна за период от 3 години.

Ползване на информационни средства

Таблица № 114

Общини	Общо		В градовете		В селата	
	жилища	живеещи лица	жилища	живеещи лица	жилища	живеещи лица

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Смядово						
Кабелна телевизия	886	2316	787	2099	99	217
Сателитна антена	1029	2822	280	927	749	1895
Компютър	509	1757	407	1414	102	343
Достъп до интернет	419	1448	350	1223	69	225

Интересен е факта, че както в общинския център, така и в малките населени места на общината е голям броят на жилищата със сателитна антена, като в Смядово, този брой по-малък, отколкото в селата. Този начин на достъп до информираност е предпочитан в малките населени места, където достъпа до интернет и кабелна телевизия е ограничен.

4.5. ЕНЕРГИЙНА МРЕЖА

4.5.1. Електроснабдителна инфраструктура

Трансформаторната мощност в подстанция „Юбилейна” - гр. Смядово е запазена с два независими 110 KV далекопровода и е достатъчна за нуждите на общината. Трафопостовите на територията на общината са 80бр. /от тях 60 експлоатирани от ЕРП СЕВЕР/ - 24 200 kVA. Дължината на електрическите проводни е 180 км.

Таблица № 115

СПРАВКА БРОЙ КЛИЕНТИ ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА ЗА ОБЩИНА СМЯДОВО

Населено място	Вид клиент			
	Битови клиенти	Обществени клиенти	Стопански клиенти	Общ брой
АЛЕКСАНДРОВО-ШУМЕН	116	6	8	130
БЯЛ БРЯГ	233	5	9	247
ВЕСЕЛИНОВО	499	14	34	547
ЖЕЛЪД	107	5	5	117
КЪЛНОВО	278	6	11	295
НОВО ЯНКОВО	132	3	7	142
РИШ	450	14	36	500
СМЯДОВО	2651	73	175	2899
ЧЕРНИ ВРЪХ	125	5	6	136
ЯНКОВО	529	13	47	589
Обща сума	5120	144	338	5602

Източник: ЕРП СЕВЕР

На територията на Община Смядово има две съществуващи ВЕИ централи с мощност 2,5 MW. В проект са три ВЕИ централи с проектна мощност 0,23 MW.

Изкупуваната енергия от ВЕИ на територията на Община Смядово за 2019 г. и показана в табл. 116.

Изкупувана енергия за 2019 г.

Таблица № 116

Име ВЕИ	Адрес	Произведена ел.енергия KWh за 2019
ФЕЦ Желъд	С.ЖЕЛЪД, УЛ.“КАМЧИЯ“ №3	119 190
ФЕЦ Смядово	ГР.СМЯДОВО, УЛ. „БОРОВЕЦ“ №13,ПИ 67708.307.357	53 667
ФЕЦ Янково	С.ЯНКОВО, ПИ 87429.24.62	2 651 295
ФЕЦ Янково -1	С.ЯНКОВО, УЛ. „БУЗЛУДЖА“ № 23	122 348

Източник: ЕРП СЕВЕР

4.5.2. Улично осветление

На територията на Община Смядово са електрифицирани и осветени всичките 10 населени места. В общината се поддържа около 90% осветеност, уличното осветление свети от 22:00 до 05:00 в селата, а в Смядово през цялата тъмна част от денонощието. Около 30% от използваното уличното осветление на територията на общината е със луминисцентни лампи. Осветителните тела за уличното осветление частично са амортизирани и на места недостатъчни с изключение на гр. Смядово. В някои от селата преминава път с интензивна натовареност, с повишен риск от инциденти. Осветеността не отговаря на изискванията на EN BO 13201-1 за нормена осветеност на уличните платна и тротоари. Наложителна е подмяна както на мрежата, така и на осветителните тела. Фасадно осветление се използва в две сгради общинска собственост (сградата на община Смядово – 7 бр. прожектори и на НЧ „Братство” – 6 бр. прожектори и детската градина).

Парковото осветление е амортизирано, неефективно и недостатъчно, а в селата липсва такова. Само в централната част на гр. Смядово и няколко детски площадки, е изпълнено ново парково осветление по проект „Реконструкция и рехабилитация на обществени площи гр. Смядово – централен площад и детски площадки в кв. 92 и кв. 108” реализиран през 2012 г.

Необходима е подмяна на уличните осветителни тела с енергоспестяващи с цел да се подобри енергийната ефективност и осветеността на уличните платна и тротоари. И ОП изпълнява поэтапно тази дейност както следва:

800 бр. 36W 2R – от които:

- за гр. Смядово-600 бр. 36W 2R
- за с. Веселиново-40 бр. 36W 2R
- за с. Янково-34 бр. 36W 2R

500 бр. 20W ULTRALUX за гр. Смядово-400 бр. 20W ULTRALUX

През 2020 г. завърши проект по ПРОГРАМА “МИКРОПРОЕКТИ ЗА КЛИМАТА“ на Национален Доверителен Еко Фонд на стойност 46070,00 лв с който се монтираха 1325 бр. енергоспестяващи светодиодни тела 20W на територията на община Смядово. Светлинен поток не е по-малък от 2000 lm, минимално светлоразпределение: 90⁰ x 140⁰, работен температурен диапазон – от – 20°C до +45 °C. Рогатките за улично осветление се разполагат под съществуващата мрежа ВМНН така, че да е възможно периодичното обслужване без да се изключва от Енергоразпределителното дружество.

4.5.3. Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност

Според изискванията на Закона за енергийната ефективност, българските общини са задължени да разработят и публикуват дългосрочни стратегии и краткосрочни планове за енергийна ефективност. Резултатите от тях се обобщават в ежегодни отчети

пред Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР). В отговор на това задължение се разработват дългосрочни цели за енергийна ефективност в публичния сграден фонд, както и планираните мерки за последователното му и поетапно енергийно обновяване в хоризонт до 2030 г., който ще бъде приета от Общински съвет Смядово до края на 2020 г. Към настоящият момент действа Дългосрочна програма за енергийна ефективност, насърчаване използването на ВЕИ и биогорива в община Смядово 2014-2020 г., приета с Решение № 433 по Протокол № 10 от 25.09.2014 г. от Общински съвет Смядово. Действащата Краткосрочна програма на Община Смядово за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2020 – 2023 година, е разработена на основание чл. 10, ал. 1 от ЗЕВИ и е приета с Решение № 14 по Протокол № 3 от 19.12.2019 г. на Общински съвет Смядово.

На основание на чл. 12 от Закона за енергийната ефективност и чл. 10 от Закона за енергията от възобновяеми източници, се разработи и прие с Решение № 140 по Протокол № 11 от 17.12.2020г. на общински съвет – Смядово, **„Стратегия и план за обновяване на публичния сграден фонд на община Смядово до 2030 г.“**. Основната задача на настоящият документ е да дефинира дългосрочните и краткосрочните цели за енергийната ефективност в публичния сграден фонд, както и планираните мерки за последователното му и поетапно енергийно обновяване в хоризонт до 2030 г. На тази основа се определят и необходимите финансови ресурси за осъществяването на плана, достъпните финансови източници, както и процедура за мониторинг на изпълнението, отчитане и адаптиране към неминуемите промени в социалната и икономическата среда.

Съдържанието и целите на документа съответстват на „Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България до 2030 г.“, „Националния план за действие за енергийна ефективност за периода 2014 – 2020 г.“, „Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници“, както и на указанията на Агенцията за устойчиво енергийно развитие за изготвяне на планове и програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници.

Близко 44% от жилищния фонд (жилища) в общината е изграден в периода до 1945 г. Годишите от втората половина на 20 в. (1946-1990) са с най-висок дял на построени жилища – повече от половината (53.9%) от жилищата са построени през тези години. Възпроизводството на жилищата след началото на прехода (1991-2000 г.) е значително по-малко (0.9%) в сравнение с предходните периоди. След 2000 г., към фонда са добавени 1.0%. За град Смядово е характерно, че до 1945 г. са изградени 35.1% от жилищата, а основно жилищата са изградени през 1946-1990 г. – 63.1%. През последното десетилетие на миналия век (1991-2000 г.) са изградени 1.1% от жилищата в града, а след 2000 г. – 0.7%. В селата жилищният фонд е по-стар. 52.5% от жилищата са изградени до 1945 г., 45.6% са изградени в периода 1946-1990 г., 0.7% през 1991-2000 г. и 1.2% от жилищата в селата са изградени след 2000 г. В предвид на това, че в община Смядово има демографска криза и през последните години тя се задълбочава, това е

фактор, който също влияе и на ниската степен на енергийна ефективност на сградния фонд на територията на общината.

В периода 2015 – 2019 г. в Община Смядово има въведени в експлоатация обекти с изпълнена енергийна ефективност и сертификат на следните обекти:

за 2015 г.

- „Магазин за хранителни стоки и жилищна сграда“, първи етап: „Магазин за хранителни стоки“, гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Къща за гости“ с. Черни връх, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Ритуална зала“, с. Риш, общ. Смядово, обл. Шумен;

за 2016 г.

- „Проект за внедряване на мерки за енергийна ефективност по НПЕЕМЖС в Община Смядово – „Изпълнение на мерки за енергийна ефективност на многофамилна жилищна сграда, находяща се на ул. „Ришки проход“ № 23, вх. 1, вх. 2, вх. 3 и вх. 4, гр. Смядово“;
- „Проект за внедряване на мерки за енергийна ефективност по НПЕЕМЖС в Община Смядово в жилищна сграда – многофамилна, находяща се на ул. „Цар Калоян“ № 2, вх. 1, вх. 2, вх. 3 гр. Смядово“;
- „Проект за внедряване на мерки за енергийна ефективност по НПЕЕМЖС в Община Смядово в жилищна сграда – многофамилна, находяща се на ул. „Цар Калоян“ № 7, вх. 1, вх. 2, вх. 3 гр. Смядово“;
- „Проект за внедряване на мерки за енергийна ефективност по НПЕЕМЖС в Община Смядово в жилищна сграда – многофамилна, находяща се на ул. „Ришки проход“ № 14, вх. 1, вх. 2, вх. 3 и вх. 4 гр. Смядово“;
- „Преустройство на сграда от Здравен дом в Защитено жилище за възрастни хора с психични увреждания“, находящо се в с. Янково, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Преустройство на жилищна сграда и пристройка – навес в магазин за строителни материали“ гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Пристройка на жилищна сграда“, с. Черни връх, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Гараж“, с. Веселиново, общ. Смядово, обл. Шумен;

за 2017 г.

- „Проект за внедряване на мерки за енергийна ефективност по НПЕЕМЖС в Община Смядово в жилищна сграда – многофамилна“, находяща се в ПИ 67708.308.72 по КККР на гр. Смядово, ул. „Беласица“ № 5;

- „Проект за внедряване на мерки за енергийна ефективност по НПЕЕМЖС в Община Смядово - жилищен блок, находяща се на ул. „Ришки проход” № 6, гр. Смядово;
- „Магазин за промишлени стоки и строителни материали с офис“ гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Реконструкция и пристройка на 2 етаж на съществуваща жилищна сграда за сезонен отдих“, с. Черни връх, общ. Смядово, обл. Шумен;

за 2018 г.

- „Пристройка към съществуваща жилищна сграда и гараж“, гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Смяна на предназначението на част от сграда в „Селскостопанска аптека“, гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Гараж“, гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Жилищна сграда на един етаж“, с. Александрово, общ. Смядово, обл. Шумен;

за 2019 г.

- „Две защитени жилища за възрастни хора с психични разстройства“, гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен;
- „Заведение за бързо хранене – бистро със стаи за нощувки“, гр. Смядово, общ. Смядово, обл. Шумен;

Смядово е известна сред останалите общини, със своя приз през 2017 г. в конкурса „Екообщина“ в категорията „Енергийна ефективност на сградите“. Наградата е присъдена за успешните усилия на местното ръководство при реновирането на шест от общо 12 многофамилни сгради, които проекти са напълно завършени. Останалите шест такива сгради, за които са подписани предварителни договори за обновяване, също очакват своето финансиране на следващ етап.

Едва на 0,5% от жилищните сгради на територията на общината има инсталирани единични термосоларни системи. Слънчеви колектори са поставени на покрива на четири общински сгради.

Основният вид ВЕИ, който се използва в община Смядово е биомаса – дърва за горене, както в обществения сектор, така и сред населението. Докато в обществения сектор потреблението на дърва за горене е несъществено, то потреблението им сред населението се увеличава. Основен проблем тук е множеството ниско ефективни, физически и морално остарели горивни системи.

4.6. БЛАГОУСТРОЯВАНЕ

4.6.1. Централни части на населените места

Центърът, като зона в която са съсредоточени търговски обекти, административните и културни сгради е от съществена важност за облика на едно населеното място, както и за подобряване условията за живот на неговите жители.

Извършени са ремонтни дейности през 2016-2017 г. на центровете на с. Янково и с. Кълново със собствени средства – подмяна на тротоарни плочи, градинки, изграждане на детски кътове за игра, пейки и др. В село Риш е въведена в експлоатация през 2015 г. „Ритуална зала“, намираща се в центъра на селото.

Центровете на останалата част от села са в лошо състояние – компрометирани настилки, липса на достъпна среда, липса на кътове за отдих и изпочупени пейки. Поддържането на озеленените площи се извършва от общинското предприятие „Чистота озеленяване, благоустройство и охрана”.

За подобряване на условията на живот в населените места важно значение има тяхното благоустройство и комуналните дейности. Това обаче са дейности, които изискват финансов ресурс, който е ограничен. Освен икономическите съображения, благоустройството на населените места има и социални аспекти, които са безспорни които трябва да се имат предвид при бъдещото им развитие.

4.6.2. Паркове и зелени площи

В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Основа на зелената система са озеленените площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от национално или общинско значение - паркове, градини, улично озеленяване. В община Смядово поддържането на озеленените площи изцяло е поета от общинското предприятие „Чистота озеленяване, благоустройство и охрана”. Най-добре развита и поддържана е зелената система в общинския център гр. Смядово. Поддържането на зелената система и изграждането на нови зелени площи е свързано с много голям ресурс от финансови средства, работна ръка и техника.

4.6.3. Гробищни паркове

Във всяко от населените места на територията на община Смядово има изграден гробищен парк, който с влизането в сила на Наредба № 2 от 21.04.2011г. /за здравните изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници/ не отговарят на изискванията на наредбата. Изграждането на тоалетни с водоплътни изгреби ями и осигуряването на течаща вода за питейно–битови цели са част от изискванията които следва да бъдат изпълнени. Периодично през летния сезон, периодично се окосяват гробищните паркове от общинското предприятие „Чистота озеленяване, благоустройство и охрана” в гр.Смядово. През годините не са провеждани мероприятия по цялостно почистване и благоустрояване на гробищните паркове в селата поради липсата на финансови средства. Единствено до гробищния парк на гр.Смядово има изпълнена асфалтова настилка и осигурена течаща вода за питейно битови нужди. До останалите гробищни паркове достъпът е по път без настилка, който

в зимни условия затруднява достъпът на превозни средства и специализирани автомобили до парковете. Няма осигурена течеща вода за питейно битови нужди, поради отдалечеността на гробищните паркове от населените места и водопроводната мрежа, необходимите средства за проектиране и изграждане на гореописаните мероприятия са непосилни за Община Смядово.

Всички населени места на територията на община Смядово се нуждаят от допълнителни имоти за гробищни паркове. С одобряването на ОУП Община Смядово се предвижда увеличаване на гробищните паркове с 11 ха. на територията на цялата община.

4.6.4. Детски и спортни площадки

Детската площадка е място, където децата могат да се забавляват: да се катерят на катерушки, да се ровят в пясъчник, да се люлеят, да тичат, така че да са под наблюдението на родителите си или отговорните за тях лица. Предполага се, че площадките са по-безопасни от всички други места, дори и от домашната среда. Площадките за игра на територията на община Смядово са 18 на брой от, които само три отговарят на изискванията на Наредба №1 от 12.01.2009 г. /за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра/. Необходимостта от основно обновяване или ремонт на съществуващи обществено достъпни площадки за игра, разположени на открито. Наложително е поради факта, че повечето детски площадки не са безопасни а на тях играят деца, които не могат да преценят кое съоръжение е годно за експлоатация и кое не.

Има изготвен проект и издадено разрешение за строеж през 2018 г. за голям парк – Парк „Смеда“ в гр. Смядово с площ от 4 772 кв.м. В проектът се предвижда двупосочна велосипедна алея, пешеходни алеи, детски площадки в две възрастови групи, нови пейки и чешма, площадки за монтиране на подвижна сцена и надуваем детски батут, фитнес уреди на открито, ажурна ограда и др. Община Смядово при първа възможност има намерение да кандидатства за финансиране по национални и/или оперативни програми.

През 2016 г. е направен ремонт и реконструкция на детска площадка – Междублоково пространство в кв. 91, ул. „Цар Калоян“ в гр. Смядово. Подменени са настилки, ремонтирани са детски съоръженията и пейки, финансирано със собствени средства на общината.

С решение № 84 по протокол № 5 от 26.05.2016 г. на Общински съвет Смядово и заповед № 333 от 24.06.2016 г. на Кмета на община Смядово, е закрыта ЦДГ „Детелина“ в село Веселиново, общ. Смядово, обл. Шумен, в следствие на което и детската площадка към нея.

На територията на Община Смядово има следните детски площадки:

Детски площадки

Таблица № 117

№	Населено място	Местонахождение	Година на построяване	Лиценз
1	гр. Смядово	кв. 92А, ул. „Славянска“	2012 г.	да
2	гр. Смядово	кв.108, ул.„Шумен“	2012 г.	да

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

3	гр. Смядово	кв.61, пл."Княз Борис I"	2012 г.	да
4	гр. Смядово	Между блоково пространство, кв. 91, ул. „Цар Калоян“	1985 г.	не
5	гр. Смядово	кв. 62б, ул. „З.Ж.Величков“	2006 г.	не
6	гр. Смядово	кв. 89, ул. „Беласица“	2006 г.	не
7	гр.Смядово	кв. 122, ул. „Христо Ботев“	2009 г.	не
8	гр. Смядово	кв. 94б, ул. „Райна Княгиня“	2009 г.	не
9	гр. Смядово	кв. 84, ул. „Ришки проход“	2009 г.	не
10	гр. Смядово	кв. 33, ул. „Априлско въстание“	2009 г.	не
11	гр. Смядово ДГ „Маргаритка“	кв. 89, ул. „Цар Калоян“	1984 г.	не
12	с. Риш ДГ „Щастливо детство“	ул. „Божурица" № 20	1970 г.	не
13	с. Риш	В парка, кв. 38, ул. „Божурица“	2012 г.	не
14	с. Риш	До джамията, кв. 51, ул. „Клокотница“	2009 г.	не
15	с. Янково ДГ "Радост"	ул. „Панайот Волов" № 3	1976 г.	не
16	с. Янково	До кметството, кв. 18, ул. „Възраждане“	2004 г.	не
17	с. Янково	Зад църквата, кв. 39, ул. „Възраждане“	2009 г.	не
18	с. Ново Янково	В парка срещу кметството, ул. „Васил Левски“	2010 г.	не

Източник: Община Смядово

Спортът е съвкупност от всякаква физическа дейност или физически упражнения, които се изпълняват с определена цел и в условия, различни от всекидневните. Спортните площадки са необходими, за да развият в децата физическата, психическата годност, социални отношения и постигането на спортни резултати.

Спортните площадки към училищата /Смядово, Риш и Янково/ са в много лошо състояние, с уреди и настилки от по над 30 години.

Необходимо е да се преустрои и възстанови спортната база на училищата.

На територията на Община Смядово има следните площадки за спорт:

Спортни площадки

Таблица № 118

№	Населено място	Спортни площадки	Година на построяване
1	гр. Смядово	До полицейски участък, кв. 84, ул. „Ришки проход“	2009 г.
2	гр. Смядово	Между блоково пространство, кв. 91, ул. „Александър Стамболийски“	2010 г.
3	гр. Смядово	кв.108, ул. „Шумен“	2012 г.
4	гр. Смядово	В двора на СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ ул. „Черноризец Храбър“	1958 г.
5	с. Риш	В двора на ОУ „Васил Априлов“, ул. „Хан Крум“	1966 г.
6	с. Янково	В двора на бившо училище, кв. 4б, ул. „Атанас Колев“	1975 г.
7	с. Янково	ОУ „Христо Ботев“, с. Янково	-

Източник: Община Смядово

Спортният обект „Спортен комплекс“ представляващ басейн и съблекални към него, футболно игрище и битова сграда към него в УПИ I - Спортна зона по ЗРП на гр. Смядово, ул. „З.Ж.Величков“ е проектиран 1975 г., като част от съоръженията и

игрищата не са завършени, има сравнително добре развита инфраструктура, която след качествен ремонт ще подобри техническото състояние на обекта. Футболния стадион е единственото игрище, което се ползва към момента. На него се провеждат от 20 до 25 непрофесионални футболни срещи /аматорски футбол/ и спортни мероприятия организирани от училищата и администрациите на територията на община Смядово. Спортната зона е достъпна за хора с увреждания, транспортни средства и специализирани моторни превозни средства. До централния вход към спортната зона има изграден паркинг който е с трошенокаменна настилка. Спортната зона е оградена от южната страна до входа с ограда с височина 2.2м на останалата част от зоната такава липсва, както и вратите на централния вход. Вътрешната ограда разделяща спортния терен от секторите със зрители е изградена от прогледен метален парапет с височина 1м. Секторите на трибуната са 8 на брой, които не са разделени един от друг с ограждение, а седалките за зрителите на трибуната които са тип пейки без облегалки не отговарят на нормите и стандартите за такъв вид обект. Няма изградена озвучителна уредба.

Извършен е текущ ремонт на битовата сграда към спортния комплекс, финансиран по проект „Красива България” от община Смядово и Министерство на труда и социалната политика със Споразумение № РД 09-13 / 28.02.2019 г. на стойност 112 802,20 лв с ДДС.

4.7. УСТРОЙСТВЕНИ ПЛАНОВЕ

Общия градоустройствен план на Община Смядово е изготвен през 1978 г. Предвид коренно изменилите се обществено-икономически условия в общината, нормативната база и бъдещите изисквания на Европейския Съюз е наложително да се изготви нов общ устройствен план на Община Смядово. Същият трябва да се съобрази с общите устройствени планове на съседните общини и да предвиди мерки за развитие на приоритетните за общината сектори.

С решение № 237 по протокол № 5 от 30.05.2013 г. на Общински съвет Смядово се приема решение за изработване на общ устройствен план на община Смядово. Сключено е споразумение № РД-02-30-145/17.05.2016 г. между МРРБ и Община Смядово, на основание §123, ал. 2, т. 3 от ПЗР към ЗИД на ЗУТ за финансово подпомагане изработването на проект на ОУПО със средства, предвидени в бюджета на МРРБ. На основание чл. 74 от ЗОП и Решение № 823/01.12.2016 г. на кмета на Община Смядово за определяне на изпълнител на обществена поръзка с предмет: „Изработване на проект на Общ устройствен план на община Смядово“, включващ и Екологична оценка и Оценка за съвместимост, е сключен договор № 1 от 13.01.2017 г. с изпълнител „Стоарх“ ЕООД, гр. София. Към настоящия момент с протокол № 23 от 19.12.2019 г. на Общински експертен съвет по устройство на територията е приет Предварителния проект на Общ устройствен план на община Смядово и Доклад на екологична оценка.

Единствено за гр. Смядово има изработена и одобрена кадастрална карта, одобрена с Заповед № РД-18-54/11.09.2007 г. на ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА АГКК гр. София.

За всички земища на неурбанизираната територия на община Смядово има одобрени КККР, както следва:

- с. Кълново - Заповед № РД-18-19 от 16.01.2020 г. на ИД на АГКК гр. София;

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

- с. Янково - Заповед № РД-18-23 от 16.01.2020 г. на ИД на АГКК гр. София;
- с. Бял бряг - Заповед № РД-18-16 от 16.01.2020 г. на ИД на АГКК гр. София;
- с. Ново Янково - Заповед № РД-18-20 от 16.01.2020 г. на ИД на АГКК гр. София;
- с. Черни връх - Заповед № РД-18-22 от 16.01.2020 г. на ИД на АГКК гр. София;
- с. Желъд - Заповед № РД-18-18 от 16.01.2020 г. на ИД на АГКК гр. София;
- с. Веселиново - Заповед № РД-18-17 от 16.01.2020 г. на ИД на АГКК гр. София;
- с. Александрово - Заповед № РД-18-15 от 16.01.2020 г. на ИД на АГКК гр. София;
- с. Риш - Заповед № РД-18-21 от 16.01.2020 г. на ИД на АГКК гр. София.

В процес на изработване са кадастрални карти и кадастрални регистри за с. Риш и с. Черни връх, съгласно договор № КД-1-43/13.04.2020 г. между АГКК – гр. София и изпълнител «Гео про – 2019» ДЗЗД, гр. Русе. За останалите населени места са в процес на избор на изпълнител по ЗОП за изработване на КККР в урбанизираните територии.

От 1990 г. до 1997 г. са изработени кадастрални планове за селата Веселиново, Кълново, Риш, Бял бряг, Александрово, Желъд и Ново Янково, но не са одобрени, поради смяната на нормативната уредба.

Действащи застроителни и регулационни планове

Таблица № 119

№	Населено място	Регулационен план	Застроителен план	Функционален тип	ЕКАТТЕ
1.	гр. Смядово гр. Смядово/централна част/	1986 г. 1997 г.	1986 г. 1997 г.	IV	67708
2.	с. Веселиново	1927 г.	няма	VI	10762
3.	с. Кълново	1927 г.	няма	VII	40840
4.	с. Риш	1929 г.	няма	VI	62732
5.	с. Бял бряг	1932 г.	няма	VII	07729
6.	с. Александрово	2014 г.	няма	VII	00330
7.	с. Желъд	1935 г.	няма	VIII	29177
8.	с. Ново Янково	1935 г.	няма	VIII	52310
9.	с. Янково	1967 г.	1967 г.	VI	87429
10.	с. Черни връх	1987 г.	1987 г.	VIII	80950

Източник: Община Смядово

Предвид посочената информация в таблицата е крайно наложително изготвянето на нови регулационни планове за по-голяма част от села в общината, но поради ограничените средства от Общинския бюджет е невъзможно възлагането им.

В общината се констатира засилен интерес към недвижими имоти и свързаните с това сделки. Голямото несъвпадение между действащите /одобрени/ регулационни планове и съществуващите граници на поземлените имоти, оскъпява и утежнява работата на администрацията по издаване на документи, свързани с тях, както и създава неудобство и допълнителни разходи за гражданите.

Характеристика на уличната мрежа

Таблица № 120

№	Населено място	Улична мрежа по регулационния план м/кв.м	Площади /м2/	Тротоари /м2/	Съоръжения по уличната мрежа бр.
1.	гр. Смядово	36078 /430210	41138	19096	20
2.	с. Веселиново	20316/208992	29152	16330	12
3.	с. Кълново	12445/139186	няма данни	1086	3
4.	с. Риш	20071/212913	50363	6123	13
5.	с. Бял бряг	7857/57591	21991	1360	3
6.	с. Александрово	12394/112564	23194	600	4
7.	с. Желъд	5670/54322	6301	няма данни	1
8.	с. Ново Янково	9002/82860	10294	666	1
9.	с. Янково	16306/169142	20730	630	19
10.	с. Черни връх	4415	36490	няма данни	2

Източник: Община Смядово

СВЛАЧИЩА

На територията на община Смядово, по данни от „Геозащита“ ЕООД – Варна от 2017г., има регистрирани три свлачища, като всичките са локализирани в строителните граници на с. Янково. Едно от тях е I клас, а другите две са клас III.

В следващата таблица № 121 са показани идентификатори, местоположение, данни и характеристики на тези свлачища.

Таблица № 121

№ По ред	Селище	Регистр.№	Годи- На рег.	Въз- раст	Със- тояние	Местона-хождение	Разпо- ложе- ние	Зас- тра- шавя	Проект ира- не	Укр. Меро- приятия	Дължина м.	Ши- рина	Засег- ната площ- дка	Клас на свла- чи- щето	Кате- гори свла- чище
1	с. Янково	SHU25.87429-01	1998	Съве- менно	Потен- циално	Водоем за питейна вода		Ул. Водоем	Не	Не	300	200	60.00	I	В
2	с.Янково	SHU25.87429-03	2006	Съве- менно	Потен- циално	Ул."Георги Бенков-ски"	регулация	Же,ул, ВиК,Ел	Не	Не	70	50	3.50	III	В
3	с.Янково	SHU25.87429-02	1998	Съве- менно	Потен- циално	Път IV-73005 –km15-700	регулация	Ул,Ел	не	не	50	40	2.00	III	В

През 2018 г. бе извършено локално обрушване на скална маса от скален венец представляващ: отвесна греда изградена от дебелопластови и масивни варовици част от роякско плато-разположен непосредствено над “Дом за пълнолетни лица с психични разстройства-ДПЛПР,, с. Черни връх, общ.Смядово, обл.Шумен .В резултат на изветрителни процеси и причинена ерозия се откъсва голям скален блок с приблизителни размери 1/2/3м, разпада се на късове и нанася поражения по декоративна оградна стена разположена между административна сграда, водоеми за питейна вода и трафопост.

СМЕТОСЪБИРАНЕ

В община Смядово има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците, която обхваща 100% от населението на общината във всички населени места.

Отпадъците се събират по график, извозват се до сепарираща инсталация в гр. Шумен и до Регионално депо гр. Шумен. Сметосъбирането и сметоизвозването на битовите отпадъци се извършва от Общинско предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана” гр. Смядово. Отпадъците се събират смесено, като основният поток отпадък, генериран на територията на общината е смесения битов отпадък с код 20.03.01.

Района на организираното сметосъбиране и сметоизвозване в община Смядово е разделен на следните подрайони:

I подрайон- гр. Смядово;

II подрайон- с. Веселиново, с. Александрово и с. Риш;

III подрайон – с. Кълново, с. Янково, с. Бял бряг, с. Ново Янково, с. Желъд и с. Черни връх.

Системата за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци, използвана на територията на Община Смядово е организирана с 503 броя контейнери тип „Бобър” с вместимост 1,1 куб.м. и улични кошчета. За оптимизиране на системата за устойчиво управление на отпадъците, бе въведена система за разделно събиране на отпадъци от „Врата на врата“. Населението бе информирано за въвеждане на системата и според желанието кой какъв отпадък желае да събира, им се предостави съответния контейнер:

- Контейнери с вместимост 120 л., с червен капак с предназначени за отпадък-стъкло. Закупени са 543 броя.

- Контейнери с вместимост 240 л. с жълт капак с предназначени за събиране на хартия, пластмаса, найлон, метали и др. Осигурени са 862 броя.

През 2019 г., бе въведена система за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци. За целта се закупиха 50 броя контейнери за зелени и биоразградими отпадъци, едно съоръжение за раздробяване и един специализиран автомобил.

През 2019 г. се регламентира ред за събиране на строителните отпадъци, образувани от ремонтни дейности на домакинствата и правилното им депониране, извън потока смесен битов отпадък. Строителните отпадъци се депонират временно на обособена площадка на територията в град Смядово, до предаването им на лице, притежаващо документ по чл. 35 от ЗУО.

В град Смядово е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, както и отпадъците от хартия, пластмаса, стъкло и метал от бита, чрез договор за сътрудничество между Община Смядово и „БУЛЕКОПАК“ АД гр. София. Системата за разделно събиране в община Смядово се състои от жълти и зелени контейнери тип „Бобър“ с обем 1100 литра общо 32 съда, групирани в 16 точки в гр. Смядово. Осигуреният обем е общо 35 200 литра. Жълтите контейнери са предназначени за отпадъци от хартиени, пластмасови и метални опаковки, а зелените - за отпадъци от стъклени опаковки. С цел да се разшири обхвата на системата от 2019 г. се обхваща и територията на село Янково, общ. Смядово.

5.ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ

5.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Община Смядово е част от Северен Район за оценка на КАВ (РОУКАВ), съгласно утвърдена Заповед № РД-969 от 21.12.2013 г. на Министъра на околната среда и водите, актуализирана класификация на РОУКАВ, в сила от 01.01.2014 г.

Съгласно утвърдения списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух от МОСВ, община Смядово не спада към зони/териториални единици в рамките на Северен Район за оценка на КАВ(РОУКАВ), в които са превишени нормите на КАВ или горните оценъчни прагове. Това е и причината община Смядово да не изготвя индивидуални програми за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух.

На територията на Община Смядово не функционира местна система за мониторинг на въздуха, тъй като не разполага със стационарна станция за замерване състоянието на въздуха. Качеството на атмосферния въздух за района, в който попада и Община Смядово се наблюдава и контролира чрез мобилна станция за имисионен контрол на РИОСВ – Варна, оборудвана с автоматични монитори за въглероден оксид, озон, азотни оксиди, серен диоксид и фини прахови частици – ФПЧ₁₀ (с големина на частиците под 10µm) и чрез местна система за наблюдение и контрол на КАВ от РИОСВ – Шумен чрез ръчни методи за пробонабиране на атмосферния въздух. Във връзка с утвърден от Министъра на околната среда и водите график през 2018г. са извършени мониторингови имисионни измервания от мобилна автоматична станция на РЛ – Варна към ИАОС, гр. София за установяване качеството на атмосферния въздух в гр. Смядово през следните периоди: 03.05.2018г.-17.05.2018г., 29.06.2018г.-12.07.2018г., 10.10.2018г.- 23.10.2018г. и 22.11.2018г.–05.12.2018г. Съгласно получените резултати са констатирани шест превишения на средноденонощната норма (СДН) на ФПЧ₁₀ (50 mg/m³). Не са отчетени превишения на допустимите норми за Co, SO₂, NO, NO₂ и O₂.

В Община Смядово постъпването на емисии от вредни вещества в атмосферата се формира от битово и административно отопление, производствени фирми около гр.Смядово, транспорта, селскостопански дейности и дейности върху открити площи с насипни материали (депа, сметища, строителни площадки и др.), като най-голям дял се пада на битовите отоплителни източници. Например в табл. № 122 са показани изразходваните количества горива за отопление в Община Смядово за периода 2015-2019 г.

Изразходвани горива за отопление в Община Смядово за периода 2015-2019г.

Изразходвани горива за отопление в община Смядово за периода 2015-2019

Таблица № 122

Изразходвани горива за отопление	Консумация				
	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.
Дърва (пл. м3)	586	520	468	455	398
Пелети	0.450	1.130	0.300	20.300	25.150
Нафта (т)	43 564	30 171	32 828	36 260	29 568
Ел. енергия	412 146	505 607	564 476	493 593	453 800

Спад, на използваните горива за отопление за 2019г.,спрямо 2015г. се наблюдава при

дървата и нафтата- около 68 %. Плавно увеличение се наблюдава при електрическата енергия -

5.1.1. Точкови източници

Всички източници на вредни емисии, които имат определени параметри (точни координати, височина, напречно сечение, скорост на газовия поток, дебит, температура на газа и масовия поток на вредни вещества) се характеризират като стационарни точкови източници. Това са дымоходите (комини) на горивни инсталации, изпускателни устройства на производствени вентилации и аспирации и др.

Потенциално точкови източници на територията на Община Смядово се явяват: в северозападна посока „Караш Инвест“ ООД гр.Габрово – обособено производство гр.Смядово за производство на промишлени взривни смеси, „Булбиокем“ ЕООД – Производство на разредители и битумен продукт, а в североизточна посока – производствените площадки на „ТЕСИ“ АД за производство на домакински електроуреди, които в последните няколко години не осъществяват дейност.

На територията на Община Смядово на този етап промишлените източници на замърсяване са незначителни. Данните от собствените измервания на предприятията показват, че изчислените концентрации на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух са по-ниски от ПДК или близки до наложените от нормативната уредба.

По данни на РИОСВ –Шумен, за периода 2015-2019г., община Смядово няма наложени санкции за замърсяване на атмосферния въздух.

5.1.2. Площни източници

Поради ниското застрояване, характера на терена, вида на отоплителните уреди, като площни източници са разгледани комините на битовото отопление и отоплението в обществените сгради на територията. Малка част от жителите на общината се отопляват с електроенергия. През последните години (2015-2019г.) изразходваните средно количества горива в общината са показани в табл. № 122. Други източници на емисии в атмосферата се явяват горските и селскостопанските пожари, а също така и безразборното палене на битови и растителни отпадъци.

Замърсяванията на атмосферния въздух от битови потребители са главно през зимния период, при ползването на твърди горива в битовия сектор, в зависимост от метеорологичните условия. Анализът на наличната информация показва, че през зимния период, въпреки на интензивното използване на твърди горива за отопление в битовия сектор при определени метеорологични условия /безветрие/ е малко вероятно да се натрупват замърсители в приземния слой от ФПЧ10, серен диоксид, азотни оксиди и въглероден оксид до границите на пределно допустимите норми . През летните месеци замърсяванията са главно от прах и неприятни миризми, породени от състоянието на инфраструктурата /липса на канализации и недобре поддържани пътни артерии/, нерегламентирани замърсявания, отглеждане на различни видове животни, както и използването на естествени и изкуствени торове.Това води до допълнително замърсяване на атмосферния въздух с летливи органични съединение /ЛОС/, метан и амоняк. Животинският тор вече е известен като главната причина за замърсяването на подпочвените води.

5.1.3. Линейни източници

Основен източник на емисии от линейни източници са отработили газове от моторни превозни средства. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни

оксида, въглероден оксид, серни оксиди и въглеводороди) влошават качеството на атмосферния въздух. Поради увеличаване на автомобилния трафик през летния сезон на годината се увеличават емисиите от ФПЧ₁₀. Емисиите на прахови частици са причинени от директни емисии от отработените газове на автомобилите, от износване на гумите, от неблагоустроените улици и повторното суспендиране на праха по пътищата. Замърсяването на атмосферния въздух от автомобилния транспорт на територията на общината е незначително, предвид голямата територия и слабия трафик на автомобили.

5.1.4. Неорганизиран източници

Големите локални замърсявания с битови и селскостопански отпадъци, както и депото за ТБО са едни от източниците на емисии на парниковия газ СН₄.

Всички бензиностанции на територията на община Смядово са въведени в съответствие с изискванията на Наредба № 16- Етап I за улавяне на бензиновите пари.

На територията на общината няма регистрирани инсталации в обхвата на Наредба №7/2003 г., големи горивни инсталации по смисъла на Директива 2001/80/ЕС и Наредба № 10/2003 г.към ЗЧАВ и обекти с разрешителни за търговия с квоти за емисии от парникови газове, съгласно Директива 2003/87/ЕС.

ИЗВОДИ:

Община Смядово се характеризира с нисък потенциал на замърсяване на атмосферния въздух – няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия неблагоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло до значително намаление на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които за България се характеризират с високо съдържание на сяра.

Озеленяването и благоустрояването на уличните платна ще доведат до по-ниски нива на прах в атмосферния въздух. Във връзка с европейската и национална политика, насочени към намаляване на емисиите от парниковите газове и пряко свързаната с този факт промяна на климата, община Смядово е предприела мерки, свързани с повишаване на енергийната ефективност и внедряване на възобновяеми енергийни източници.

Оценката на замърсяването на територията на общината може да се извърши чрез данни от инструментални измервания на емисиите на вредни вещества, изхвърляни от точкови източници в атмосферния въздух, както и от експертна оценка на база статистически и теоретични разчети.

5.2. КАЧЕСТВО НА ВОДИТЕ

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са: земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води.

Замърсителите, предимно от органичен произход, се разграждат под въздействието на естествени самопречистващи процеси до определена степен, но някои вещества изобщо не могат да бъдат разградени от естествените процеси, което налага тяхното отстраняване или намаляване до допустими за околната среда граници.

Състоянието на повърхностните и подземни води на община Смядово е в зависимост от състоянието на нивото на развитие на инфраструктурата и технологиите на пречистване, заустването в естествените водоизточници без пречистване, туризма, развитите отрасли на промишлеността, селското стопанство. Наличните водни количества на територията на Община Смядово са формирани от повърхностни и подземни води.

5.2.1 Повърхностни води

Община Смядово попада в района на Басейнова дирекция за управление на водите в Черноморски район, създадена със Заповед № РД-27/17.01.2002г. на министъра на околната среда и водите в съответствие с изискване на Директива 2000/60/ЕС на Европейския съюз и националното законодателство по водите.

Река Камчия е водоприемник втора категория. Съгласно оценката на актуалното състояние на водите в Черноморски басейнов район, екологичното състояние на басейна на река Камчия е лошо. Екологичният потенциал на речния участък, пресичащ територията на общината по физико-химични и хидроморфологични показатели е влошен. Оценката на риска на този участък е в риск от органични вещества, азот и фосфор.

Характеризирането на повърхностните води се извършва по Наредба № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризирането на повърхностните води. Съгласно наредбата, химичното състояние на повърхностните води се оценява в два класа – добро и непостигащо добро състояние. Екологичното състояние на повърхностни водни тела се оценява в пет класа –отлично, добро, умерено, лошо и много лошо. Оценката на екологичното състояние/потенциал се извършва в съответствие с въведените стандарти за качество на околната среда (СКОС) за химични елементи и специфични замърсители, включени в Наредба № Н-4 от 14.09.2012г. за характеризиране на повърхностните води. Като основен критерий при оценката се използват средногодишните (СГС) СКОС при минимален брой на анализите - 4 пъти годишно (1 път на всеки 3 месеца).

Статуса на повърхностните водни тела на територията на община Смядово, съгласно ПУРБ ЧР 2016-2021г., приета с Решение №1107/29.12.2016г. на Министерски съвет е отразено в таблицата по-долу.

Статус на повърхностните водни тела, община Смядово

Таблица № 123

№	Поречие	Код на повърхностното водно тяло	Име на Повърхностното Водно тяло	Категоризация по Хидроморфологични характеристики	Тип	Код на типа	Категория на пов.водно тяло	Обща оценка На екологичното състояние/ потенциал	Химична оценка	Елементи за качество, по които не е постигнато добро състояние
1.	Река Камчия	BG2KA578 R1203	I участък: р. Камчия - от вливане на р. Поройна /		По луланински регион	R4	река	лошо	Непостигащо добро	МЗБ, МФ, ФБ, БПК, N-NH4, N-

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

			Боклуджадере до вливане на река Токадере (Лопушна) при с. Арковна	СМВТ							NO ₂ , N-total, P-PO ₄
			II участък : Аркотински пролом, р. Камчия – от вливане на река Токадере (Лопушна) при с. Арковна до въжен мост от с. Камен дял за Гара Партизани								
2.	Река Камчия	BG2KA700 R017	Р. Златарска от извор до вливане в р. Камчия	естествено	Полу Планински	R4	река	умерено	добро	МЗБ	
3.	Река Камчия	BG2KA600 R018	Р. Брестова и притоци	естествено	Полу Планински регион 12	R4	река	умерено	добро	МЗБ, МФ, ФБ, БПК, N-NH ₄ , N-NO ₂ , N-total, P-PO ₄	

Състоянието на водните тела по основни физико-химични показатели на база средна годишна стойност за 2019 г. в пунктовете за мониторинг по поречието на река Камчия с най-близко нахождение спрямо Община Смядово е отразено в таблицата по-долу:

Основни физико-химични показатели

Таблица № 124

Пунктове за мониторинг на повърхностни води- реки и езера														
Черноморски басейнов район, река Камчия														
Основни физико- химични показатели – ср. год. стойност, 2019г.														
Код на ВТ	Пункт	Код на пункт	Показател (mg/dm ³)											
			pH	O ₂	XПК ₅	БПК ₅	NH ₄ ⁻	NO ₂ ⁻	NO ₃ ⁻	N общ	Орто фосфати	P общ	Pb	Hg
BG2KA600 R018	р. Брестова - устие	BG2KA61MS035	8.16	8.6	9.15	2.33	0.12	0.013	0.31	0.56	0.03	0.058	<0.3	-
BG2KA578 R1203	р. Г. Камчия - с. Кълново	BG2KA00071MS041	2.0	8.88	14.02	3.26	0.48	0.12	2.32	3.46	0.24	0.37	<0.3	<0.02
BG2KA700 R017	Р. Златарска преди вливането й в р. Камчия	BVG2KA07211MS224	8.01	8.05	7.0	2.68	0.37	0.035	4.38	0.99	0.07	0.16	<0.3	-

Мерките за намаляване замърсяването на водите с органични вещества и биогени, както и мерки за недопускане на замърсяване с приоритетни и специфични замърсители са: прилагане на добри земеделски практики, контрол върху прилагането на торове и препарати за растителна защита, изграждане на канализации и ПСОВ за

населените места над 2000 е.ж. и контрол на разрешителните за заустване и преразглеждане на условията им, при необходимост.

На територията на общината са разположени 4 броя хидротехнически съоръжения: микроязовир "Качица"- 1978 г. с вместимост 1836 хил. м³, микроязовир с.Александрово- 1965г. с вместимост 1000 хил. м³, микроязовир с.Янково - 1961г. с вместимост 935 хил. м³, микроязовир с.Кълново – 1960г. с вместимост 850 хил. м³. Последните два язовира са изградени за задоволяване на селскостопански нужди. Язовирите са със земнонасипни стени, според обема са микроязовири и без напорни изпускатели.

Във връзка с разпоредбите на Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за защита при бедствия и Наредба №81213-196 от 19 февруари 2015г. за реда за осъществяване на превантивен контрол от органите за пожарна безопасност и защита на населението на Министерството на вътрешните работи и със Заповед от 2016г. на Министъра на вътрешните работи на територията на община Смядово всички язовири са определени като потенциално опасни язовири:

1. Яз. "Кълново", с.Кълново, ПИ 000003, собственост на Напоителни системи ЕАД, гр.Шумен;
2. Яз. "Качица", гр.Смядово, ПИ 67708.282.565, собственост на „Караш Инвест ООД“;
3. Яз. "Янково", с.Янково, ПИ 000042, общинска собственост, с договор за концесия „КОМС ТРЕЙДИНГ“ ООД от 02.07.2018г.;
4. Яз."Александрово ", с.Александрово, ПИ 000180, общинска собственост;

5.2.2. Зони за защита на водите

Чувствителна и уязвима зона

Съгласно Заповед № РД- 970/28.07.2003г. на Министъра на околната среда и водите, община Смядово подада в така наречената **чувствителна зона**. В регистъра на чувствителните зони в повърхностни водни тела за чувствителни зони, следва да се определят тези водни обекти, в които се цели защита от еутрофикация- явление, което е предизвикано от повишаване на съдържанието във водите на биогенните елементи-азот и фосфор и съответно предизвиква растеж на зелени растения във водите. Това състояние е свързано с ускорен растеж на водорасли и по - висши растителни видове, в резултат на което настъпва нежелано нарушаване в баланса на присъстващите във водите организми и влошаване качеството на водите.

Поради това се изисква, отпадъчните води от всички агломерации с над 10 000 е.ж., които се заустват в него да бъдат предмет на допълнително пречистване с цел отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор до определените в разрешителното за заустване индивидуални емисионни ограничения. По този начин водоприемникът се предпазва от допълнителна еутрофикация и се цели подобряване в неговото състояние.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Регистър на чувствителните зони на територията на ЧР

Таблица № 125

Регистър на чувствителните зони на територията на Черноморски район за управление на водите, съгласно Заповед РД 970/28.07.2016г. на министъра на околната среда		
Начало		Край
<i>Черно море - от границата при с. Дуранкулак</i>		<i>Черно море - до границата при с. Резово</i>
Всички водни обекти във водосбора на Черно море на територията на Р. България		
Код на зоната	Име на зоната	Площ на зоната кв. км
<i>BGCSARI05</i>	<i>Водосборен басейн на р. Камчия</i>	<i>5362746972</i>
<i>BGCSARI13</i>	<i>Водосбора на черно море - крайбрежна линия</i>	<i>8766747734</i>
<i>BGCSARI09</i>	<i>Водосбора на р. Провадийска и р. Девненска</i>	<i>2438432783</i>

Източник: БДЧР, ПУРБ 2016-2021г.

За повърхностните и подземните тела със значими натоварвания с нитрати, като уязвими зони се приемат само тези, за които има данни за съдържание на нитратни йони над 50 mg/l. Съгласно Заповед № РД- 146/25.02.2015г. на Министъра на околната среда и водите, територията на община Смядово попада с надморска височина до 100м. попада в **уязвима (нитратна) зона**.

Повърхностни водни тела, определени като зони за защита - на територията на община Смядово, ПВТ, определено като зона за защита е яз. Тича:

Регистър на повърхностни водни тела, определени като зони за защита за питейни нужди, (съгласно чл. 119а от Закона за водите)

Таблица № 126

№	Код на зона за защита	Код на повърхностно водно тяло	Име	Географско описание на ПВТ	Обем	Тип
1.	2DSWL021	BG2KA900L021	яз. Тича	яз. Тича	311,8	Прецизирани са границите на повърхностни водни тела

Източник: БДЧР, ПУРБ 2016-2021г.

Подземни водни тела, определени като зони за защита – това са водните тела, със следните кодове - BG2G000000Q004; BG2G000000PG027; BG2G000000K2032; BG2G000000K2033; BG2G000K1hb037; BG2G000K1hb038; BG2G000K1hb039; BG2G000J3K1040

Регистър на подземни водни тела, определени като зони за защита за питейни нужди, (съгл. чл. 119а от Закона за водите)

Таблица № 127

№	Код на зона за защита	Код на подземно водно тяло	Име на подземно водно тяло	Обща площ, кв. км.
---	-----------------------	----------------------------	----------------------------	--------------------

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

1.	BG2DGW00000Q004	BG2G00000Q004	Порови води в кварталера на р. Врана	165,31
2.	BG2DGW00000PG027	BG2G00000PG027	Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Провадия	898,29
3.	BG2DGW00000K2032	BG2G00000K2032	Карстови води в Горна креда турон- мастрихт – Провадийска синклинала	959,92
4.	BG2DGW00000K2033	BG2G00000K2033	Карстови води в горна креда, плюс юратриас Коотелски карстов басейн	851,06
5.	BG2DGW000K1HB037	BG2G000K1hb037	Пукнатинни води в валанж-хотрив-апт Шумен - Търговище	1038,6
6.	BG2DGW000K1HB038	BG2G000K1hb038	Пукнатинни води в Предбалкан – хотрив- Конево	1109,32
7.	BG2DGW000K1HB039	BG2G000K1hb039	Пукнатинни води в Предбалкан- валанж- хотрив в Предбалкан – валанж- хотрив- Риш	231,25
8.	BG2DGW000J3K1040	BG2G000J3K1040	Карстови води в малм-валанж	3090,7

Източник: БДЧР, ПУРБ 2016-2021г.

✚ **Защитени територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологичните видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване, съгласно чл. 119а, ал.1, т. 5 от Закона за водите:**

Таблица № 128

№	Код на защитената зона	Име на защитената зона за опазване на типове природни местообитания и местообитания на видовете растения и животни (без птици)	Площ на цялата защитена зона, km ²	Площ на частта от защитената зона попадаща в БДЧР, km ²	Забележка - тип на защитената зона
1.	BG0000501	Голяма Камчия	2,1	2,1	Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна
2.	BG0000393	Екокоридор Камчия-Емине	280,5	280,5	Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна
3.	BG0000104	Провадийско - Роякско плато	501,5	501,5	Защитена зона по Директива за местообитанията, която припокрива защитена зона по Директива за птиците
4.	BG0000149	Ришки Проход	118,5	118,5	Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Източник: БДЧР, ПУРБ 2016-2021г.

Специфичните изисквания към състоянието на водите, които трябва да се постигат и/или поддържат в зоните за опазване на биологичните видове (Натура 2000) е чрез спазване на ограниченията и забраните в тях, съгласно заповедите за учредяването

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

на защитените територии и зони.

Пунктове за мониторинг на подземни води за количествено и химично състояние в района на община Смядово

Таблица № 129

Код на ПВТ	Име на ПВТ	Област	Община	Нас. място	Код на пункта	Име на пункт	Мониторинг
BG2G000 000Q004	Порови води в кватернера на р. Врана	Шумен	Смядово	Кълново	BG2G000 000QMP015	Кълново, ШК 1	химичен
BG2G000 000Q004	Порови води в кватернера на р. Врана	Шумен	Смядово	Смядово	BG2G000 000QMP013	Смядово, Шахтов кладенец	химичен
BG2G000 000Q004	Порови води в кватернера на р. Врана	Шумен	Смядово	Кълново	BG2G000 000QMP011	876 ШК Кълново	химичен
BG2G000 K1HB039	Пукнатинни водив хотрив- барем- апт Предбалкан Риш	Шумен	Смядово	Риш	BG2G000 K1HBMP11 3	Риш, извори „Тушавица“ и „Бялата вода“	Количествен и химичен
BG2G000 K1HB038	Пукнатинни води в хотрив – барем- апт Предбалкан Конево	Шумен	Смядово	Жельд	BG2G000 K1HBMP10 9	Жельд, извор Кузлука 2	Количествен и химичен.

Източник: БДЧР, ПУРБ 2016-2021г.

5.3. РАЙОНИ СЪС ЗНАЧИТЕЛЕН ПОТЕНЦИАЛЕН РИСК ОТ НАВОДНЕНИЯ ПО ЧЛ. 143Г ОТ ЗАКОНА ЗА ВОДИТЕ.

Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН 2016-2021г.) определя райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). РЗПРН се определят на база на резултатите от предварителната оценка на риска от наводнения по Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН, утвърдени от МОСВ, съгласно чл.187, ал.2, т.6 от ЗВ.

Община Смядово попада в потенциалните граници на заливане на потенциални бъдещи наводнения с период на повторемост 20, 100 и 1000 години, със степен на риск-висок.

Предвид мерките за изпълнение при прилагане на ПУРН, съгласно Становище по ЕО №2-1/2016г., предвижданията на ОУП са съобразени с анализирания и моделиран сценарий на вероятност на 20 годишната вълна.

На територията на община Смядово са определени следните четири района със значителен потенциален риск от наводнения по чл.143г от ЗВ:

Код на РЗПРН	Име	Дължина в км.	Поречие	Водно тяло- код	Населено място	Степен на риск
--------------	-----	---------------	---------	-----------------	----------------	----------------

Райони със значителен потенциален риск от наводнения Таблица № 130

Източник: БДЧР, ПУРБ 2016-2021 г.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

BG2_APSFR_KA_02	Камчия - Смядово	28	Р. Камчия	BG2K600R018	Смядово Бял бряг Янково Кълново	Висок
BG2_APSFR_KA_03	Камчия-Златар	29	Р. Камчия	BG2K578R003	Кълново	Висок
BG2_APSFR_KA_04	Камчия-Шумен	97	Р. Камчия	BG2K578R003	Кълново	Висок
BG2_APSFR_KA_05	Камчия-Веселиново	3	Р. Брестова	BG2K600R018	Веселиново	Висок

Основните мерки за намаляване на риска от наводнения, трябва да бъдат изпълнявани, съобразно Глава девета от Закона за водите (Защита на вредното въздействие на водите).

5.4. Подземни води

Община Смядово е част от Севернобългарското сводово издигане на Мизийската платформа.

Геоструктурната обстановка в община Смядово създава условия за формиране на подземни води в следните литостратиграфски колектори:

➤ Подземни води в долнокредния седиментогенен комплекс. Водовместваща среда са мергелно-варовиково-пясъчниковите отложения. Водите са пукнатинно-пластови, слабо напорни. Подхранването им е основно от инфилтрацията на метеорните води.

➤ Подземни води в кватернерните отложения. Привързани са към алувиалните отложения на реките в общината и делувалните наслаги по полегатите склонове и в подножията им. Това са води от инфилтрационен тип, безнапорни или със слаб напор, ресни.

На територията на община Смядово са разположени осем подземни водни тела /ПВТ/, като зони за защита, в четири водоносни хоризонта:

1. Кватерен водоносен хоризонт с разположено *ПВТ BG2G000000Q004-* „Порови води в кватернера на р. Врана“, с колектор от чакъли, пясъци и глини. Площта на ПВТ е 143,08 кв.м. Основните точкови източници на замърсяване на ПВТ се явява канализация Смядово и общинското депо.

2. Палеогенски водоносен хоризонт с *ПВТ BG2G000000PG027-* „Порови води в палеоген- еоцен, олигоцен Провадия“, с колектор от пясъци, пясъчници, варовици, глини, мергели и конгломерати. Площта на ПВТ е 904.31 кв.м. Подхранването му се осъществява от валежи в зоната, а в дълбочина от водите формирани на повърхността или взаимодействието му с други хоризонти.

3. Горнокреден водоносен хоризонт с *ПВТ BG2G000000K2032-* Карстови води в горна креда, турон-мастрихт Провадийска синклинала с колектор от теригенно-карбонатни отложения с площ 959.52 кв.м. и *ПВТ BG2G000000K2033-* Карстови води в горна креда, плюс юрастриас Котелски карстов басейн с колектор от теригенно-карбонатни отложения, с площ 951.07 кв.м. Подхранването е основно от от валежи.

4. Долнокреден водоносен комплекс- подхранването му се осъществява основно от валежи и взаимодействието с други водни хоризонти.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

- ПВТ BG2G00K1hb037- Пукнатинни води във валанж –хотрив-апт Шумен-Търговище с колектор от мергели, пясъчници, варовици и глини. Площта на ПВТ е 1040.57 кв.к. Основен точков източник е канализация Смядово и общинското депо.

- ПВТ BG2G00K1hb038- Пукнатинни води във валанж –хотрив-апт Предбалкан-Конево с колектор от мергели, пясъчници, варовици и глини, с Площ 1113.40 кв.км.

- ПВТ BG2G00K1hb039- Пукнатинни води във валанж –хотрив Предбалкан – Риш с колектор от мергели, пясъчници, варовици и глини. Площта е 231.25 кв.кв.

5. Малм- валанжски водоносен хоризонт с ПВТ BG2G000J3K1040 “Карстови води в малм- валанж“. Площта на ПВТ е 3422.26 кв. км.

Оценка на екологичното и химичното състояние на подземните водни тела Таблица № 131

Нов код на водното тяло ПУРБ II	Име на ВТ	Количествено състояние - Подземни води	Химично състояние - Подземни води	замърсители	Категория натиск	
					точкови	дифузни
					източник	източник
BG2G00000Q004	Порови води в кватернера на р. Врана	добро	лошо	NO ₃	ГПСОВ- т.зауствания, ИРПС с КПКЗ и без КПКЗ, ферми, складове и др.селскостопанск и обекти, ББ кубове.	инфраструктура без канализации, земеделски земи обработваеми, смесени земеделски площи, ферми - крави, овце, свине, птици, дренажи от градове.
BG2G00000PG027	Порови води в палеоген - еоцен, олигоцен Провадия	добро	лошо	NO ₃	ГПСОВ	депа за отпадъци, селско стопанство, населени места без канализации
BG2G00000K2032	Карстови води в K2t-m- Горна кредатурон - мастрихт- Провадийска синклинал	добро	лошо	NH ₄	ИРПС без КПКЗ	селско стопанство, населени места без канализации, дренажи от градове
BG2G00000K2033	Карстови води в K2t-st-cr.m +JT Котелски карстов басейн	добро	добро	няма установени	ГПОСВ, Карьера, Депо за отпадъци	селско стопанство, населени места без канализации, дренажи от градове, ферма
BG2G000K1HB037	Пукнатинни води във Валанж- Хотрив - апт Шумен - Търговище	добро	лошо	NO ₃ , NH ₄ , Mn	ГПОСВ, Карieri, Депа за отпадъци, ферми, складове и др.селскостопанск и обекти, ИРПС индустрия с КПКЗ, Ферми,	селско стопанство, населени места без канализации, дренажи от градове, ферма,
BG2G000K1HB038	Пукнатинни води в Предбалкан -Валанж- Хотрив - апт Конево	добро	добро	няма установени	Депа, ИРПС индустрия с КПКЗ, ББ кубове	селско стопанство, населени места без канализации, дренажи от градове, ферма,
BG2G000K1hb039	Пукнатинни води в Предбалкан -Валанж- Хотрив-Риш	добро	добро	няма установени	няма установен	селско стопанство, населени места без канализации, дренажи от градове
BG2G000J3K1040	Карстови води в малм-валанж	добро	добро	няма установени	Депа, ИРПС индустрия с КПКЗ,	селско стопанство, населени места без канализации, дренажи от градове

Източник: БДЧР, ПУРБ2016-2021г.

ИЗВОДИ:

- четири от осемте подземни водни тела са в лошо химично състояние;
- четири са в добро;
- всички подземни водни тела са в добро количествено състояние;

i. Разрешителни за водоземания

По данни на Басейнова дирекция Черноморски район, броят на издадените разрешителни за водоземане от подземни води на територията на общ. Смядово за периода 2015-2019г. са издадени 5 броя разрешителни за водоземане.

ii. Санитарно-охранителни зони:

Санитарно-охранителни зони около водоземни съоръжения на ВС Смядово и ВС Кълново:

Водоемите са спрегнати по водно ниво и се намират в обща санитарно – охранителна зона. СОЗ е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно – охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно – битово водоснабдяване (ДВ, бр. 88 от 2000 г.).

Съгласно Заповед №15/17.01.2012г. са определени Санитарно-охранителни зони около водоземни съоръжения, използвани за питейно – битововодоснабдяване гр.Смядово, общ.Смядово:

- ШК-5 изграден в ПИ с идентификатор 67708.23.153 по КККР на гр.Смядово, пояс I^{вн} е представен като четириъгълник с площ 2 570 кв.м.;
- ШК-6 изграден в ПИ с идентификатор 67708.22.207 по КККР на гр.Смядово, пояс I^{вн} е представен като многоъгълник с площ 674 кв.м.;
- ШК-7 изграден в ПИ с идентификатор 40840.5.144 по КККР на с.Кълново, пояс I^{вн} е представен като многоъгълник с площ 3110 кв.м.;
- ШК-8 изграден в ПИ с идентификатор 40840.4.31 по КККР на с.Кълново, пояс I^{вн} е представен като многоъгълник с площ 1741 кв.м.;
- ШК-9 изграден в ПИ с идентификатор 40840.5.143 по КККР на с.Кълново, пояс I^{вн} е представен като многоъгълник с площ 2397 кв.м.;
- ШК-10 изграден в ПИ с идентификатор 32158.135.488 по КККР на с.Ивански, общ.Шумен, пояс I^{вн} е представен като многоъгълник с площ 1768 кв.м.

Санитарно – охранителна зона за II^{пн} пояс е общ за ШК-5, ШК-6, ШК-7, ШК-8, ШК-9 и ШК-10, представен като многоъгълник с площ 751940 кв.м. (редуцирана със заемната площ от пояс I).

Санитарно – охранителна зона за III^{тн} пояс е общ за ШК-5, ШК-6, ШК-7, ШК-8, ШК-9 и ШК-10, неправилна форма с площ 2008060 кв.м. (редуцирана със заемната площ от пояс I).

Съгласно Заповед №6/23.06.2010 г. е определена Санитарно-охранителна зона около шахтов кладенец „Кълново“, находящо се в ПИ с идентификатор 40840.14.167 по КККР на с.Кълново. СОЗ - пояс I^{вн} пояс, представлява четириъгълник с площ 8885 кв.м.. Пояс II на ШК „Кълново“ е с форма на четириъгълник с площ 152 456 кв.м. (редуцирана със заемната площ от пояс I). Пояс III на ШК „Кълново“ е с форма четириъгълник с площ 267 068 кв.м. (редуцирана със заемната площ от пояс I и II).

Санитарно-охранителни зони около водоземни съоръжения на ВС Янково:

Съгласно Заповед №79/2011 г. е определена Санитарно-охранителни зони около водоземното съоръжение ШК, използвано за питейно – битово водоснабдяване на с.Янково, общ.Смядово, изградено в ПИ с идентификатор 87429.26.217 по КККР на с.Янково. СОЗ - пояс I^{вн}, представлява четириъгълник с площ 3766 кв.м. Пояс II на ШК е с форма на многоъгълник с площ 108 234 кв.м. (редуцирана със заемната площ от

пояс I). Пояс III на ШК е с форма неправилен многоъгълник с площ 333 066 кв.м. (редуцирана със заемната площ от пояс I и II).

Съгласно Заповед №6/09.05.2006г. е определена Санитарно-охранителни зони около трите каптажа („Чолмек чешма“, „Чанаджик“ и „Топчията“) в с.Янково, общ.Смядово.

- Каптаж „Топчията“ :
 - Санитарно-охранителна зона – пояс I^{ВН} - 10 000 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс II^{РН} – 42 280 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс III^{ТН} – 168 000 кв.м..
- Каптаж „ Чанаджик “ :
 - Санитарно-охранителна зона – пояс I^{ВН} - 10 000 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс II^{РН} – 47 600 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс III^{ТН} – 188 600 кв.м..
- Каптаж „ Чолмек чешма “ :
 - Санитарно-охранителна зона – пояс I^{ВН} - 10 000 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс II^{РН} – 48 830 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс III^{ТН} – 152 500 кв.м.

Санитарно-охранителни зони около водоземни съоръжения на ВС Веселиново:
Съгласно Заповед №10/25.08.2010г. е определена Санитарно-охранителни зони около водоземни съоръжения – каптирани извори „Скока“, „Ерменина 1 и 2“ , използвано за питейно – битововодоснабдяване на с.Веселиново, общ.Смядово, находящи се ПИ с идентификатори 10762.2.62 и 10762.17.66 по КККР на с.Веселиново.

- Каптаж „Скока“ :
 - Санитарно-охранителна зона – пояс I^{ВН} - 228 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс II^{РН} – 163 273 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс III^{ТН} – 906 110 кв.м..
- Каптаж „ Ерменина 1 и 2 “ :
 - Санитарно-охранителна зона – пояс I^{ВН} - 41 970 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс II^{РН} – 73 230 кв.м.;
 - Санитарно-охранителна зона – пояс III^{ТН} – 135 000 кв.м..

За територията на община Смядово, БДЧР е издала едно разрешително за заустване на отпадъчни води:

Разрешително за заустване

Таблица № 132

№	№ на разрешителното	Q год. (Средно годишно зауствано водно количество)	Воден обект - код	Титуляр
1.	Решение № 2314027/13.07.2012г., продължено с Решение №41/27.03.2019г., за експлоатация на канализационна система гр. Смядово	242360	р. Селска река, BG2K600R018	Община Смядово

Източник: БДЧР

Антропогенно въздействие върху подземните води

- Проблеми от точкови източници на замърсяване - като такива се разглеждат локални замърсявания с отпадъци, общинското депо за ТБО в гр. Смядово, течове от

замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, затворени индустриални терени. При замърсявания от точкови източници в подземните води се повишава съдържанието на биогенни вещества.

- Проблеми от дифузни източници на замърсяване - дифузни източници на замърсяване са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна мрежа, урбанизирани територии. Значимите проблеми от този вид въздействие върху подземните води са увеличаване съдържанието на нитрати, фосфати, сулфати, хром, желязо и манган. Съдържанието на нитрати е водещ параметър за дифузните внасяния при подземните води.

- Проблеми от значими водочерпения - това са водочерпения за питейни нужди, за земеделието, за промишлени цели, като проблемите тук се проявяват при свръхводочерпене на подземните водни тела.

в. Питейни води

Водоснабдяването в Общината се извършва от собствени водоизточници. Изградени са различни видове кладенци и каптажи, чрез които се доставя питейна вода до всички населени места. На територията на Община Смядово няма не водоснабдени населени места. Независимо от високата степен на изграденост на водоснабдителната мрежа не е постигнато оптимално задоволяване на нуждите от питейна вода. Причините за това са пресъхването и силното намаляване на дебита на някои водоизточници, поливането на градини и селскостопански площи от водопреносната мрежа, кражби на вода и големи загуби по водопреносната мрежа.

„ВиК – Шумен“ ООД осигурява питейна вода за всички населени места от община Смядово, разпределени в 10 зони за водоснабдяване (з.в.)

1. з.в. Смядово, включваща гр. Смядово- основните водоизточници са шест броя шахтови кладенци (ШК) и два броя каптаж – Каптаж „Извора 1“, каптаж „Извора 2“, шахтов кладенец 5,6,8,9,10 гр. Смядово

2. з.в. Кълново, включваща с. Кълново- ШК 7

3. з.в. Янково, включваща с. Янково- ШК, Каптаж 2;

4. з.в. Ново Янково, включваща с. Ново Янково – Каптаж 1, Каптаж 2;

5. з.в. Бял бряг, включваща с. Бял бряг – ШК, Каптаж „Селище“

6. з.в. Жълъд, включваща с. Жълъд- Каптаж „Козлука 1 и 2“

7. з.в. Черни връх, включваща с. Черни връх- Каптаж „Пещерата“;

8. з.в. Веселиново, включваща с. Веселиново – каптаж „Скока“, дренаж, Каптаж „Големите лоза 1 и 2“;

9. з.в. Александрово, включваща с. Александрово – Каптаж „Стоянкина чешма“

10. з.в. Риш, включваща с. Риш – Каптаж „Ак Су“, Каптаж „Андонови кладенци“, „Ливадите 1 и 2“, Каптажи от ВС „Тушовица“.

Домът за пълнолетни лица с психични разстройства в с. Черни връх се водоснабдява от собствен водоизточник – каптаж.

**Загуби по ВиК мрежата във населени места на община Смядово,
за периода 2015-2018 г.**

Таблица № 133

№ по ред	Населено място	Загуби, %			
		2015	2016	2017	2018
1	гр.Смядово	45,16	62,48	65,56	63,51
2	Александрово	38,53	47,77	53,72	53,02
3	Бял бряг	68,36	69,65	40,46	41,62
4	Веселиново	35,51	50,61	43,78	41,99
5	Желъд	37,77	52,27	48,23	36,36
6	Кълново	53,70	74,31	62,28	67,09
7	Ново Янково	35,69	53,32	37,40	32,58
8	Риш	38,76	49,54	35,39	30,36
9	Черни връх	37,08	52,11	41,79	29,47
10	Янково	48,92	64,46	76,61	63,99
Всичко:		439,48	576,52	505,22	459,99

Източник: ВиК, гр. Шумен

Контролът върху качеството на питейната вода се извършва от РЗИ- Шумен, чрез периодични пробонабирания на мястото на изтичане и от крана на потребителя. Пробите се изследват по физико-химични (цвет, мирис, вкус, мътност, рН, окисляемост, амоняк, нитрати, нитрити, хлориди) и микробиологични показатели (общ брой микроорганизми и коли форми).

За периода 2015-2019г. питейната вода в община Смядово е с минимални отклонения на стойностите на показателите, заложен в Наредба №9 от 16 март 2001г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

По данни на РЗИ- Шумен, трайно отклонение от хигиенните норми по химичен показател нитрати е отчетено в зона на водоснабдяване (з. в.) Янково:

Зона на водоснабдяване, с. Янково

Таблица № 134

Зона на водоснабдяване, Янково		
Година	Допуск на Показателите, мг/л	Резултати от изпитването, мг/л
2015	50	57-63
2016	50	91-108
2017	50	80-99
2018	50	98-108
2019	50	80-93

Източник: ВиК, гр. Шумен

Отклоненията, които се наблюдават в резултатите от изпитването, се дължат на пропуски в обеззаразяването на водата.

В седем от населените места на общината – гр. Смядово, с. Ново Янково, с. Черни връх, с. Желъд, с. Кълново и с. Бял бряг, питейната вода се обеззаразява автоматично. Останалите нааселени места – с. Веселиново и с. Риш се обеззаразяват ръчно. За обеззаразяване се използва натриев хипохлорид под формата на белина.

i. Минерални води.

На територията на общината официално няма регистрирани зони за къпане и минерални водоизточници. Съществуват 83бр. чешми, изградени на естествени извори. След направена актуализация на Регистъра на кладенците, на територията на общината има изградени 595бр. кладенци.

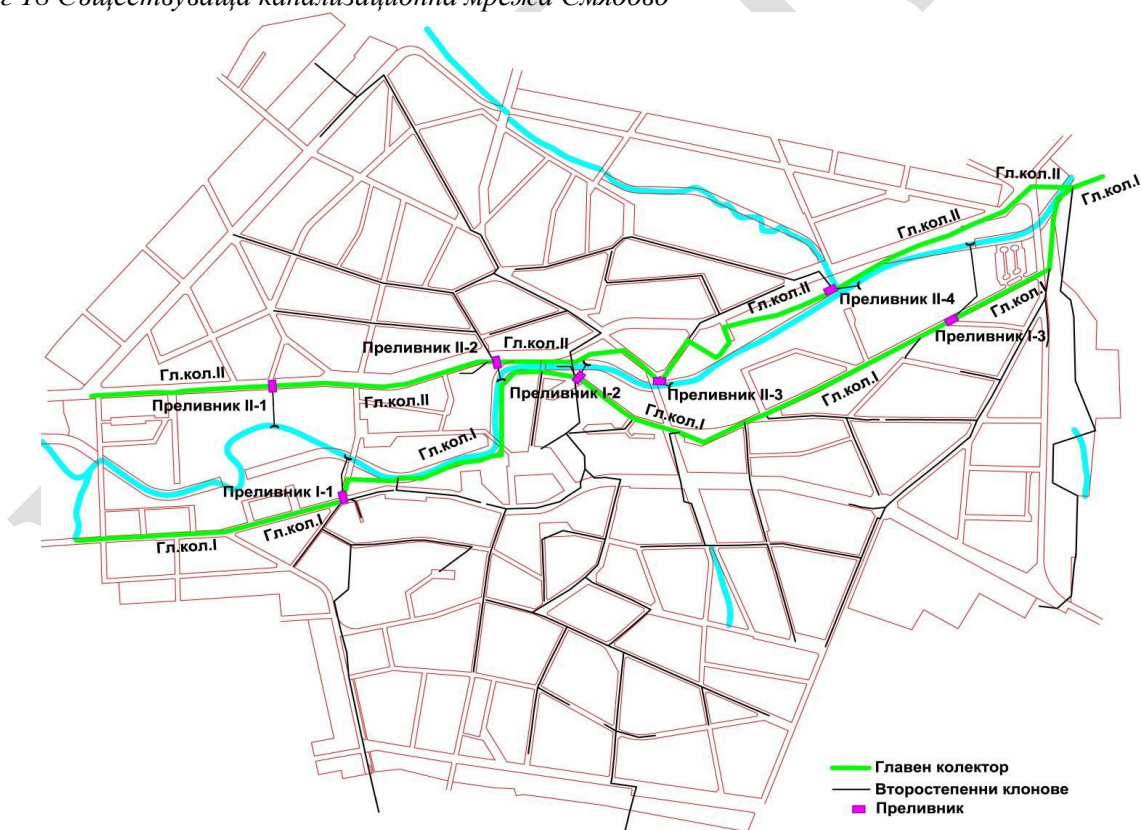
Качеството на питейните води е задоволително, повърхностните води отговарят на нормите за съответната категория.

б. Канализационна мрежа

Висок екологичен риск създава ненапълно изградената канализационна мрежа в град Смядово и липсата на такава в останалите населени места в общината. Видът на канализационната мрежа е смесена канализационна мрежа с преливници.

Към настоящият момент, общата дължина на изградена канализационна мрежа е 19 781м или 65 %.

фиг 18 Съществуваща канализационна мрежа Смядово

Канализационната мрежа е изпълнена в периода 1975 – 2010 година, по проект от 1974 г. и се състои от два главни колектора и мрежа от второстепенни клонове. Главните колектори са разположени по двата бряга на Селска река, като в края на града се събират в един и отвеждат събраните отпадъчни води към нефункциониращата ПСОВ Смядово. Гл. кол. II се зауства в Гл. кол. I чрез бетонов коритообразен мост канал. По трасетата на главните клонове са изградени седем броя дъждопреливници,

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

хидравлично оразмерени за петкратна степен на разреждане. Отливните им канали са заустени в река Смядовска. Канализацията е изградена от бетонови тръби с кръгъл профил от Ø200мм до Ø1200мм.

Изградената до 2009 г. улична канализационна мрежа в гр.Смядово е 15 444 м. През 2009г. чрез финансиране от ПУДООС е изпълнен проект „Канализационна мрежа на гр.Смядово и е изградена канализационна мрежа с обща дължина 3112м.

Спрямо уличната мрежа изградената канализация е 50 % от общата дължина на уличната мрежа.

Обща дължина на изградена канализационна мрежа – Смядово

Таблица № 135

Име на клон	DN,mm	L (м)	Материали
Гл.кл.І	400	41	бетон
	500	344	бетон
	600	1239	бетон
	800	669	бетон
	1000	439	бетон
	1200	611	бетон
Гл.кл.ІІ	400	246	бетон
	500	411	бетон
	600	1428	бетон
	800	111	бетон
	1000	179	бетон
Второстепенни клонове	200	324	бетон
	300	3804	бетон
	400	4131	бетон
	500	1302	бетон
	600	1258	бетон
	700	869	бетон
	800	2130	бетон
	1000	53	бетон
Отливни канали	1200	270	бетон
	800	1272	бетон
	1000	214	бетон
	1200	33	бетон
Обща дължина на мрежата		19781 м.	

Битовите отпадъчни води от необхванатата с канализация част от града, се заустват в попивни или изгребни ями, като водите попиват в почвата, което води до замърсяване на подпочвените води. Това рефлектира директно върху населението, тъй като водоснабдяването на града се осъществява от сондажи и кладенци. За това говори и високото съдържание на нитрати открити във водоизточниците.

Доизграждането на уличната канализация е крайно наложително, тъй като в града съществуват множество проблеми със заустване на отпадните води от домакинствата в септични ями или директно в няколко прилежащи дерета и река Смядовска, вливаща се в река Брестова, приток на река Голяма Камчия.

Към момента на територията на гр.Смядово няма работеща пречиствателна станция за отпадъчни води. Битовите отпадъчни води от жителите на града се заустват в попивни или изгребни ями, като част от тях се заустват в Селска река (Смядовска), а останалата част попива в почвата, което води до замърсяване на подпочвените води. Това рефлектира директно върху населението, тъй като водоснабдяването се

осъществява от сондажи и кладенци. От изключително важно значение за състоянието на околната среда е изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води в община Смядово.

След извършено прединвестиционно проучване, относно възможностите и подходящите терени за изграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води, като най-подходяща площадка е определен терен, разположен източно спрямо населеното място на града. Избраният терен на площадката, ще позволи гравитачно отвеждане на битовите отпадъчни води от населеното място. През 2020 г., бе обявена процедура за възлагане на обществена поръчка за избор на изпълнител, с предмет: „Технически проект за изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води гр. Смядово и довеждаща инфраструктура – ел. захранване, довеждащ път, довеждащ водопровод и довеждащ колектор“. Процедурата е проведена и е избран изпълнител, с който се сключи Договор за изработване на технически проект за изграждане на ПСОВ гр. Смядово. След изготвяне на техническия проект, община Смядово ще кандидатства пред ПУДООС за отпускане на безвъзмездна финансова помощ или пред други източници за финансиране.

ИЗВОДИ:

Основен проблем в Община Смядово остава събирането, отвеждането и пречистването на битовите отпадъчни води. Във всички останали населени места няма канализационна мрежа. На територията на град Смядово няма пречиствателна станция за отпадъчни води. Всичко това води до антропогенно натоварване на повърхностните водни обекти, които преминават през населените места и влияе отрицателно върху всички компоненти на околната среда и върху качеството на живот.

1. Основните проблеми за нормалното водоснабдяване в общината произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана с висока степен на аварийност и големи загуби на вода. Състоянието на тръбната мрежа е изключително лошо, което влошава качеството на водата и крие сериозен здравен риск за местното население. Поради повредите по водопроводните тръби и нарушената им херметичност, има голяма опасност от пропускане на вещества с неясен произход във водооборота на населените места, което ще рефлектира върху консуматорите на вода. За намаляване загубите на вода от водопроводните мрежи е необходима реконструкция или подмяна на водопроводните мрежи.

2. Констатирани са случаи на замърсяване на питейните води с нитрати в с. Янково.

3. Четири района са със значителен потенциален риск от наводнения, степен-висок.

4. Четири потенциално опасни язовира.

5. Три повърхностни водни тела, от които две са в умерено екологично състояние, едно в лошо.

6. Осем подземни водни тела, от които четири са в лошо химично състояние. Всички подземни водни тела са определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно- битово водоснабдяване.

7. Точкови източници на замърсяване- Канализация Смядово и общинското депо в гр. Смядово.

8. Територията на община Смядово, попада в уязвима (нитратна) зона.

На основание анализа за състоянието и качеството на водите за региона на община Смядово могат да се определят следните приоритети:

- изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Смядово;
- доизграждане на канализационната мрежа в гр. Смядово, обхващайки 100% от населението на града;
- реконструкция или подмяна на водопроводните мрежи в населените места в Община Смядово с цел осигуряване на по-високо качество на питейната вода, по-малко загуби и липса на режим на водоподаване;
- закриване на общинското депо за ТБО и предотвратяване образуването на локални замърсявания с отпадъци.

ПОЧВИ

Почвите са акцептор на всички вредни въздействия в околната среда и като такива създават потенциален риск за здравето на населението. Степента на замърсяване и деградиране на почвите е обусловена от промишлеността, транспортът, неефективното земеделие, естествените процеси (ветрова ерозия, други екзогенни фактори), експлоатацията на подземни богатства и депонирането на отпадъците.

Почти 2/3 от площта на Община Смядово е разположена върху почви с мощност на почвения профил над 30см.

Половината от територията на общината е горски територии и се стопанисва от ТП „ДГС-СМЯДОВО” Смядово. Разпределението на почвите в горските територии по почвен тип е следното:

- сиви горски почви установени върху 158 653 дка – 92% от общата площ на горските територии;
- светлосиви горски почви обхващат 8302 дка – 5%;
- тъмносиви горски почви върху 837 дка – 0,4%;
- хумусно-карбонатни почви срещат се върху 607 ха – 2,4%;
- алувиални почви върху 40ха – 0,2%.

Замърсяването на почвата с тежки метали – Cd, Cr, Cu, Ni, Pb и Zn се контролира от РИОСВ – Шумен. В с.Бял бряг се намира пункт за мониторинг № 382 с местонахождение масив 40, местност „Харманлък”, от който се вземат проби два пъти в годината. Следят се следните показатели: почвена реакция, специфична електропроводимост, биогенни елементи - общ азот, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност, рН (H₂O), гранулометричен състав, както и тежки метали.

За периода 2015-2019г. на територията на община Смядово проверяваните показатели са под праговите стойности на Наредба №3 от 01.08.2008г.

По Програма за почвен мониторинг II ниво „Контрол и опазване на почвата от киселяване и засоляване“ за периода (2015-2019г.) е извършен мониторинг в пункт с. Риш- няма констатирани нарушения по показателите.

В Община Смядово няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали (олово, цинк, мед, арсен, кадмий, никел, хром) и нефтопродукти. Възможно е частично локално замърсяване с нефтопродукти в района на бензиностанциите, намиращи се на територията на общината, но за това няма данни. (Нормата за

допустимо съдържание на нефтопродукти в почвата е 300мг/кг почва).

Замърсявания на почвите в общината се предизвиква от нерегламентирано изхвърляне на твърди битови отпадъци (отпадъци от различен характер, вкл. и опасни). Непрекъснатото усъвършенстване на системите и контрола по сметосъбирането ще елиминира изцяло съществуващите локални замърсявания от микросметища и нерегламентирано изхвърляне на отпадъците. В местата с високи подпочвени води, съществува тенденция /естествен процес/ за вкисляване и засоляване на почвите.

Няма данни за зони с почви, замърсени с вредни вещества. Потенциални източници за замърсяване на почвите в района са битовата дейност, селскостопанство и животновъдство.

Ерозия

Липсата на стръмни склонове, съчетани с добрата залесеност на терена, не създават условия за развитие на ерозионни процеси. Ерозията се изразява предимно скрито под формата на площно повърхностно измиване на хоризонт А в различна степен. В част от територията на Ришката котловина сивите горски почви са силно ерозирали с разкритие на почвообразуващата скала и обхваната от равнинната ерозия. В низинния пояс ерозията е слабо проявена и има локален характер. В слаба и средна степен се среща по южните склонове на Преславска планина, докато западните склонове на Провадийското плато са средно ерозирали. Линейна ерозия се среща ограничено, като частично дълбочинно изравяне на леглата на водните течения.

Най - изразителни са ерозираните терени по югозападните склонове на Провадийското плато и стръмните и полегати терени на Ришката котловина. Борбата срещу почвената ерозия се води чрез създаване на пълноценни култури и насаждения с добър почвозащитен и антиерозионен ефект.

Локални заблатявания, се оформят предимно през влажния сезон, в ниските участъци, предимно по руслото на р. Камчия. Терените със заблатявания и временно повърхностно преовлажняване са или частни земеделски земи или земи общинска собственост.

В сезона по прибиране на реколтата ежегодно се издава Заповед на кмета на общината за забрана паленето на стърнищата, тъй като е предпоставка за разрастване на пожари и се унищожава хумусния слой на почвата, за образуването на който са нужни години.

ИЗВОДИ:

Не е регистрирано замърсяване над ПДК на почвите в общината и са подходящи за развитие на екологично земеделие. Почвите в Община Смядово са подходящи за отглеждане на: зърнено-хлебни, зърнено-фуражни технически култури, зеленчуци, лозови и овощни насаждения. Наличие на терени с ерозирали почви и необходимост от прилагане на мерки за борба с ерозията. Общото състояние на почвите в общината е добро. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и други замърсители.

ОТПАДЪЦИ

Отпадъците са пряк замърсител на въздуха, водите и почвата и носят непосредствен риск за здравето на човека, затова решаването на проблемите, свързани с управлението на отпадъците се явява един от най-сериозните екологични проблеми.

От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторна употреба води до съхранение на природни ресурси.

През 2021 г. предстои да бъде изготвена и приета нова „Програма за управление на отпадъците“ /ПУО/, разработена съгласно изискванията на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците и Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. ПУО е отворен документ и периодично се актуализира при промяна на икономически, производствени условия на територията на общината и нормативни изисквания в областта на управлението на отпадъците.

Битови отпадъци

За територията на общината се генерират основно битови и строителни отпадъци, като общото количество отпадъци, генерирани през последните години е както следва:

Генерираните ТБО за периода от 2017- 2019 г.

Таблица № 136

По години	Генерирани ТБО, тона	Брой население по наст.адрес	Количество отпадъци в кг/ж/год
2016	1 331,44	6913	192,60
2017	1 179, 76	6922	170,44
2018	1 388, 46	6914	200,82
2019	1 369, 90	6890	198,82

След направения анализ на представените данни е видно, че генерираното количество на общия битов отпадък в община Смядово в периода 2016г. - 2019г. се увеличава с 3 %, въпреки че за същият период се наблюдава и бавно намаление на населението. Най- съществено увеличение се наблюдава през 2018г.- 1 388,46 тона. През 2019г. се отчита лек спад в количествата – 1 369,90 тона. Тази тенденция се дължи от една страна на въведеното разделно събиране на отпадъци, а от друга на намаляване броя на населението и на завишения контрол от страна на Общината и на провежданите информационни кампании за значимостта от оползотворяване на отпадъците.

Общото количество генериран битов отпадък от община Смядово за разглежданият период 2016-2019г. е 5 269,56 тона или 1 317,39 средно тона на година.

Отпадъци от опаковки

От 2014г. в община Смядово е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, чрез договор за сътрудничество №117 от 11.07.2014г. между Община Смядово и „БУЛЕКОПАК“ АД гр. София за организиране на система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, както и отпадъците от хартия, пластмаса, стъкло и метал от бита на територията на Община Смядово. Системата за разделно събиране в община Смядово се състои от жълти и зелени контейнери тип „Бобър“ с обем 1100 литра общо 32 съда, групирани в 16 точки в гр. Смядово. Осигуреният обем е общо 35 200 литра. Жълтите контейнери са предназначени за отпадъци от хартиени, пластмасови и метални опаковки, а зелените - за отпадъци от стъклени опаковки. Една точка включва два съда – жълт и зелен е с общ обем 2200 л.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

С цел да се разшири обхвата на системата, бе извършена актуализация на Програмата за разделно събиране на отпадъци и опаковки на територията на Община Смядово, приета с Решение №419 по Протокол № 9/25.10.2018г. на Общински съвет Смядово. От 01.01.2019г. се обхваща и територията на с. Янково.

Отчет за количества отпадъци, получени от системата за разделно събиране на територията на община Смядово за периода 2017-2019г.. Таблица № 137

Година	Извозено количество (тон) - 150106	Депонирано количество (тон) - 191212	Отпадъци за рециклиране (тон)			
			Хартия 191201	Метали 191202 и 191203	Пластмаса 191204	Стъкло 191205
2016	31,39	22,58	1,591	0,121	1,43	4,915
2017	27,920	21,120	1,125	0,039	0,897	5,238
2018	27,210	19,180	1,187	0,054	0,841	6,249
2019	17,380	14,570	1,243	0,062	0,881	0,388

Общото количество разделно събрани отпадъци за периода 2016-2019г. е 103,90 тона, от които отделени за рециклирани са 26,252 тона.

В изпълнение на чл.19, ал.3, т.14 от Закона за управление на отпадъците е изготвен регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаса, стъкло, хартия и картон на територията на Община Смядово, като в град Смядово има една регистрирана площадка за изкупуване на хартия - ЕТ „Донка Стойкова”.

Биоразградими отпадъци

Община Смядово има сключен Договор №64/30.03.2018г., с Кооперация “Голяма Камчия“ за безвъзмездно ползване на торище, разположено в ПИ с идентификатор 67708.3060556, със застроена площ от 1186 /хиляда стои осемдесет и шест/ кв.м., за временно съхранение на биоразградими отпадъци до изграждане на компостираща инсталация на Регионално депо- гр. Шумен.

През 2018г. за обезпечаването на функционирането на общинската система за управление на отпадъците, община Смядово закупи:

- специализирано транспортно средство с натрупаните средства от отчисленията по чл.20 от Наредба № 7 от 19.12.2013г. по сметката за чужди средства на РИОСВ-Шумен;
- съоръжение за раздробяване на растителни отпадъци;
- 50 броя контейнери за биоразградими отпадъци.

Сезонно разпределение на дела на биоразградимите отпадъци в община Смядово

Таблица № 138

	Градински отпадъци %	Дървесни отпадъци %	Хранителни отпадъци %	Хартиени отпадъци %
Зима	17,53	7,83	11,44	5,43
Пролет	22,91	9,80	10,09	6,08
Лято	12,36	9,52	8,36	10,98
Есен	42,76	1,92	13,23	4,98
Средно за годината	23,89 %	7,27 %	10,78 %	6,87 %

Данните показват, че относителният дял на биоразградимите отпадъци, в т.ч. (растителни/градински, дървесни, хранителни и хартиени) е 48,81% от общото количество ТБО. Съществува ясно изразена сезонна зависимост на генерираните и депонирани количества биоразградими отпадъци. Най-висок е процента им през сезони - лято, есен и най-нисък през зимата.

Строителни отпадъци

Строителните отпадъци се генерират от населението в населените места и промишлените предприятия на територията на общината. Отпадъците от строителни и строително-ремонтни дейности не се отделят регулярно и няма конкретни данни за количествата и състава им. Няма практика за разделяне и сортиране на строителни отпадъци и обикновено смесени с битовите, те се депонират на общинското депо.

През 2019г., бе обособена площадка за временно съхранение на строителни отпадъци върху ПИ с идентификатори 67708.307.391 и 67708.307.410 по кадастралната карта на град Смядово, като се предвижда основната дейност да е събиране и временно съхранение на строителни отпадъци от бита до предаването им на лице притежаващо документ по чл. 35 от ЗУО, на база сключен договор. Площта на площадката е 646 кв.м и с капацитет, прогнозно количество отпадък - около 165 тона годишно, съобразен с изискванията на Наредба № 7/2004г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане и третиране на отпадъци.

Дейностите, които ще бъдат извършвани са:

- Приемане на строителни отпадъци от бита, годни за повторна употреба;
- Временно съхранение на отпадъци останали от ремонтните дейности или негодни за повторна употреба, преди предаването им за последващо оползотворяване и/или обезвреждане;

Площадката за строителните отпадъци е предвидена с основна дейност- временно съхранение. На терена няма да се извършват мащабни действия по трошене, мелене или фракционирание на отпадъците. Площадката ще функционира на принципа на претоварна станция и дейността няма да е свързана с генериране на неорганизирани и организирани емисии в околната среда, в т.ч. и да е източник за запрашване и на шум над допустимите нива.

Стопанисването и управлението, ще се осъществява от Общинското предприятие „Чистота, озеленяване, благоустройство и охрана“ гр. Смядово. За приемането и съхранението на строителните отпадъци, ще отговарят определени длъжностни лица от Общинското предприятие, като достъпа до площадката ще бъде контролиран.

Производствени и опасни отпадъци

Генерират се от дейността на фирмите, които работят на територията на общината. Като предаването на тези отпадъци е набаза сключени договори с лица, притежаващи разрешително по реда на Закона за управление на отпадъците и в общинска администрация не разполага с информация за видовете и количествата на отпадъците, които генерират.

Във връзка със задълженията на кмета на общината да организира дейности по разделно събиране на опасни отпадъци от общия поток битови отпадъци, Община Смядово предложи на „ЕКОБАТЕРИ“ АД подновяване на Договор за събиране,

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на НУБА, образувани на територията на Община Смядово.

През 2019 г. стартира изпълнение на Договор № 11278/28.11.2016 г. за реализиране на пилотен проект „Пилотни модели за екологосъобразно събиране и временно съхранение на опасни битови отпадъци“ между община Шумен и ПУДООС, в изпълнение на Швейцарско- Българска програма за сътрудничество, относно разделното събиране на опасни отпадъци от домакинствата. В тази връзка община Смядово, подписа Договор за сътрудничество съвместно с община Шумен с предмет „Събиране, транспортиране и съхранение на опасни отпадъци от домакинствата“ за срок на изпълнение от една година.

Справка за предадени опасни отпадъци от домакинствата на общ. Смядово- 2019, 2020 г.

Таблица № 139

Справка за предадени опасни отпадъци от домакинствата- 2019, 2020 г.						
Година	Излязло от употреба електрическо и/или електронно оборудване 20 01 35 (тона)	Батерии и акумулатори 20 01 33 (тона)	Цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти 20 01 31(тона)	Лум. Тръби и др. отпадъци, съдържащи живак 20 01 21 (тона)	Антифризни течности, съдържащи опасни вещества 16 01 14 (тона)	Опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества 15 01 10 (тона)
2019	0,40275	0,04485	0,0007	0,02905	0,006	0,0006
2020	0,02058	0	0,0005	0	0	0
Общо:	0,42333	0,04485	0,0012	0,02905	0,006	0,0006

Периодично се извършват проверки за наличието на излезли от употреба МПС, паркирани в имоти – общинска собственост, като собствениците на МПС се насочват към центрове за разкомплектоване, притежаващи разрешително по реда на Закона за управление на отпадъците.

Предотвратяване на риска от стари замърсявания.

На територията на Община Смядово всички нерегламентирани сметища са закрити. Преустановена е експлоатацията на Общинското депо за ТБО в гр.Смядово, тъй като не отговаря на нормативните изисквания. За него общината има изготвен качествен технически проект за техническа и биологична рекултивация, за да се пристъпи към физическото закриване на депото. Проектът няколкократно е представян в ПУДООС за финансиране, но е отказвано финансиране с мотиви, че не попада в обхвата на приетите приоритети, а именно „Финансиране на проекти за рекултивация на депа с прекратена експлоатация, обект на процедурата по нарушение №2012/2082 за неизпълнение на задълженията от страна на Република България на член 14 от Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999г., относно депонирането на отпадъци.

При установяване на локални нерегламентирани замърсявания се предприемат незабавни мерки по отстраняването им. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на общинската администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци на територията на община Смядово.

ИЗВОДИ:

Общината като цяло има добре действаща система за сметосъбиране, но се справя трудно с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване се нуждае от дооборудване със специализирана техника и съдове за отпадъци, както и осигуряване на благоустроени

места за контейнерите за отпадъци (джобове). Предприемане на мерки на намаляване на количеството на битовите отпадъци, предвидени за депониране чрез прилагане на мерки за отделяне на биоразградимите и строителни отпадъци и планиране на мерки за изграждане на площадка за компостиране на биоразградими отпадъци от паркове и градини и площадки за временно съхранение и/или оползотворяване на строителните отпадъци. Въвеждане на ефективна система за разделно събиране на отпадъци от хартия, пластмаса, стъкло и метал като се има предвид, че 30% от потока битови отпадъци са рециклируеми компоненти.

ШУМ

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. На територията на община Смядово няма значими източници на шум, определени като такива в Закона за защита от шума в околната среда. В общината няма постоянен пункт за измерване на шума.

Основните фактори, влияещи върху акустичното състояние на населените места в общината са: транспортен шум и шум от търговски и подобни на тях дейности са слабо изразени. По-големите промишлени предприятия на територията на Община Смядово се намират извън регулация. Относно транспортния шум голяма част от населението в селата използва превозни средства с животинска тяга. В Общината няма градски транспорт, който да натоварва с шум околната среда. Рискови райони по отношение на транспортен шум са:

1. Второкласен път Шумен-Карнобат преминаващ през с. Веселиново;
2. Третокласен път Шумен – Айтос- Бургас преминаващ през с. Янково
3. Района около автогара Смядово.

В тези райони и в цялата Община не са изготвяни шумови характеристики, съгласно нормативната база на МЗ.

По данни на РЗИ – Шумен за периода 2015-2019г., няма регистрирани емисии от шум и шумови натоварвания.

ИЗВОДИ:

Общината не е определена като критичен район в акустично отношение, поради което не са предприемани мерки за борба с шумовото натоварване.

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи.

Под режим на защита на територията на общината има две категории защитени територии - защитени местности и природна забележителност.

През 2005г. Общинска администрация - Смядово инициира предложение за откриване на процедура за обявяване на следните защитени територии:

- **Защитена местност “Дебелеца”** в землището на с.Веселиново - с цел съхраняване и опазване на вековна буково-габърова гора на 120-130г. и находища на мъжка и женска папрат, волски език, бодлив и подезичен залист. Защитената местност е обявена със

Заповед № РД-313/30.05.2006г. на МОСВ с обща площ 28,8754 ха в ДГФ на ДГС “Смядово”, гр. Смядово, в землището на с. Веселиново, община Смядово. Стопанисва се и се охранява от ДГС “Смядово”, под контрола на РИОСВ-Шумен.

- **Защитена местност ”Челеклията”** в землището на с.Веселиново. Защитената местност е обявена с цел съхраняване и опазване на приоритетно местообитание от типа “панонски гори”, включващо находища на червен божур, понтийска ведрица, момкова сълза и др. защитени растителни и животински видове със Заповед № РД-312/30.05.2006г. на МОСВ с площ 22,4248 ха. Намира се в землището на с. Веселиново, община Смядово, в ДГФ на ДГС “Смядово”. Стопанисва се и се охранява от ДГС “Смядово”, под контрола на РИОСВ-Шумен.

На територията на Защитените местности са забранени дейности, противоречащи на изискванията за опазване на обекта, предмет на защита: забележителен ландшафт, местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества.

- **Природна забележителност “Скока”** в землището на с. Веселиново - с цел опазване на скални венци, скални образувания “Софрата” и “Ямите” и водопад по поречието на река Кръщеница. Обявена е със Заповед № РД-314/30.05.2006г. на МОСВ с площ 111,0350 ха в ДГФ на ДГС “Смядово”, гр. Смядово, в землището на с. Веселиново, община Смядово. Стопанисва се и се охранява от ДГС “Смядово”, под контрола на РИОСВ-Шумен. На територията на природната забележителност се забраняват дейности, които могат да нарушат естественото ѝ състояние или да намалят естетическата ѝ стойност.

Част от Общинските горски територии на Община Смядово попадат в териториалния обхват на следните защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)- "Натура" 2000:

1. ВГ 0002038 „Провадийско-Роякско плато” - защитена зона за птиците, обявена с Решение № МС №802/2007 г. (ДВ бр.107/2007г.), Заповед за изменение № РД-134/10.02.2012г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 26/30.03.2012г.) и Заповед № РД-73 от 28.01.2013 г. (ДВ бр. 10 от 05.02.2013г.)

2. ВГ 0000393 „Екокоридор Камчия-Емине” - защитена зона за местообитанията, обявена с Решение №661/16.10.2007 г. на МС.

3. ВГ 0000501 „Голяма Камчия” - защитена зона за местообитанията, обявена с Решение №122/02.03.2007 г. на МС.

4. ВГ 0000149 „Ришки проход” - защитена зона за местообитанията, обявена със Заповед № РД-991/ 10.12.2020г. на Министъра на околната среда и водите.

5. ВГ 0000104 „Провадийско-Роякско плато” - защитена зона за местообитанията, обявена със Заповед № РД-988/10.12.2020 г. на Министъра на околната среда и водите.

Таблица № 140

БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ ОТ НАТУРА 2000		
И		
ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ		
Наименование на териториалния елемент	Обща площ на ЗЗ	Площта от ЗЗ, попадаща в територията на общ.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

		Смядово
	ха	ха
Защитени зони от Натура 2000		
1. Защитена зона "Голяма Камчия" - BG0000501	216,69	54,40
2. Защитена зона "Екокоридор Камчия - Емине" - BG0000393	28 054,79	8 916,10
3. Защитена зона "Провадийско - Рояжско плато" - BG0000104	50 158,59	4 679,29
4. Защитена зона "Провадийско - Рояжско плато" - BG0002038	84 031,50	6 309,93
5. Защитена зона "Ришки проход" - BG0000149	11 861,50	4 959,06
Защитени територии и природни забележителности		
1. Защитена местност "Дебелеца"	28.88	28,88
2. Природна забележителност "Скока"	111.04	111,04
3. Защитена местност "Челеклията"	22.42	22,42

ИЗВОДИ:

За опазване на биологичното разнообразие в общината е необходимо да се инвентаризират и картират на други потенциални находища на застрашени и защитени вида. На установените находища на защитени видове е необходима изпълнение на проекти за мониторинг относно състоянието на находищата относно брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

ОБЩИ ИЗВОДИ:

Комплексната оценка на отделните групи фактори, влияещи върху качеството на околната среда показва, че община Смядово се характеризира с добро качество на околната среда:

- Природните и климатични дадености на територията са с благоприятни екологични характеристики;
- По отношение на антропогенните условия общината е в относително добра позиция. В градската част липсват крупни производствени замърсители на атмосферата, водите и почвата;
- Основни проблеми, свързани със замърсяването на атмосферата са автомобилният транспорт и битовият фактор - прахта от непочистените и неблагоустроени улици, битовите отпадъци;
- Проблемът за отпадъчните води на град Смядово трябва да се реши с доизграждане на канализационната мрежа на града и изграждане на ПСОВ;
- За намаляване на големите загуби по водопроводната мрежа в общината е необходимо да се подменят или реконструират водопроводните мрежи в населените места в Община Смядово;
- Община Смядово се нуждае от финансови средства за закриване на депото за ТБО в гр. Смядово;

- Оптимизиране на системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци чрез дооборудване със специализирана техника и съдове.
- Изграждане на инфраструктура и създаване на система за събиране и оползотворяване на строителите отпадъци.
- Оптимизиране на система на зелени и биоразградими отпадъци.
- Въвеждане на правила и прилагане на практики за минимизиране на смесените битови отпадъци.

6. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Във всяка държава добре функциониращата администрация е от ключово значение за осигуряването на ефективност на управлението и ефикасност на публичните разходи.

В състава на община Смядово влизат 10 населени места, от които 3 кметства и 6 кметски наместничества, а града е административен център на община Смядово.

Общинската администрация осигурява изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове, решенията на общинския съвет, подпомага кмета на общината при осъществяване на правомощията му, осигурява технически дейността му, подпомага общинския съвет и осигурява дейността му, извършва дейност по административното обслужване на гражданите, физическите и юридическите лица. Общинската администрация, при осъществяване на своята дейност, се ръководи от принципите на законност, равнопоставеност, прозрачност, достъпност, отговорност, целесъобразност и ефективност.

Няколко основни признака характеризират управлението на община Смядово-осигуряване на високо качество на обслужване на гражданите, адекватна и навременна реакция и отговор при обществено недоволство и жалби. Във връзка с прилагането на един от основните принципи на Европейския съюз, засягащ осигуряването на публичност и прозрачност при провеждането на политики, Общината предоставя достъп до информация за своите намерения, дейности, проекти и резултати. Основен приоритет в работата на общинската администрация е утвърждаване на принципите на добро управление, развитие на ефективна и компетентна администрация, която да разработва и успешно да реализира както националните, така и европейските политики.

Повишаването на капацитета и подобряване на компетентността на общинските служители от община Смядово ще допринесе за постигане на лична и екипна ефективност при изпълнение на професионалните задължения.

АДМИНИСТРАТИВНА СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИТЕ В ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ СМЯДОВО

Община Смядово е юридическо лице с ЕИК 000931657, на бюджетна издръжка със седалище и адрес на управление: гр. Смядово, пл. „Княз Борис I“ № 2. Дейността

и функциите ѝ са регламентирани в Устройствения правилник на общината, както и в разпоредбите на Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), Конституцията на Р България, Закон за администрацията Европейска харта за местно самоуправление; специализираната нормативна уредба, имаща пряко отношение към организацията и дейността на общинската администрация, както и правилници, наредби, вътрешни правила за дейността, действащи в рамките на административната структура и на територията на община Смядово. Действащите нормативни актове и правилници в административната структура на общината представляват добра основа за ефективното и ефикасно осъществяване на ежедневната дейност на общинската администрация.

Кметът на община Смядово е орган на изпълнителната власт в общината. Той е избран мажоритарно с мандат от 4 години. Неговата дейност се подпомага от секретар на община и двама заместник кмета. Правомощията на ръководния екип на общината са подробно разписани в Устройствения правилник на община Смядово.

Общинска администрация Смядово е структурирана съобразно действащия Устройствен правилник, разработен, утвърден и актуализан с Решение на Общински съвет- Смядово № 7 от 02.11.2019г. и Заповед № 2-1 от 02.01.2020г. на кмета на община Смядово.

Структурата и числеността на общинската администрация се одобряват от Общинския съвет по предложение на кмета на общината.

Дейността на общинската администрация се контролира и утвърждава от Общинския съвет, който се състои от 13 мандата от различни политически партии и коалиции. Към Общински съвет – Смядово функционират 4 постоянни комиси, които разглеждат предложените докладни записки от кмета на общината и след това ги предлагат за решения и приемат на заседания.

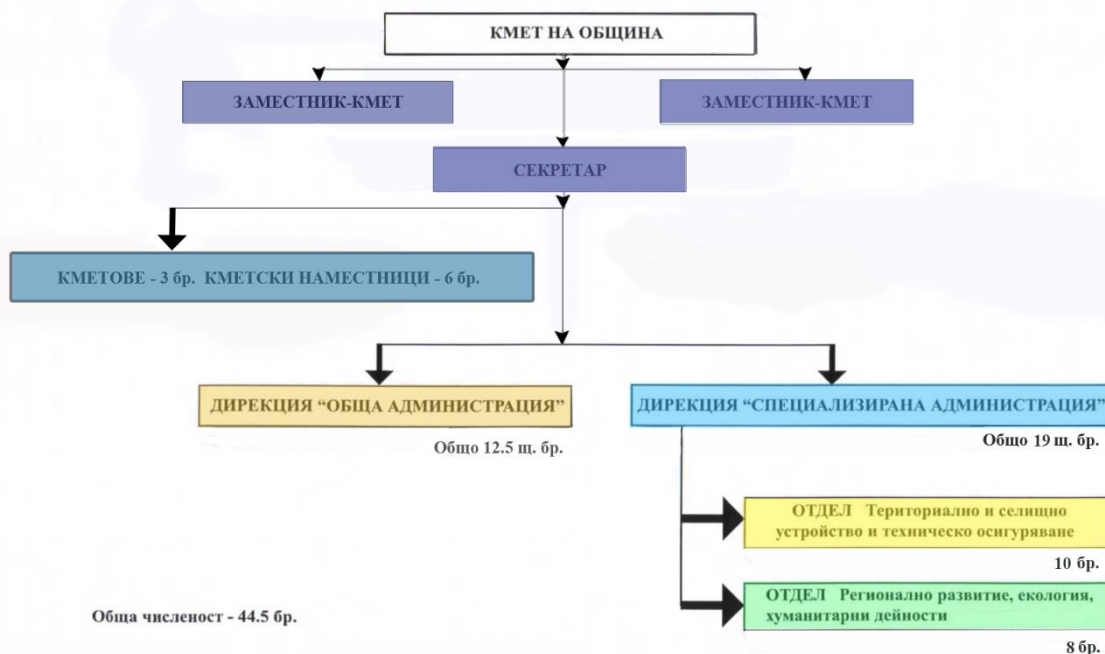
През ноември 2019 г. е актуализирана структура на община Смядово, която оптимизира работата и спомага за постигане на по-висока ефективност в изпълнението на задълженията, както и засилване на контрола върху дирекциите и отделите.

Структурата на община Смядово е йерархична и с функционална зависимост и административна подчиненост. Като силна страна на тази организационна структура е повишаване качеството на вземаните управленски решения чрез създадените отдели, в които специалистите подпомагат ръководителите в управленския процес.

Общата численост на Общинска администрация Смядово е 44.5 служители, от които 38.5 по трудово правоотношение и 6 държавни служители.

През 2020 г. са проведени два конкурса за държавни служители – началник-отдели в дирекция „Специализирана администрация“.

СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ СМЯДОВО

Приета с Решение № 7 по протокол № 2 от 21.11.2019 г. от проведено редовно заседание на Общински съвет Смядово

Фиг. 19 Източник: Община Смядово

Съгласно Закона за администрация Общинска администрация Смядово е структурирана в две дирекции - обща и специализирана. След изготвен функционален анализ на администрацията дирекция „Специализирана администрация“ се преструктурира в два отдела: Отдел „Регионално развитие, екология и хуманитарни дейности“ и отдел „Териториално и селищно устройство и техническо осигуряване“.

Обща администрация подпомага осъществяването на правомощията на органа на държавна власт като ръководител на съответната администрация, създава условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административното обслужване.

Специализирана администрация подпомага осъществяването на правомощията на органа на държавна власт, свързани с неговата компетентност. Дейността на отделите е обособена по отделни направления във функционални сектори.

Кметовете на населените места изпълняват бюджета на общината в частта му за кметството, организират благоустройствени, комунални и др. мероприятия, извършват административни услуги на населението, упражняват контрол за законосъобразно използване, поддържане, охрана и опазване на общинската собственост. Правомощията им са подробно разписани в Устройствения правилник на община Смядово.

Деяностите на общинските служители са подробно разписани в Устройствения правилник на община Смядово и произлизат от определените функции на дирекциите и отделите на Общинската администрация се ръководят от принципите за качествено и ефективно предоставяне и изпълнение на административните услуги:

- Последователно въвеждане и прилагане на всички универсални принципи на доброто управление в работата на общинска администрация – Смядово в общите направления демократичност, върховенство на закона, съгласие, капацитет, устойчивост и визия за бъдещето;
- Еднозначно и ясно определяне на ролята, отговорностите и отношенията между звената в общинската администрация, установяване на система на отговорностите на всяко равнище;
- Стриктно разделение на административните от политическите функции на всички равнища на публично управление и опазване на политическия неутралитет на българската администрация;
- Пълно зачитане на индивидуалните права на гражданите, включително спазване принципа на субсидираност;
- Максимално опростяване и систематизиране на нормативните актове и процедури;
- Фокус върху клиента – при предоставянето на административните услуги, като акцентът се премества към нуждите на потребителите;
- Взаимодействие и партньорство с организациите на гражданите и бизнеса;

Видът на организационната структура на община Смядово е от функционален тип с ясно описани йерархични връзки права и задължения. Тя не предполага делегиране на права и отговорности извън ръководните длъжности на кмет, заместник-кметове и секретар. Поради малката си численост функционалният тип не възпрепятства развитието на проектни дейности. Настоящото състояние позволява известно развитие основно в дългосрочно разширение на структурата, чрез разделяне на хуманитарните и икономически дейности от дейностите по стратегическо планиране и управление на проекти.

АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ в общинска администрация Смядово

Деяноста на общинската администрация е свързана с предоставянето на услуги на гражданите и с контрол и координация на дейностите по предоставянето на услугите. Административното обслужване на гражданите и бизнеса в Община Смядово се осъществява чрез:

Център за административно обслужване (ЦАО), обозначен с указателни табели на български и английски език, находящ се в сградата на Общинска администрация Смядово с адрес: 9820 гр. Смядово, пл. „Княз Борис I“ № 2. Информация за ЦАО е публикувана и в официалния уебсайт на Община Смядово – www.smyadovo.bg. Със заповед на кмета, за служителите работещи в него е въведено плаващо работно време за работа с граждани от 07:30 ч. до 17:00 ч. без прекъсване.

В Центъра за административно обслужване са разположени и и „Местни данъци и такси“, обозначен с указателни табели на български език.

В ЦАО се заявяват всички видовете административни услуги, извършвани от двете дирекции обща и специализирана, като Община Смядово създава, поддържа и развива, различни канали за обратна връзка с клиентите: пощенска кутия, анкетна карта, интернет форма за предложения, електронна поща, и измерване степента на удовлетвореност на потребителите на административни услуги чрез социологически проучвания.

Достъпът до ЦАО и останалите служебните помещения, в които се осъществява административното обслужване е удобен и лесен за хора с увреждания, възрастни хора, хора с намалена подвижност и/или със затруднения в придвижването, родители или придружители на малки деца с детски колички.

С новата Наредба за административното обслужване са формулирани и нови ангажименти и стандарти за обслужване, които включват любезно отношение към клиентите, информация и комуникация с тях, спазване на срокове и механизми за обратна връзка, отчетност и отговорност.

Всички нормативни документи, с които работят служителите на общината имат за цел да усъвършенстват организацията и дейността на Общината към едно по-добро администриране и недопускане на злоупотреба с власт и корупция, лошо управление на общинско имущество или други незаконосъобразни действия и бездействия на административни звена или длъжности лица от Общината.

Административното обслужване в рамките на Община Смядово се осъществява при спазване на принципите, установени Административнопроцесуалния кодекс, Закона за администрацията, Наредба за административното обслужване, Наредбата за обмена на документи в администрацията, Наредбата за Административния регистър, Хартата на клиента, както и всички действащи нормативни актове в Република България, като се гарантира:

1. Равен достъп до административните услуги и до информация за административното обслужване в Община Смядово;
2. Осигуряване на пълна информация за актовете, административните услуги и действията, издавани и/или извършвани при осъществяване на административното обслужване;
3. Приложение на установени стандарти за качество на административното обслужване;
4. Координираност и взаимодействие с всички страни, заинтересовани от подобряване на административното обслужване;
5. Периодично проучване, измерване и управление на удовлетвореността на потребителите;
6. Осигуряване на различни форми и начини за заявяване на административни услуги – посещение на място, поща, електронна поща, телефон за предоставяне на информация, интернет;
7. Служебно събиране на информация;
8. Осигуряване на различни начини на плащане на дължимите такси или цени на услугите по банков и/или електронен път, с платежна карта и/или в брой.

Комплексното административно обслужване допринася за постигането на следните цели:

- предоставяне на качествени услуги с по-висока ефективност и ефикасност;
- повишаване удовлетвореността на гражданите и организациите;
- фокусиране на обслужването към „епизоди от живота“/„епизоди от бизнеса“;
- намаляване на административната тежест;
- намаляване на възможностите за корупционни практики;
- приближаване на предоставянето на административни услуги до гражданите и бизнеса.

Служителите на общинска администрация Смядово осъществяват комплексно административно обслужване на клиентите на административни услуги в случаите, когато са налице необходимите предпоставки и когато то не противоречи на действащото законодателство на Република България.

ОБУЧЕНИЕ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

В Устройственият правилник е прието, че Структурата и числеността на общинската администрация се утвърждава с решение на Общинския съвет по предложение на Кмета на Общината. **Общата численост на служителите в администрацията е 44,5 бр.**

Служителите в общинска администрация отговарят на съответните образователни и квалификационни изисквания за заеманата от тях длъжност. Развитieto и утвърждаването на административния капацитет е основен фактор за постигане на стратегическите цели на управлението на общината; Изграждане на адекватна и ефективна система за планиране и контрол на изпълнението; Усъвършенстване на организацията по административното обслужване и документооборота в администрацията; Откритост и достъпност на дейността на администрацията на община Смядово.

Числеността на общинската администрация е показана в следващата таблица:

Таблица № 141

№	СТРУКТУРНИ ЗВЕНА И ДЛЪЖНОСТНИ НАИМЕНОВАНИЯ	Численост/щатни бройки
1	Кмет	1
2	Заместник-кмет	2
3	Секретар на община	1
4	Дирекция „Обща администрация“	12,5
5	Дирекция „Специализирана администрация“	19
6	Кметове на кметства	3
7	Кметски наместници	6
	Обща численост	44.5

Ключов елемент за прилагането на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси и административния капацитет в администрацията е създаването на система за постоянно развитие на професионалните умения и повишаване на квалификацията на служителите в администрацията.

В тази връзка Община Смядово успешно работи по подобряването на управлението на работните процеси и дейностите извършвани в администрацията, които водят до нейното по-ефективно и ефикасно функциониране.

Основната цел на квалификациите и обученията е всеки един от общинските служители да придобият, задълбочат и осъвременят своите знания в сферите на своята компетентност за предоставяне на качествени публични услуги в общината.

Подобряването на капацитета на служителите цели да спомогне осигуряване на съвременно, професионално и експертно управление в общината, обучения по различни теми включително за разработване и управление на проекти, чрез повишаване на уменията и квалификацията на служителите в общинската администрация. Тези обучения се планират на базата на предварително извършен анализ на потребностите от страна на служителите. На тях всяка година присъстват над 50% от служителите. Пряко за изготвянето и управлението на проекти са отговорни служителите от отдела „Регионално развитие, екология и хуманитарни дейности”.

БЮДЖЕТ

Общинският бюджет е самостоятелна финансова сметка, чрез която се разпределят и балансират приходите и разходите за бюджетната година, която съвпада с календарната. Бюджета на общината е годишен финансов план, който се съставя, приема, променя, изпълнява и отчита съгласно Закона за публичните финанси и Наредбата за условията и реда за съставяне на бюджетната прогноза за местните дейности за следващите три години и за съставяне, приемане, изпълнение, отчитане и контрол на бюджета на община Смядово. Общинският бюджет като инструмент за реализиране на общинската финансова политика, дава възможност за вземане на правилно решение за вида, обхвата и организацията на публичните услуги, предлагани от общината. Целта е предоставяне на публични услуги по количество, качество и цени, съответстващи на потребностите и съобразени с възможностите на гражданите.

Една от най – важните дейности на кмета на общината и на общинския съвет е съставянето и приемането, а в последствие изпълнението на общинския бюджет от общинската администрация.

На този фон исканията на потребители на средства от общинския бюджет - структури, разпоредители с бюджетни средства, организации с нестопанска цел, граждани се увеличават, което е нормално и предсказуемо. Всички се стремим към по-добър стандарт.

Община Смядово изготвя своите бюджети, поемайки ангажименти за осигуряването на условия за работа в бюджетните структури, обезпечаване на социалните услуги на населението, като това е предвидено в стратегическия план за развитие на общината.

Основните приоритети при съставянето на на бюджет на община Смядово са:

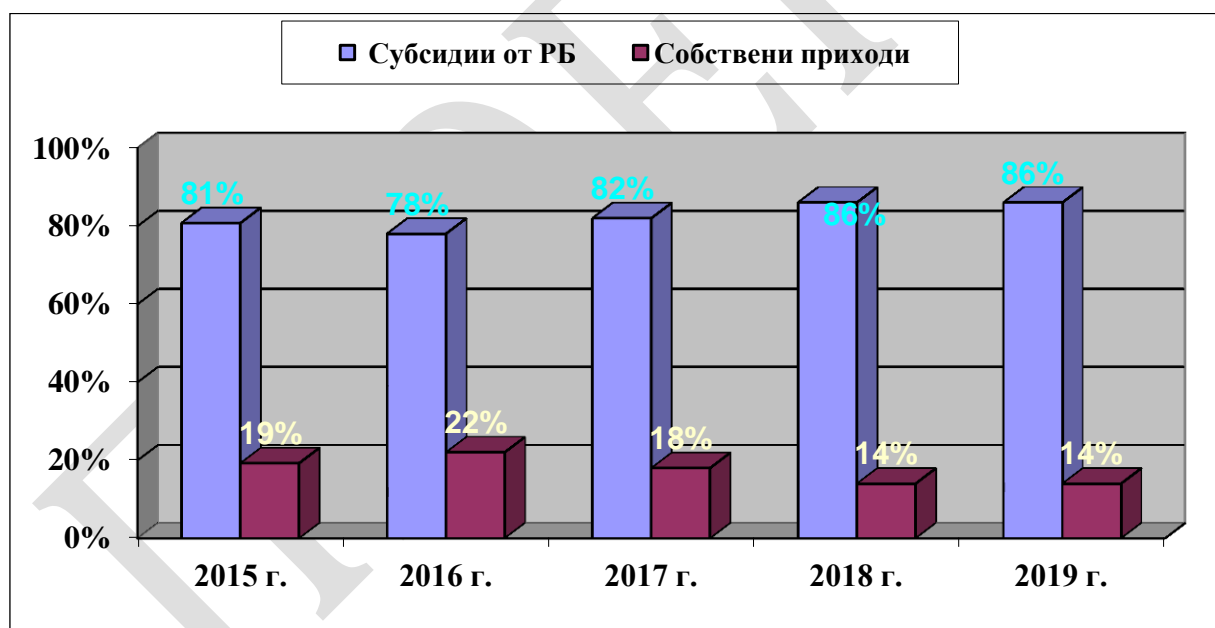
- Повишаване ефективността от публичните разходи;
- Увеличаване обхвата и подобряване качеството на предоставяните от общината публични услуги;
- Продължаване на усилията за успешно усвояване на средствата от

- Европейските фондове и програми;
- Поддържане чистотата, уличното осветление и благоустрояване на града и населените места в общината;
- Мобилизиране и пълноценно използване на местните общински ресурси (човешки, финансови, материални, природни);
- Привличане на национални и чуждестранни инвестиции в общината;
- Коопериране и сътрудничество между Община Смядово и останалите общини.

Приходна част на бюджета

Приходната част на бюджета на Община Смядово се формира основно от собствени приходи, субсидии от Републиканския бюджет и други държавни трансфери. Собствените приходи включват приходи от местни данъци, такси, услуги и права, предоставяни от общината и разпореждане с общинска собственост /отдаване под наем, продажби, концесии/.

За периода 2015-2019 год. в процентно съотношение собствените приходи и субсидиите/трансферите от Републиканския бюджет се разделят така:

Фиг. 20

В общи линии собствените приходи (данъчни и неданъчни) продължават да бъдат по-малко в сравнение с трансферите от централния бюджет, което обуславя силната зависимост на общината от държавните трансфери, т.е общината е заложник на трансферите и субсидиите от централното управление.

Собствените приходи са минимални, а разходите за инвестиции са изцяло зависими от европейските фондове.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

По отношение структурата на местни приходи не се наблюдава промяна. Приходите от местни данъци се състоят предимно от приходи от данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства и данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин. Несъществен дял в обема на данъчните приходи заема патентния данък, който е преотстъпен на общините след отпадане на пътния данък.

Постъпленията от неданъчните приходи са главно от такса битови отпадъци, за ползване на домашен социален патронаж, такси за ползване на пазари, тържища и панаири, такси за технически и административни услуги, приходи от наеми на имущество, приходи от наеми на земя и др.

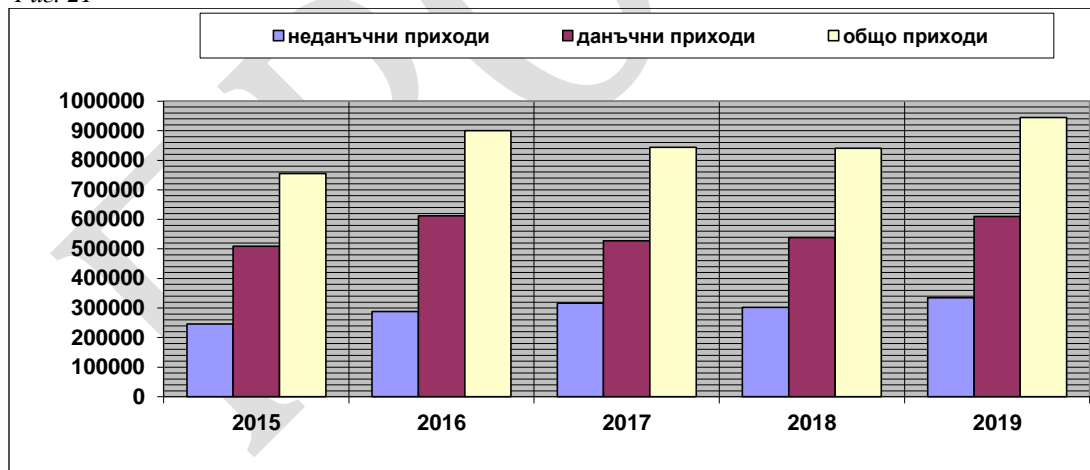
През периода 2015 г. - 2019 г. имаме увеличение, както на данъчните, така и на неданъчните приходи. Основно увеличението на данъчните приходи се дължи на подобряване на събираемостта на данъците чрез разпращане на писма на длъжници.

Структура на всички приходи на община Смядово

Таблица № 142

Видове приходи	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Данъчни приходи (в лв.)	245 740	288 364	316 109	302 491	334 371
Неданъчни приходи (в лв.)	509 294	611 618	528 043	538 094	610 388
Общо:	755 034	899 982	844 152	840 585	944 759

Фиг. 21

СУБСИДИИ

Субсидиите са изключително важни за издръжката на общината.

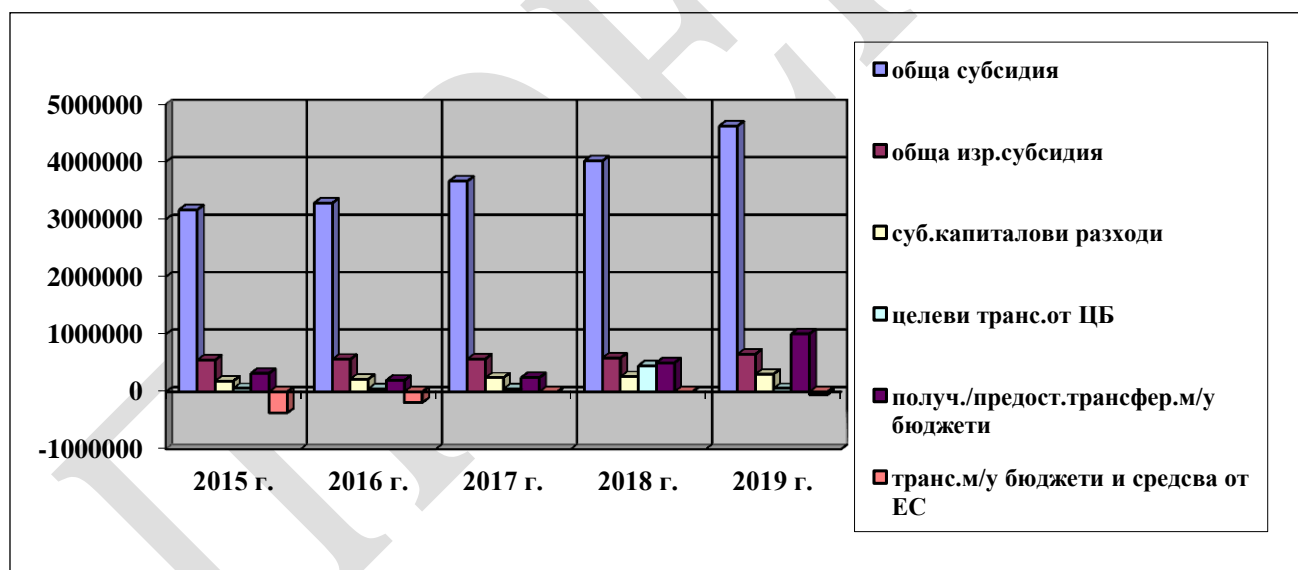
Структура на субсидиите/трансферите на Община Смядово

Таблица № 143

Вид субсидия	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Обща субсидия	3 165 495	3 282 626	3 664 072	4 016 370	4 625 435
Обща изравнителна субсидия	552 300	564 100	570 300	589 000	654 400
Целеви трансфери от ЦБ за капиталови разходи	186 600	219 800	242 700	260 500	305 496
Получени целеви трансфери от ЦБ чрез СЕБРА	57 612	51 607	48 280	451 263	57 284
Получени/предоставени трансфер м/у бюджети	323 021	196 959	246 415	504 101	1 009 376
Трансфери между бюджети и сметки за средства от ЕС	-365 194	-186 551	-5 433	-3110	-49 064
Трансфери от/за държавни пред.и други лица,вкл.в конс.фис.програма	4980	5000	5000	5000	7 494
ОБЩО:	3 924 904	4 133 541	4 771 334	5 823 124	6 610 421

Фиг. 22

От таблиците е видно, че за периода 2015-2019 г. имаме плавно увеличаване на капиталовата субсидия и субсидиите за местни и държавни дейности.

Субсидия за капиталови разходи. Тази субсидия е много важна за Община Смядово, защото без нея те не би могла да си позволи да инвестира в подобни размери.

Разходна част на бюджета

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Данните за структурата на бюджетните разходи на община Смядово по функции са представени в таблица ”Структура на разходите по функции”.

Изхождайки от принципите за финансова децентрализация, разходите по бюджетите на община Смядово са групирани в две основни групи – разходи за делегирани от държавата дейности и разходи за местни дейности. Разпределението на дейностите, финансирани от общинските бюджети на местни и делегирани от държавата и определянето на единни разходни стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности за функциите – Образование, Здравеопазване, Социално осигуряване, Подпомагане и грижи и Почивно дело, Култура, Религиозни дейности се определя с Решения на Министерския съвет за всяка бюджетна година. В структурата на бюджетните разходи по функции с най-висок относителен дял е функция „Образование”, „Социално осигуряване и грижи”, следвани от функция „Общо държавни служби”. От местните дейности с най-голям относителен дял са разходите за функция „Жилищно строителство”, БКС и опазване на околната среда” и „Икономически дейности”.

Структура на разходите по функции на Община Смядово

Таблица № 144

Дейност	2015	2016	2017	2018	2019
I.Общо държавни служби	1 145 072	865 682	936 167	982 370	1 028 515
II.Отбрана и сигурност	608 220	97 767	84 182	99 297	115 881
III.Образование	1 606 236	1 711 117	1 909 927	2 050 320	2 467 843
Целодневно детски градини	508 694	491 744	536 673	536 732	592 764
Извън училищна дейност	3 864	2 632			
Неспециализирани училища, без професионални гимназии	1 036 602	1 157 933	1 289 517	1 421 373	1 747 279
Ресурсно подпомагане			25 316	29 203	55 064
Други дейности по образованието	41 024	39 514	37 323	40 198	46 856
Столове	16 052	19 294	21 098	22 814	25 880
IV. Здравеопазване	63 621	71 274	68 711	64 826	77 995
Детски ясли, детски кухни и яслени групи в детска градина	33 111	26 037	22 038	19 812	24 159
Здравен кабинет в детски градини и училища	30 510	35 198	31 331	32 043	38 917
Други дейности по здравеопазването		10 039	15 342	12 971	14 919
V. Соц. осигуряване, подпомагане и грижи	1 275 593	1 250 643	1 464 364	1 915 548	2 424 450
Домашен соц.патронаж	121 244	93 441	104 620	107 439	77 288
Други програми и дейности за осигуряване на заетост	60 591	28 167	118 925	110 725	116 968

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Клубове на пенсионера и инвалида	3 675	4171	4 777	5 722	12 917
Домове за възрастни хора с увреждания	678 735	686 826	672 826	812 029	785 893
Дневни центрове за стари хора	31 464	35 477	26 138	23 371	23 522
Дневни центрове за лица с увреждания	109 698	118 567	97 992	117 837	185 239
Център за настаняване от семеен тип	122 032	137 209	150 936	253 936	276 399
Защитени жилища	120 263	128 394	186 999	214 636	664 449
Центрове за социална рехабилитация и интеграция	6 242				
Лични асистенти			82 949	232 825	275 682
Център за обществена подкрепа				30 590	
Други служби и дейности по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	21 649	18 391	18 202	6 438	6093
VI. Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	1 003 704	649 892	841 453	1 184 215	1 631 621
Водоснабдяване и канализация	59 006	26 791	14 827	33 782	665 647
Осветление на улици и площади	83 587	63 729	102 020	83 748	80 708
Изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежа	507 472	260 029	340 456	525 074	362 961
Други дейности по жилищното строителство, благоустройството и регионалното развитие		14 207	109 517	145 405	213 616
Озеленяване	7247	4 419	9713	9 429	11 440
Чистота	239 199	235 009	256 813	369 806	295 193
Други дейности по опазването на околната среда	107 223	45 708	8 107	16 971	2056
VII. Почивно дело, култура, религ. дейности	183 873	169 729	213 469	203 756	239 658
Спорт за всички	2 862	1 360	892	1 380	2 985
Спортни бази за спорт за всички	11 730	8 025	8301	16 982	10 000

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Читалища	122 980	125 360	158 495	142 375	161 330
Радиотранслационни възли	9 308	8 924	7 699	7 762	9551
Обредни домове и зали	3 330	2 553	2 499	1 994	1547
Музеи, худ. галерии, паметници на културата и етногр. комплекси с национален и регионален характер					4400
Други дейности по културата	33 663	23 507	35 583	33 263	49 845
VIII. Иконом. д-стии услуги	111 042	91 374	117 012	76 157	174 061
Др. д-ти по селското горско стопанство, лов и риболов	3 875	5 868	5 196	8 367	15 817
Служ. и дейн. поддърж., рем. и изграж. на пътища	81 464	58 401	68 558	26 764	55 512
Др. д-ти по транс., път., пощи, далекос.	1 164		5798	5 337	6 202
Други дейности по икономиката	24 539	27 105	37 265	35 659	96 448
Приюти за безстопанствени животни			195	30	82
IX. Разходи некласиф. в др. параграфи	704		143	469	11 767
Разходи за лихви	704		143	469	11 767
IX. Резерв					
Общо :	5 998 065	4 907 478	5 635 428	6 576 958	8 171 791

Средства по европейски проекти

Таблица № 145

Наименование	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
1. Средства от Европейския съюз	256 841	484 745	660 615	779 664	723 621
2. Други международни програми и други средства от Европейския съюз	266 948	144 077	17 327		3 456
3. Разплащателна агенция	2166628	175 644			19 200

През разглеждания период се запазва тенденцията на чувствително по-висок относителен дял на трудовите спрямо разходите за текуща издръжка при делегираните от държавата дейности и обратната тенденция при местните дейности. Последните се характеризират с много разходи за материали, горива и др. разходи за текуща издръжка.

Основни изводи:

- *Силната зависимост за развитието на общината от субсидиите и трансферите от централния бюджет.*
- *Забавяне на въвеждане на финансова децентрализация на общините.*
- *На общините се прехвърлят отговорности за предоставяне на определени услуги, а управленските решения и ресурси са централизирани.*
- *Най-голямо увеличение на субсидиите се наблюдава при функция „Образование” и „Социални дейности“.*
- *Като цяло се наблюдава финансова стабилност на община Смядово.*
- *През периода европроектите са основна алтернатива за реализиране на социалната и инвестиционна политика на община Смядово.*

ПОЛИТИКИ, ПРОГРАМИ, ПРОЕКТИ И ИНИЦИАТИВИ

Администрацията обслужва голям обем от административни процедури със значима важност за фирмите, като: издава разрешения за строеж, предоставя лицензи на фирми, разрешителни за извършване на таксиметрови услуги, гарантира спазването на разпоредбите за опазване на околната среда, здравето, безопасността и др.

Бизнесът в Община Смядово има достъп до информация благодарение на редовно поместваните на интернет страницата издадени разпоредби, решения на кмета, решенията на Общински съвет, бюджет, финансови отчети и данни за обществени поръчки. Практиките за реализацията на обществените поръчки са сред основните причини за създаване на възприятие сред обществото за корупция.

Категорично е становището, че трябва да се подобри бизнес средата в Община Смядово, като това би могло да се постигне чрез:

- Включване в Обществените консултативни съвети към кмета на експерти от различни браншови сектори на икономиката на Община Смядово;

Фонд „Граждански инициативи“ – 2020 г.

Фонд „Граждански инициативи“ е създаден с решение на Общински съвет Смядово.

Това включва гражданското участие на територията на общините Дългопол и Смядово и отвореността на администрациите към гражданите и бизнеса, качеството на предоставените административни услуги по проект № **BG05SFOP001-2.009-0124**

„Умно гражданство“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Целта на финансовата подкрепа от Фонда е да се осигури подкрепа на гражданите със средства от общинския бюджет да осъществят свои идеи и инициативи за подобряване облика на населените места /почистване на квартали, залесяване, оформяне на градински кътове, подобряване състоянието на спортни и детски площадки, поставяне на пясъчници, освежаване чрез боядисване и варосване, организиране на ежегодни конкурси за най-добра улица, квартал, населено място и др. дейности/.

С реализирането на дейностите, ще бъдат почиствени и облагородени междублоковите пространства и паркове, ще бъдат възстановени стари селски чешми, ще се ремонтират и облагородят детски площадки!

Общинският съвет на община Смядово е утвърдил следните програми и стратегии (изброени са според реда на публикуването им в официалния сайт на община Смядово: <http://www.smyadovo.bg/>).

Програма за управление на Иванка Петрова Николова Кмет на Община Смядово мандат 2019-2023 г.

Важна особеност на Мандатна програма на кмета на общината е, че тя е приета непосредствено преди началото на разработването на стратегическите и планови документи на национално, регионално и местно ниво за предстоящия планов период 2021-2027 г. и в този смисъл ще осъществи приемственост с Визията и стратегическите цели на действащия Общински план за развитие 2014-2020 г. и ще очертае насоките и приоритетите за новия План за интегрирано развитие на общината (ПИРО) 2021-2027 г.

Стратегия за управление на общинската собственост на община Смядово за мандат 2019-2023 г.

Стратегията за управление на общинската собственост в община Смядово за мандат 2019-2023 г. е разработена в съответствие с изискванията на чл.8, ал.8 от Закона за общинска собственост (ЗОС). Целта на стратегията да се набележат дългосрочни възможности за развитие и подобряване на състоянието на собствеността на общината чрез действия по управление и разпореждане. Основните цели при управлението на общинската собственост са:

- Осигуряване на ефективно управление на общинската собственост и повишаване на приходите от нейното използване;
- Поддържане и подобряване на състоянието на общинската собственост в съответствие с функциите и отговорностите на общината;
- Обвързване на обема и състоянието на общинската собственост с възможностите за придобиване в съответствие с настоящите и бъдещи потребности на общината за постигане на устойчиво развитие при предоставянето на публични услуги;
- Съществено намаляване на разходите за поддържане на общинската собственост;
- Усъвършенстване на процеса на вземане на решения относно избора на форми, механизми и процедури по придобиване, стопанисване и разпореждане общинска собственост;
- Подобряване качеството на публичните услуги и предоставянето на информация, повишаване на прозрачността в дейността на общинската администрация

при реализация на политиката на управление и разпореждане на общинската собственост и при осъществяване на дейностите по придобиване, стопанисване и разпореждане с общинска собственост.

Стратегия и план за обновяване на публичния сграден фонд на община Смядово до 2030г.

Стратегията и плана са разработени на основание на чл. 12 от Закона за енергийната ефективност и чл. 10 от Закона за енергията от възобновяеми източници. Документът е съобразен с „Областната стратегия за развитие на област Шумен“ и свързания с нея „Общински план за развитие на община Смядово за периода 2014–2020г.“

Основната задача на настоящият документ е да дефинира дългосрочните и краткосрочните цели за енергийната ефективност в публичния сграден фонд, както и планираните мерки за последователното му и поетапно енергийно обновяване в хоризонт до 2030 г.

Съдържанието и целите на документа съответстват на „Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България до 2030 г.“, „Националния план за действие за енергийна ефективност за периода 2014 – 2020 г.“, „Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници“, както и на указанията на Агенцията за устойчиво енергийно развитие за изготвяне на планове и програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници.

КАПАЦИТЕТ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОЕКТИ

Прегледът на данните показват, че Община Смядово демонстрира много добър капацитет за реализация на проекти. В същото време общия брой стопански субекти намалява в настоящия програмен период. Докато общият брой бенефициенти през периода 2007-2013 е бил 17, за настоящия програмен период 2014-2020, към месец май 2020 е само 13. Трябва да се отчете и факта, че все пак той не е приключил и има вероятност общият брой бенефициенти да се увеличат.

Сравняването на данните /в табл.18/ показва, че през програмния период 2014-2020 значително са се увеличили привлечените средства на 1 жител на общината от проектите реализирани от Общинска администрация. Ръст се регистрира и в общия показател „привлечени средства на 1 човек“, който отразява и реализацията на проекти на община Община Смядово.

За служителите в общината редовно се организират обучения, през които средно за една година преминават около 12 човека. Пряко ангажираните служители с подготовката на проекти в Общината са 3 души, като при необходимост се включват и други служители от администрацията.

Брой, стойност и БФП на проектите реализирани в община Смядово за периода 2007-2020 г.

Таблица № 146

Показател	2007-2013	2014-2020
-----------	-----------	-----------

Общ брой договори	25	40
Обща стойност БФП	9 941 547,79	12 694 017,45
Население към 31.12.2013 и 31.12.2019	6 368	6 000
Привлечени средства на 1 човек (лв.)	1 556,77	2 115,67

Източник: ИСУН 2020, ИСУН, НСИ, собствени изчисления

СЪСТОЯНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ СЕКТОР В ОБЩИНАТА

Необходимо е да се увеличи прозрачността в дейността на администрацията с цел да бъде укрепена връзката между Община Смядово и гражданското общество.

Значителна част от административните услуги се предоставят именно от общините и те притежават значителна част от първичните регистри на информация. Там е първият контакт на гражданите и бизнеса с администрацията. Поради тази причина засилването на техния капацитет и внедряването на информационните технологии в дейността им е от съществена важност за ускоряване и улесняване на предоставянето на административни услуги.

На територията на община Смядово са регистрирани общо 6 сдружения с нестопанска цел в различни сфери на обществения живот. Впечатление прави, че всички са определени да осъществяват дейност в обществена полза, но към настоящия момент реално не всички осъществяват активна дейност.

СДРУЖЕНИЕ "ШАНС ЗА ВСИЧКИ" - Развитие и утвърждаването на духовните дейности, гражданското общество, образованието, подпомагането на диалога в обществото, социалната интеграция и личностната реализация; защита на човешките права; подпомагане на социалната интеграция и личностната реализация, подпомагане на нуждаещите се от грижи; Развитие на социални дейности, насочени към деца и младежи от социалните домове, инвалиди, възрастни и хора в неравностойно положение; запознаване на обществото с проблемите на гражданите от средни и малки общини в полупланински, икономически слаби и изостанали райони, както и в тези със смесен в етнокултурно и в етнорелигиозно отношение население, техните нужди. Развитие и утвърждаване на духовните им ценности, подпомагане на социалната им интеграция, личностна реализация, социалната и икономическата им адаптация, защита на човешките права; подпомагане на професионалната квалификация и преквалификация в различни сфери, с цел повишаване конкурентната способност на човешките ресурси; подпомагане дейности в сферата на екологията /опазване и защита на околната и природната среда, биоразнообразие, опустиняването на земите, климата, водите и др; и да съдейства за развитие то на дейности в сферата на туризма и внедряването на специализирани видове туризъм; подпомага взаимодействието между структурите на гражданското общество, местните администрации и сходни организации в страната и чужбина с цел обмен на програми, идеи и добри практики за транснационално религиозно и социално сближаване

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ДЪЛГОПОЛ – СМЯДОВО – Създадена е, за да отговори на подхода ВОРМ (водено от общностите местно развитие) по

Програмата за развитие на селските райони. Работи в посока развитието на общините Смядово и Дългопол в сферите на: подобряване на конкурентоспособността, опазването на околната среда, подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономическите дейности в района на Сдружението. Стимулира въвеждането на нови методи и ресурси за развитие на района, чрез развиване на целева и иновативна политика в селските райони. Спомага за развитието на неземеделски икономически дейности, включително туризъм. Създава и развива нови, по-качествени услуги в съответствие с нуждите на местното население /общност/. Стимулира и подпомага изграждането на гражданско общество, демократизация и прозрачност в дейността на централните и местните органи на управление, чрез осъществяване на граждански инициативи и сътрудничество с държавни институции, местни и регионални власти. Дейността му е насочена към повишаване цялостната атрактивност и привлекателност на района на Сдружението, като място за достоен и интересен живот и работа. Повишава образователното равнище на населението чрез активно включване на местната общност във форми на продължаващо обучение за възрастни.

УЧИЛИЩНО НАСТОЯТЕЛСТВО КЪМ СУ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ ГР. СМЯДОВО – Дейността му е насочена към обединяване усилията на родителската и друга общественост с тези на държавните и общинските органи и организации, физически и юридически лица, за подпомогане развитието на учебното дело в града. Училищното настоятелство осъществява своите функции и задачи самостоятелно и във взаимодействие с училищното ръководство на СУ „Св. св. Кирил и Методий“, Общинска администрация и Общински съвет, с други организации, физически и юридически лица.

ФУТБОЛЕН КЛУБ „СМЯДОВО“ - Работи целенасочено за развитието и популяризирането на футбола сред всички слоеве на населението. Организира и съдейства за провеждането на състезания от вътрешния и международен спортен календар. Работи в посока създаване на условия за постигане на високи спортни резултати, както и условия за нормалното и правилно възпитание на състезателите. Цели да утвърждава футбола, като фактор за здравословното, физическото и интелектуално развитие и усъвършенстване на занимаващите се. Дейността му е насочена към селектиране, обучение и подготовка на състезатели за участие в състезания, организирани в страната и чужбина. Организира футболни срещи, турнири и състезания.

ФУТБОЛЕН КЛУБ СМЯДОВО – 2018 – Целта на сдружението е да развива футбола и футболната култура в България и увеличава броя на занимаващи се с футбол - професионално и любителски. Организира школи и курсове за тренировъчна и спортно-състезателна дейност по футбол. Организира детски и младежки спортни и развлекателни мероприятия, лагери, обучения и др. за популяризиране на спорта и ценностите на футбола. Самостоятелно или в сътрудничество със спортни и младежки организации и институции в страната и чужбина да разработва и осъществява програми за младежки дейности. Да участва в международния спортен и учебен календар на международните организации по футбол.

СПОРТЕН КЛУБ РЕАЛНО АЙКИДО СМЯДОВО - Осъществява дейност в обществена полза, изразяваща се в развитие и утвърждаване на физическата култура на

деца, младежи и възрастни, чрез развиване и осъществяване на тренировъчна и спортно-състезателна дейност по реално айкидо.

С оглед ниската активност и интерес на гражданите за участие в обществения живот, следва да бъдат предприети усилия за засилване ролята на неправителствените организации в процесите по планиране и реализиране на инициативите за местно развитие.

Основни изводи

- Сравнително неактивен граждански сектор;
- Недостатъчно финансови средства за прилагане на подхода ВОМР, който акцентира върху местната инициатива и потребности.

Основните мерки и действия трябва да бъдат насочени към:

Създаване на Консултативен център, осъществяващ взаимодействие и сътрудничество между публичния сектор, НПО организациите, бизнеса и неформалните граждански групи.

Популяризиране потенциала за развитие на НПО сектора в общината;

Реализация на различни инициативи и проекти, насочени към повишаване интереса на гражданите за активно включване в обществения живот.

Е-управление

В глобализацията се свят електронното управление се превръща в реален и основен инструмент за реализиране на важни политики, които правят икономическата и социалната среда все по-конкурентноспособна и бързо развиваща се. С членството си в Европейския съюз Република България е поела в посока на достигане на високи стандарти в общественно-икономическото си развитие. За постигане на успех е необходима креативна и отговорна администрация, която поставя във фокуса на своята дейност гражданите и бизнеса с техните потребности, и действа като стожер на законосъобразността.

Основните пречки за доброто развитие на електронното управление се изразяват в липсата на стандартизация и унификация – съществува голяма вариация в самото разбиране на практиките и механизмите за въвеждането на електронното управление в различните институции. Наблюдават се съществени проблеми с инфраструктурата – част от системите на различните институции не са съвместими, някои от тях са остарели и не могат да бъдат интегрирани.

В тази връзка се извърши инвентаризация, анализ и одит на наличната техническа инфраструктура и информационни ресурси в общинска администрация Смядово. В резултат на това със заповед на Кмета на общината е определено длъжностно лице, което поддържа информацията за наличните информационни ресурси в Регистъра за информационни ресурси.

Надграждат се съществуващи информационни системи на администрацията, които предоставят най-големия обем (като трансакции) административни услуги (МП, ГРАО, НАП, АОП, МВР);

Електронното правителство представя възможности пред общинските служители, което води до улесняване на административното обслужване на населението, което е една от основните дейности на общинската администрация. Обучението на служителите за усъвършенстване и надграждане на компютърните умения ще е устойчива база за изграждане на административен капацитет за включване в Електронното правителство, чието изграждане е стратегическа цел на национално ниво.

Фокусът на администрацията все повече се насочва към използването на информационните технологии като средство за подобряване на административното обслужване.

Към месец юни 2020 г., община Смядово е присъединена към Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни административни услуги с разработени и публикувани 7 броя електронни форми за електронни административни услуги.

Община Смядово е успешно присъединена към Системата за сигурно електронно връчване, Системата за електронен обмен на документи, Платформата за достъп до обществена информация, присъединени сме и към Среда за електронни плащания. Подадено е заявление и сме одобрени за изграждане и поддръжка на федериран портал в инфраструктурата на Единния портал за достъп до Електронни административни услуги.

7. *Културно-историческото наследство, в т.ч. елементи на градското културно наследство*

Кратка историческа справка

От двете страни на горното течение на река Голяма Камчия и нейните притоци са се образували високи и сравнително равни тераси, удобни за обитаване, които заедно с богатите на дивеч земи, пасищата и земята, подходяща за отглеждане на житни култури са предопределили гъстото заселване на територията от дълбока древност.

Най-ранните селища в региона са възникнали през ранния неолит – разположени върху високи речни тераси, често на място, където реката оформя голям завой при с. Бяла река и Риш. През халколита по горното течение на река Голяма Камчия възникват селищни могили, като халколитните селища са разположени сравнително гъсто – през 1.5 до 3 км едно от друго. През по-късните епохи значително се увеличава гъстота на селищата, разположени върху първите незаливни речни тераси, често оградени от високи и стръмни дерета, което ги прави естествено защитени.

В котловината на река Голяма Камчия се наблюдава значителна концентрация на надгробни могили. При избора за място на надгробните могили са следвани два принципа – те са били издигани в непосредствена близост с брега на реката, приблизително до 300 м или върху естествени възвишения и ридове във Върбишката и Драгоевската планина. Информацията за селищната система по Голяма Камчия през римската епоха е откъслечна и твърде обща. Тогава се изграждат и някои от калетата (с.

Веселиново). През ранновизантийския период по горното течение на Голяма Камчия е съществувала гъста мрежа от селища, разполагани върху първите незаливни речни тераси, характерно за районите с пресечен терен в полупланинските и планински области. През ранновизантийския период селищата са групирани по средното и долното течение на най-големите притоци на река Голяма Камчия. В древността по долините на реките, прокарани през близките старопланински проходи са минавали пътища. Най-вероятно римските пътища са следвали трасетата на тракийските пътища, които са имали първостепенно военно значение. Всички пътища през старопланинските проходи са осъществявали пряка връзка между Севернобалканския и Диагоналния римски път, като селищата и укрепленията са били разположени в близост. Следи от каменен път са засечени в североизточния край на село Бяла река и южно от село Веселиново. Опустошителните нападения на готи и хуни в края на III и през IV век предизвикали изграждането на Старопланинската защитна линия, съставена от преградни стени, кастели, землени окопи, места за наблюдения и др. Селищата и укрепителните пунктове Рединак Кайряк, Калето на връх Купена и Ришкото кале при селата Веселиново и Риш очертават трасето на пътя, който е свързвал Веселиновския с Ришкия проход. Основното значение на селищата в разглеждания регион е свързано с поддържането на стратегически важните старопланински проходи.

Първите писмени сведения за Смядово се съдържат в турския данъчен регистър на шуменските джелепкешани от 1573 г., известен като Джелепски регистър, свидетелстващ, че селото е било чисто българско. За разрастването на селището свидетелства краткият регистър на поголовния данък джизие за 1620-1621 г., в който сред населените места, присъединени към казата Шумну, Смядово е с най-голям брой джизие-ханета, т.е. домакинства – 251. По думите на турския пътешественик Евлия Челеби през 1667 г. Смедовак е „чисто българско невернишко село”. По време на турското робство Смядово неколккратно е било разселвано и отново заселвано. Знае се, че след опожаряването на селото през 1774 г. жителите му били откарани в робство, откъдето идва и наименованието на местността Робинча. По време на руско-турските войни през XVIII-XIX в. от Смядово тръгват изселнически вълни към Южна Русия и към Северна Добруджа, където смядовчани се заселват основно в с. Потур, близо до румънския град Бабадаг.

През XVII-XIX в. основен поминък на смядовчани са животновъдството – основно овцевъдство и свиневъдство, и занаятчийството – кожухарство, абаджийство (изработване на груб вълнен плат аба), терзийство (шиене на традиционно облекло – аби, ямурлуци, антерии, салтамарки и др.), воденичарство, грънчарство и дърводелство. Смядовчани практикували и джелепчийство (търговия на добитък). Кервани от Смядово доставяли вълна за първата българска фабрика – текстилната фабрика на Добри Желязков, открита в Сливен през 1834 г. 15

През 1820 г. в Смядово е създадено килийно училище, а 52 години по-късно и девическо училище. През 1860 г. по инициатива на даскал Георги поп Пиперков в Смядово е открито първото селско читалище в България. Негов наследник днес е Народно читалище „Братство – 1860”, към което функционира библиотека и самодейни състави.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Най-ранните споменавания на останалите селища в общината са съответно: Бял бряг – 1839г., Веселиново – 1646г, Янково – 1639-1640г., Желъд – 1641-1642г., Риш – 1530г., което показва, че по-голяма част от днешните села наследяват селищната структура от късното средновековие. След Освобождението като обща тенденция се наблюдава обезлюдяване на махалите и селата във високите части на планините и преместването им в подножията.

През 1969 година с Указ на Президиума на Народното събрание, Смядово е обявено за град, а от 1979 година е център на общината.

Класификация на недвижимите културни ценности на територията на община Смядово

Недвижимите културни ценности (НКЦ) се класифицират въз основа на тяхната принадлежност към определен исторически период, научната и културната област, към която се отнасят, пространствената им структура и териториален обхват и степента на застрашеност.

За община Смядово НКЦ спрямо тяхната времева принадлежност са разпределени по следния начин:

Таблица № 147

ОБЩИНА СМЯДОВО											
период	брой НКЦ Общ. Смядово	Смядово	Александрово	Бял бряг	Веселиново	Желъд	Кълново	Ново Янково	Риш	Черни връх	Янково
Праисторически	2+0	/	/	/	/	/	/	/	/	/	2
Антични	45+120	7+29	0+12	1+1	2+7	1+2	3+12	0+4	4+38	0+7	27+8
Средновековни	8+1	1+0	/	/	1+0	1+1	/	/	1+0	/	4+0
Възрожденски	4	4	/	/	/	/	/	/	/	/	/
От ново и най-ново време	5	2	1	/	/	/	/	/	2	/	/

Според научната и културната област, към която се отнасят, недвижимите културни ценности са: археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културен ландшафт, парково и градинско изкуство, етнографски и културен маршрут и за територията на общината са разпределени по следния начин:

Таблица № 148

ОБЩИНА СМЯДОВО											
научна и културна област	брой НКЦ Общ. Смядово	Смядово	Александрово	Бял бряг	Веселиново	Жельд	Кълново	Ново Янково	Риш	Черни връх	Янково
Археологически	46+121	7+29	0+12	1+1	2+7	1+3	3+12	0+4	5+38	0+7	27+8
Исторически	5	2	1	/	/	/	/	/	2	/	/
Архитектурно-строителни	5	4	/	/	/	/	/	/	/	/	1
Художествени	1	1	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Урбанистични	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Културен Ландшафт	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Парково и град. изкуство	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Етнографски	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Културен маршрут	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

Археологическите недвижими културни ценности на територията на община Смядово са със сравнително голяма честота и представляват основното културно наследство на общината. Чрез теренни издирвания обектите са локализирани и описани в Археологическа карта на България (АКБ) с подробна информация за всеки от тях в съответния му картон.

Обектите, които показват достижения в архитектурно-строителната област в общината са недостатъчно изследвани. Все още в селата има стари къщи, представители на балканската архитектура и носещи специфични културни характеристики, които могат да бъдат приобщени към културно-историческото наследство (КИН) на България.

Като архитектурно-строителна недвижима културна ценност от Античността и Средновековието по списъка на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) е:

1. Останки от крепост – м. Андоновия капак”, 0,5 км.. североизточно, с. Янково (ДВ бр.75 от 27.09.1968г.)

Архитектурно-строителни недвижими културни ценности от Възраждането (само декларираны по списък от 1972г. на НИНКН) са:

1. Църква „Свети Архангел Михаил”, гр. Смядово

В настоящия си вид църквата е построена през 1869 г., за което жителите на Смядово получават разрешение със султански ферман от 21 май 1868 г. Градежът ѝ е дело на двама майстори – някой си Джурата и Уста Петко, а шуменският зограф Васил Беделев изографисал иконите. Църквата е построена на мястото на срутилата се стара църква на селището, за която се предполага, че е от 1800 г. Известно е, че в стария храм през 1867 г. за свещеник е ръкоположен поп Еню (даскал Янко Янев) – учен за времето си мъж, заел се да състави речник на говоримата смядовска архаична реч. Летописът на

поп Еню днес се съхранява в РИМ – Шумен, отдел „XV-XIX в. – старопечатни книги”, инвентарен № 572.

Със сигурност Смядовската духовна община е съществувала и преди 1800 г. За това свидетелства Желепският регистър от 1573 г., в който се споменава поп Съботин от Смядово. Пак от този документ става ясно, че Смядовската духовна община е била подчинена на Шуменската самоуправна духовна област. През 1922 година към църквата е издигната камбанария, която е обновена е през 2001 г.

2. Взаимно училище, гр. Смядово

Началото на килийното образование в Смядово се поставя през 1820 г., когато местният свещеник поп Георги започва да обучава момчетата по препоръка от своето епархийско началство в Анхиало. Сред първите учители тук се споменава и даскал Рою Коджабуруклията, който обучавал момчетата в една порутена къща в селото. През 1832-1833 г. децата вече са обучавани от даскал Сиви Стойчев в „една килия, заловена за църковна стая”. За построяването на тази килия смядовчани поискали от местния паша позволение да построят здание до черквата за квартира на свещеника и част от него преградили за училищна стая. Когато стаята се окажела тясна да побере всички ученици, отивали в женското отделение на църквата. През 1860 г. е построено двустайно училище. Днес сградата на училището е картинна галерия с постоянна експозиция с творби на Веселин Кавалджиев, Петър Дочев, Валентин Кулев, Красимир Арсов, Светлю Стоянов, Стойчо Преснаков, Иванка Пенева, Валери Желязков и други български творци.

3. Девическо училище, гр. Смядово

Открито е през 1872 г., когато дошлата в селото учителка събира и обучава момичетата отделно в една къща. Сградата, предназначена специално за девическото училище, е построена през 1876 г. Днес в нея е експонирана постоянна етнографска сбирка, представяща бита и елементи от традиционното местно облекло на възрожденския българин. Сред експонатите могат да се видят: станове за тъкане на черги и на рогозки, предачна машина, чекрък, въртелка, дарак за коноп, ромил, лопата за харман, калъп за отливане на кирпич, диканя, маган за магане на памук, паламарка, ножица за стригане на овце, сърпове, дърводелски инструменти и др.

4. Кръщелна към църквата.

Историческите недвижими културни ценности в община Смядово са:

1. Лобно място на ятаците Кольо Пенчев Иванов и Иван Стратиев Иванов, с. Александрово (ДВ бр.52 от 05.07.1977г.)

2. Сградата, където се е помещавала общината, с. Риш (ДВ бр.52 от 05.07.1977г.)

3. Партизански бункер – 4 км южно, в м. "Конака", с. Риш (ДВ бр.52 от 05.07.1977г.)

4. Лобно място на ятаци – 4 км южно, в м. "Конака", с. Риш (ДВ бр.52 от 05.07.1977г.)

5. Историческо място, където е проведена най-голямата партизанска акция на 9-та ВОЗ и лобно място на Милан Борисов, пред сградата на старото училище, гр. Смядово (ДВ бр.52 от 05.07.1977г.)

6. Лобно място на Григорий Степанович Евченко - 18 км. южно в м. „Изгорялата барака“ гр. Смядово (ДВ бр.52 от 05.07.1977г.)

7. Партизански бункер - 18 км. южно в м. „Изгорялата барака“ гр. Смядово (ДВ бр.52 от 05.07.1977г.)

8. Историческо място в м. „Дълбок дол“ гр. Смядово (ДВ бр.52 от 05.07.1977г.)

9. Лобно място на 7 ятаци – 1 км. южно, в района на военно поделение 80440 гр. Смядово (ДВ бр.52 от 05.07.1977г.).

Художествена недвижима културна ценност в общината е:

1. **Църква „Свети Архангел Михаил”, гр. Смядово** (само декларирана по списък от 1972 г. на НИНКН)

Някои от по-изявените **археологически недвижими културни ценности** са:

1. Тракийска гробница на Гонимаседзе, гр. Смядово

Открита е през 2000 г. на около километър в североизточна посока от Смядово и е датирана към IV в. пр. Хр. Гробницата е двукамерна, изградена е от добре обработени варовикови квадри, като отвън има кожух от плочести камъни на кална спойка. Покрита е с двукатов плочест свод. Фасадата ѝ е добре оформена с две полуколони и два капитела, повлияни от йонийската архитектурна традиция. Върху каменна греда на фасадата е изписан двуреден надпис на гръцки език: „Гонимаседзе – жена на Севт”, като засега това е първият надпис, открит върху тракийска гробница, без да се има предвид надписът от надгробната могила край с. Кьолмен, Преславско, който все още не е разчетен. Възможно е гробницата да е била построена за известния пълководец на гетския владетел Дромихет – Севт, а надписът да съобщава по чие поръчение е издигнато съоръжението. Краткостта на надписа налага обаче и втора хипотеза – че гробницата е построена за жената на Севт. Гробницата е експонирана в Регионален исторически музей – Шумен.

2. „Назлъмова могила“, гр. Смядово

„Назлъмова“ или „Дядо Златева“ селищна могила. Намира се в местността „Голям Юрдан“, на около 2,5 км западно от Смядово. Археологически разкопки през периода 1974-1991г. Висока е 7 м и представя културни пластове от седем селища, съществували последователно в района на днешно Смядово. В проучените четири праисторически жилищни хоризонта са разкрити правоъгълни, в повечето случаи почти квадратни жилищни основи от втората половина на V в. пр. н. е. От същия период са и намерените кремъчни оръдия на труда и оръжия (стъргалки, ножове, върхове за стрели и копия, зъбци за сърпове, брадви, мотики и др.); каменни оръдия (брадви, чукове, длета и др.); оръдия от рог и кост (сохи, копачки, мотики, шила, длета, върхове за стрели и копия, оръдия за украсяване на керамиката и др.); медни оръдия (шила, клинове, длета); глинени съдове с голямо разнообразие на формите и украсите; накити, сред които златни обеци, костени игли, огърлица от глинени мъниста, части от гривни от черупки от средиземноморската мида Спондилус и др.; пластики и култови предмети. Намерени са и глинени тракийски съдове, датирани към V-IV в. пр. н. е., както и две монети от елинистическия период от III-I в. пр. н. е.

3. Римски път, гр. Смядово

Намира се в местността „Голям калдъръм“ на около 10 км югозападно от Смядово, вляво от пътя за местността „Изгорялата барака“. Широк е около 4,5 м. и по протежение на 130 м. е с запазена настилка от каменни блокове с неправилна форма, като фугите между тях са запълнени с по-дребни камъни.

4. Късноантична крепост „Лисичка кале“ от IV–VI в., гр. Смядово

Намира се в едноименната местност на около 8 км югозападно от Смядово, върху най-високата част на възвишението над р. Иландере. Ясно личат дебелите 2 м. крепостни стени с добре оформена лицева страна и пълнеж изключително от камък и малко хоросан, както и входът в западната част. На запад от входа, преди основната крепостна стена, са изградени две преградни стени съответно на 170 м и на 300 м от входа. Установен е и напречен зид, разделял укреплението на две части, както и канал за оттичане на водите. В градежа на крепостта се открояват два строителни периода, а датиранието ѝ е направено въз основа на намерените тук римски и византийски монети.

5. Късноантична крепост „Челина“ от IV–VI в., гр. Смядово

Намира се на 3,5 км южно от Смядово, върху продълговатото възвишение в едноименната местност. В по-достъпната ѝ североизточна стена се открояват останките от издадена навън полукръгла кула и входът. Друг вход за крепостта е имало на южната стена, на около 75 м от водохранилището, намиращо се под крепостта. Крепостната стена, дебела 1,3 м, е изградена от ломен камък, споен с розов хоросан. При по-късните укрепления на стената, най-вероятно по време на Второто българско царство, е използван бял хоросан. Във и около крепостта е открита керамика от IV-VI в. и от XII-XIV в. В южната част на възвишението, под крепостната стена, е запазено водохранилище, изидано от плочести камъни, споени с бял хоросан и дребен чакъл, като е запазена и част от първичната зидария, правена с червен хоросан. Водохранилището е разделено на две помещения – преддверие с квадратна форма със страни 2,8 м и същинско водохранилище с кръгла форма с диаметър 4,5 м. Покривът на водохранилището е засводен. Съдейки по двата цвята хоросан съоръжението е използвано и от византийците през IV-VI в. и по време на Второто българско царство през XII-XVI в.

6. Некропол от IX–X в., гр. Смядово

Намира се на около 3 км. западно от Смядово, в местността „Калугера“. Проучени са 10 гроба и източната част на трикорабна базилика. Сред откритите погребални дарове са бронзова тока, каменна плочка с издраскани върху нея части от две конски фигури, железен нож и желязна халка. На около километър югозападно от некропола са открити следи от старобългарско селище.

7. Късноантична крепост „Златарско кале“, гр. Смядово

Намира на 9.17 км. западно по права линия от центъра на град Смядово, над река Белия дол, на височина „Калето“. Има формата на многоъгълник. Стената е градена от ломен камък и хоросан. Разкрита е правоъгълна кула 10x8 м. Съществувала е през IV-VI век.

8. Късноантична крепост „Буюк кале“ / „Голям Хисар“, с. Бял бряг

Късноантична крепост „Буюк кале”/”Голям Хисар” се намира на 2.92 км. югозападно по права линия от центъра на село Бял бряг върху рид от Стара планина. Заема площ около 30 дка. По ръба върви стена, градена от ломен камък, споен с хоросан, сега силно затревена. Предполагаемо съществуване през IV-V век.

9. Късноантична крепост „Караджов град“, с. Веселиново

Късноантична крепост „Караджов град” се намира на 3 км. южно по права линия от центъра на село Веселиново.

10. Късноантична крепост „Истенлик кале“ / „Калята“, с. Желъд

Късноантична крепост „Истенлик кале”/”Калята” се намира на 2,5 км. южно по права линия от центъра на с. Желъд, в западната част на рид от Стара планина, в местността „Хоро мегдан”. Има неправилна форма с площ около 30 дка. Крепостен зид, широк 2 м. огражда височината от север и изток. Градежът на лицевата част е от грубо дялани блокове, а вътрешността от ломени камъни, споени с бял хоросан и примес от счукана тухла. На изток има останки от кула, която по всяка вероятност е триъгълна. От югозапад, където склоновете са стръмни, не се забелязват следи от зидове. В крепостта има следи от съборени сгради. Съществувала е през IV-VI в.

11. Късноантична крепост „Драгоша”/ "Хисаря", с. Кълново

Късноантична крепост „Драгоша”/ "Хисаря" се намира на 1.70 км. североизточно по права линия от центъра на село Кълново, върху естественото възвишение „Хисаря”. Има неправилна форма, като на запад и юг стените на височината са почти отвесни или отвесни. Крепостния зид, граден от камък и споен с хоросан, се очертава под насип и храсти. Съществувала е през 4-6 век.

12. Селищна могила, с. Кълново

300 м. източно от селото, могила от каменно-медната епоха, висока 10м. с диаметър 80м.

13. Тракийско светилище, с. Кълново

Източно от селото в м. „Дервиш тепе“ са открити основи на разрушена сграда и оброчни плочки на тракийския конник.

14. Късноантичен некропол, с. Кълново

Източно от селото са открити погребения чрез трупополагане с оръжеен инвентар IV-V век.

15. Старобългарска каменно-землена защитна преграда /вал/, с. Риш

Разкрит е на 3.62 км.югоизточно по права линия от центъра на село Риш, вляво до пътя за южна България. Прегражда стръмен скат с наклон на запад по южния склон на връх Божурец до река Дълбок дол, приток на р. Бяла река, на около 1 км. северно от превала на Ришкия проход. Дължината му е 500 м. Започва от отвесна скална стена и се спуска в права линия почти до шосето Шумен- Карнобат. По средата

и в северозападния си край е пресечен от стари пътища. Земленият насип е широк 15 м. и висок до 3 м. Главният ров е на юг, с широчина до 10 м. и дълбочина 2 м. От северната страна има допълнителен ров, широк 6 м. и дълбок 1 м.

При изворите на р. Бяла река се намира на 4.51 км. южно от с. Риш. Прегражда седловината между реките Бяла река (приток на Голяма Камчия) и Немойдере (приток на Луда Камчия). Има формата на подкова. Пази пътя, който се спуска по р. Бяла река на север, а идва от Драгоевския проход. Дължината му е 1760 м. Земленият насип е широк до 15 м. и висок до 2.5 м. Ровът е с широчина 10- 12 м. и дълбочина до 2 м.

Намира в м. „Дурбалийски кидик” на 4.67 км. югозападно от село Риш. Прегражда северния склон на седловината между в. "Голям Дебелец" и възвишението "Таукчи". Дължината му е 310 м. Земленият насип е с широчина 10- 12 м. и височина до 2 м. Ровът му е на юг, широк 10 м. и дълбок до 1.5 м.

16. Средновековен земен вал „Еркесия“ при река Таукчидере, с. Риш

Прегражда седловината между в. „Таукчипепе“ и в. "Узунджа", на 5.79 км. югозападно по права линия от центъра на село Риш. Ровът му е на югозапад. Височината от дъното на рова до върха на насипа е 19 м.

17. Земено укрепление „Топра кале“, с. Риш

Старобългарско земено укрепление „Топра кале” се намира на 3.06 км. югоизточно по права линия от центъра на с. Риш, между две дерета. Има форма на неправилен многоъгълник с площ от 187 дка. Състои се от ров и вал. Валът е с височина между 6 и 10м. По източния ров тече река Попов кладенец. Входи има и на четирите страни.

18. Късноантична и средновековна каменна стена „Преградата“ , с.Риш

Късноантична и средновековна каменна стена Преградата се намира на 5.86 км. югоизточно по права линия от центъра на с. Риш, в местността „Кидика”. Каменната стена, с дължина около 555 м. и дебелина 2.57 м. е преграждала седловината между в. „Стаица“ и в. „Божурица“. По- голямата част от стената е разположена в посока североизток- югозапад като след 450 м. прави чупка в посока юг. В близост до тази чупка, преди стената да завие на юг, от северната и страна е издигната правоъгълна кула с размери 8.5x17 м. Кулата е стратегически разположена на едно от най- високите точки на стената, като предназначението и е било да наблюдава и защитава подстъпите до стената от запад и северозапад. Вероятно през ранното българско средновековие е оценено значението на тази преграда, като е изкопан ров от югоизток. Преградата отново продължава да функционира, но вече пригодена срещу неприятел идващ от юг.

19. Късноантична крепост „Брегурла”/ „Ришко градище”/ „Градище”, с. Риш

Късноантична крепост „Брегурла”/ „Ришко градище”/ „Градище” се намира на 3.37 км. западно по права линия от центъра на село Риш общ. Смядово. Има неправилна продълговата форма с размери 110x300 м. Най- голямата широчина на крепостта е около 110 м, между северната- около 250 м. и южната- 300 м. С изключение на изток, от всички други страни се спускат скалисти склонове. Крепостния зид е изграден от ломени камъни, споени с бял хоросан. Под южната стена личи втори крепостен зид и останки от предградие. От крепостта е водил път към местността „Брегурла” в Драгоевския проход, в който има и местност „Беждене” с остатъци от селище. Според преданието и крепостта се е казвала „Брегурла”.

20. Късноантична и средновековна крепост „Калето въз кучките”, с.

Риш

Късноантична и средновековна крепост „Калето въз кучките” се намира на 11 км южно, вляво от шосето Риш-Ямбол, с неправилна форма с приблизителни размери 90/70м. Северната и южната стена са защитени с кули, а пред тях има ров, дебелината на крепостната стена е 2 м., с два вида градеж – първоначалният е от големи дялани блокове, споени с хоросан, а вторият с ломени камъни на хоросанова спойка.

21. Късноантична крепост „Карабурунско кале”, с. Черни връх

Късноантична крепост „Карабурунско кале” се намира на 1.32 км. северозападно по права линия от центъра на с. Черни връх, върху крайното възвишение на продълговат рид със стръмни южни и западни склонове. Има неправилна форма на подкова с основа на изток. Крепостния зид, граден от ломени камъни споени с бял хоросан, на места е запазен до 3 м. височина. Лицевите части на зида са силно оронени. До североизточния и югоизточния ъгъл личат следи от кули, фланкиращи входовете. В крепостта се виждат натрупани камъни от разрушени постройки. Източно от крепостта личат останките от селище.

22. Крепост на платото "Баира", с. Янково

Тракийска крепост има върху платото „Баира” на 1.8 км. северно по права линия от центъра на село Янково общ. Смядово. Върху площ от 30 дка са пръснати късове от мазилка на колиби, фрагменти от различни по техника съдове, долиуми и др. Части от крепостен зид се очертават под насип, покрит с храсти. Съществувала е през 5-2 в.пр.н.е.

23. Тракийска и късноантична крепост „Калето”, с. Янково

Намира на 1.6 км. североизточно по права линия от центъра на село Янково, на естествено възвишение със стръмни склонове от север и запад. Има U образна форма с основа около 100 м., обърната на запад. Входът най- вероятно е бил от изток. Личат останки от крепостен зид, широк 2.2 м., граден от големи, грубо дялани камъни и бял хоросан, ограждащи пространство от около 10 дка. На места са натрупани камъни от разрушени постройки. Съществувала е от IV в.пр.н.е. до V-VI век.

24. Тракийско, антично и средновековно селище, с. Янково

На 2 км северозападно от селото са открити основи на сгради и фрагменти от съдове, тухли и керемиди, монети на римски императори.

25. Средновековна църква в м. „Манастира”, с. Янково

Църквата по тип принадлежи към еднокорабните едноапсидни църкви и е с размери 12x5,8м, с дебелина на стените около метър, изградена от ломени камъни и кал, а подът е постлан с тухли.

26. Антично и средновековно селище, с. Веселиново

На 1 км. западно, в м. „Черковище“, между шосето за с. Риш и с. Чучура. По повърхността изобилни културни останки, камъни от разрушени постройки, късове от мазилки на колиби, части от каменен корниз, вероятно от църква, фрагменти от съдове и др. Античното селище е от периода II-IV век, а средновековното от XII-XIV в.

27. Останки от сграда, с. Веселиново

На 500 м. източно от селото, върху възвишението „Бостанлъка” са различни основи на сграда от ломен камък и кал. Местността носи названието „Манастиря”. Липсват находки, но вероятно е средновековна църква.

Етнографски и урбанистични обекти, включени в списъците с паметници на културата няма, не са идентифицирани културен ландшафт и културен маршрут.

Според пространствената структура и териториалния обхват недвижимите културни ценности са единични и групови, като за територията на общината са означени само единични, но има потенциал да бъдат обособени и групови – могилни некрополи, стари селски квартали със запазени градоустройствени характеристики, системата от крепости по билата и проходите:

Таблица № 149

ОБЩИНА СМЯДОВО	
Пространствена структура и териториален обхват	брой НКН
Единични	48+108(АКБ)
Групови	/
Ансамбъл	/
Комплекс	/
Историческо селище	/
Археологически резерват	/

Според културна и научна стойност и своята обществена значимост културните ценности се определят като такива със световно, национално, местно и ансамблово значение, както и такива, служещи за сведение. На територията на община Смядово няма обекти със световна значимост, както и такива с ансамблово значение (като такъв може да бъде идентифицирана територията около църковния комплекс и моста-паметник в гр. Смядово, Късноантичната защитна преграда Еркесията и др.):

Таблица № 150

ОБЩИНА СМЯДОВО	
културна и научна стойност и обществена значимост	брой НКН
Световно значение	/
Национално значение	10 +105(АКБ)
Местно значение	31+11(АКБ)
Ансамбловое значение	/
За сведение	3

В по-голямата си част обектите на недвижимите културни ценности от списъка на НИНКН са обявени, освен църквата и сградите около нея в гр. Смядово, които като архитектурно-строителен паметник са свързани с разцвета на селището през Възраждането. Стенописите и дърворезбите в църквата я определят и като художествен паметник. Културен ландшафт може да бъде определен в някои от старите квартали на селищата, където архитектура, запазила своите по-стари характеристики, хармонично се вписва в балканската природа. Има достатъчно предпоставки за определяне на културни маршрути – по историческа тематика (тракийски, античен), като съчетание на културно и природно наследство. Възможни културни маршрути са трасетата на старите пътища през старопланинските проходи, около които са се развили античните селища.

Природата и паметниците на културата са ресурс и важна предпоставка за осъществяване на различни видове туризъм в общината: природен/екотуризм (вкл. пешеходен), културно-исторически и културно-събитийен, селски туризъм, фототуризм, велотуризм, ловен и риболовен туризъм.

Реализацията на подобни туристически дейности стимулираща изграждането и усъвършенстването на туристическата инфраструктура в населените места, би повишила туристическа атрактивност и привлекателност на общината, би способствала за цялостното ѝ развитие.

Природата на община Смядово е известна със своята красота, екологична съхраненост и природни забележителности. Специфичен природен елемент с качества на туристически ресурс са природните местности и забележителности. В община Смядово туристически интерес представляват защитените местности в с. Веселиново („Челеклия” и „Дебелеца”) и природните забележителности (м. „Скока” и м. „Софрата”).

Един от най-атраktivните природни обекти е природната забележителност “Скока” в землището на с. Веселиново създадена с цел опазване на скални венци, скални образувания “Софрата” и “Ямите” и водопад по поречието на река Кръщеница. Обявена е със Заповед № РД-314/30.05.2006 г. на МОСВ с площ 111,0350 ха в държавни горски територии, землище с. Веселиново, община Смядово. Стопанисва се и се охранява от ТП „ДГС Смядово”, под контрола на РИОСВ-Шумен. На територията на природната забележителност се забраняват дейности, които могат да нарушат естественото ѝ състояние или да намалят естетическата ѝ стойност.

Водопадът „Скока“ е висок около 50 м. и е част от природната забележителност „Скока“, обявена за защитена територия през 2006 г. Тя включва скални венци, водопади и редица по-малки водоскоци, карстови и скални образувания, пещера дълга 40 м.

Фондация д-р Желю Желев е изградила екопътека, позволяваща посещението на четирите най-интересни феномена в района: водопадите „Скока“ и „Малкия скок“, пещерата „Сарая“ и местността „Софрата“. Тя съчетава по оптимален начин компонентите: скали, води и биоразнообразие и предоставя възможности на туристите да се запознаят с интересни природни места.

Местността „Софрата“ представлява огромна гола скала, набраздена с улеи скала – без никаква растителност, а в същото време – разположена на сред самата гора. Внутрителните размери на скалата и набраздяванията по нея дават основание на някои изследователи на района да смятат, че още по времето на траките, тук са извършвани ритуални действия и жертвоприношения на боговете за мир и плодородие, а много вероятно е, мястото да е използвано и за древна обсерватория за измерване на времето при лятното и зимно слънцестоене. Ето защо, местността се приема за силна енергийна зона, а посядането върху гладките заоблени скали носи на всеки така необходимото усещане за хармонично сливане с природата и желание за спокойствие.

Местността „Софрата“ е разположена на 9 км южно от центъра на с. Веселиново. Правени са разкопки и има заснет филм, който се съхранява в Археологическия музей в гр.Шумен. По енергийно излъчване местността се нарежда заедно с Мадарския конник, Осмарските колонии и Рупите. В непосредствена близост до разкопките се намира извор. Изградена е чешма на естествения водоизточник, заслон, огнище-барбекю, голяма поляна за палатки и спортни игри и мост, свързващ поляната с археологическия обект.

На 300 м. от местността „Софрата“ се намира местността „Скока“. В нея са разположени водопадите „Скока“ и „Малкия скок“, пещерата „Сарая“, която по данни на местни хора има сталагмити и сталактити. В целия район се намират множество скални форми и образувания.

В местността „Челеклията“, с. Веселиново, се намират естествени находища на червен божур, понтийска ведрица (балкански ендемит) и момкова сълза. Те са защитени растения. Достъпът до обекта за туристически посещения е затруднен, но обектът е предпоставка за развитие на екологично-познавателен и фототуризм.

В местността „Дебелеца“, с. Веселиново, се намира вековна буково-габърова гора на възраст 120-130 години.

Обекти на съхранената историческа и културна памет в общината са религиозни исторически и културни паметници – църкви и др. Възможностите за развитие на исторически и културно-познавателен туризъм на територията на общината могат да бъдат оценени като много добри. Културно историческото наследство е описано в т. 7.

Проблеми, свързани с опазването и съхраняването на недвижимите културни ценности и археологически обекти на територията на община Смядово:

1. Съществен проблем от правно естество е неуредената собственост за голяма част от археологическите обекти.

2. Много от археологическите обекти се намират на територията на горски фонд или обработваема земеделска земя, за извършване на дейностите по опазването им е необходимо да се процедира промяна на предназначението на земята.

3. Съществува документална неуреденост относно културното наследство, която изисква актуализиране на списъците с недвижими културни ценности на НИНКН и синхронизиране с Археологическата карта на България.

4. Част от недвижимите културни ценности на територията на Смядово и Янково са все още само декларирани, необходимо е завършване на процедурата по обявяването им.

5. Археологическите обекти не са социализирани, не е изявен техния потенциал, не са предприемани дейности по консервация, реставрация и експониране на повечето от установените археологически структури. С изключение на комплексът около църквата в гр.Смядово и пренесената в Шуменския музей тракийска гробница, по останалите недвижими културни ценности не са предприемани дейности по консервация и реставрация; За описаните обекти на недвижимото културно наследство липсват данни за определените режими за опазване по смисъла на чл.79, ал.1 и ал.2 от ЗКН, което възпрепятства изпълнението на разпоредбите на чл.80 от ЗКН.

6. Не са вземани мерки за определяне на устройствените параметри, защитата и опазването на КН и неговата експозиционна среда.

7. Липсва адекватно документиране в съвременния смисъл на технологичните възможности на недвижимото културно наследство.

8. Структурите на обектите на недвижимото културно наследство не са стабилно укрепени, консервирани, реставрирани и експонирани, като за повечето от тях липсва достъп, информационни и указателни табели, както и оформена експозиционна среда.

9. Земеделската дейност не е отчитала наличието на археологически недвижими културни ценности на територията на Общината, в резултат на което голяма част от тях са увредени - могили и селища.

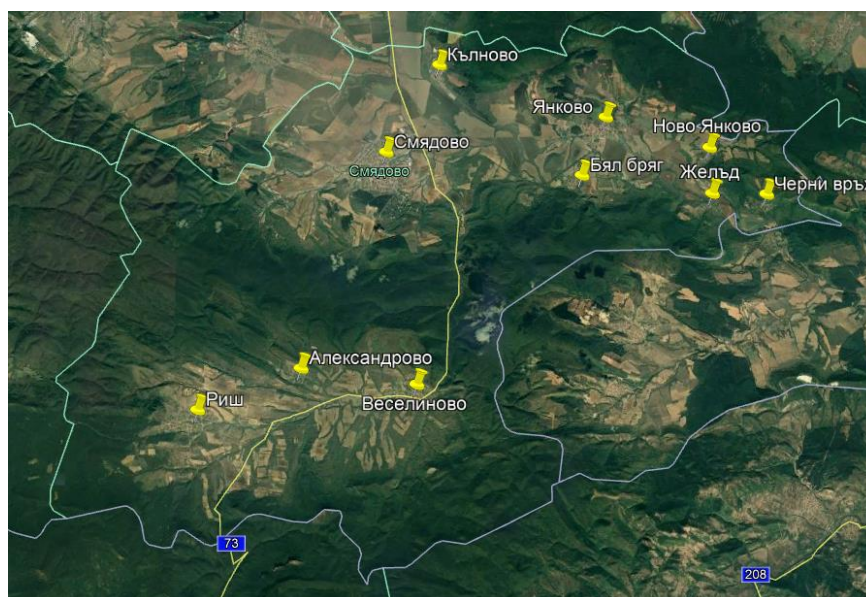
10. Иманярски намеси са унищожили частично или цялостно археологическите структури.

8. Състояние на селищната мрежа и жилищния сектор

8.1 Селищна мрежа

Пространствената характеристика на селищната мрежа в община Смядово показва специфичната особеност на урбанизиране в условията на предимно равнинен терен с прилежащи територии преимуществено от обработваеми земеделски земи с хълмист, а в малко по-далечен план с озеленени горски масиви. В схематично отношение са обособени две групи от населени места, отделени с широка полоса горски територии.

Южната група се състои от три села – Веселиново, Риш и Александрово, в която роля на опорен център изпълнява Веселиново.

Фиг. 23

Северната група се заема от гр. Смядово, ситуиран най-западно и от шест села – Кълново, Янково, Бял бряг, Ново Янково, Желъд и Черни връх. Смядово е исторически оформил се административен център, а с. Янково, което е разположено средишно спрямо останалите пет села изпълнява функцията на втори опорен център.

Селищната мрежа в община Смядово отдавна е стабилизирана и не се очакват промени в състоянието и. Тя обхваща един град и девет села. На територията на общината няма махали или други селищни образувания. Всички населени места са с компактна структура. Всички селища разполагат със сравнително добре изградена инфраструктура по отношение на електроснабдяване, водоснабдяване, съобщителни връзки и транспортен достъп.

- **град Смядово(фиг. 24)**

По комуникационно отношение гр. Смядово, макар и отдалечен от магистрала и първокласна пътна мрежа, градът е добре обезпечен. Непосредствено до него преминава второкласен път за Ришки проход – П-73, а през града третокласния път Ш-7302 за град Велики Преслав. Второкласният път подsigурява достъп до автомагистрала „Хемус“ при гр. Шумен на север и до „Тракия“ при Карнобат на юг. Друго комуникационно предимство на гр. Смядово (и общината) е преминаващата непосредствено до града ж.п. линия Шумен-Комунари и наличната ж.п. гара, както и ж.п. спирки при две села.

Съществуващата улична мрежа на града се отличава с много добри характеристики.

Тя е проведена така, че в структурно отношение жилищната зона представлява компактна(почти кръгла) структура, която е характерна за населените места на хоризонтален терен при липса на природни особености.

Обществено обслужващият център на града почти съвпада с геометричния център. В него са ситуирани всички по-значими сгради от общинско ниво – административни, образователни, здравни, социални и др.

Складово-производствените и стопански терени са разположени периферно на жилищните квартали, предимно в източна и западна посока.

Като цяло градът е с хармонично съотношение между жилищната зона, обществено обслужващите и терените за спорт, озеленяване и отдих. Като общински център той притежава обслужващи функции с много добър спектър на ниво общински център от четвърти функционален тип.

- **село Александрово(фиг.25)**

Отстои югозападно на девет км. по въздушен път от Смядово и на двойно по-голямо разстояние по пътната мрежа – общински път SHU3135 /II-73, Веселиново - п.к III - 7304 –Риш/ - Александрово.

Селото е тупиково – на 1.5 км. от второкласния път II-73, което предопределя възможности за реализиране на краткотраен отдих. Допълнителни фактори в това отношение са красивата природа, чистият въздух и наличието на добре зарибен язовир.

- **село Бял бряг(фиг.26)**

Селото отстои на 6.5 км (на изток) от гр. Смядово по въздушна линия, комуникационният достъп до него е дълъг повече от 15 км. Това се дължи на големия обход, който трябва да се осъществява през с. Кълново. Транспортно предимство за селото е наличието на ж.п. спирка на линията Шумен-Комунари, която се намира на изток, извън него.

- **село Веселиново(фиг.27)**

Селото отстои на 11.6 км. южно от общинския център с който го свързва второкласния път II-73 Карнобат-Шумен.

То е второто по големина на селищната територия и третото по население. Селото е едно от опорните населени места в

общината, което е в сферата на влияние на съседните села – Александрово и Риш. Необходими са инициативи и дейности, които да създадат работни места и задържат населението.

Съществуващият голям спектър от обслужващи сгради – кметство, читалище, поща, здравна служба, библиотека, лятно кино, ресторант, социален дом и др., както и училище и детска градина (в момента не функционират) притежават по-голям капацитет отколкото са потребностите на населението към 2020 г. Същото се отнася и за жилищния фонд, въпреки не малкия брой на физически износени сгради.

- **село Желъд(фиг.28)**

Отдалечено в източната периферия на общината, селото е едно от най-малките по площ и население. Транспортен достъп до гр. Смядово се осъществява в по-голямата си част по третокласния път III-7301, а разстоянието е 20 км от общинския център.

(Фиг. 29)

- **село Кълново**

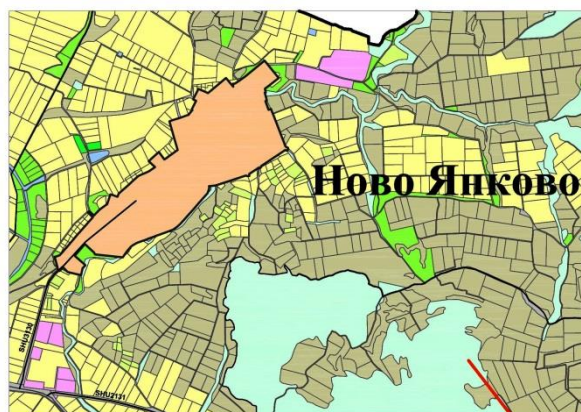
Това е най-близко разположеното населено място до гр.Смядово – на 5.5 км. североизточно, като землището му граничи на север с община Шумен.

Преминавайки от с. Кълново през с. Ивански до включването във второкласния път II-73 на път за Шумен, то се явява и най-близко разположеното село от общината до областния център.Съществуващият жилищен фонд има потенциал за по-голям брой обитатели.

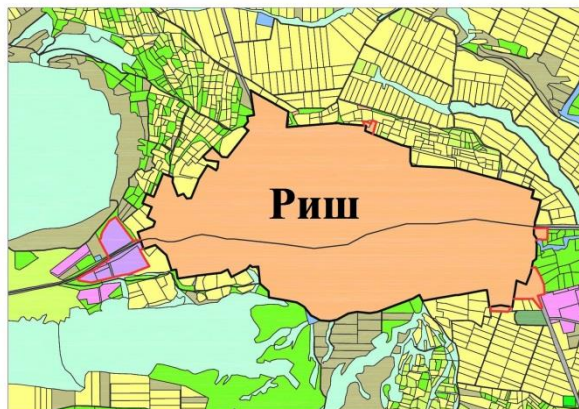
- **село Ново Янково (фиг. 30)**

То се намира в източната периферия на общината, а землището му е едно от най-малките като на изток граничи с община Провадия. За него основният комуникационен път е третокласния III-7301, от който се отделя общинско трасе с дължина един км., което завършва на тупик в селото. Отстоянието до града е 19 км. Структурата му е силно издължена от двете страни на главната улица, а прилежащите територии на изток са живописни и добре озеленени.

- **село Риш(фиг. 31)**

Риш е третото по големина на землището си населено място и третото по брой население, с компактна структура. То дава името на прохода през Стара планина, който пресича път П-73 Шумен – Карнобат. През селото преминава третокласния път Ш-7304 за гр. Върбица, който се отделя от републикански път П-73. От север, запад, и юг е оградено от красиви горски територии, каквито представляват северните склонове на планината. В него функционират кметство, читалище, поща, здравна служба, училище и детска градина, както и свързаната с основния вид етнос на населението джамия.

- **село Черни връх (фиг.32)**

То е най-отдалеченото място от гр. Смядово - (21 км.) и на изток граничи с две съседни общини – Провадия (на североизток) и Дългопол (на югоизток).

Основният транспортен достъп до гр. Смядово се осъществява чрез третокласния път Ш-7301 от който чрез общинския SHU-2131 /Ш-7301,Янково-Желъд/-Черни връх-Дом за жени с психични разстройства, се достига посредством тупик дълъг 4,5 км до него.

Черни връх е едно от най-живописните села, разположено на скат с югоизточно изложение, от който се откриват красиви панорамни гледки към прилежащите озеленени територии в близък и по-далечен план. Селото се характеризира с възможностите които предлага за услуги, свързани с краткотрайният отдих. В него съществува комплекс от къщи за гости, а голяма част от индивидуалните жилищни сгради се използват за седмичен и сезонен отдих от собствениците им. Въпреки че е едно от най-малките населени места, наличните жилищни територии са достатъчни за жителите на селото.

- **село Янково(фиг.33)**

Селото се явява като опорно населено място, в сферата на влияние на което попадат четири населени места – Бял бряг, Ново Янково, Жълъд и Черни връх. Те ползват услугите на

наличните институции – кметство, читалище с интернет, училище, детска градина, поща, лекарски кабинет, фитнес зала и др.

Селото се намира в живописна среда, в която участват озеленените масиви на север, прилежащата на 1 км. на юг река, както и граничещият на североизток зелен масив „Памук баир“.

Структурата на населеното място е издължена в посока изток-запад по главната улица, която е част от третокласния път III-7301, около която е разположена и неговата централна част.

8.2. Жилищен сектор

В община Смядово към 2015 г. са изградени 4336 жилища с 288.2 хил.кв.м. полезна площ и 215.3 хил.кв.м. жилищна площ. 47.3% (2053 бр.) от жилищата в общината са изградени в общинския център – град Смядово.

Следващата таблица, става ясно, че в община Смядово няма активност в строителството на нови жилищни сгради за периода 2015-2019 г.

Таблица № 151

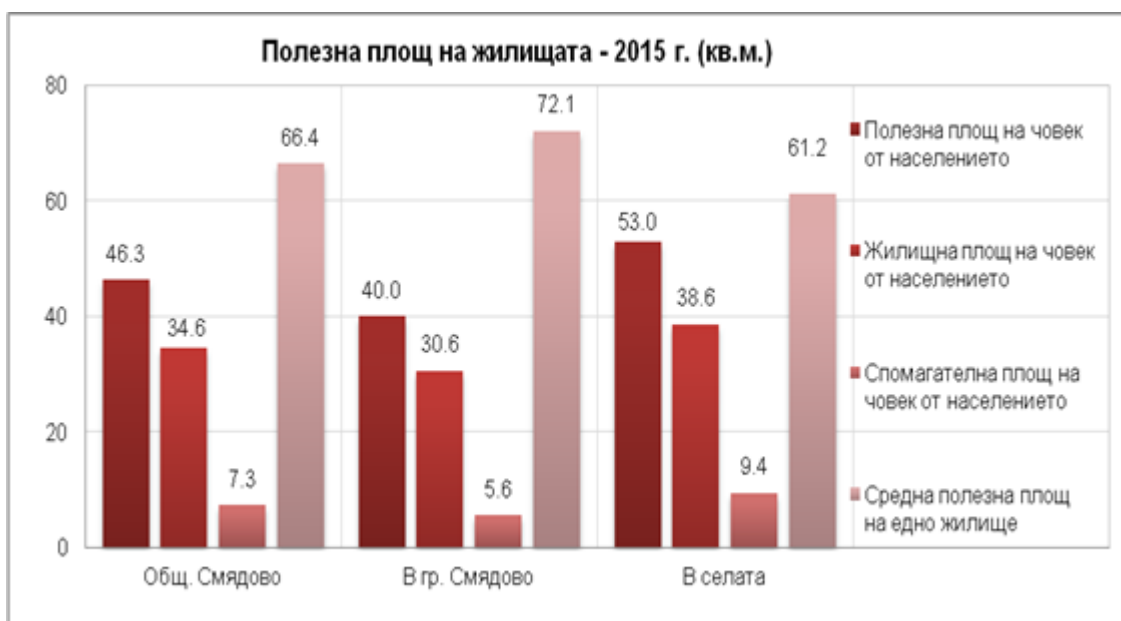
години	Издадени разрешения за строеж на нови жилищни сгради			Започнато строителство на нови жилищни сгради			Въведени в експлоатация нови жилищни сгради		
	Брой	Брой жилища	Площ /кв.м./	Брой	Брой жилища	Площ /кв.м./	Брой	Брой жилища	Площ /кв.м./
2015	1	1	265.50	2	2	456.9	-	-	-
2016	1	1	207	1	1	207	-	-	-
2017	1	1	100	1	1	100	-	-	-
2018	1	1	140	-	-	-	1	1	120
2019	4	4	382	1	1	75	-	-	-

В община Смядово към 2015 г. са изградени 4336 жилища с 288.2 хил.кв.м. полезна площ и 215.3 хил.кв.м. жилищна площ. 47.3% (2053 бр.) от жилищата в общината са изградени в общинския център – град Смядово.

През последните години не се наблюдават съществени изменения в броя на жилищата в общината. Увеличението на жилищната и спомагателната площ е свързано с намалението на населението и главно на селското население.

На човек от населението в общината се пада 35 кв.м. жилищна площ и 7 кв.м. – спомагателна площ. Средната полезната площ на едно жилище е 66 кв.м. В град Смядово стойностите на показателите отнесени към населението – „полезна площ на човек от населението”, „жилищна и спомагателна площ на човек от населението” са пониски в сравнение с тези в селата, поради по-голямата численост на населението в града. Жилищната площ на човек от населението в град Смядово е 31 кв.м., а спомагателната площ в града на човек от населението е 6.0, докато за селата площите на тези показатели са съответно 39 кв.м. и 9 кв.м.

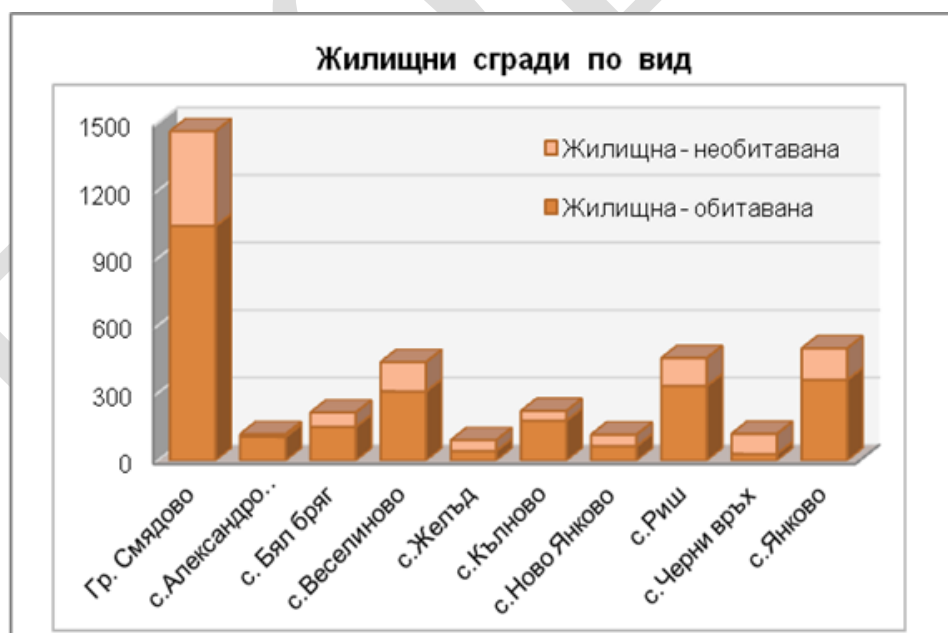
Фиг. 34

Източник: НСИ

По данни на НСИ обитаваните жилища в общината са 70.0% (средно за област Шумен 75.3% от жилищата са обитавани) като най-висок е дялът на обитаваните жилища в с. Александрово и с. Кълново (над 80%), а най-нисък – в с. Черни връх (около 1/3). В гр. Смядово обитаваните жилища са 71.3% от жилищата в града.

Фиг. 35

Източник: НСИ

Жилищни сгради по години на построяване

Близко 44% от жилищния фонд (жилища) в общината е изграден в периода до 1945 г. Годишите от втората половина на 20 в. (1946-1990) са с най-висок дял на

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

построени жилища – повече от половината (53.9%) от жилищата са построени през тези години. Възпроизводството на жилищата след началото на прехода (1991-2000 г.) е значително по-малко (0.9%) в сравнение с предходните периоди. След 2000 г., към фонда са добавени 1.0%. За град Смядово е характерно, че до 1945 г. са изградени 35.1% от жилищата, а основно жилищата са изградени през 1946-1990 г. – 63.1%. През последното десетилетие на миналия век (1991-2000 г.) са изградени 1.1% от жилищата в града, а след 2000 г. – 0.7%. В селата жилищният фонд е по-стар. 52.5% от жилищата са изградени до 1945 г., 45.6% са изградени в периода 1946-1990 г., 0.7% през 1991-2000 г. и 1.2% от жилищата в селата са изградени след 2000 г.

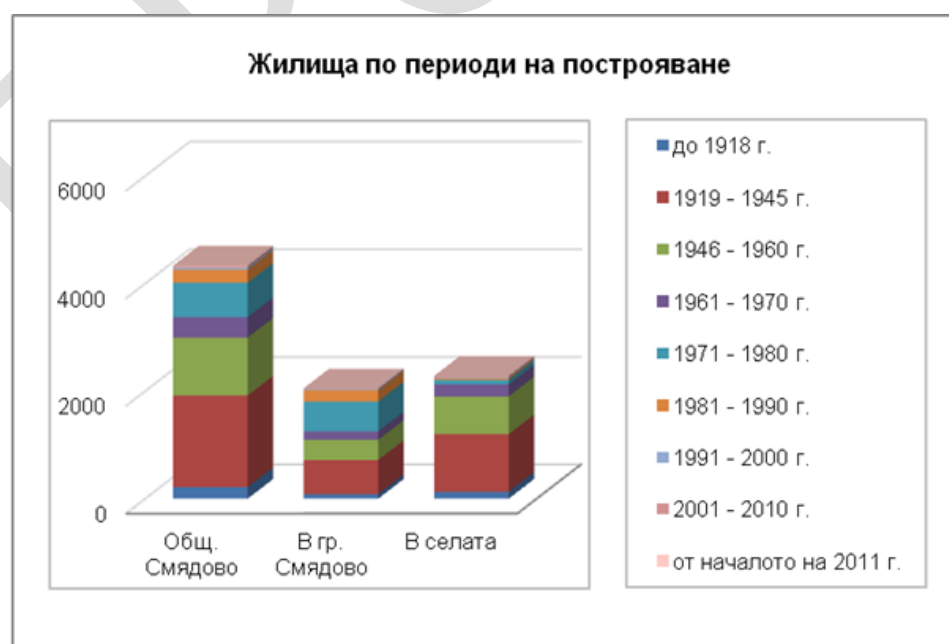
Таблица № 152

Жилища към 31.12.2015 г. по периоди на построяване

	Жилища - общо	Периоди на построяване								
		до 1918г.	1919 - 1945г.	1946 - 1960г.	1961 - 1970г.	1971- 1980г.	1981 - 1990г.	1991 - 2000г.	2001 - 2010г.	2011 г.
Брой										
Общ. Смядово	4336	214	1705	1077	380	639	241	38	40	2
В гр. Смядово	2053	84	636	374	158	553	211	23	13	1
В селата	2283	130	1069	703	222	86	30	15	27	1
Относителен дял - %										
Общ. Смядово	100.0	4.9	39.3	24.8	8.8	14.7	5.6	0.9	1.0	0.0
В гр. Смядово	100.0	4.1	31.0	18.2	7.7	26.9	10.3	1.1	0.7	0.0
В селата	100.0	5.7	46.8	30.8	9.7	3.8	1.3	0.7	1.2	0.0

Източник: НСИ

Фиг. 36

Жилищни сгради по брой на етажите

Повечето от жилищните сгради в община Смядово са едноетажни (2565 бр. – 59.2%) и двуетажни (1205 бр. – 27.8%) (табл. 5.4.3). Триетажните жилищни сгради в общината са 0.5%, а четириетажните – 0.3%. Пететажните жилищни сгради са 7.7%, шестетажните – 3.2% и седеметажните – 1.3%. За град Смядово е характерно, че делът на едноетажните жилищни сгради е 60.9%. Жилищните сгради с пет-, шест- и седем етажа са съответно 16.3%, 6.7% и 2.8% или 25.8% от жилищните сгради в града са пет- и повече етажни (табл. 5.4.3). В селата почти всички жилищни сгради са едноетажни (57.6%) и двуетажни (42.3%). За сравнение средно за Шуменска област едноетажните жилищни сгради са 42.1%, а двуетажните – 19.6%, на 7 и повече етажа са близо 1/5 от жилищните сгради, което е дължи на по-високата етажност на жилищните сгради в областния център.

Таблица № 153

Жилища към 31.12.2015 г. по етажност на сградите

	Жилища - общо	Етажност на сградите						
		едно-етажни	дву-етажни	три-етажни	четири-етажни	пет-етажни	шест етажни	седем етажни
	Брой							
Общ. Смядово	4336	2565	1205	22	15	334	138	57
В гр. Смядово	2053	1250	239	20	15	334	138	57
В селата	2283	1315	966	2	0	0	0	0
	Относителен дял - %							
Общ. Смядово	100.0	59.2	27.8	0.5	0.3	7.7	3.2	1.3
В гр. Смядово	100.0	60.9	11.6	1.0	0.7	16.3	6.7	2.8
В селата	100.0	57.6	42.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0

Източник: НСИ

Структура на жилищата по форма на собственост

Данните от таблица 5.4.4 показват, че 98.8% от жилищата в общината са частни на физически лица. Преобладаващата част от жилищата в област Шумен и в страната също са частни на физически лица – съответно 97.5% за област Шумен и 96.2% средно за страната.

Таблица № 154

Жилища към 31.12.2015 г. по форма на собственост

	Жилища - общо	Форма на собственост		
		Държавни или общински	Частни на юридическо лице	Частни на физическо лице
	Брой			
Общ. Смядово	4336	28	25	4283

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

	Жилища - общо	Форма на собственост		
		Държавни или общински	Частни на юридическо лице	Частни на физическо лице
В гр. Смядово	2053	24	4	2025
В селата	2283	4	21	2258
Обл. Шумен	88885	1712	476	86697
В градовете	52857	1358	336	51230
В селата	35961	354	140	35467
	Относителен дял - %			
Общ. Смядово	100.0	0.6	0.6	98.8
В гр. Смядово	100.0	1.2	0.2	98.6
В селата	100.0	0.2	0.9	98.9
Обл. Шумен	100.0	2.0	0.5	97.5
В градовете	100.1	2.6	0.6	96.8
В селата	100.0	1.0	0.4	98.6

Източник: НСИ

Структура на жилищните сгради според конструкцията

По вида на *конструкцията*, жилищният фонд към 2015 г. е представен в четири обобщени категории – панели, стомано-бетон, тухлени с бетонна плоча и тухлени с гредоред. Панелните жилища са 10.7% (463 бр.), изградени основно в град Смядово (462 бр.). Стоманобетонните са 2.4% - 105 бр., от които 102 бр. – в гр. Смядово. Категорията „тухлени с бетонна плоча” са 11.4% от всички жилищни сгради. Тухлените жилищни сгради с гредоред са 16.2% от жилищните сгради в общината, като техният дял е по-висок в селата (21.3%), докато в град Смядово те са 10.5%. С друг вид конструкция са най-масовият вид сгради - 2574 бр. - 59.4% от жилищните сгради в общината, в т.ч. в град Смядово техният дял е 45.2%, а в селата – 72.1% (по-старите сгради са изградени главно от кирпич – сурови тухли).

Таблица № 155

Жилища към 31.12.2015 г. по вид на конструкцията

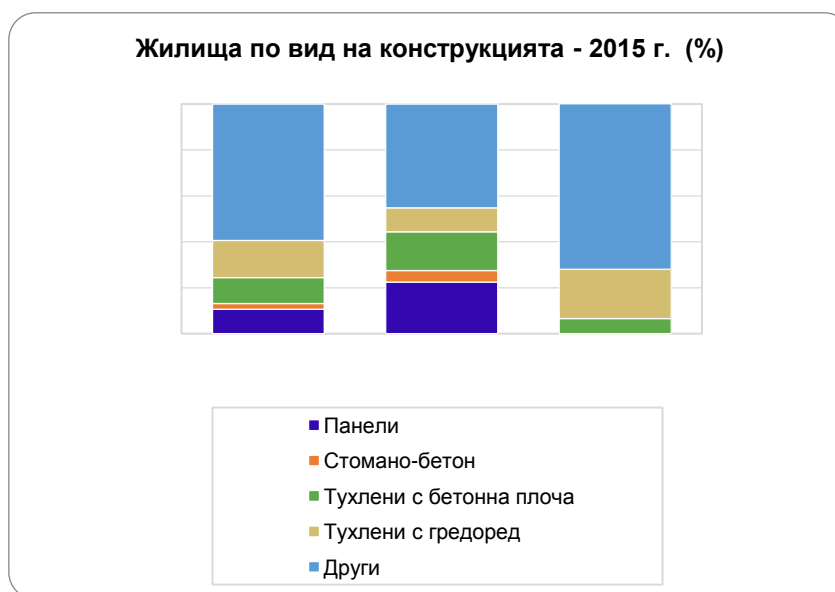
	Жилища - общо	По конструкция				
		Панели	Стомано- бетон	Тухлени с бетонна плоча	Тухлени с гредоред	Други
	Брой					
Общ. Смядово	4336	463	105	493	701	2574
В гр. Смядово	2053	462	102	346	216	927
В селата	2283	1	3	147	485	1647
	Относителен дял - %					
Общ. Смядово	100.0	10.7	2.4	11.4	16.2	59.4
В гр. Смядово	100.0	22.5	5.0	16.9	10.5	45.2

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

	Жилища - общо	По конструкция				
		Панели	Стомано-бетон	Тухлени с бетонна плоча	Тухлени с гредоред	Други
В селата	100.0	0.0	0.1	6.5	21.3	72.1

Източник: НСИ

Фиг. 37

Жилища по брой на стаите

Важността на структурата на жилищния фонд по стайност се определя от съответствието между структурата на обитателите и пазарното търсене. От общия брой на жилищата в общината близо 2/3 са двустайни и тристайни, което дава косвена информация за предпочитанията и възможностите на сегашните им обитатели. Четиристайните жилища в общината също са с висок дял, като съставляват 21.2% от общия им брой, тези с 5 стаи – 5.4%, а тези с 6 и повече стаи – 4.3%. Едностайните жилища са 6.4% от общия брой жилища в общината.

Таблица № 156

Жилища към 31.12.2015 г. по броя на стаите

	Жилища - общо	Жилища по броя на стаите						Жилища на 1000 чов. от насел.	Среден брой лица на едно жилище
		едно - стайни	дву - стайни	три - стайни	четири - стайни	пет - стайни	шест и повече		
	Брой								
Общ. Смядово	4336	276	1018	1701	917	236	188	696	1.4
В гр. Смядово	2053	232	468	719	379	115	140	567	1.8
В селата	2283	44	550	982	538	121	48	877	1.1
Обл. Шумен	88885	7879	26137	28237	18418	4816	3398	506	2.0
В градовете	52915	6529	17668	15598	10157	1690	1273	487	2.1
В селата	35970	1350	8469	12639	8261	3126	2125	537	1.9

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

	Жилища - общо	Жилища по броя на стаите						Жилища на 1000 чов. от насел.	Среден брой лица на едно жилище
		едно - стайни	дву - стайни	три - стайни	четири - стайни	пет - стайни	шест и повече		
	Относителен дял - %								
Общ. Смядово	100.0	6.4	23.5	39.2	21.2	5.4	4.3		
В гр. Смядово	100.0	11.3	22.8	35.0	18.5	5.6	6.8		
В селата	100.0	1.9	24.1	43.0	23.6	5.3	2.1		
Обл. Шумен	100.0	8.9	29.4	31.8	20.7	5.4	3.8		
В градовете	100.0	12.3	33.4	29.5	19.2	3.2	2.4		
В селата	100.0	3.8	23.5	35.1	23.0	8.7	5.9		

Източник: НСИ

На 1000 човека от населението в община Смядово се падат 696 жилища (506 за област Шумен и 550 за страната), в т.ч. за град Смядово – 567, а за селата 877, но част от жилищата в селата са необитавани. Средно в едно жилище в община Смядово живеят 1.4 души, в т.ч. в гр. Смядово 1.8, в селата – 1.1. За сравнение за област Шумен стойностите на показателя са съответно 2.0 общо за областта, за градовете на областта – 2.1, за селата – 1.9, а за страната – 1.8 общо, 2.0 – за градовете и 1.5 – за селата.

Благоустроеност на жилищата

В Община Смядово жилищата в центъра - град Смядово са сравнително благоустроени. Над 90% от жилищата в града притежават стандартните елементи – електричество и вода. Статистическите данни показват, че: 83.0% от жилищата в общината имат като съвкупност електрически ток, водопровод, канализация (частично изградена в град Смядово); 7.9% имат като съвкупност електрически ток, водопровод, канализация, централно/местно отопление; 6.1% имат само ел.ток и водопровод; 2.9% – само ел.ток; без благоустроеност са 0.2% от жилищата в общината (табл. 155).

Таблица № 157

Жилища към 31.12.2015 г. по благоустроеност

	Жилища общо	ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопление	ел. ток, водопровод, канализация	ел. ток, водопровод	ел. ток	Водопровод, канализация	Водопровод	без благоустр.
	Брой							
Общ.Смядово	4336	341	3597	265	126	0	0	7
В гр. Смядово	2053	298	1535	159	57	0	0	4
В селата	2283	43	2062	106	69	0	0	3
	Относителен дял - %							
Общ.Смядово	100.0	7.9	83.0	6.1	2.9	0.0	0.0	0.2
В гр. Смядово	100.0	14.5	74.8	7.7	2.8	0.0	0.0	0.2
В селата	100.0	1.9	90.4	4.6	3.0	0.0	0.0	0.1

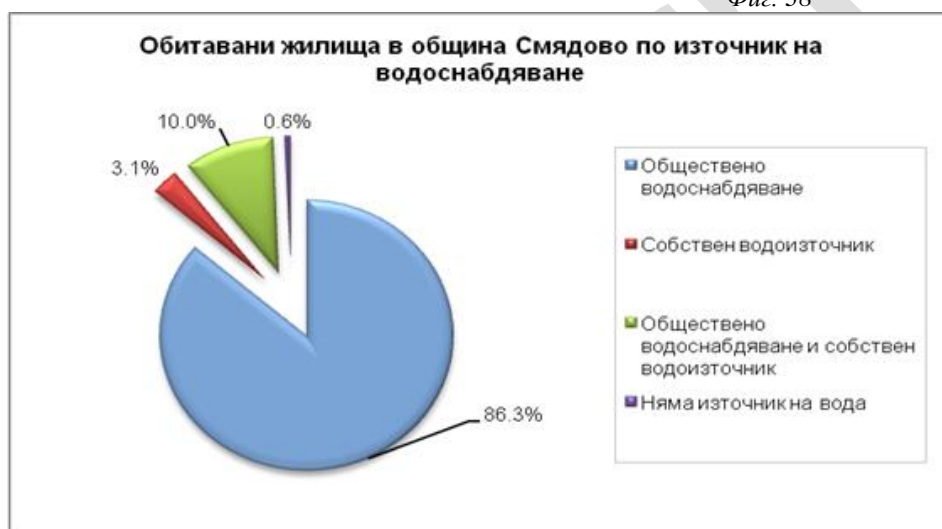
План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

	Жилища общо	ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопление	ел. ток, водо- провод, канали- зация	ел. ток, водо- провод	ел. ток	Водо- провод, канали- зация	Водо- провод	без благоустр.
--	----------------	--	--	-----------------------------	------------	--------------------------------------	-----------------	-------------------

Източник: НСИ

86.3% от обитаваните жилища в общината са свързани с обществено водоснабдяване, в т.ч. в град Смядово - 90%, в селата - 83%. Със собствен водоизточник са 3.1% от жилищата в общината. Със смесен тип водоснабдяване (обществено и собствен водоизточник) са 1/10 от жилищата, а 0.6% (15 жилища) нямат източник на вода (фиг. 36).

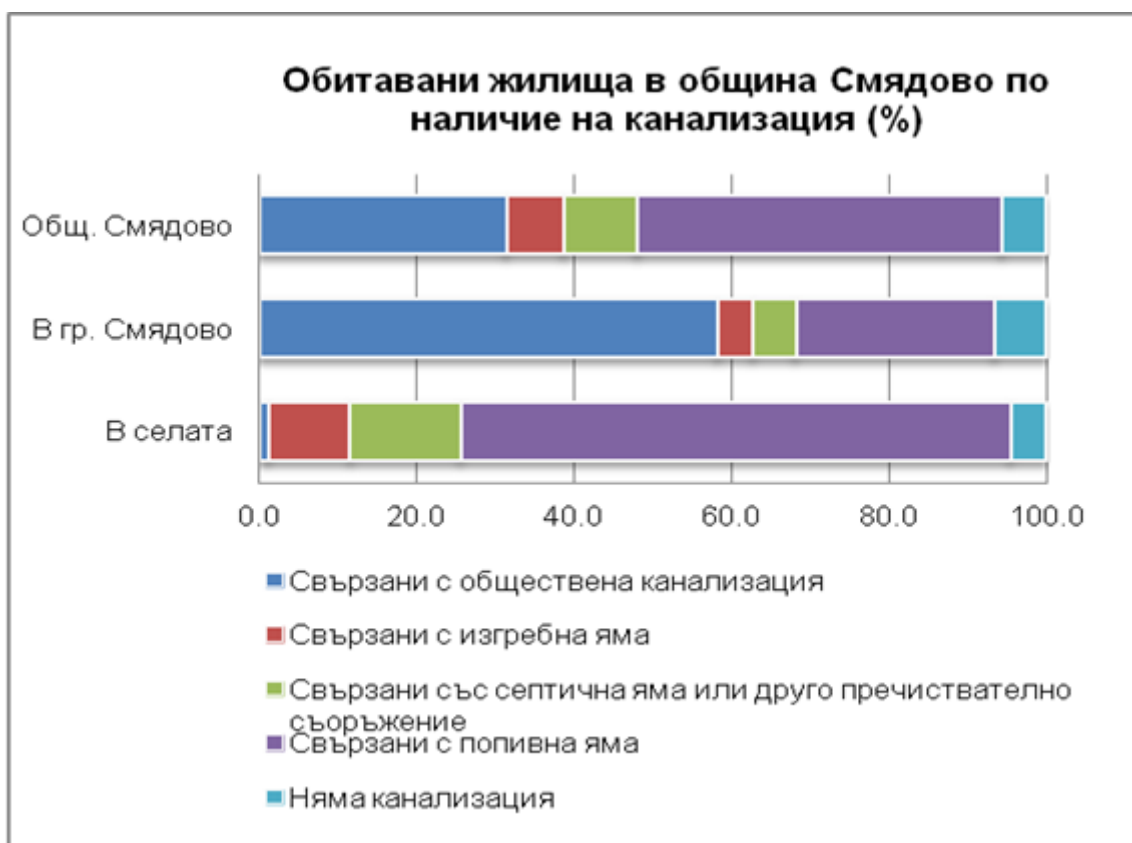
Фиг. 38

Източник: НСИ

В град Смядово повече от половината от обитаваните жилища са свързани с обществена канализация, докато в селата жилищата са свързани основно с попивни ями или други пречиствателни съоръжения (фиг. 39).

Фиг. № 39

Източник: НСИ

Над 20% от обитаваните жилища в общината имат компютър, по-голяма част от които са в гр. Смядово, а с достъп до интернет са около 20%, т.е почти всички жилища, в които има компютър са свързани и с интернет.

Домакинства и семейства

Домакинствата в община Смядово наброяват 2801. В град Смядово живеят 54% от домакинствата. Средната численост на едно домакинство е 2.3 души, в т.ч. в гр. Смядово – 2.5, в селата – 2.1. С най-нисък брой членове в едно домакинство са с. Черни връх (1.5) и с. Желъд (1.6), а с най-висок – гр. Смядово и с. Риш (2.5). 65% от домакинствата в общината са образувани от едно и две лица. Многочленните домакинства с четири и повече лица са 20% от всички домакинства в общината, а тричленните – 15%. **Семействата**, които живеят в община Смядово, наброяват 1878. Анализът на семействата според вида им, показва, че по-голямата част са пълните нуклеарни семейства, съставени от двама съпрузи с никога не встъпвали в брак деца.

Непълните нуклеарни семейства, съставени от един родител с неженени деца, съставляват 15.4% от семействата в общината (основно майки с неженени деца и по-малко бащи с неженени деца).

При преброяването на населението (2011 г.) в съжителство без брак са 17.0% от семействата в общината (15.3% - за област Шумен, 13.7% - за страната).

Таблица № 158

Домакинства и семейства в община Смядово по населени места

Населени места	Домакинства			Семейства		
	брой	лица в домакинствата	среден брой членове в едно домакинство	брой	лица в семействата	Ср.брой членове в едно семейство
Общ. Смядово	2801	6560	2.3	1878	5039	2.7
<i>Гр. Смядово</i>	<i>1514</i>	<i>3807</i>	<i>2.5</i>	<i>1111</i>	<i>3076</i>	<i>2.8</i>
<i>Села</i>	<i>1287</i>	<i>2753</i>	<i>2.1</i>	<i>767</i>	<i>1963</i>	<i>2.6</i>
с.Александрово	41	75	1.8	23	51	2.2
с. Бял бряг	119	249	2.1	63	174	2.8
с.Веселиново	280	591	2.1	169	430	2.5
с.Желъд	45	71	1.6	17	39	2.3
с.Кълново	96	160	1.7	44	95	2.2
с.Ново Янково	65	119	1.8	33	80	2.4
с.Риш	302	747	2.5	210	564	2.7
с.Черни връх	31	46	1.5	12	24	2.0
с.Янково	308	695	2.3	196	506	2.6
Обл. Шумен	72209	179088	2.5	52528	144642	2.8

Източник: НСИ, област Шумен. Преброяване на населението и жилищния фонд - 2011 г.

9. Описание на елементите на градското културно наследство

Движимото и нематериалното и историческо културно наследство е представено в музейните експозиции на музейния комплекс в централна част на град Смядово. Той се състои от две сгради, включващи картинна галерия (в килийното училище от 1846г.) и етнографска сбирка (в девическото училище), където са експонирани произведения на изкуството, автентични предмети от бита на българите, традиционни български носии и др. В Музейния комплекс по ПРСР2007-2013 през 2012 г. е изграден посетителски център за експониране на етнографското наследство и природните забележителности на Община Смядово. Създадена е постоянна и подвижна изложби на етнографското наследство и природните забележителности с прилагане на компютърни технологии. Създадена е и изложба на открито – копие на тракийската гробница открита до гр. Смядово.

Църквата има съществена роля като пазител на българската духовност, храмове има построени във всички селища на общината, освен в с.Ново Янково, с.Жълъд и с.Александрово. Християнските църкви на територията на община смядово са:

- църква „Свети Архангел Михаил” - построена през 1869 г. в град Смядово, неколкократно опожарявана и възстановявана. Ценност представляват иконите, експонирани в РИМ Шумен и богатата ѝ библиотека, като към момента църковните

книги се съхраняват в Държавният архив. Градежът ѝ е дело на двама майстори – някой си Джурата и Уста Петко, а шуменският зограф Васил Беделев изографисал иконите. Църквата е построена на мястото на срутилата се стара църква на селището, за която се предполага, че е от 1800 г. През 1922 г. към нея е издигната камбанария, която е обновена през 2001 г. Към настоящия момент е изцяло реновирана и се намира в добро състояние.

Църквата „Свети Великомъченик Димитър“ в село Янково е от най-съществено значение. Тя притежава статут „паметник на културата с местно значение“. Построена е през 1906 г., като през годините е опожарявана и възстановявана неколкократно. Иконите ѝ са изключително ценни. Те са съхранени и експонирани в Регионалния исторически музей в гр. Шумен. Храмът е притежавал и богата библиотека, която към момента се съхранява в Държавния архив. Църквата е възстановена през 2016 г. със средства от Програмата за развитие на селските райони.

Други църковни храмове, разположени на територията на община Смядово са следните:

- ◇ „Свето Успение Богородично“ в с. Черни връх, построена през 1927г., обновена през 2016г.;
- ◇ „Свето Рождество Богородично“ в с. Бял бряг, построена през 1929г., обновена през 2016г.;
- ◇ „Св. св. Кирил и Методий“ в с. Кълново, построена през 1926г., обновена през 2016г.;
- ◇ „Св. Димитър Солунски“ в с. Риш построена през 1877 г., обновена през 2016г.;
- ◇ „Св. Димитрий“ в с. Веселиново, окончателно завършена през 2018 г.

През 1929г. в село Черни връх е построен манастир, който получава името „Свети Иван Рилски“. Същият е отнет в полза на държавата през 1945г. Известно време е функционирал, като дом за сираци и туберкулозно болни. От 1996г. насам е Дом за пълнолетни лица с психични разстройства.

На територията на общината има и Евангелска петдесетна църква в гр. Смядово, обособени са и 3 молитвени храма-мюсюлманско вероизповедание в гр. Смядово и в селата Риш и Янково.

Всички църкви на територията на общината са реновирани със средства на общината както и със средства по различни проекти през периода 2015-2018г.

Средищата, в които се пази и предава нематериалното културно наследство - фолклорът, традициите, краеведческата дейност и културната идентичност, са читалищата, като на територията на Общината те са шест и са с активна читалищна дейност:

- Народно читалище “Братство – 1860” е основано през 1860г. в гр. Смядово. Създаването му е от изключително значение за местните жители по това време, тъй като е първото селско читалище в страната. Читалището разполага с библиотека с библиотечен фонд над 27 124 тома литература. Библиотеката е оборудвана с 4 компютъра, осигуряващи свободен достъп до интернет на читатели и посетители, по

програма „Глобални библиотеки”. В читалището функционират различни форми на художествена самодейност и то се явява методически център на останалите читалища в общината. Сградата на читалището е основно ремонтирана и материалната база е обновена през 2012/2013г. по проект финансиран от ПРСР 2007-2013г.

- Народно читалище „Развитие – 1908” е създадено през 1908г. в село Кълново. В момента, дейност към него осъществява един самодееен състав за автентичен фолклор. Към читалището е изградена библиотека, оформена като библиотечна сбирка, състояща се от 600 тома. Сградата се нуждае от основен ремонт.

- Народно читалище „Васил Левски – 1902” е създадено през 1902г. в село Янково. Дейност към него осъществява един самодееен състав за автентичен фолклор Библиотеката, към читалището е с библиотечен фонд 9622 тома книги и разполага с 2 компютъра със свободен достъп до интернет за читатели и посетители осигурен по програма „Глобални библиотеки”. Сградата на читалището е в добро състояние.

- Народно читалище „Съзнание – 1927” е създадено в село Веселиново през 1927г. Разположено е в две самостоятелни сгради: читалищен киносалон и сграда на библиотеката. Двете сгради са в добро състояние. Необходимо е да се закупи ново обзавеждане и оборудване. По програма „Глобални библиотеки” са осигурени 2 компютъра със свободен достъп до интернет за граждани и посетители. Библиотечният фонд съдържа 7335 книги. Към читалището дейност осъществява един самодееен състав за автентичен фолклор

- Народно читалище „Просвета – 1928“ е създадено през 1928г. в село Риш. Библиотеката към него разполага с библиотечен фонд от 11804 книги. Подобно на повечето библиотеки към читалищата, разположени на територията на община Смядово са закупени 2 компютъра и е осигурен достъп до интернет. Сградата на читалището е в добро състояние.

- Народно читалище „Христо Ботев – 1949“ е създадено през 2012г. в село Александрово. Сградата, в която се помещава се нуждае от ремонт. Библиотеката към него разполага с фонд, възлизащ на 2288 книги.

Всички читалища, разположени на територията на общината, са изцяло или частично ремонтирани, което им позволява да се запазят и да функционират пълноценно. В читалищата се развива самодейна културна дейност (музикална, танцова, фолклорна, образователно-просветна), разполагат с библиотечен фонд. Финансовите средства за издръжка на читалищата в общината обаче са недостатъчни.

Историческата памет се пази чрез паметниците и паметните плочи, които според Списък на войнишки паметници и паметниците, свързани с борбите за национално освобождение, според публична информация от Областна администрация Шумен, за територията на Община Смядово са:

- Паметник в чест на Симеон Христов Бъчваров, намира се в центъра на село Веселиново (в парка), дата на откриване 1962г., дата на честване: 9-ти май.

- Паметник на загиналите ятаци, намира се в центъра на село Риш, дата на откриване 1958г., дата на честване: 9-ти май.

- Паметна плоча в чест на Каро Георгиев Йоргов, намиращ се на ул. „Начо Гайдов” №6 в град Смядово, дата на честване: 3 –ти март.

- Паметник на загиналите във Втората световна война, намиращ се в центъра на гр. Смядово, пл. „Княз Борис I”, дата на откриване 1958г., дата на честване: 9-ти май.

- Мост-паметник на загиналите във войните – Смядово, намиращ се на центъра на града над река Смядовска, проектант Хр. Харалмбиев, построен от трета инженерна бригада през 1931-1932 г. в памет на смядовчани, загинали по време на Балканската (1912-1913), Междусъюзническата (1913) и Първата световна война (1914-1918), дата на честване: 3-ти март.

- Паметник в чест на Ангел Димитров Ангелов, намиращ се на центъра на с.Янково, дата на честване: 9 май.

- Възпоменателна плоча на загиналите през Балканските войни 1912-1913г. и в Първата световна война 1914-1918г., с.Янково, дата на честване: 3-ти март.

- Паметник - портал на загинали при изпълнението на служебния си дълг войници и офицери на поделението в гр. Смядово, дата на честване: 19 юли.

Всички военни паметници и плочи на територията на общината се поддържат, опазват и съхраняват.

Съчетанието на материално и нематериално културно наследство предоставя големи възможности за изявяване на цялостното културно богатство на община Смядово.

Културна особеност, характерна за жителите на община Смядово са автентичните смядовски хора - „Бяла Неда“, „Ойсата“, „Горката баба“ и „Кълновската“.

Типичен за местното население е и автентичният обичай „Куда“, който се провежда в първата неделя на гроздобера, а подготовката за него започва от петък. Рано сутринта в неделя момите отивали на гроздобер, пременени в нови одежди, берели най-едрото и хубаво грозде. След като напълнили кошниците се отправяли към местността „Коеви чеири“, където с музика ги посрещали момците. Момите запявали хорова песен и всички се хващали на хорото. След веселбата се отправяли към домовете си. При изпращането момците се задявали с момите, като си зобвали от кошниците с грозде, предлагали да помогнат в носенето. Весели и засмени се прибрали по къщите си и така до следващата „Куда“.

Кукерският танц е бил характерен за село Веселиново още по време на Руско-турската освободителна война. Той се е танцувал в деня след Сирни Заговезни. Съхранен през годините, кукерският обичай може да се види и до днес. Традицията се възобновява през 1977 г. по инициатива на възрастните хора в селото. Към настоящия момент към Народното читалище „Съзнание – 1927” в с. Веселиново е създадена Маскарадна група „Черните кукери”. Дейността ѝ е свързана с пресъздаването на автентичния ритуал – кукеруване, който се провежда с благопожелание за високо

плодородие, здраве и берекет за хората и за прогонване на злите сили. Веселиновските кукери са единствените черни кукери в България – лицата им не са скрити с маски, а са почернени със сажди. Именно в тази характерна особеност се изразява тяхната уникалност. В групата участват само мъже, единият от които е облечен в женски дрехи, имитиращ булка - водачът на групата. Следва „Каракуката“ – най-силният от момците – той пази булката и е неотлъчно до нея, с групата вървят и поп и магаре. Носията, с която са облечени е изцяло автентична. Състои се от две тъкани веселиновски фусти, плетени тумани и цървули на краката, конусовидни козешки шапки на главите и в допълнение – дървени саби. На кръста си носят кожен колан с траки, чиито звуци прогонват злите сили.

По косвен път са получени сведения за старите български занаяти, упражнявани на територията на общината. Отколешните занаяти са били воденичарство, грънчарство, дърводелство, касапък /месарство/, джелепчийство /търговия на добитък/ и кожарство. Смядовчани били добри селски стопани, горяни, караджии и животновъди – били прочути свинари и производители на луканки. Славата на луканката произведена от тях се носела надалеко. Вкусовете ѝ качества били признати и от преминаващите през тези земи чужденци.

В Музеен комплекс гр. Смядово функционира посетителски център за експониране на етнографското наследство, фолклорните традиции, автентичните обичаи и природните забележителности на Община Смядово, в него е уредена постоянна етнографска сбирка, представяща бита и елементи от традиционното местно облекло на възрожденския българин, както и на местните занаяти. Уредена е и изложба на открито – копие на тракийската гробница открита до гр. Смядово.

Общински пролетен събор на народното творчество в гр. Смядово

На 03.05.2015 година беше положено началото на една нова за гр. Смядово традиция – провеждане на общински пролетен събор на народното творчество „Да запеем заедно“. В него участие вземат фолклорни певчески и танцови състави от страната и чужбина, индивидуални изпълнители и инструменталисти на автентичен и обработен фолклор. Една от големите атракции на събитието са агнетата на чеверме и дроб сармата, приготвяни от популярни шеф готвачи. В периода от 2015 до 2019г. съборът се провежда ежегодно, като се превърна в дългоочаквано събитие от всички ценители на българските традиции и обичаи.

Опазването и съхраняването на нематериалното културно наследство на общината, както и предаването му на следващите поколения се осъществява чрез честване на празници, фолклорни и литературни вечери, представяне на книги, тематични беседи, организиране на изложби, концерти, конкурси, общоселски празници, събори, организиране на мероприятия за децата и др. които, присъстват в Културния календар на община Смядово. Общината има и богат празничен календар, в който са включени всички големи православни и национални празници и чествания в памет на бележити личности.

Мерки за опазване, експониране и социализиране на материално и нематериално културно наследство

1. Допълнително засилване на регионалното сътрудничество с другите съседни общини и създаването на общ съвместен продукт с използването на ресурсите им (вече има реализирани подобни проекти).
2. Стимулиране на нови алтернативни източници на финансиране на дейностите по опазване на културните ценности.
3. Подобряване на общинската техническа инфраструктура – основно пътища.
4. Необходимо е да се продължат дейностите по проучване и изследване, маркиране и приобщаване към системата на отдиха и туризма на археологическите обекти.
5. След проучването им, на археологическите обекти трябва да бъдат определени охранителни зони и режими за тяхното опазване, да се усъвършенства юридическата защита за всички НКЦ в общината.
6. Обектите, представляващи научна и обществена ценност, трябва да бъдат консервирани, реставрирани и удачно експонирани.
7. При проучване, консервация, реставрация и социализация на някои от археологическите обекти в общината може да се създаде допълнителна система от вътрешни културни маршрути.
8. Да се стимулира привличането на обществеността, НПО, подрастващите и младите в изучаването, опазването, поддържането и популяризирането на културно-историческото наследство.
9. Като се отчете културно-историческия потенциал, да се приложат мерки за развитие, на опознавателния и културно-исторически туризъм, както и развитие на легловата база.
10. Да се наблегне на разнообразието на съществуващите туристически продукти, използващи нови технологии за интерактивност и излагане на културното наследство чрез съвременни информационни технологии и сценичното изкуство, с цел постигне по-голяма атрактивност.
11. Допълнително развитие на алтернативни форми на туризъм (селски, екологичен, приключенски). Използване по-пълноценно на природния и антропогенния ресурс, материално и нематериално културно наследство.
12. Оптимизиране на връзките между култура и туризъм
13. Създаване на още по-атрактивен календар със събития, свързани с нематериалното наследство, традиции, ритуали и използващи рамката на недвижимите културни ценности, организиране на местни и интернационални пленери и фестивали.

14. За запазване на старинния характер на застрояване около пешеходния мост и Музейния комплекс с църква и камбанария в гр. Смядово, бъдещото ново застрояване в съседните имоти да бъде съобразено и в хармония с комплекса: скатни покриви, плътни огради към улицата и покрити оградни врати – по одобрени инвестиционни проекти.

Мерки за създаване на устройствени предпоставки за опазване на цялостни културни ландшафти по смисъла на чл. 47, т. 6 от Закона за културното наследство (ЗКН).

Културен ландшафт по смисъла на чл 47, т.6 от ЗКН представлява съвкупността от пространствено обособени устойчиви културни напластявания, резултат от взаимодействие на човека и природната среда, характеризиращи културната идентичност на дадена територия. Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство определя културните пейзажи като "комбинирано произведение на човека и природата". Ориентациите за приложение на Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство (ЮНЕСКО, 2005) допълват това определение: Културните пейзажи отразяват развитието на човешкото общество и поселения през времето, под влиянието на физическите ограничения и/или възможности, предоставени от природната среда, както и последващите социални, икономически и културни сили, както външни, така и вътрешни". Културните пейзажи може да отразяват и специфична обработка на земята, традиционни умения, специфични традиции, описания на пейзажа в художествени творби и исторически събития, т.е. среда, наситена с материални и/или нематериални следи от взаимодействието на природни и антропогенни фактори.

На територията на община Смядово могат да бъдат разграничени устройствени предпоставки за дефинирането на такъв вид интегрално наследство като категория недвижима културна ценност. Територия на културен ландшафт може да бъде обособена около и северозападно от мост-паметника и комплексът на църквата "Архангел Михаил", килийното и девическото училище, където е разположен и музейният комплекс и средата е наситена с историческа памет. Кварталите северно и западно от комплекса имат запазена градоустройствена структура, характерна за региона с едноетажна застройка по уличната регулация и високи плътни огради.

Културно-исторически пейзаж може да бъде изявен и по полите и южните склонове на Стара планина, наситени с древни селища и некрополи още от траките и множество крепости, формиращи защитна система по билата и охранявайки проходите, където антропогенната (археологическа) среда е запазила своите ценностни характеристики и на фона на специфичните природни дадености формира уникален ландшафт, наситен с материални и нематериални културни следи.

Има възможност за развитието на локални културни маршрути, които да съчетават природни и културни забележителности и да свързват топоси със съхранено археологическо наследство с прекрасна природна среда.

10. Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници, които имат потенциал да влияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на общината

Общините, с които община Смядово има обща граница, са: Община Шумен с граница на север, Община Провадия /Варненска област/ с граница на североизток, община Дългопол /Варненска област / с граница на изток, на юг с общините Руен и Сунгурларе /област Бургас/, на запад с Община Върбица и на северозапад с Община Велики Преслав. Община Смядово поддържа добри взаимоотношения с част от съседните общини.

Връзката на община Смядово със съседните територии е от съществено значение и с потенциал за положително влияние върху местното развитие. Акцент в тази част са възможните общи проекти, които имат надобщинско ниво.

Концепцията за пространствено развитие на общината (КПРО) определя стратегията за пространствено развитие на територията и връзките със съседните общини, а също така определя и зоните на Плана за интегрирано развитие на общината (ПИРО). Наличието на КПРО и ПИРО спомага да се определят териториите приоритетни за европейско финансиране на макро ниво, през съответния планов период.

Концепцията за пространствено развитие на общината определя средносрочни перспективи и цели за пространствено развитие на територията ѝ по отношение на мрежата от населените места, връзките със съседните общини и областния център, както и интегрирането на територията на общината в регионалната транспортна, енергийна и телекомуникационна мрежа.

Концепцията за пространствено развитие на общината определя:

1. **Функционално-йерархична структура** на мрежата от населени места в общината и връзки с центровете на съседните общини, областния и други градски центрове, свързани с развитието на общината:

Фигура 40 КПРО на община Смядово – Функционално-йерархична структура

2. **Оси на развитие** - с регионално, надобщинско и общинско значение, и връзки с осите на развитие на съседни общини и с националните оси:

Фигура 41 КПРО на община Смядово – Оси на развитие

Първа Главна (доминираща) урбанистична ос – СЕВЕР –ЮГ - съвпада с трасето на път II - 73 /Шумен – Ришки проход - Карнобат /.

Главната урбанистична ос е избрана, тъй като се явява основна транспортна артерия и връзка на Смядово с областния център Шумен. По тази ос е съсредоточено близо 80% от населението на общината. Към момента по тази ос има интензивен транзитен трафик. Тя на практика се явява основната за региона транспортна връзка между Северна и Южна България, пресичаща Старопланинската верига и осигуряваща достъп до АМ „Тракия“. По тази ос съществуват възможности за възникване и развитие на търговия, лека и преработвателна промишленост.

По главната урбанистична ос е разположен и исторически културен коридор – Шумен – Смядово – Южна България („Виа Смядова“).

Въздействието на тази главна урбанистична ос на развитие на Смядово е в няколко аспекта:

- Подчертаване на настоящите социално-икономически връзки в територията;
- Използване на този основен икономически коридор за движение на стоки и хора;
- Създаване на нови производствени зони и развитие на търговия, туризъм, др.

Втора Главна урбанистична ос - СЕВЕРОЗАПАД - ИЗТОК – съвпада с естественото разположение на населените места и ги свързва по най-кратък и удобен начин от гр. Велики Преслав и с. Златар, през общинския център гр. Смядово към опорния център с. Янково в посока с. Арковна и гр. Дългопол/Айтоски проход.

Разглеждайки териториите на регионално ниво и отчитайки действащите геопроостранствени ограничители и разположението на основните населени места се забелязва разклонение на главната паралелна ос на урбанистично развитие на национално ниво София – Търговище – Шумен – Варна с направлението Търговище – Велики Преслав – Смядово – Дългопол – Черно море. Тази допълваща ос не е изявена, поради липса на добра транспортна свързаност и лошо състояние на съществуващата пътна инфраструктура. В момента работят две отделни трасета – Търговище – Велики Преслав - Смядово и Шумен – Дългопол.

Действаща урбанистична ос – СЕВЕР – ИЗТОК - съвпада с трасето на път III – 7301 /Шумен – Дългопол/

Тя се явява транзитна връзка от областния център Шумен към Черноморието. Това е алтернативната връзка на Смядово към Варна и Бургас. Тази ос в голяма степен дублира естествения път на река Камчия и по нея са разположени по-голямата част от населените места в общината, които се характеризират с относително малък брой жители (около 20% от населението). Ролята на тази урбанистична ос постепенно ще намалее и отпадне за сметка на развитието на втора главна ос.

Второстепенна урбанистична ос – по протежение на Ришката котловина, свързваща общините Върбица, Смядово и Дългопол, съвпада с трасето на път Риш – Веселиново – Поляците – Медовец.

В участъка Веселиново – Риш – Тушовица (община Върбица) тази ос е много добре развита по протежение на третокласен път. В направлението Веселиново – Поляците връзката се осъществява по местен път, който не е в добро техническо състояние и за изявяването ѝ е необходимо подобряване на пътната инфраструктура.

3. Транспортни и други инфраструктурни мрежи - с областно и местно значение, включително връзки със съседни общини и трансгранични връзки.

Транспортната мрежа на община Смядово е формирана в резултат на историческото развитие на територията, изградените по естествен път връзки между отделните населени места, развитието и надграждането ѝ през годините.

Съществуващите пътни връзки имат стимулиращо значение за урбанистичното развитие на община Смядово, и върху които следва да се акцентира при създаване на транспортно-комуникационните схеми към устройствените планове:

- Връзки на общинския център по новите оси за урбанистично развитие;
- Връзка на общинския център с други близки общински центрове;
- Връзка на общинския център с областния център гр. Шумен.

Основната транспортна мрежа на община Смядово включва:

- Второкласен път II - 73 /Шумен– Карнобат/;

- Третокласен път III – 7301 /Ивански – Дългопол/;
- Третокласен път III – 7302 /Смядово – Преслав/;
- Третокласен път III – 7303 /Риш – Върбица/.

4. Функционално зонироване на пространството - индустриални и бизнес зони с регионално и местно значение на територията на общината, зони за туризъм и отдих с регионално и местно значение, зони за транспортни дейности, защитени територии, пространствена организация на инфраструктурата в областта на здравеопазването и образованието.

5. Дейности за интегрирано градско развитие, включително за градско възстановяване.

През 2015 г. Община Смядово се присъедини към Сдружение „Местна инициативна група Дългопол” – юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност с цел подготовка на местните общности за устойчиво развитие на територията чрез усвояване на средства от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и подготовка на местните общности за прилагане на подхода ЛИДЕР. Стремешът на МИГ-а е да се преодолеят основни предизвикателства, като:

- отрицателния естествен и отрицателен механичен прираст;
- миграцията на млади хора извън територията на МИГ;
- ограничените възможности за трудова заетост;
- ниското качество на предоставяните публични услуги за населението.

Това би могло да се постигне чрез изпълнение на Стратегия за местно развитие.

През 2017 г. е разработена Стратегия за местно развитие за територията на МИГ „Дългопол-Смядово“ обхващаща административните граници на общините Дългопол и Смядово. Територията на МИГ-а обхваща южната част на област Варна и област Шумен (Вж. Фиг. 40), в Североизточен планов район, и заема площ от 794,7 кв.км. Тя граничи с общините: Провадия, Долни чифлик, Шумен, Велики Преслав, Върбица, Сунгурларе, Руен. Територията е с непрекъснати граници и обхваща всички 27 населени места от двете общини. От община Смядово: 1 град и 9 села, от община Дългопол: 1 град и 16 села. Общият брой на населението на територията на МИГ „Дългопол-Смядово“ е 20 106 души. Гъстота на населението на територията на МИГ е 25 жители на кв. км, съответно за община Смядово - 18 жители на кв. км., за община Дългопол - 33 жители на кв. км.

Фиг. 42 Карта на територията на МИГ „Дългопол-Смядово“

Въз основа на социално-икономическия анализ на територията и проведените срещи със заинтересованите страни, партньорите и широката общественост в Стратегията за местно развитие са определени целите, приоритетите и мерките за задоволяване потребностите на местната общност от инвестиции за повишаване на капацитета на микропредприятията, малките и средните предприятия (МСП), насърчаване на иновационната активност, подобряване на достъпа до финансиране на МСП, развитие и стимулиране на предприемачество и устойчив бизнес на територията, за развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот, за развитие на териториална идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер и за устойчива и качествена заетост за уязвими групи, подобряване достъпа до социални услуги на различни групи социално изключени или в риск от социално изключване лица. И през новия програмен период 2021-2027 г. ще се търси финансиране за изпълнение на Стратегията на местно развитие на територията на МИГ Дългопол-Смядово. Съществува и възможност за разширяване на територията на местната инициативна група чрез присъединяване на други съседни общини.

През 2019-2020 г. МИГ Дългопол-Смядово изпълни проект № BG05SFOP001-2.009-0124 „Умно гражданство“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. С изпълнението на проекта се създаде партньорско отношение между местните власти, гражданите и бизнеса чрез създаването на иновативен за територията на МИГ „Дългопол-Смядово“ подход, а именно, създаването на електронна платформа за насърчаване на гражданското участие „Умно гражданство“. В рамките на проекта се извърши анализ на гражданското участие на територията на МИГ „Дългопол-Смядово“, на общинските администрации и тяхното отворено и прозрачно управление, насочено към гражданите. Проведе се обучение на служителите на партньорите общини Смядово и Дългопол, свързано с подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство, както и провеждането на широка информационна кампания за насърчаване на гражданското участие и промотиране на електронно базирана платформа „Smart citizenship“.

С общините Шумен и Велики Преслав е създадено партньорство в областта на управлението на отпадъците. Като член на Регионалното сдружение за управление на отпадъците за област Шумен, община Смядово използва Регионално депо за битови отпадъци в кв. Дивдядово, община Шумен, участва в избора на изпълнител и сключване на договор за предоставяне на услуги на общините Шумен, Нови пазар, Велики Преслав, Каспичан и Смядово по предварително третиране (сортиране) на смесени битови отпадъци.

Заедно с общините от Регионалното сдружение за управление на отпадъците за област Шумен, община Смядово участва в кандидатстването по **процедура BG16M10P002-2.002 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци“**, по приоритетна ос 2 „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, но процедурата беше прекратена и общините не получиха финансиране.

Община Смядово има установено дългосрочно междуобщинско сътрудничество с община Ветрино, област Варна в областта на изпълнението на проекти за интеграция на уязвими групи, в проекти за предоставяне на социално-здравни услуги за възрастни хора и лица с увреждания, включително в предоставяне на мрежа от почасови услуги в домашна среда, включващи: доставка на храна, хранителни продукти и продукти от първа необходимост, включително и на лекарства /закупени със средства на потребителите или с други средства/, заплащане на битови сметки, заявяване и получаване на неотложни административни услуги и др. с цел преодоляване на последиците от COVID-19. Това партньорство има потенциал за развитие и през новия програмен период.

През новия програмен период 2021- 2027г. с общините Шумен, Велики Преслав, Дългопол и Ветрино има потенциал за реализиране на интегрирани териториални инвестиции в областта на икономическото развитие, широколентовите комуникации и транспорта, рехабилитация или изграждане на нова ВиК инфраструктура, в областта на туризма, в областта на здравеопазването, образованието, социалните услуги и осигуряването на заетост, културен обмен, в областта на енергийната ефективност и опазване на околната среда.

Към момента са констатирани само положителни страни на съвместната дейност, като се планира същата да продължи и през следващия програмен период.

Специфична особеност на регионалния контекст, в който се развива територията на община Смядово е свързана с моноцентричния модел на развитие - общински център като главна икономическа, социална и обслужваща сила и периферно разположени малки селища без ключови функции. Друга особеност е обстоятелството, че общината е обградена от идентични като профил, потенциал и облик общини. Това от своя страна предполага търсенето на общ модел за териториално развитие за цялата група, който би позволил постигането на кумулативен растеж, ефект на мултипликатора /синергичен ефект/, при ефективното ползване на ресурсите, потенциалите и сравнителните предимства както на община Смядово, така и на съседните общини.

Община Смядово е категоризирана в АНКПР като община от пето йерархично ниво, идентична с определените слабо урбанизирани (периферни) общини. Това са

малки общини със затруднено социално-икономическо развитие. Разположени са по периферията на района и централната му част, формирайки феномена „вътрешна периферия“.

Тези общини, една от които е и община Смядово могат да бъдат включени в обхвата на т.н. „райони за целенасочена подкрепа“. Стимулирането на техните центрове е важно, за да могат да предлагат необходимите първични услуги на населението. Подобряването на свързаността им с близките икономически центрове ще осигури достъп до работни места в сфери различни от селското и горското стопанство, без това да е свързано със загуба на население в тях.

Община Смядово се намира в непосредствена близост до областния град Шумен на около 25 км. разстояние, определен в АНКПР като град от второ йерархично ниво. Големите градове от това ниво имат мисията да балансират влиянието на столицата и да намаляват ефекта от моноцентрично развитие. Шумен е един от областните градове заедно с Варна и Търговище, които формират една ос, ориентирана изток – запад. Районът получава силен тласък на развитие по тази ос. Тя е много активна и поради установяването ѝ в исторически план, правейки връзката София - Варна и поради изграждането на бързата автомобилна връзка Варна – Шумен, част от АМ „Хемус“. Той се характеризира със стабилно икономическо развитие в сферата на промишлеността, търговията, складовата дейност, туризма и услугите и предлага много функции в социалната сфера, образованието, науката, културата. В Шумен се увеличава инвестиционната активност на местните предприятия. Наблюдава се повишаване на БВП на човек и положителна тенденция за ръст на заплатите. Близостта до град Шумен би могло да се отрази положително на социално-икономическото развитие и на община Смядово.

До момента не е осъществявано партньорство с общините Провадия, Руен, Сунгурларе и Върбица, но съхранената и атрактивна природна среда с наличие на множество защитени територии и с богато биоразнообразие, както и богатото културно наследство дават възможност за бъдещи интегрирани инвестиции за развитие на туристически сектор, културния туризъм, както и в дейности за опазване на биоразнообразието.

От съществено значение е идентифицирането на възможностите за съвместни дейности със съседните общини. Две и повече съседни общини с различно големи територии, икономики и население могат да планират заедно, да приоритизират заедно и да правят съвместни проекти на база взаимен интерес. Те могат много да увеличат общо и по отделно своята значимост и потенциал, ако си партнират. Всяка от тях има своя бранд, но обединени заедно в целенасочени политики могат да решат много конкретни свои проблеми.

11. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината

Съгласно интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен регион Община Смядово попада в категория: „Слабо урбанизирани общини (периферни)“ и община с център от пето йерархично ниво - Смядово (3 586 д.) със затруднено социално-икономическо развитие. Общини с центрове от пето йерархично

ниво в Североизточния район са разположени извън осите, свързващи градовете от второ и трето йерархично ниво.

В цел 2.2.2. „Развитие на малките градове“ в интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за укрепването на общинските центрове от 5-то йерархично ниво, особено в периферните и гранични райони, сред които е и община Смядово са предвидени мерки за интегрираното развитие на малките градове, включващи:

- ✚ Развитие на образователната инфраструктура;
- ✚ Подобряване на телекомуникационните услуги;
- ✚ Подкрепа за развитието на цифровите умения;
- ✚ Въвеждане на нови технологии и иновации в МСП;
- ✚ Активизиране на бизнеса чрез насърчаването на индивидуалното и колективното предприемачество;
- ✚ Създаване на предпоставки за диверсифициране на икономическите активности;
- ✚ Осигуряване на равен достъп до здравеопазване чрез развитие на инфраструктура;
- ✚ Осигуряване на равнопоставен достъп до цялата съвкупност от природни и културни ценности, носители на историческа памет и национална идентичност;
- ✚ Развитие на мрежата от центрове за социални услуги;
- ✚ Изграждане на свързващата инфраструктура между агломерационните ареали и съседните територии, по-малките градове и села, с което да се подобри достъпа до услуги, качеството на живот и капацитета на територията;
- ✚ Развитие на туристическия профил като бъде акцентирано и върху културно-историческия, алтернативният и познавателен туризъм;
- ✚ Дейности за модернизиране на селското стопанство, биоземеделие, изграждане на напоителни системи и др. дейности, подкрепящи устойчивото селско стопанство.

В транспортно направление и свързаност през община Смядово преминава второкласен път II-73 оп Шумен - Радко Димитриево – Смядово – Веселиново - Лозарево (Карнобат-Бургас) обслужва южната част на област Шумен като връзка през Ришкия проход с област Бургас от Югоизточния район, който е от групата на пътищата с регионално значение. Главните функции на този вид пътища са да осигуряват връзките между големите административни и икономически центрове в регионите, както и между самите региони, като съдействат за интеграцията им. Връзките на по-голямата част от общинските центрове с областните градове също са част от функциите на пътищата II и III клас. Същевременно те имат за задача да доведат трафика до автомагистралите и пътищата I клас и служат като преразпределители на трафика по пътните артерии с национално и международно значение.

В мярка I.3.2 на Пътната карта към Националния план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение в процес на свързване са 49 общини, като 18 от тях попадат в СИР сред тях и Община Смядово. С включените в Направление I т.3 от Пътната карта мерки, се осигурява публичен и частен ресурс за изграждане на широколентова инфраструктура от следващо поколение именно в тези

райони, където липсва пазарен интерес. Разпространението на широколентовия достъп позволява и прави лесно достъпни икономическите и социалните ползи от информационните и комуникационните технологии (ИКТ), свързани и с възможността им за преодоляване на пречките в разстоянието и развитието, особено на изостаналите райони.

ИКТ проектите в селските райони е необходимо да бъдат фокусирани върху обезпечаване на широколентов достъп до Интернет, отговарящ на изискванията на новите комплексни електронни услуги; съдържание, съобразено с интересите на населението в тези райони и услуги, насърчаващи ползването на Интернет и развиване на нови компютърни умения за ползване на Интернет и електронни услуги.

Община Смядово е член на Асоциацията по водоснабдяване и канализация на обособена територия, обслужвана от „Водоснабдяване и канализация – Шумен” ООД, гр.Шумен. Обособената територия на „Водоснабдяване и канализация - Шумен” ООД е разположена в Североизточната част на Р.България, обхваща площ в размер на 3 390,2 km² и включва общините Шумен, Нови Пазар, Каспичан, Никола Козлево, Велики Преслав, Върбица, Венец, Смядово, Хитрино, Каолиново. Административните граници на определена територия са - област Варна, на изток, област Бургас на юг, Търговище и Разград райони на запад и Силистра и Добрич на север.

В Регионалното прединвестиционно проучване (РПИП) за обособените територии, обслужвани от „ВиК“ ООД, гр. Шумен, възложено от Министерство на регионалното развитие и благоустройството с Договор № РД – 02 – 29 – 68/31. 03. 2016 г. се предвиждат мерки за съответствие с Директивите за питейни и отпадъчни води, касаещи само водоизточници, съоръжения за осигуряване необходимото качество на водата на кран потребител и довеждащи водопроводи, като за периода 2019-2028 г. предвижданията за община Смядово, включват:

По Компонент водоснабдяване

- Изграждане на нов водоизточник и СОЗ за водоснабдителна система (ВС) Черни връх;
- Изграждане и/или реконструкция на довеждащи водопроводи в 7 водоснабдителни системи: ВС Черни връх, ВС Янково, ВС Ново Янково, ВС Желъд, ВС Риш, ВС Александрово и ВС Веселиново с дължина 21 040 л.м.;
- Изграждане на защитни съоръжения за водоизточници в зони в риск от наводнения – по едно във ВС Кълново, ВС Бял бряг и 5 бр. във ВС Смядово;
- Изграждане на ново съоръжение за хлориране за водоснабдителна система (ВС) Черни връх;
- Изграждане или реконструкция на съоръжения за хлориране по ВС Черни връх и ВС КЪЛНОВО;

По Компонент отвеждане и пречистване

- Изграждане на ПСОВ, доизграждане на канализационната мрежа, реконструкция на амортизирани канализационни колектори или канализационни клонове с доказана инфилтация и/или ексфилтация.

Съгласно Бизнес плана за развитие на „В и К – Шумен“ ООД за регулаторен период 2017-2021 г. е предвидено внедряване на ГИС през периода на бизнес плана.

Планираните инвестиции за ГИС включват закупуване лиценз за специализиран софтуер за създаване на ГИС, такси за годишна поддръжка, такси за въвеждане на данни, за обучение. Предвидени са разходи за геодезическо заснемане и замервания на хидравлични параметри. За 2021 г. е планирано въвеждане на данни за В и К мрежата на гр.Смядово и въвеждане на данни за външна мрежа на част от по-малките водоснабдителни системи.

В регионалната схема за пространствено развитие за Североизточния регион възможността за сдружаване и прилагане на интегрирани териториални инвестиции на община Смядово е с община Шумен като областен център, заедно с общините: Велики Преслав, Върбица, Каспичан, Нови Пазар и Хитрино.

12. SWOT анализ

SWOT-анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на съответната територия и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието. Изискването за съблюдаване на принципа на интегриран подход по отношение на разработването на всички части от ПИРО в пълна степен важи и за аналитичната част на документа и влиза в действие при разработването на SWOT-анализа – отделните елементи на анализа следва да бъдат разгледани в тяхната цялост и взаимодействие. Приложима е общата матрица за този вид анализ, отразяваща взаимодействието на вътрешните фактори (силни и слаби страни), и външните фактори (възможности и заплахи); освен на базата на документално проучване SWOT-анализът задължително трябва да бъде изготвен и въз основа на резултатите от проведени фокус групи и анкетни/теренни проучвания;

SWOT анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на Община Смядово и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието.

Принципа на интегриран подход по отношение на разработването на ПИРО е екстраполиран от аналитичната част на документа в SWOT анализа. Отделните елементи на анализа са разгледани в тяхната цялост и взаимодействие. Приложена е общата матрица за този вид анализ, отразяваща взаимодействието на вътрешните фактори (силни и слаби страни), и външните фактори (възможности и заплахи). Освен на база на документалното проучване при разработването на SWOT анализът са взети предвид резултатите от проведени анкетни проучвания и обществено обсъждане.

Силните страни (Strengths) са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слабите страни (Weaknesses) представляват ограничения или недостиг на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможностите (Opportunities) представляват най-благоприятни елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които общината се

възползва или би могла да се възползва.

Занлахиме (Threats) са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние. Резултатите от SWOT анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на региона. Резултатите от SWOT анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодолени.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Благоприятно местоположение на ос «север-юг», свързваща Северна и Южна България; 2. Екологично чист район със съхранена природна среда, богато биоразнообразие и защитени територии; 3. Богати водни ресурси – реките Селска река, Брестова, Камчия и язовирите Качица, Янково и Александрово; 4. Богато културно-историческо наследство – важен ресурс за развитие на туризма; 5. Добро качество на въздуха и почвите и ниско ниво на замърсяване на водите на територията на общината; 6. Наличие на обширни екологично чисти и защитени територии и зони по НАТУРА; 7. Наличие на достатъчен сграден фонд за задоволяване на потребностите на образователната, здравната системи култура и духовност; 8. Добре развити социални услуги и социална инфраструктура. 9. Наличие на богат горски фонд с добра репродуктивност; 10. Наличие на добри климатични и почвени предпоставки за развитие на селското 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лошо състояние на публичната инфраструктура – влошено състояние на междуселищната пътна мрежа, довеждаща ВиК инфраструктура до населените места, образователен и културен сграден фонд; 2. Неразвит туристически отрасъл и културно-исторически туристически продукти; 3. Влошено състояние и амортизирана пътно-транспортна инфраструктура; 4. Неблагоприятна инвестиционна среда, ниска конкурентоспособност и слаба икономическа активност на населението; 5. Амортизирана и в лошо състояние на водопроводната мрежа и липса на канализация в малките населени места и на пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Смядово; 6. Липса на квалифицирана работна сила] 7. Монокултурно растениевъдство – интензивно зърнопроизводство, малък дял на зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<p>стопанство;</p> <p>11. Опит в привличането на външни средства чрез реализиране на проекти по ЕСИФ и други донорски програми;</p> <p>12. Установени партньорства с други общини и НПО-та за реализиране на съвместни проекти;</p> <p>13. Добре развито горско и ловно стопанство, дбри условия за лов и риболов;</p> <p>14. Утвърдени традиции в сферата на самобитни изкуства, художествена самодейност.</p>	
Възможности	Заплахи
<p>1. Реновиране на съществуващия публичен сграден фонд с въвеждане на мерки за енергийна ефективност;</p> <p>2. Рехабилитация на пътната и водоснабдителна инфраструктури;</p> <p>3. Изграждане на канализационни системи и пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Смядово;</p> <p>4. Оползотворяване на енергия от ВЕИ и отпадъци;</p> <p>5. Потенциал за развитие на поливно земеделие, зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство;</p> <p>6. Развитие на животновъдство, излизащо от рамките на домакинствата и малките стопанства към средноголеми и големи ферми;</p> <p>7. Съпътстваща селскостопанското производство преработвателна промишленост;</p> <p>8. Потенциал за развитие на интегриран</p>	<p>1. Задълбочаване на демографските проблеми и миграция на квалифицирани специалисти;</p> <p>2. Липса на инвестиции за подобряване на инфраструктурата;</p> <p>3. Влошаване на екологичната обстановка поради липса на пречиствателни съоръжения и инсталации за оползотворяване на биоразградими и строителни отпадъци;</p> <p>4. Недостатъчен капацитет за разработване и управление на проекти, финансирани от Европейските структурни фондове, предимно в стопанския сектор;</p> <p>5. Задълбочаване на демографските проблеми и миграция на квалифицирани специалисти;</p> <p>6. Липса на достатъчен финансов ресурс за подобряване на публичната инфраструктура;</p> <p>7. Липса на квалифицирана работна сила за работа в промишлеността и селскостопанския сектор;</p>

<p>културно-исторически, селски, еко - туризъм, лов и риболов;</p> <p>9. Въвеждане на междусекторни услуги за гражданите /социални и здравни/;</p> <p>10. Подобряване на бизнес условията, чрез въвеждане на електронни общински услуги;</p> <p>11. Провеждане на информационни кампании сред малцинствата за подобряване на здравно-социалния им статус;</p> <p>12. Повишаване грамотността и образованието сред малцинствените групи;</p> <p>13. Развитие на интензивното земеделие. Увеличение на поливните площи;</p> <p>14. Развитие на биологичното производство, производство на билки и гъби и пчеларство;</p> <p>15. Разнообразяване на земеделието към зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство;</p> <p>16. Развитие на животновъдство, излизащо от рамките на домакинствата и малките стопанства към средно големи и големи ферми;</p> <p>17. Разширяване привличането на туристи чрез представяне на бита, фолклора, празниците и обичаите в селата от общината;</p> <p>18. Усвояване на възможностите за финансиране от фондовете на ЕС.</p>	<p>8. Липсата на свободен финансов ресурс от страна на бенефициентите за съфинансиране на проекти;</p> <p>9. Опасност от посегателства върху природните и културно-исторически дадености;</p> <p>10. Недостатъчни инвестиции в културно-историческото наследство и туризма.</p>
--	--

проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите на национално ниво

Заключения от Анализа на районите	Заключения от социално-икономическия анализ на ПИРО	Взаимовръзка/Извод
ДЕМОГРАФИЯ		
Демографската ситуация в страната се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и задържащо се високо равнище на общата смъртност, отрицателен естествен и механичен прираст.	Населението устойчиво намалява; Раждаемостта на 1000 д. е по-ниска от средното за страната; Високо ниво на смъртност (по-високо от средното за страната); Отрицателен естествен и механичен прираст.	Общината е с по-лоша характеристика от тази на национално ниво.
Намаляване на дела на населението в трудоспособна възраст.	Намалява делът на населението в трудоспособна възраст.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
Териториалното разположение на населението е предимно в градовете – 73,5% (2017 г.)	Населението в общината е предимно градско (82%)	Общината е със същата характеристика като на национално ниво с още по-висок процент градско население.
Изчерпан демографски потенциал на селата, които до неотдавна са били източник на миграция към градовете.	Изчерпан демографски потенциал на селата, които до неотдавна са били източник на миграция към града.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
ПАЗАР НА ТРУДА		
Коефициентът на икономическа активност нараства.	Отчетена е тенденцията за нарастване на броя на заетите в местната икономика.	
Заетостта на населението в най-активна възраст (15–64 години) бележи съществен ръст на национално ниво в	Отчетена е тенденцията за нарастване на броя на заетите в местната икономика.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

периода 2014-2017 г		
Коефициентът на безработица намалява.	Коефициентът на безработица намалява.	Общината е със същата характеристика като на национално ниво.
ТЕРИТОРИАЛНО УРБАНИСТИЧЕН АНАЛИЗ		
Общините в България са класифицирани като: силно урбанизирани (централни), средно урбанизирани (междинни) (при които над 50% от населението е в населени места от 5 до 50 хил. жит. или общините са с център град от 5 до 50 хил. жит. Такива са 95 общини с центрове средни и малки градове) и слабо урбанизирани (периферни) , които са 152 общини, от които в СИР – 20 общини	Община Смядово е слабо урбанизирана /периферна/ община, една от 152-те, т. нар. „селски“ общини, съгласно европейската методика за определяне на градско селска типология. Община Смядово е община от 5-то йерархично ниво.	Община Смядово е слабо урбанизирана /периферна/ община
В Анализа на районите са определени агломерационни образувания по дадени критерии.	Община Смядово попада в агломерационен ареал/АА/ Шумен; икономическо образувание /ИО/ Шумен с още 3 общини.	Община Смядово попада в АА Шумен; ИО Шумен с още 3 общини.

Социално-икономическият анализ на районите на Р България (Анализа на районите) представя настъпилите промени за периода 2014-2020 г. в икономическото, социалното, демографското, инфраструктурното развитие и състоянието на околната среда и очертава основните тенденции в тях. Също така дава прогнози за развитието им до 2027 г. Той е структуриран в 3 основни части.

Първата част обхваща териториалния анализ на развитието по тематични направления и ключови характеристики по три основни теми – темата за урбанистичното развитие, териториалните аспекти на секторните политики, административния капацитет за провеждането им и за изпълнение на проекти.

Втората част акцентира върху сравнителния анализ на социалното, икономическото, демографското и екологичното състояние и развитие и

инфраструктурното осигуряване на районите, областите и общините. Във всяко тематично направление са проследени промените, настъпили в резултат на прилаганите европейски и национални политики и програми и са систематизирани изводи за въздействието на външни и вътрешни фактори, за установените трайни тенденции и възможностите за преодоляване на проблемите.

Третата част обобщава синтезираните изводи от първите две и ги надгражда с интегриран национален профил.

Съдържанието на втората и третата част, както и на резюмето на анализа припокриват темите, изследвани в ПИРО. Това е първата взаимовръзка между ПИРО и Анализа на районите.

Освен това темите в Анализа на районите, особено в частите за демография, социално развитие и икономика, са проследени чрез ключови показатели, които са използвани в ПИРО Смядово за открояване на местните характеристики. **Това спомага за сравнението на част от изводите направени в Анализа на районите и този за целите на ПИРО.** Допълнително по отношение на демографските показатели, при изготвяне на ПИРО Смядово, **са съпоставяни с тези на областно и национално ниво,** за да могат да се проследят взаимовръзките между тях.

В следващата таблица са изведени основните изводи от Анализа на районите и заключенията в ПИРО. Този подход дава възможност за бързо очертаване на взаимовръзката между двата анализа – къде има припокриване (т.е. изводите за община Смядово са валидни и за национално/регионално ниво), къде се отчита разминаване (т.е. заключенията за община Смядово са по-негативни или обратното – благоприятни).

III. Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.

1. Основополагащи принципи при формулирането на стратегическата част, формулиране на визия на община Смядово, формулиране на главната цел на ПИРО

Визията за община Смядово има за цел подобряване развитието на град Смядово и общината в пространствен, структурен, социално-икономически, екологичен и естетически аспект. Устойчивият икономически растеж е свързан с насърчаване на местния потенциал и предприемачеството, осигуряване на финансови ресурси, генериране на растеж и работни места. Привличане на инвестиции с цел развитие и осигуряване на високо равнище на заетост е важно условие за повишаване доходите на местното население. Усъвършенстването на социалната и техническата инфраструктура, развитието и ефективното използване на изследователска и развойна дейност ще осигурят на града висок жизнен стандарт. Изграждането на удобна и съвременна жизнена среда е особено важно за развитие на района.

Стратегическите цели имат ясен фокус към осъществяване на визията и отразяване конкретната специфика на община Смядово, като част от Североизточен район на развитие. Те са съобразени с предназначението на ПИРО да бъде инструмент за управление и да отразява действителните нужди на местната общност в рамките на плановите документи от регионално, национално и европейско ниво. Избегнато е тяхното прекалено обхвато формулиране и опасност от неефективно разпределение на ресурсите по време на предстоящото им реализиране. Планираната система от

индикатори за наблюдение на плана осигурява механизъм за измерване на степента на тяхното осъществяване. Стратегическият документ има за задача да фокусира управленските процеси и да даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че община Смядово да подобри икономическата си жизнеспособност, да навакса изоставането на икономическите си показатели и да създаде предпоставки за подобряване на качеството на живот.

Визия на община Смядово -

Модерна и просперираща община, с потенциал за развитие на местна икономика в екологично чист район с добре изградена техническа, туристическа и социална инфраструктура, осигуряваща високо качество на живот и привлекателна за младите хора

ГЛАВНА ЦЕЛ

ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВО ИКОНОМИЧЕСКО И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ, ГАРАНТИРАЩО СЪЗДАВАНЕ НА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА И ПОВИШАВАНЕ НА ЖИЗНЕНИЯ СТАНДАРТ НА НАСЕЛЕНИЕТО

2. Стратегически цели

Стратегическа цел 1: *Постигане на устойчив икономически растеж чрез насърчаване на местния потенциал и създаване на условия за осигуряване на ефективна заетост*

Тази стратегическа цел е идентифицирана, за да акцентира върху основни слаби и силни характеристики на общината за превръщането им в конкурентен за областта потенциал чрез прилагане на комплексни икономически мерки. Взети са в предвид потребностите на местната икономика и са предложени решения за отчетените проблеми.

Целта е насочена и фокусирана върху подкрепа на месния бизнес и привличането на нови външни инвеститори в общината. Предвижда се прилагането на успешни модели на партньорство за интегрирани териториални инвестиции между общините и бизнеса за техни съвместни инициативи. Важно условие е съчетаването на икономическите цели в развитието с опазването на качествата на околната среда и разумното използване на културното материално и нематериално наследство в общината.

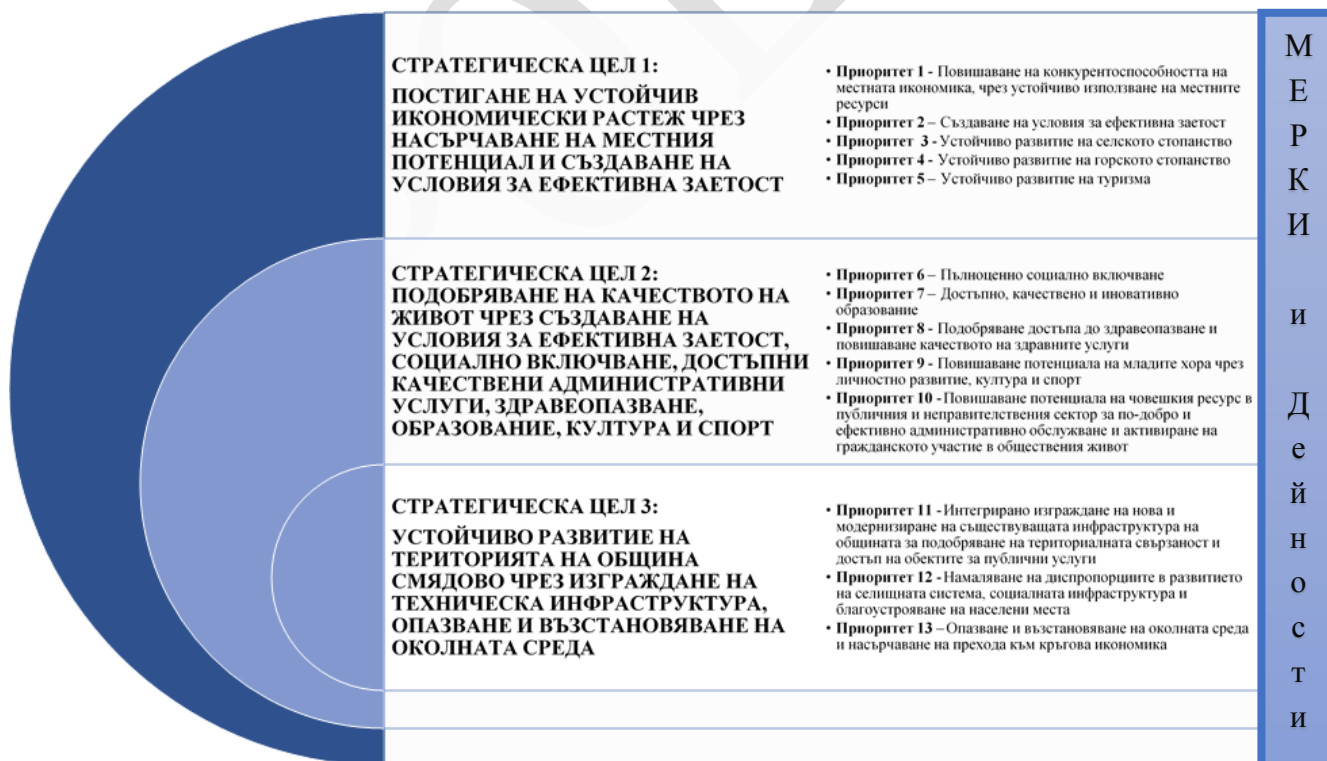
Стратегическа цел 2: *Подобряване на качеството на живот чрез създаване на условия за социално включване, достъпни качествени административни услуги, здравеопазване, образование, култура и спорт*

Фокусът на тази стратегическа цел на ПИРО на Община Смядово е поставен върху комплексното развитие на социалната среда. Залагането на така формулираната

стратегическа цел в областта на развитието на човешкия капитал се обосновава с необходимостта от решаване на констатираните, продължително проявяващи се проблеми в социалното развитие. Тези проблеми са свързани с негативното демографско развитие на община Смядово и свързания с това процес на обезлюдяване на територията; влошените характеристики на населението - възрастова и образователна структура; неблагоприятните характеристики на пазара на труда в района по отношение качеството на работната сила, от една страна и от друга страна – с възможностите за задоволяване на социалните потребности на населението.

Стратегическа цел 3: Устойчиво развитие на територията на община Смядово чрез изграждане на техническа инфраструктура, опазване и възстановяване на околната среда

Достъпът до териториите е не само основна политика на Европейския съюз, но и допринася за комплексното социално-икономическо развитие. Транспортната и дигиталната инфраструктура са факторите, които спомагат за отключване на специфичните потенциали на регионите и увеличаване на конкурентните им предимства. От друга страна те водят до повишаване на териториалното сближаване и постигане на по-балансиран растеж и възможност за осигуряване на равен достъп на всички жители, независимо от тяхното местожителство, до икономически и социални функции и услуги.

Фиг. 43 Стратегически цели

Развитието и модернизацията на инфраструктурата е от определящо значение за увеличаване инвестиционната атрактивност и конкурентоспособност на общината.

Инфраструктурата е ключов фактор за развитието на бизнеса и източник за създаване на нови работни места. Тя има и важно значение за подобряване на условията на живот в общината. Проектите за развитие и модернизация на инфраструктурата се оценяват за тяхното въздействие върху околната среда, което е от особено значение за прилагането на принципите за устойчиво развитие.

Необходимо е да се насърчава разкриването на нови предприятия, повишаването на адаптивността на работниците и фирмите и интензифицирането на процеса на създаване на работни места. Тук важно значение ще има балансът между гъвкавост и сигурност на пазара на труда – гъвкавите форми на заетост не трябва да се въвеждат за сметка на ограничаване правата на заетите и сигурността на работното място.

Високото равнище на заетост е важно условие за постигане на по-бърз и траен растеж, социално сближаване и повишаване на доходите. Увеличаването на броя на хората, участващи в пазара на труда, е най-добрият начин за съхраняване на икономическата, социалната и териториалната устойчивост на общината и ще допринесе за преодоляване на демографската криза и бедността.

Големи групи от населението на общината живеят в условията на крайна бедност, а много често услугите остават недостъпни и неадекватни.

В ПИРО Смядово са конкретизирани мерките, дейностите и индикаторите за постигане на преодоляване на социалната изолация, социалното изключване, достъпност до социалните услуги, които се предоставят в общината за всички нейни жители. Заложените дългосрочни и конкретни цели в рамките на следващите седем години ще подобрят качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори за напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и в модернизиранието на системата от социални услуги в община Смядово.

Подобряването на институционалния капацитет и достъпа до ефективни публични услуги са необходими условия за създаването на благоприятна бизнес и социална среда за по-висока конкурентоспособност, социално сближаване и икономически растеж. Електронното правителство, качествените и ефективни обществени услуги за гражданите и бизнеса, както и ефективността на администрацията все още са значителни предизвикателства за община Смядово.

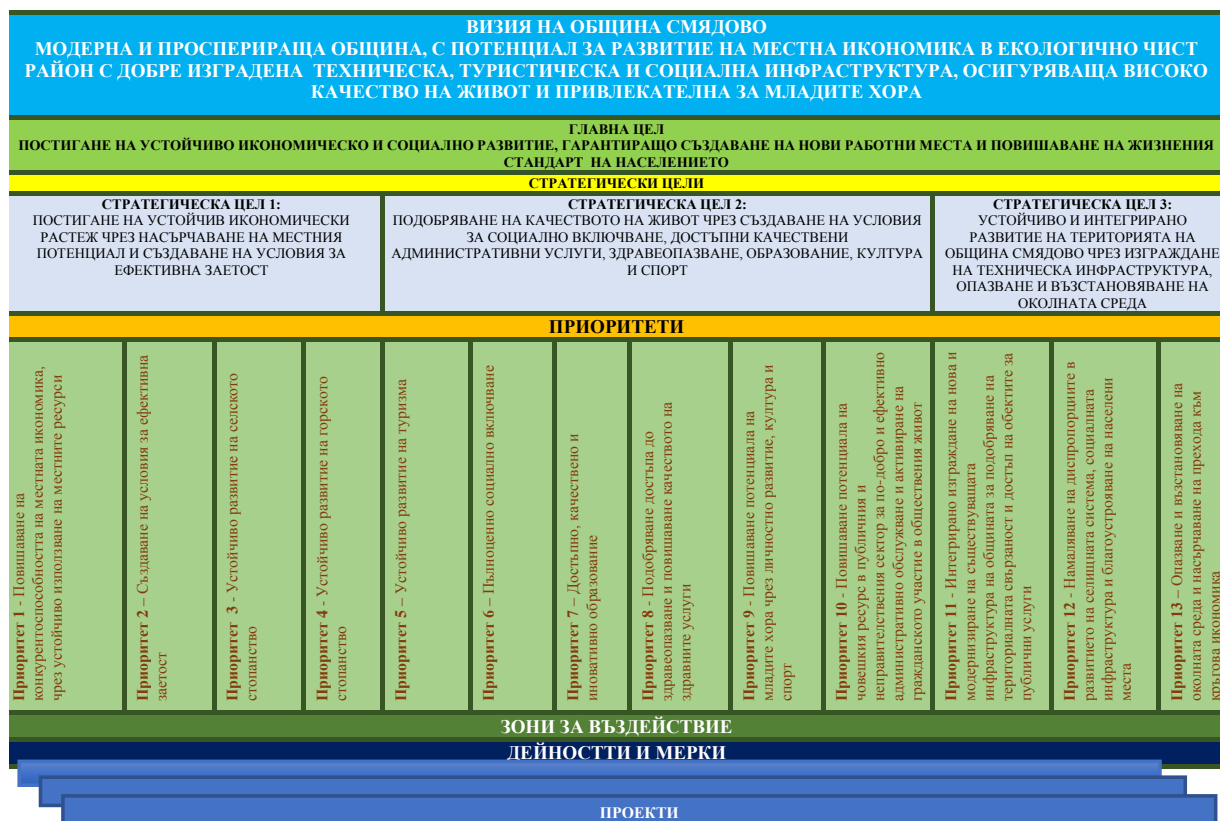
3. *Приоритети за развитие*

Приоритетите, описани по долу и представени на фиг. 42 представляват областите за действие, за изпълнение на специфичните цели, където се концентрират финансовите ресурси и общинските инициативи през следващия програмен период. Те са организирани като съчетание от прецизно формулирани мерки, разкриващи какво точно трябва и може да се осъществи в общината. Мерките са отворени и следва да се конкретизират с допълнителни проекти през целия програмен период (2021-2027 г.). В

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

този смисъл въздействието на мерките не се изчерпва с дефинираните проекти в Програмата за реализация на ПИРО.

Фиг. 44

ОПИСАНИЕ ПРИОРИТЕТИ и МЕРКИ

Приоритет 1 - Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, чрез устойчиво използване на местните ресурси

❖ Мярка 1.1 - Стимулиране на местното предприемачество

Дейности:

- 1.1.1. Развитие на социално предприемачество;
- 1.1.2. Обучение на млади предприемачи;
- 1.1.3. Предоставяне на свободни терени за инвестиционни проекти при преференциални условия, с ангажимент за разкриване на работни места.

❖ Мярка 1.2 - Инициативи за икономическо развитие

Дейности:

- 1.2.1. Изграждане на инсталации за пълноценно използване на ВЕИ за производство на „зелена“ енергия;

1.2.2. Издаване на сертификат за инвестиционни проекти с общинско значение и прилага насърчителните мерки по реда на ЗНИ;

1.2.3. Разработване на наредба за насърчаване на инвестициите.

❖ Мярка 1.3 - Създаване на благоприятна среда за привличане на инвестиции

Дейности:

1.3.1. Рехабилитация на общинска пътна мрежа към и в производствените зони в гр. Смядово;

1.3.2. Изграждане на ВиК мрежа и реконструкция на съществуваща такава в производствените зони;

1.3.3. Създаване на инвестиционен каталог със свободни терени;

1.3.4. Създаване на бизнес-консултативен център;

1.3.5. Провеждане на бизнес форуми, кръгли маси, семинари и др.

Приоритет 2 – Създаване на условия за ефективна заетост

❖ Мярка 2.1 - Насърчаване на работодателите за наемане на работа на младежи до 29 години

Дейности:

2.1.1. Наемане на работа на млади хора за чиракуване и стажуване;

2.1.2. Старт в кариерата за лица завършващи средно и висше образование.

❖ Мярка 2.2 - Стимулиране на самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на нови предприятия

Дейности:

2.2.1. Създаване на условия за стартиране на самостоятелна стопанска дейност;

2.2.2. Идентифициране, активиране, оценка на способностите и стимулиране на неактивни лица за включване на пазара на труда;

2.2.3. Обучения на безработни лица за разработване и управление на собствен бизнес.

❖ Мярка 2.3 - Повишаване професионалните умения и квалификацията на работната сила

Дейности:

2.3.1. Обучителни курсове за квалификация и преквалификация на безработни лица;

2.3.2. Специализирано обучение за придобиване на ключови компетентности от млади безработни без трудов опит и повишаване на конкурентоспособността и пригодността им за заетост, както и навременното им включване в пазара на труда след образование и обучение. Специален фокус е необходим към безработните младежи;

2.3.3. Осигуряване на адаптирани работни места за нуждите на хора с увреждания;

2.3.4. Курсове за професионална квалификация и повишаване икономическата активност на лица в неравностойно положение.

Приоритет 3 - Устойчиво развитие на селското стопанство

- ❖ Мярка 3.1 - Инвестиции в производството на плодове, зеленчуци, както и в животновъдството и биологичното производство

Дейности:

- 3.1.1. Инвестиции, свързани с модернизация и механизация - закупуване на машини, земеделска техника и високотехнологично оборудване;
- 3.1.2. Инвестиции, свързани със съхранение на земеделската продукция - силози, зърно бази, хладилници;
- 3.1.3. Изграждане и обновяване на сгради, свързани с производството на земеделска продукция - ферми, оранжерии, гъбарници и други;
- 3.1.4. Изграждане на съоръжения за съхранение на оборска тор и закупуване на машини;
- 3.1.5. Съоръжения и оборудване за напояване/отводняване, включващи изграждането на нови и подобряване на съществуващи мрежи в стопанствата;
- 3.1.6. Стимулиране на месо- и млекопреработвателната промишленост;
- 3.1.7. Създаване на животновъдни ферми и обекти за изкупуване и преработка на животински продукти;
- 3.1.8. Стимулиране на иновативни решения в риболова и аквакултурите;
- 3.1.9. Насърчаване отглеждането на животни с високи продуктивни качества и създаване на условия за по-добрата пазарна реализация на продукцията;
- 3.1.10. Насърчаване развитието на биологично растениевъдство и животновъдство.

- ❖ Мярка 3.2 - Интервенции към пчеларството, овощарството и лозаро-винарския сектор

- 3.2.1. Опазване на пчелните семейства, чрез стимулиране на дейности за временно разполагане на пчелни семейства в екологично чисти територии с оглед засилване на екологичния потенциал;
- 3.2.2. Инвестиции при създаване на масиви с десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
- 3.2.3. Инвестиции за съоръжения и оборудване за производството на мед и други пчелни продукти;
- 3.2.4. Увеличаване на площите с трайни насаждения.

- ❖ Мярка 3.3 - Подобряването на икономическото състояние на земеделските стопанства и развитие на биоикономика

Дейности:

- 3.3.1. Модернизирани и технологично обновяване на стопанства и инфраструктура в отрасъла;
- 3.3.2. Подобряване на професионалната квалификация и информираност на земеделските производители;
- 3.3.3. Насърчаване земеделските производители да предоставят екологични услуги и услуги, свързани с климата.

Приоритет 4 - Устойчиво развитие на горското стопанство

- ❖ Мярка 4.1 - Осигуряване на устойчиво планиране на дейностите в горските територии

Дейности:

- 4.1.1. Подобряване на горското планиране, чрез разработване на горскостопански планове и програми и планове за управление на защитени територии, които да осигуряват комплексно, интегрирано и устойчиво развитие на горските територии. (изготвяне на Горскостопански план с период на действие 2021-2030 г.)

- ❖ Мярка 4.2 - Подобряване на стопанисването на горите

Дейности:

- 4.2.1. Формиране и поддържане на жизнени и многофункционални горски екосистеми;
- 4.2.2. Увеличаване на продуктивността на горите;
- 4.2.3. Подобряване на устойчивостта на горите към болести, вредители, природни бедствия и други биотични и абиотични фактори.

- ❖ Мярка 4.3 - Повишаване на ефективността на превенцията на горските пожари и борбата с незаконните действия в горите

Дейности:

- 4.3.1. Създаване на условия за повишаване на ефективността на превенцията на горските пожари - интегриране на система за ранно оповестяване при възникване на горски пожари;
- 4.3.2. Оптимизиране на системата за контрол и опазване на горите и дивеча.

- ❖ Мярка 4.4 - Залесяване на неземеделски земи

Дейности:

- 4.4.1. Залесяване с местни дървесни видове на изоставени земеделски земи, горски територии, ерозирали и застрашени от ерозия територии извън горските територии, създаване/възстановяване на полезащитни горски пояси.

- ❖ Мярка 4.5 - Ефективно и устойчиво използване на туристическия потенциал на горите и развитие на рекреационните дейности в тях

Дейности:

4.5.1. Създаване на условия за устойчиво използване на горските територии като туристически ресурс за развитие на планински, екологичен, ловен и риболовен туризъм и на други специализирани форми на туризъм, както и планирането и развитието на рекреационните дейности в тях.

Приоритет 5 – Устойчиво развитие на туризма

- ❖ Мярка 5.1 - Развитие на туризма като индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, природни и културни забележителности

Дейности:

- 5.1.1. Разработване на междуобщински маркетингови и рекламни стратегии и програми за съвместни туристически дейности;
- 5.1.2. Организиране на културни и други събития за привличане на туристи;
- 5.1.3. Провеждане на традиционни събори и събития за популяризиране на местната идентичност;
- 5.1.4. Реклама на туристическия продукт на общината, включително участие в регионални, национални и международни туристически изложения, панаири, посещения на туроператори, изготвяне на пътеводители, сборници, наръчници и др. рекламни материали;
- 5.1.5. Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристическите обекти;
- 5.1.6. Изграждане и функциониране на общински туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
- 5.1.7. Изграждане и поддържане на туристически обекти;
- 5.1.8. Провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината. Изготвяне на нова програма за развитие на туризма.
- 5.1.9. Партньорството със съседни общини за разработване на общи туристически маршрути, обща реклама и изпълнение на проекти за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ);
- 5.1.10. Взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район.

- ❖ Мярка 5.2 - Подкрепа за интегриране на културно-историческото наследство с тематични туристически маршрути (природно-екологични и културни др.)

Дейности:

- 5.2.1. Обновяване на екотуристически маршрут „Софрата“, маркиране и рекламиране на обектите;
- 5.2.2. Създаване и картиране на нови екотуристически маршрути и пътеки;
- 5.2.3. Развитие на приключенски, риболовен и воден туризъм, чрез местните водни ресурси;
- 5.2.4. Развитие на конгресен и фестивален туризъм.

Приоритет 6 – Пълноценно социално включване

- ❖ Мярка 6.1 - Разширяване на териториалния обхват, качеството и броя на предоставяните услуги

Дейности:

- 6.1.1. Планиране и създаване на нови социални услуги в общността и създаване на условия за деинституционализация;
- 6.1.2. Създаване на нови интегрирани социални услуги съобразно потребностите на населението;
- 6.1.3. Подобряване дейността на Домашен социален патронаж чрез обновяване и техническо обезпечаване;
- 6.1.4. Предоставяне на услуги „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“, чрез финансиране като държавно делегирани дейности и/или по национални и оперативни програми, проекти и фондове;
- 6.1.5. Подпомагане на лица, в риск от социално изключване, чрез разширяване обхвата на услугата „осигуряване на топъл обяд“;
- 6.1.6. Разкриване на нови социални услуги за пълнолетни лица на територията на община Смядово - два центъра за настаняване от семеен тип за възрастни хора в град Смядово и на Център за социална рехабилитация и интеграция
- 6.1.7. Повишаване капацитета на администрацията за разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики
- 6.1.8. Внедряване на иновативни подходи чрез организиране на семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит на информация, добри практики и иновативни модели между социалните партньори и други заинтересовани страни

- ❖ Мярка 6.2 - Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация

Дейности:

Тук се включват дейности за подпомагане на субсидираната заетост на уязвимите групи, която да помага на хората в риск от бедност и социално изключване да се завърнат на работа, предоставяне на равни възможности за трудова реализация на търсещите работа лица; интегриране на уязвимите групи на пазара на труда чрез включване в заетост.

6.2.1. Междубщинско и транснационално сътрудничество по отношение обмяна на опит, добри практики и модели за осигуряване на активно социално включване и равни възможности за уязвимите групи;

6.2.2. Разработване на мерки за активно приобщаване с цел подобряване на пригодността за заетост на уязвимите групи чрез интегрирана подкрепа и индивидуализиран подход – рехабилитация, обучение, включване в заетост, др.;

6.2.3. Предоставяне на услуги за семейства с деца, вкл. с увреждания, чрез интегрирани услуги като семейно консултиране, ранно детско развитие и др.;

6.2.4. Предоставяне на интегрирани социално-здравни услуги за лицата, в риск от социално изключване;

6.2.5. Подобряване на достъпа до заетост на хората с увреждания и на други уязвими групи чрез предоставяне на комплексни услуги, вкл. към техните семейства;

6.2.6. Осигуряване на подходяща работна среда за работните места за хората с увреждания;

6.2.7. Надграждане на капацитета на работодателите за работа с хора с увреждания, чрез провеждане на публични кампании и др. мероприятия за по-голяма информираност за възможностите и ролята на хората с увреждания в обществения живот.

- ❖ Мярка 6.3 - Насърчаване на участие на жените на пазара на труда, по-добър баланс м/у професионалния и личния живот, включително достъп до грижи за деца

Дейности:

Тук се включват дейности по:

6.3.1. Насърчаване на участието на жените на пазара на труда, чрез осигуряване на достъп до грижи за деца;

6.3.2. Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете, недискриминацията и ненасилието на работното място;

6.3.3. Практики за подкрепа на самотните и многодетни родители и улесняване достъпа им до пазара на труда и кариерното им развитие.

Приоритет 7 – Достъпно, качествено и иновативно образование

- ❖ Мярка 7.1 - Подобряване достъпа до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери

Дейности:

- 7.1.1. Повишаване капацитета на педагогическите специалисти и на образователните медиатори за работа в мултикултурна образователна среда;
- 7.1.2. Насърчаване участието на родителите в образователния процес, посредством интензивна работа с родители в мултикултурна среда;
- 7.1.3. Въвеждане на разнообразни програми за извънкласни занимания на учениците, с цел предоставяне на възможност за оползотворяване на свободното им време и подпомагане процеса на личностното им развитие.

❖ Мярка 7.2 - Модернизация и повишаване качеството на образованието, изграждане на връзка с пазара на труда

Дейности:

- 7.2.1. Повишаване качеството на образованието, чрез обособяване на STEM центрове и кабинети за прилагане на нови методи на преподаване;
- 7.2.2. Внедряване на иновативни практики и технологии в образователния процес, дигитализиране на учебните помещения;
- 7.2.3. Повишаване квалификацията на учителите за работа с иновативни технологии и методи за преподаване;
- 7.2.4. Осигуряване на възможност за ранно кариерно и професионално ориентиране към професии, характерни за тенденциите в развитието на местната и регионалната икономика.

Приоритет 8 - Подобряване достъпа до здравеопазване и повишаване качеството на здравните услуги

❖ Мярка 8.1 - Разширяване на мрежата от здравни и интегрирани здравно-социални услуги в общината и повишаване на качеството им

Дейности:

- 8.1.1. Повишаване здравната култура на местното население, промоция на здравето и превенция на болестите;
- 8.1.2. Разширяване обхвата в предоставянето на почасови интегрирани здравно-социални услуги на територията на общината;
- 8.1.3. Привличане на здравни специалисти, които да практикуват на територията на общината.

Приоритет 9 - Повишаване потенциала на младите хора чрез личностно развитие, култура и спорт

❖ Мярка 9.1 - Създаване на благоприятни условия за развитие на спорта и популяризиране на физическата активност

Дейности:

- 9.1.1. Подпомагане дейността на спортните клубове и разширяване обхвата на спортуващите млади хора;
- 9.1.2. Оказване на съдействие за регистрация и пререгистрация на спортните клубове в Регистъра на спортните клубове към Министерството на младежта и спорта;
- 9.1.3. Организиране и провеждане на спортни празници и инициативи.

❖ Мярка 9.2 - Стимулиране на културното, творческото и личностно развитие на гражданите

Дейности:

- 9.2.1. Организиране и провеждане на местни базари, събори и фестивали;
- 9.2.2. Провеждане на кампании за популяризиране на самоинициативността и стимулиране на гражданската проактивност;
- 9.2.3. Обновяване на обзавеждането, оборудването и библиотечния фонд на читалищата на територията на община Смядово;
- 9.2.4. Осигуряване на сценично облекло, инструменти и реквизит за местните самодейни състави, фолклорни и вокални групи.

Приоритет 10 - Повишаване потенциала на човешкия ресурс в публичния и неправителствения сектор за по-добро и ефективно административно обслужване и активиране на гражданското участие в обществения живот

❖ Мярка 10.1 - Прилагане на съвременни технологии за архивиране и съхраняване на документация в общинска администрация Смядово и кметствата и въвеждане на иновативни практики и стандарти във връзка с административното обслужване на гражданите и бизнеса

Дейности:

- 10.1.1. Предоставяне на нови електронни услуги за гражданите и бизнеса;
- 10.1.2. Повишаване ефективността на дейността и оптимизиране на процесите, чрез въвеждане на автоматизирана система за поддържане на документооборота в Общинска администрация Смядово;
- 10.1.3. Развитие на технологични средства за сигурно съхранение и обработка на персонални и публични данни и предоставянето им за ползване от гражданите, бизнеса и администрацията и създаване на електронен архив.

❖ Мярка 10.2 - Повишаване на мотивацията и професионалния капацитет на служителите в общинска администрация, и на общинските съветници, в управлението, изпълнението, наблюдението и оценка на планови и стратегически документи, за реализация на местните политики

Дейности:

10.2.1. Въвеждане на иновации в публичното управление и споделяне на добри практики чрез междуобщинско сътрудничество, чрез провеждане на семинари, срещи на общинско ниво за споделяне на добри практики. Изготвяне на брошури и анкетни карти, анализи. Популяризиране на административното обслужване;

10.2.2. Установяване на интегриран подход при разработка на стратегическите документи и нормативни актове във връзка с административното обслужване на гражданите и бизнеса;

10.2.3. Привличане и задържане на млади специалисти в администрацията;

10.2.4. Планиране на общи и специализирани обучения/ въвеждащи и надграждащи/ на служителите от общинска администрация за повишаване на административния им капацитет, вкл. за работа с трудни граждани и хора с увреждания;

10.2.5. Отчет за резултатите от проведените обучения, анализ на състоянието на администрацията.

- ❖ Мярка 10.3 - Открита, прозрачна и гъвкава администрация, синхронизираща действията си с гражданите и бизнеса

Дейности:

10.3.1. Информираност на обществото по всички важни въпроси, свързани с дейността на администрацията, чрез ежемесечно издаване на информационен бюлетин „Смядово“ и поддържане и развитие на общинския радиовъзел на основата на ИКТ;

10.3.2. Изграждане на нов официален интернет сайт на община Смядово и създаване на информационна среда за поетапно пълно отваряне на база данни и информационни източници за гражданите и бизнеса;

10.3.3. Подобряване на организацията на работа в общинската администрация, в съответствие с принципите за добро и демократично управление.

- ❖ Мярка 10.4 - Развитие на неправителствения сектор и стимулиране на гражданското участие за активно включване в обществения живот

10.4.1. Повишаване възможностите за активно гражданско участие чрез реализация на дейности и инициативи, финансирани от Фонд „Граждански инициативи“;

10.4.2. Създаване на Консултативен център, осъществяващ взаимодействие и сътрудничество между публичния сектор, НПО организациите, бизнеса и неформалните граждански групи;

10.4.3. Популяризиране потенциала за развитие на НПО сектора в общината.

Приоритет 11 - Интегрирано изграждане на нова и модернизиране на съществуващата инфраструктура на общината за подобряване на териториалната свързаност и достъп на обектите за публични услуги

- ❖ Мярка 11.1 - Изграждане и поддържане на техническата инфраструктура

Тук се включват дейности по рехабилитация/реконструкция и изграждане на нова общинска и местна пътна мрежа.

Подобряване на мрежата от общински и местни пътища за осигуряване на достъп до туристически, исторически обекти, както и достъп до образователни, здравни и социални услуги в населените места.

Дейности:

11.1.1. Реконструкция/рехабилитация на съществуващ общински път SHU2134 - /III-7301, Кълново-Желъд/-Янково-Бял бряг от км 1+610 км до км 2+630;

11.1.2. Реконструкция/рехабилитация на съществуващ общински път SHU3135 - /II-73, Веселиново - п.к III -7304 –Риш/ - Александрово от км 0+000 км до км 1+500;

11.1.3. Проучване на възможностите и евентуалното изграждане на алтернативен път по отсечката Смядово - Бял бряг с цел подобряване безопасността на движението и оптимизиране на трафика. Дължината на това трасе ще е около 7.5 км.;

11.1.4. Проучване на възможностите и евентуално изграждане на общински път, който преминава по съществуващ черен път, предвиден като транспортна връзка между с. Веселиново и проектираната с ОУП на юг обслужваща база, свързана с опознавателния туризъм и КИН;

11.1.5. Проучване на възможностите и евентуално изграждане на общински път в землището на с. Янково по трасето на съществуващ черен път. Същият изхожда от източната част на селото преминава през горски терен и продължава до навлизането му в Община Провадия;

11.1.6. Рехабилитация на две пътни отсечки - първата е от завода (на запад от гр. Смядово) до навлизането му в града, а друга пътна отсечка е изходящата от североизточната част на града, която пресича ж.п. линия и се включва в /II – 73/ Шумен – Карнобат, и промяна на статута им в общински пътища.

❖ Мярка 11.2 - Ремонт на улична мрежа в населените места от общината

Дейности:

11.2.1. Реконструкция/рехабилитация на уличната мрежа във всички населени места на територията на общината;

11.2.2. Реконструкция/рехабилитация на съществуващ общински път SHU3130 - /III-7301, Янково-Желъд/-Ново Янково от км 0+750 до км 1+500;

11.2.3. Реконструкция/рехабилитация на съществуващ общински път SHU2131 - /III-/III-7301, Янково-Желъд/-Черни връх-Дом за жени с психични разстройства от км 2+460 до км 4+500;

11.2.4. Реконструкция/рехабилитация на съществуващ общински път SHU1133 - //II-73, Смядово-Веселиново/-жп гара Смядово-Смядово-/III-7302/ от км 0+480 до км 1+630;

11.2.5. Реконструкция/рехабилитация на съществуващ общински път SHU3136 - SHU2134, Янково-Бял бряг/-жп спирка Бял бряг от км 0+000 до км 0+700.

❖ Мярка 11.3 - Изграждане на нова и реконструкция на съществуващата водоснабдителна и канализационна инфраструктура

Обхватът на дейностите за изпълнение на мярката ще включи изграждане на нови и реконструкция на водоснабдителните мрежи, подобряване на техническото състояние на водопроводните системи, изграждането на пречиствателни станции за питейни и отпадни води за подобряване на водоснабдяването и качеството на питейните води, изграждане на канализационни системи и пречиствателни станции за отпадъчни води.

Дейности:

- 11.3.1. Изграждане на нови и реконструкция на съществуващи водоснабдителни мрежи;
- 11.3.2. Подмяна на водоснабдителни мрежи и съоръжения с цел намаляване на загуби и аварии по мрежите;
- 11.3.3. Изграждане на допълнителни водоизточници за водоснабдяване на населените места с режийно водоподаване – воден стрес през летния сезон;
- 11.3.4. Изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Смядово;
- 11.3.5. Доизграждане на канализационна мрежа в гр. Смядово;
- 11.3.6. Въвеждане на алтернативни технологии за пречистване на битови отпадъчни води в малките населени места;
- 11.3.7. Рехабилитация на довеждащи и площадкови водопроводи в община Смядово. Възстановяване на оградите на СОЗ
- 11.3.8. Изграждане на локално защитно съоръжение за предпазване от наводнение на водоизточниците разположени в зони с риск от наводнения;
- 11.3.9. Изграждане на локална пречиствателна станция на ДПЛПР с. Черни връх
- 11.3.10. Подмяна на съществуващите помпи с нови
- 11.3.11. Изграждане или реконструкция на съоръжения за хлориране на ВС Черни връх
- 11.3.12. Реконструкция на съоръжения за хлориране на ВС Кълново
- 11.3.13: Подобряване на хигиенното и експлоатационното състояние на водоемите и помпените станции
- 11.3.14. Подобряване качеството на водата;
- 11.3.15. Поставяне на измервателни устройства на водоизточниците;
- 11.3.16. Подновяване на разрешителните за водоползване с изтекъл срок.

❖ Мярка 11.4 - Развитие на ефективна енергийна инфраструктура. Енергийна ефективност и ВЕИ

Дейности:

- 11.4.1. Повишаване енергийната ефективност на жилищни (многофамилни и еднофамилни) и обществени сгради, подобряване на комфорта и намаляване на емисиите на CO₂;
- 11.4.2. Въвеждане на ВЕИ в общинската и частна собственост;

11.4.3. Насърчаване изграждането на ветрогенераторни/фотоволтаични паркове – използване на алтернативна енергия;

11.4.4. Усвояване потенциала на територията за използване на слънчева енергия;

11.4.5. Подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление (УО) и парковото осветление;

11.4.6. Монтаж на котли на биомаса/дървесни пелети, слънчеви колектори за БГВ, термопомпи и др.

11.4.7. Повишаване на информираността на администрацията и гражданите за ползите от енергийната ефективност и ВЕИ и стимулиране на инвестиции за по-ефективно управление на енергията:

- повишаване на капацитета на общинската администрация;
- поддържане на общинска енергийна информационна система (ОЕИС) за състоянието и развитието на енергийните и екологичните характеристики на общинските сгради и разширяването на нейния обхват чрез събирането на данни за енергийното потребление в секторите: домакинства, транспорт, индустрия и отпадъци;
- проучване на параметрите на енергийната консумация в сградите, обновени по Националната програма за обновяването на многофамилните жилищни сгради, и в не обновените многофамилни и еднофамилни сгради;
- провеждане на ежегодни информационни кампании и обучителни семинари за ползите от внедряването на мерки за енергийна ефективност и възобновяема енергия, както и тяхната връзка с качеството на атмосферния въздух сред населението и управителите на етажната собственост;
- провеждане на класни и извънкласни занимания за учениците в основна и гимназиална образователна степен и организиране на конкурси за подрастващите по темата за пестенето на енергия въпреки като част от цялостния процес за опазването на околната среда;

11.4.8. Изпълнение на проектите за енергийно обновяване в приоритетните обекти от Стратегия и план за обновяване на публичния сграден фонд на община Смядово до 2030 г.

11.4.9. Внедряване на мерки за енергийна ефективност в сгради/помещения на образователната инфраструктура (топлоизолация, подмяна на дограма, локални инсталации и/или връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване и др.);

❖ Мярка 11.5 - Укрепване на свлачищата на територията на община Смядово
Дейност:

11.5.1. Укрепване на свлачищата на територията на община Смядово.

❖ Мярка 11.6 – Интегрирано териториално развитие и подобряване на жизнената среда

11.6.1 Разработване на концепция за интегрирани териториални инвестиции

Приоритет 12 - Намаляване на диспропорциите в развитието на селищната система, социалната инфраструктура и благоустрояване на населени места

❖ **Мярка 12.1 - Благоустрояване и обновяване на населени места**

Центърът, като зона, в която са съсредоточени търговски обекти, административните и културни сгради, е от съществена важност за облика на едно населеното място, както и за подобряване условията за живот на неговите жители.

Дейности:

12.1.1. Ремонт на центровете на населените места в общината - подмяна на тротоарни плочи, градинки, пейки и др.;

12.1.2. Осигуряване на достъпна среда до всички обществени сгради на територията на общината;

12.1.3. Изграждане и обновяване на сгради, обект на социалната инфраструктура свързана с количеството и качеството на предлаганите социални услуги;

12.1.4. Изграждане на два центъра за настаняване от семеен тип за възрастни хора в град Смядово;

12.1.5. Изграждане на Център за терапии – 120 000,00 лв. общински средства

12.1.6. Ремонт и обновяване на пенсионерските клубове в селата: с. Кълново, с. Янково, с. Веселиново и с. Риш;

12.1.7. Подобряване облика на вътрешната и външната среда на училища и детски градини, посредством строителство, ремонт и реконструкция на образователната инфраструктура;

12.1.8. Благоустрояване и изграждане на паркове, зелени площи и зони за отдих;

12.1.9. Изграждане на парк „Смеда“ в гр. Смядово.

❖ **Мярка 12.2 - Поддържане и подобряване на културната инфраструктура и запазване на недвижимото културно-историческото наследство**

Дейности:

12.2.1. Ремонт на читалищата в гр. Смядово, село Веселиново, село Кълново, село Янково, село Риш и село Александрово;

12.2.2. Ремонт и обновяване на Музеен комплекс гр. Смядово;

12.2.3. Съхраняване, реставрация, консервация и социализиране на културно-историческото наследство;

12.2.4. Изграждане на Културен център в град Смядово;

12.2.5. Поддържане и опазване на религиозни храмове на територията на община Смядово.

- ❖ Мярка 12.3 - Ремонт, модернизиране и изграждане на спортно-техническа материална база

Дейности:

- 12.3.1. Ремонт и обновяване на стадион в гр. Смядово;
- 12.3.2. Изграждане на нови, обновяване и обезопасяване на съществуващите детски площадки и привеждане в съответствие с нормативните изисквания;
- 12.3.3. Изграждане на нови и обновяване на съществуващите спортни площадки.

- ❖ Мярка 12.4 – Развитие/модернизиране на здравеопазването

Дейности:

- 12.4.1. Ремонт, оборудване и обзавеждане на медицински кабинети в поликлиника на гр. Смядово и здравни служби в селата, разположени на територията на общината;
- 12.4.2. Изграждане на Филиал за спешна медицинска помощ /ФСИП/, навес за линейки, козирка, дизел генератор и паркинг в гр. Смядово.

- ❖ Мярка 12.5 - Изграждане на паркинги и осигуряване на паркоместа, с цел подобряване на времето за достъп до публични услуги и подобряване безопасното движението по пътищата

Дейности:

- 12.5.1. Обособяване на паркоместа в гр. Смядово, Веселиново, Янково;
- 12.5.2. Зарядна колонка за електромобили
- 12.5.3. Ежегодно приемане/изпълнение на Общинска програма за безопасно на движението по пътищата на територията на община Смядово, с цел намаляване на пътнотранспортният травматизъм свързана с Националната стратегия за безопасност на движението по пътищата в Република България за периода 2021 – 2030 г., както и с Плана за действие 2021 – 2023 г.

- ❖ Мярка 12.6 - Подобряване качеството и обхвата на телекомуникациите

Дейности:

- 12.6.1. Осигуряване на ширококолов достъп и преодоляване на „цифровата изолация” в населените места от общината;
- 12.6.2. Подобряване на качеството и обхвата на мобилните телекомуникационни услуги;
- 12.6.3. Изграждане и поддържане на зони със свободен WiFi интернет;
Изграждане на центрове за достъп до интернет в малките селища на общината/чрез използване на сградите на пощите/кметствата/;

12.6.4. Дейности по обучаване на населението в малките селища от общината за ползване на електронни услуги;

12.6.5. Развитие на общинския радиовъзел на основата на ИКТ и достигането и до най-крайните точки на общината.

- ❖ Мярка 12.7 - Доизграждане и обновяване на електрическата мрежа, с цел гарантиране на енергийната сигурност и намаляване на загубите

Дейности:

12.7.1. Осигуряване на енергоспестяващо осветление в общинските сгради.

- ❖ Мярка 12.8 - Поетапно изграждане на интелигентно улично осветление в Смядово и населените места от общината

Дейности:

12.8.1. Подмяна на уличното осветление с енергоспестяващо в населените места на общината.

- ❖ Мярка 12.9 - Комплексно планиране и устройство на територията

Дейности:

12.9.1. Паспортизация на всички общински сгради;

12.9.2. Подобряване качеството на транспортното обслужване.

- ❖ Мярка 12.10 - Подобряване съгласуваността между устройствено и стратегическо планиране на територията

Дейности:

12.10.1. Създаване на нови регулационни планове;

12.10.2. Поддържане на съществуващи регулационни планове, кадастрални и специализирани карти за устройствено планиране на територията;

12.10.3. Одобряване на окончателния проект на общ устройствен план на община Смядово;

12.10.4. Изработване на многослойна географско-информационна система, като инструмент за пространствен анализ.

- ❖ Мярка 12.11 – Поддържане и разширение на гробищните паркове

Дейности:

12.11.1. Привеждане на всички гробищни паркове в съответствие с изискванията на Наредба № 2 от 21.04.2011г. за здравните изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници.

12.11.2. Усвояване на нови имоти за гробищните паркове във всички населени места на територията на общината.

- ❖ Мярка 12.12 – Модернизиране на „Временна площадка за строителни отпадъци в гр. Смядово“

Дейности:

12.12.1. Изграждане на кантар и сграда – битовка, за нуждите на персонала.

- ❖ Мярка 12.13 – Разширяване и поддръжка базата на Общинско предприятие „Чистота озеленяване, благоустройство и охрана” в гр.Смядово

Дейности:

12.13.1. Модернизация и механизация - закупуване на машини за нуждите на предприятието;

12.13.2. Поддръжка на съществуващата и придобиване на нова база за нуждите на предприятието.

Приоритет 13 – Опазване и възстановяване на околната среда и насърчаване на прехода към кръгова икономика

- ❖ Мярка 13.1 – Подобряване на системата за третиране на битовите отпадъци и внедряване на нови технологии

Дейности:

13.1.1. Оптимизиране системата за организирано сметосъбиране на смесен битов отпадък, чрез закупуване на допълнителни съдове за отпадъци и нова техника;

13.1.2. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, както и отпадъци от хартия, пластмаса, стъкло и метал от бита. Поетапно въвеждане на разделно събиране на отпадъци от опаковки в селата- Веселиново и Риш;

13.1.3. Въвеждане на пилотен проект за демонстрация на технологии за кръгова икономика.

13.1.4. Изграждане на инфраструктура и създаване на система за събиране и оползотворяване на строителите отпадъци;

13.1.5. Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО, относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци;

13.1.6. Закупуване и безвъзмездно предоставяне на домакинствата, компостери за зелени и други биоотпадъци за домашно компостиране. Реализиране на пилотни проекти по населените места с увеличаване на броя на обхванатите домакинства във фамилно компостиране;

13.1.7. Поставяне на компостери, в общински терени за компостиране на зелени и други биоразградими отпадъци от почистването на паркове, градини и междублокови пространства;

- 13.1.8. Изготвяне и прилагане на мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, където се образуват хранителни отпадъци;
- 13.1.9. Развитие на системата за събиране на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата (луминисцентни лампи, батерии, акумулатори, електрически и електронни уреди и др.);
- 13.1.10. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци“ за домакинствата, които прилагат разделно събиране и предаване на отпадъци от бита;
- 13.1.11. Провеждане на образователни кампании, сред населението за минимизиране и предотвратяване на отпадъците;
- 13.1.12. Разработване на Програма за управление на отпадъците с включени цели и мерки за предотвратяване на отпадъците;
- 13.1.13. Актуализиране на Наредбата за управление на отпадъците на община Смядово.

❖ Мярка 13.2 – Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, опазване на околната среда

Дейности:

- 13.2.1. Разработване и актуализиране на план за управление на защитени територии и на защитени зони от Националната екологична мрежа;
- 13.2.2. Подпомагане изпълнението на мерки по опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и животински видове, както и на ценни природни територии в общината;
- 13.2.3. Извършване на техническа и биологична рекултивация на общинското депо в гр. Смядово;
- 13.2.4. Изпълнение на План за мониторинг за закритото общинско депо за битови отпадъци;
- 13.2.5. Мерки за предотвратяване образуването на незаконни сметища;
- 13.2.6. Периодично почистване на локални замърсявания с отпадъци на нерегламентирани места, чрез провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.;
- 13.2.7. Разработване на Програма за опазване на околната среда;
- 13.2.8. Провеждане на граждански инициативи, свързани с опазването на околната среда;
- 13.2.9. Провеждане на периодичен контрол по билкоизкупвателните пунктове, съобразно изискванията на Закона за лечебните растения.

❖ Мярка 13.3 – Стимулиране използването на алтернативни екологосъобразни транспортни средства за придвижване

Дейности:

- 13.3.1. Насърчаване използването на алтернативен и по-екологичен транспорт – велосипеди, електромобили;
- 13.3.2. Изграждане и поддържане на велоалея в гр. Смядово;
- 13.3.3. Организиране на мероприятия за устойчива градска мобилност.

❖ Мярка 13.4 - Подобряване качеството на атмосферния въздух

Дейности:

- 13.4.1. Залесяване на неземеделски терени и създаване на ветрозащитни пояси, около населените места;
- 13.4.2. Поддържане на съществуващи озеленени площи и отреждане на терени за нови;
- 13.4.3. Насърчаване използването на екологосъобразни транспортни средства;
- 13.4.4. Подобряване качеството на атмосферния въздух, чрез използването на алтернативни форми на отопление.

❖ Мярка 13.5 - Защита от рискове от климатични промени

Дейности:

- 13.5.1. Създаване и актуализация на база данни за рискови зони, потенциални замърсители на околната среда;
- 13.5.2. Доизграждане на системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения и активиране на свлачищни райони;
- 13.5.3. Управление на риска от природни бедствия и аварии, обществен ред и сигурност;
- 13.5.4. Почистване и укрепване на корита на реки. Изграждане и модернизация на защитни съоръжения за борба с ерозията;
- 13.5.5. Превенция и защита от горски, полски пожари, както и пожари в градска среда.

IV. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност

1. Въведение

Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО) е документ, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките и с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината.

Главна цел при разработването на ПИРО е да се осигури прилагането на принципа за партньорство и сътрудничество. Необходимо е да се идентифицират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за интегрирано устойчиво развитие. Трябва да се осигури прозрачност и информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивира обществеността за активно участие в

процеса на подготовка и реализация на ПИРО. Важно е заинтересованите страни да бъдат включени както на етапа на разработване и приемане на ПИРО, така и при реализацията на заложените в него цели и приоритети. Ангажимент на Общината е да осигури необходимата публичност и да предприеме всички възможни мерки за поддържане на интереса и мотивацията за участие на местните общности в определянето и в реализацията на целите и приоритетите на документа.

ПИРО се обсъжда и съгласува със заинтересованите органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината, като се цели предоставяната информация да достигне максимален брой представители на заинтересованите страни и да се осигури тяхното участие в обсъжданията и вземането на решенията. Задължително е да се гарантира участието на съответните организации, представляващи гражданското общество, партньорите от областта на околната среда и организациите, отговарящи за насърчаване на социалното включване, основните права, правата на хората с увреждания, равенството между половете и недискриминацията, действащи на територията на общината.

За изпълнението на този ангажимент е разработена настоящата **комуникационна стратегия**, която да гарантира прилагането на принципа на партньорство и да осигури прозрачност и публичност на процеса по изготвяне и реализация на плана за интегрирано развитие, чрез одобрение, изпълнение и проследяване на набор от подходящи мерки и действия.

Комуникационната стратегия се фокусира върху идентифицирането и включването на заинтересованите страни и гражданското общество чрез подходящи форми, включително кампании за генериране на проектни идеи, които да бъдат включени в програмата за реализация на плана за интегрирано развитие. Важно е да бъде стимулиран подходът „отдолу-нагоре“ при идентифициране на нуждите, потенциала за развитие и възможните решения.

Определянето на целите и приоритетите на плана и на мерките, чрез които ще се реализират тези цели и приоритети, не трябва да бъдат единствено инициатива и ангажимент на общинската администрация, а следва да се планират с активното участие на гражданското общество. На гражданите трябва да се предоставят възможности да идентифицират проблемите в средата около тях, да предлагат решения и да работят за реалната промяна на ситуацията в общината.

Специфичните действия за осигуряване на необходимата информация и публичност включват провеждането на разяснителни кампании, които могат да обхващат:

1. Представяне в подходяща форма на информация за предвижданията на ПИРО, за ролята на гражданите и на бизнеса по отношение определянето на приоритетите за развитие на общината и реализацията им, както и очакваните резултати в икономическата, социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда;

2. Фокусиране на вниманието върху възможностите за реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на физическата среда и на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса;

3. Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и гражданското общество за осигуряване висока ефективност при изпълнението на плана;

4. Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране на развитието на общината за повишаване ефикасността на публичните разходи и осигуряването на по-голяма добавена стойност от тях, както и за подобряване на стандарта на живот на населението;

5. Привличане на вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение участието и подкрепата на ръководството на общината за подготовката и реализация на плана.

2. Принципи на Комуникационната стратегия

Комуникационната стратегия се основава на следните основни принципи:

➤ Прозрачност – своевременно информирание на обществеността за изпълнението на дейностите по разработване и реализация на Плана за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027 г.;

➤ Безпристрастност и откритост при идентифициране на проблемите и анализиране на събраните данни, информация и предложения от заинтересованите страни;

➤ Яснота, опростеност и точност в комуникацията с гражданите и заинтересованите страни;

➤ Отчетност и публичност на процесите по изготвяне и изпълнение на ПИРО – създаване на условия за провеждане на дебати, предоставяне на балансирана и обективна информация, както и осигуряване на възможност гражданите да изразяват своите очаквания и предложения;

➤ Законосъобразност – в съответствие с приетите и действащи нормативни актове в страната и общината;

➤ Защита на обществения интерес – изграждане на съпричастност в населението, бизнеса и структурите на гражданското общество (СГО) към проблемите на общината и мотивирането им за участие в нейното управление, чрез реални предложения за мерки, дейности и проекти;

➤ Координация с ОУП и други програми и стратегии, изпълнявани от община Смядово;

➤ Ефективност на разходите – постигане на максимални резултати с наличните ресурси;

➤ Мониторинг, контрол и актуализация на мерките в комуникационната стратегия при необходимост.

3. Цели на Комуникационната стратегия

Основната цел на Комуникационната стратегия е да стимулира съпричастност и насърчи активно включване на гражданите на община Смядово и структурите на бизнеса и гражданското общество, развиващи дейност на нейната територия при идентифициране на основните нужди и проблеми и дефиниране на визията, целите и приоритетите за развитие в периода на действие на ПИРО 2021-2027 г.

Специфични цели:

1. Осигуряване на максимална публичност и прозрачност в процеса на разработване и изпълнение на ПИРО;
2. Насърчаване на активното участие на всички заинтересовани страни в процеса на подготовка и изпълнение на ПИРО;
3. Изграждане и поддържане на високо обществено доверие към процесите по изпълнение и управление на ПИРО;
4. Популяризиране на европейските фондове и национални програми като финансов инструмент за подобряване на развитието на община Смядово и качеството на живот;
5. Информиране на потенциални бенефициенти, извън общинската администрация за възможностите за финансиране на техни проектни идеи и бизнес начинания;
6. Изграждане на единен информационен стандарт за комуникация и диалог между местната власт, населението, структурите на гражданското общество и бизнеса в община Смядово;
7. Подпомагане на бизнеса и местната власт за сътрудничество при осъществяване на съвместни бизнес проекти, насърчителни мерки за инвестиции в общината, отдаване под наем и на концесии на общински имоти и др.;
8. Привличане на представители на съседни общини за реализация на интегриран подход при подготовката на ПИРО и генериране на идеи за съвместни проекти и дейности;
9. Насърчаване на публичното обсъждане на приоритетни въпроси за бъдещето на общината;
10. Осигуряване на канали за комуникация между всички заинтересовани страни.

4. Целеви групи

Определянето на целевите групи е важно, тъй като всяка група има собствени нужди и приоритети, свързани с реализацията на ПИРО. Определянето на

информационните нужди на целевите аудитории ще отчита мненията, знанията и нагласите на идентифицираните обществени групи по отношение на наличието на информация, необходима за вземане на решения, свързани с бъдещото развитие на общината.

Основните целеви групи на комуникационната стратегия на ПИРО са:

- а/ Общинска администрация;
- б/ Общински съветници;
- в/ Кметове на кметства и кметски наместници в общината;
- г/ Представители на бизнеса;
- д/ Представители на секторите: образование, култура, социални дейности, здравеопазване, спорт и туризъм;
- е/ Представители на НПО и СГО;
- ж/ Социално-активни граждани;
- з/ Представители на съседни общини;
- и/ Представители на медии/разпространители на информация.

Целевите групи, ангажираната администрация и разпространителите на информация съставляват основните заинтересовани страни, с различна роля и функция в процеса на подготовка, осъществяване, отчитане и комуникиране на ПИРО.

Постигането на конкретните цели на комуникационната стратегия зависи от планирането на обхвата и характера на основните послания, които ще се отправят към приоритетните целеви групи. Промените в съществуващите масови обществени нагласи налагат избор на стратегия за индиректен достъп до широк кръг заинтересовани страни. Насочената комуникация, която би могла да формира устойчиви представи и критерии за оценка, гарантира в много по-голяма степен постигането на крайните цели. За трайна промяна в масовите нагласи е необходимо усилията да бъдат концентрирани към гарантирането на ефективна комуникация с целеви аудитории, които имат характер на референтни по отношение на значителни групи от населението.

Общинска администрация Смядово и нейните служители, както и Общинския съвет са основни участници в процесите за подготовка и изпълнение на ПИРО и са определени като водеща целева група и пряко заинтересована страна. Прилагането на интегриран подход налага привличането на кметовете на малки населени места и представители на съседни общини като участници в процеса на разработването и изпълнението на документа. Местният бизнес и насърчаването на инвестициите са от ключово значение за социално-икономическото развитие на общината и представителите на тази група са важна целева аудитория при разработването на

ПИРО. В плана се залагат множество дейности и мерки, свързани с подобряване и развитие на основните сфери на социалния живот в общината и това налага привличането като партньори на представители на секторите: образование, култура, социални дейности, здравеопазване, спорт и туризъм. ПИРО е инструмент за цялостно подобряване качеството на живот в общината и НПО, СГО и социално-активните граждани са важни участници в процесите по неговата подготовка и реализация.

5. Основни форми на комуникация

Комуникационен тип стратегия се гради върху основата на адаптивност на комуникационните механизми и предварително заложен позитивизъм по отношение лансираната същност на посланията към хората. Комуникационната стратегия на ПИРО трябва да използва такива форми на комуникация, че да успее да насърчи участието на партньорите и заинтересованите страни в процеса на разработване и изпълнение на плана. В случая комуникационният тип стратегия е изградена върху разбирането, че медиите са равноправни участници в комуникационния процес, като на тях е определена ролята на медиатори.

Комуникационната стратегия на ПИРО се основава върху няколко основни подхода, които се прилагат, чрез следните комуникационни канали:

- **Директна комуникация** – анкети, въпросници, справки, интервюта, фокус групи и обществени обсъждания;
- **Комуникация чрез електронни, печатни и онлайн медии** – прессъобщения, участие на медиите във фокус групите и обществените обсъждания;
- **Интернет** – поддържане на актуална информация на сайта на община Смядово, възможност за споделяне на мнения и предложения, чрез он-лайн анкети или на електронна поща;
- **Работа с НПО** - комуникационната стратегия подкрепя инициативи на гражданското общество, насочени към специфични групи, които трудно могат да се достигнат чрез интернет и средствата за масово осведомяване.

Изборът на конкретни комуникационни средства и дейности при изпълнението на ПИРО е съобразен със:

- Спецификата на посланията за бъдещото развитие на общината;
- Характеристиките на целевите групи – реципиенти на посланията и избор на подходящи комуникационни канали за достигане до всяка от тях;
- Възможните дейности и форми за осъществяване на комуникацията;
- При комуникиране на послания, които засягат набор от различни целеви групи, се използва интегриран комуникационен микс, който да гарантира ефективността на комуникацията, както като дейности и форми, така и като канали.

6. Основни комуникационни дейности

1. Определяне на отговорен служител в Общинската администрация за изпълнение на комуникационната стратегия на ПИРО;
2. Публикуване на съобщение на сайта на Общината, че започва разработване на План за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г., телефон и електронна поща за мнения и предложения на гражданите;
3. Изготвяне на списъци на партньори и заинтересовани страни, които да бъдат привлечени за участие в процеса на подготовката и изпълнението на ПИРО, включително представители на съседни общини;
4. Провеждане на онлайн анкетно проучване сред гражданите за идентифициране на основните нужди и проблеми в общината и генериране на идеи за цели, приоритети, проекти и дейности, които да бъдат включени в ПИРО;
5. Провеждане на анкетно проучване сред кметове на малки населени места и кметски наместници за идентифициране на местните проблеми и генериране на идеи за дейности и проекти в селата;
6. Попълване на Въпросник за събиране на базови данни и информация за ПИРО;
7. Изготвяне на списъци на участниците в петте фокус групи с имена, организация, длъжност и контактна информация – телефон, електронна поща;
8. Провеждане на пет фокус групи по следните теми:
 - Образование, култура, младежки дейности и спорт;
 - Здравеопазване, социални дейности и пазар на труда;
 - Местно икономическо развитие и туризъм;
 - Благоустройство, инфраструктурно развитие и опазване на околната среда;
 - Развитие и обновяване на малките населени места на територията на общината.

До участниците във фокус групите се изпраща писма с искане за информация за изпълнени дейности през анализирания период и за бъдещи планове за развитие. Информацията се анализира, обобщава и включва в ПИРО. След изготвяне на проекта на ПИРО, същият се публикува на интернет страницата на общината. Фокус групите се информират и приканват да се запознаят с проекта на ПИРО и да изразят становища, мнение и предложения за промяна. Комуникацията с фокус групите е писмена или чрез обмен на информация по електронна поща.

Провеждане на обществено обсъждане на проекта на План за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г.

Проектът на документът се публикува предварително на сайта на Общината, за да могат максимален брой граждани да се запознаят със съдържанието му и да дадат обективна оценка, мнения и предложения. Покана за събитието се изпраща до всички

партньори, заинтересовани страни и участници във фокус групите и се публикува на сайта на Общината.

9. Публикации в медии – прессъобщения и покани за участие в публичните събития се изпращат регулярно до местни медии.

Медиите са основен партньор и за популяризиране на изпълнението на ПИРО.

За осигуряване на одитна следа от изпълнението на комуникационната стратегия общината съхранява цялата информация от проведените анкетни проучвания, писмената комуникация с заинтересованите лица, медийни прояви, включително публикации, записи от интервюта и съобщения в медиите, покани, списъци с участниците и снимки от всяко събитие.

7. План за изпълнение на комуникационната стратегия

Планът за изпълнение на комуникационната стратегия определя начина на провеждане и управление на комуникационната стратегия. Целите на стратегията могат да се постигнат, като се приложат няколко основни подхода и комуникационни дейности. Те са съобразени със съответните целеви групи характера на посланията, насочени към тези целеви групи.

Таблица № 159

План за изпълнение на комуникационната стратегия

Комуникационни дейности и мерки	Срок	Начин на изпълнение / Информирание на обществеността/ Гражданско участие	Резултат
1. Определяне на отговорен служител за изпълнение на комуникационната стратегия	1-ви месец	Отговорният служител се определя със Заповед на Кмета на община Смядово	Определен отговорник за изпълнение на комуникационната стратегия
2. Съобщение на сайта, че Общината започва разработване на ПИРО 2021-2027 г.	1-ви месец	Информация на сайта на Общината, телефон и електронна поща за мнения и предложения на гражданите	Информирание на широката общественост за стартиране на процеса по разработване на ПИРО
3. Изготвяне на писма до партньори и заинтересовани страни	2-ри месец	Изготвяне на писма до потенциалните участници в процеса на разработване и изпълнение на ПИРО - граждански организации;	Изготвени писма на организации, юридически лица – партньори и заинтересовани

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

		обществени съвети; кметове на кметства; представители на съседни общини; представители на различни институции – образователни, културни, социални, здравни; професионални и синдикални организации; представители на местния бизнес, експерти в различни области, социално активни граждани и др.	страни, които да бъдат привлечени в процеса на подготовка и реализация на ПИРО
4. Провеждане на онлайн анкетно проучване	2-3 месеца	Онлайн анкета за граждани, публикувана на сайта на Общината, изпращане на линка с анкетата на всички партньори и заинтересовани лица и предоставяне на образец на анкетата в Центъра за информация и услуги на гражданите. Набиране на предложения от гражданите за мерки, дейности и конкретни проектни идеи за включване в Програмата за реализация на ПИРО.	Проучено обществено мнение за идентифициране на проблемите, нуждите и идеите на гражданите за бъдещото развитие на общината
5. Провеждане на анкетно проучване сред кметове на малки населени места	2-3 месеца	Изпращане на електронна поща на анкети до всички кметове на кметства и кметски наместници	Събрана информация за прилагане на интегриран подход при подготовката на ПИРО и включване на мерки и дейности в малките населени места
6. Попълване на Въпросник за събиране на базови данни и информация за ПИРО	3-ти месеца	Въпросникът се попълва от служители на Общинска администрация, компетентни по съответните теми и ресори	Събрани базови данни и информация за изготвяне на социално-икономически анализ на състоянието на общината

План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

7. Изготвяне на списъци на участниците във фокус групи	4-ти месец	Изготвяне на списъци с участници за всяка една от петте фокус групи.	Изготвени 5 броя списъци с участници за всяка една от фокус групите.
8. Провеждане на пет фокус групи по различни теми	5-ти месец	Публикуване на информация в сайта на общината и на електронна поща, на която да се задават въпроси и споделят мнения по всяка от темите на петте фокус групи, при провеждането им онлайн. Обратна връзка с участниците за получените предложения. Важно е участниците да не останат с впечатлението, че всичко е вече решено, а предложените мерки и проектни идеи действително да подлежат на доразвиване и включване в Програмата за реализация на плана.	Проведени 5 фокус групи на следните теми: - Образование, култура, младежки дейности и спорт; - Здравеопазване, социални дейности и пазар на труда; - Местно икономическо развитие и туризъм; - Благоустройство, инфраструктурно развитие и опазване на околната среда; - Развитие и обновяване на малките населени места на територията на общината.
9. Публикуване на сайта на общината на проекта на ПИРО за обществено консултиране	5-ти месец	Публикуването на проекта на документа на интернет страницата на общината за срок от минимум 14 дни преди заключителното му обществено обсъждане. Публикуването на проекта на ПИРО трябва да бъде отразено в съобщение/новина в местни медии, в сайта на общината, на информационни табла и изпратено по електронна поща на заинтересованите страни и партньори.	Изработен в партньорство с широк кръг заинтересовани страни и граждани проект на ПИРО 2021-2027 г.
10. Провеждане на	5-6-ти	Публикуване на информация	Проведено

обществено обсъждане на проекта на План за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г.	месец	в местни медии, в сайта на общината, на информационни табла в Центъра за информация и услуги на гражданите за предстоящото обществено обсъждане – място, ден и час. Отразяване на процеса в сайта на Общината - преди и след обсъждането.	обществено обсъждане на проекта на ПИРО, събрани мнения и предложения от граждани, партньори и заинтересовани страни, които да бъдат отразени в документа.
11. Публикуване на информация на интернет страницата на общината	1-6 месец и при изпълнение на ПИРО	Публикуване на информация на интернет страницата на общината за процеса по разработване и изпълнение на ПИРО	Информирана общественост за подготовката, изпълнението и резултатите от прилагане на ПИРО

Целта на плана за изпълнение на комуникационната стратегия е да бъдат ясно и конкретно описани в хронологичен ред, мерките за популяризиране разработването на ПИРО и включването на максимален брой участници в процеса. Планът за изпълнение е съобразен с идеята за създаване на устойчиви взаимоотношения с гражданите, неправителствените организации, бизнеса и други структури на гражданското общество на територията на община Смядово.

Планът за изпълнение на комуникационната стратегия дава възможност за:

- Осигуряване на базова информация за анализите;
- Индентифициране на нужди и проблеми в целевата територия;
- Повишаване нивото на разбиране на процесите на стратегическо планиране от гражданите;
- Генериране на подкрепа за заложените проекти и дейности в рамките на ПИРО;
- Създаване на модел за комуникация и диалог между местната власт, населението, структурите на гражданското общество и бизнеса в общината.

V. Определяне на приоритетни зони за въздействие

Приоритетните зони за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие) на територията на общината се определят на база на резултатите от социално-икономическия анализ и анализа на силните и слабите страни, както и на потенциалите за развитие. В тези зони основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, проектите и дейностите предвидени в програмата за реализация на ПИРО.

Зона за прилагане на интегриран подход/въздействие е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните за въздействие се определят на базата на общи характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие.

Зоните за въздействие могат да бъдат както части от територията на общината с конкретно функционално предназначение (например зони с преобладаващи административни/публични функции, индустриални или бизнес зони, зони за култура, за отдих и туризъм, зони с преобладаващи жилищни функции, зони за транспортна дейност и т.н.), така и други специфични обособени територии с идентични характеристики или собствен потенциал за развитие (например зони с потенциал за коопериране със съседни общини).

За община Смядово са препоръчителни зони за въздействие със специфични характеристики, които могат да представляват градски по своята същност зони (т.е. да включват територии от урбанизирана градска част, градски покрайнини и функционални зони в град Смядово), но могат да се отнасят и до всеки вид населено място или част от територията на общината, както и да включват части от съседни общини, при необходимост.

Определянето на зоните за въздействие на ПИРО е пряко обвързано с Общия устройствен план на община Смядово (ОУПО) и отредените в него територии за приоритетна реализация.

Бъдещето на община Смядово зависи от демографското състояние и обитаване на територията. За демографското ѝ развитие, както в повечето подобни общини, разположени в селските райони на страната е налице тенденция на намаляване на броя на населението в резултат от естествения и механичен прираст. Повечето населените места към момента нямат положителни перспективи за естествено възпроизводство на населението и броя на жителите постепенно и трайно намалява. Основен приоритет в периода до 2027 г. е задържането на трудоспособното население и привличане на квалифицирани кадри, чрез стратегии за насърчаване на инвестициите, иновациите и предоставяне на добра икономическа и социална среда за живеене.

В регионален мащаб част от селищата в Община Смядово са поставени в позицията на периферни и полупериферни урбанизирани територии. Транспортната достъпност на населените места се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа, които са с изградени с трайна настилка. За да се поддържа в добро състояние, достъпа до населените места е необходимо поддържане състоянието на пътищата в цялата община. По отношението на техническата инфраструктура от основно значение е рехабилитацията, доизграждането и поддържането на качествени комуникационни трасета, които от своя страна да се синхронизират с развитието на логистични, складови и производствени зони. От ключово значение е развитието на телекомуникациите, разширяване на достъпа до високоскоростни и мобилни широколентови мрежи високоскоростни оптични връзки и повишаване на компютърните умения на хората и способностите за работа в дигитални пространства.

Инвестициите в селското стопанство, биоземеделieto, отдиха и туризма във всичките му разновидности и развитието на традиционните промишлени производства ще допринесе да се обхване целия ресурс и потенциал за бъдещо икономическо развитие в общината. По линия на междуобщинското сътрудничество могат да бъдат реализирани редица проекти със съседни общини в бъдеще.

С оглед на горното в ОУПО Смядово са заложили територии и мероприятия за приоритетна реализация, които следва да се имат предвид при определяне зоните за въздействие на ПИРО.

Функционално-йерархичната структура на мрежата от населените места в общината се формира на базата на пет групи фактори:

- демографско състояние;
- административни функции;
- икономическо развитие;
- степен на развитие на социалната инфраструктура;
- развитие на туристическата инфраструктура.

Отчитайки комплексното действие на горепосочените фактори и от натрупването на обслужващи функции (съответно на обекти на социалната инфраструктура) се обособява и йерархически обвързана система от селищно-обслужващи центрове.

Основен обслужващ център в общината е гр.Смядово, в който е локализирана социална инфраструктура, за удовлетворяване на потребностите на населението от цялата община. По-големият брой потребители в гр.Смядово и функциите му на обслужващ център – в сферата на образованието, извънболничната помощ, културата, административните дейности, търговските функции и др. са основният фактор за концентрация на обслужващи дейности и на свързаната с тях социална инфраструктура и в перспектива.

Към настоящия момент в гр.Смядово е концентриран основният демографски и икономически потенциал на общината. Тук са съсредоточени и повечето обекти за обществено обслужване на населението: средното училище, индивидуални практики за първична извънболнична медицинска помощ, структурите на местната власт и на правоохранителната система.

С общият устройствен план на общината се определят границите на урбанизираните територии, които са „строителна граница на населено място“. За територията на община Смядово има действащи кадастрални и регулационни планове.

Предвиждания на ОУП на община Смядово включват незначителна промяна на площите на отделните видове територии. Най-голямо е увеличението на терените за рекреационни дейности – с 80,4 ха. Това се дължи предимно на трансформирането на част от земите по Параграф 4 във вилни зони с обща площ 74,7 ха и създаването на ваканционни селища с площ 6,7 ха. Следват терените за кариери, които са проучени и се намират до с. Кълново – 3,3 ха и с. Веселиново – една с площ 49,36 ха и втора – 2,85 ха.

Зоните за складово-производствени дейности нарастват с 52 ха, основно за сметка на стопанските терени. Жилищната зона на населените места е увеличена с 30 ха, след включване в строителните граници на съществуващи жилищни имоти, голяма част от които са застроени.

Нараства площта на терените за спорт и атракции с 11 ха и на гробищните паркове – с 11 ха.

С ОУП на община Смядово най-голямо намаление на площта е за обработваемите земеделски земи, която е отредена за ветрозащитни пояси, пътища, урбанизирани терени и обществено обслужване – общо с 65 ха.

Доминиращите тенденции, проявени през последните 10-15 г. и продължени с ОУП, са свързани с намаляване на относителния дял на земеделските земи за сметка на

селищно и извънселищно урбанизиране, за развитие на икономическия сектор чрез реализиране на нови производствено-складови и стопански обекти, развитие на отдиha и туризма и др.

Общият устройствен план на община Смядово включва следните основни приоритетни направления за бъдещо развитие на територията на общината:

- Икономически растеж, насърчаване на предприемачеството и инвестициите;
- Създаване на нови работни места чрез активизиране на предприемачеството и изграждане на нови производствени терени.
- Рехабилитация и изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ в населените места на Общината;
- Рехабилитация и изграждане на водопреносната мрежа и сондажи;
- Развитие на екологичното и съвременно третиране на отпадъците;
- Превенция от природни рискове;
- Изграждане и поддържане на съвременна комуникационна мрежа;
- Подобряване на транспортната свързаност в Общината;
- Рехабилитация и доизграждане на уличната мрежа на населените места;
- Подобряване на селищната среда;
- Подобряване състоянието на сгради публична собственост и такива с обществено значение;
- Развитие на дребномащабна и съпътстваща инфраструктура;
- Развитие и поддържане на електропреносната и електроразпределителната мрежа и съпътстващата ги инфраструктура;
- Подобряване качеството на живот, чрез подобряване социалните услуги в общината;
- Насърчаване развитието на туризъм чрез опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство;
- Намалване на диспропорциите в развитието на селищната система, благоустрояване на малките населени места.

Проектните предвиждания са насочени също към стабилизиране на селищната мрежа на общината и преодоляване на диспропорцията между център и периферия. За тази цел се създават устройствени условия за децентрализация на активности от общинския център към селата в общината, чрез разширяване на спектъра им от функции, предимно предоставяне на социални услуги за възрастни хора с психични разстройства и възрастни хора с умствена изостаналост.

За почти всички селища е предвидено възможно формиране на зони за стопанска активност, а не малка част от най-малките села е предвидено да се развиват като интегрална част на бъдещите рекреационни зони в природна среда. Такива например са селата Черни връх и Александрово.

Съгласно чл. 7 от ЗУТ и чл. 4 от НАРЕДБА № 7 от 22 декември 2003 г. на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии, могат да бъдат определени следните територии с основно предназначение:

- урбанизираните територии (населени места и селищни образувания);
- земеделски територии;

- горски територии;
- защитени територии;
- нарушени територии за възстановяване
- територии, заети от води и водни обекти
- територии на транспорта.

Съгласно Наредба №7 от 22 декември 2003 г. на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии са :

- **Жилищните територии** обхващат части от населеното място, в които са обединени урегулирани поземлени имоти, предназначени предимно за жилищно застрояване. В жилищните територии отделни поземлени имоти се урегулират с устройствен план за нежилищни обслужващи обекти, както следва:

1. сгради за социални, учебни, просветни, културни, спортни, здравни и религиозни дейности;
2. магазини и заведения за хранене;
3. сгради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура;
4. обществени озеленени площи;
5. надземни и подземни гаражи и паркинги за леки автомобили.
6. административни и делови сгради;
7. хотелски сгради;
8. занаятчийски работилници;
9. сгради за безвредни производствени дейности;
10. бензиностанции, газостанции и автосервизи.

- **Териториите за производствени и складови дейности** са предназначени за устройство и застрояване предимно със сгради и съоръжения за производствени и складови дейности.

- **Територии за рекреационни, курортни и вилни зони** се обособяват като устройствени зони в границите на населените места и селищните образувания или извън тях и се определят съгласно следните разновидности:

- курорт;
- ваканционно селище;
- вилна зона;
- други рекреации (гольф селища, аквапаркове, дисниленд и други).

- **Територии за озеленяване, паркове и градини** - зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, защитни насаждения и разсадници.

- **Територии за спорт и развлечения** - разполагат се в населените места и в крайселищната им територия. Обекти за спорт и атракции, освен в тези територии, могат да се разполагат също и в териториите за жилищни функции, озеленени територии и зони за рекреационни дейности.

- **Територии за обществено обслужване** - осигуряват следните видове дейности:

- образование;
- здравеопазване и социални грижи;
- култура;
- религия;
- административни услуги;

- търговия, обществено хранене и битови услуги;
- други общественообслужващи дейности.
- **Земеделски територии** – включват необработваеми земи (пасища, скатове, дерета, оврази и други), обработваеми земи – ниви (ниви, зеленчукови градини, ливадии други) и обработваеми земи – трайни насаждения (овощни градини, лозя и други).
- **Горски територии** - конкретното предназначение на поземлените имоти в горските територии биват два вида – гори (дървопроизводителни гори, защитни гори, рекреационни гори и други) и горски земи (поляни, земи, заети от храсти, скали и други).
- **Територии, заети от води и водни обекти** - териториите за водни площи обхващат естествени и изкуствени водни обекти - реки, канали, езера и язовири.
- **Територии за транспорт и комуникации** - Тези територии включват обекти и съоръжения на транспорта и комуникациите: пътища и улици, гаражи и паркинги, автогари, летища, пешеходни алеи и площи, велосипедни алеи, скиорски пътеки и плацове, станции на въжени линии, яхтени пристанища и други.
- **Територии за техническа инфраструктура** - Териториите за техническа инфраструктура обхващат такива за водоснабдителни, канализационни, енергийни, хидромелиоративни съобщителни и други мрежи и съоръжения.

С ОУПО общинската територия се разпределя с основно предназначение, видове и разновидности устройствени зони и самостоятелни терени с устройствен режим. Териториите с основно предназначение са:

- Жилищните устройствени зони са с:
 - преобладаващо застрояване с малка височина, означена с Жм;
 - преобладаващо застрояване със средна височина, означена с Жс;
 - смесена централна зона, означена с Ц.
- Производствените устройствени зони са със следните разновидности:
 - Предимно производствена зона, означена с Пп.
- Рекреационните устройствени зони, включват следните видове:
 - Зона за отдих, означена с Ос;
 - Вилна зона, означена с Ов.
- Териториите за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия са без разновидности:
 - земеделски територии;
 - горски територии;
 - нарушени територии.
- Териториите с режим на превантивна устройствена защита:
 - земеделски територии;
 - горски територии.

В териториите с основно предназначение и в устройствените зони се обособяват самостоятелни терени с устройствен режим, предназначени за:

- обслужващи дейности;
- производствено-складови дейности и инфраструктура, обслужваща селското стопанство;
- техническа инфраструктура;
- транспортна инфраструктура;
- недвижими културни ценности;

- озеленени площи за широко обществено ползване и озеленени площи със специфично предназначение.

Описаните в ОУПО територии и устройствени зони, дефинират географското разположение на зоните за въздействие на ПИРО.

В ПИРО, за разлика от ОУПО могат да бъдат обособени неограничен брой зони за въздействие, но от тях следва да бъдат подбрани няколко приоритетни, които имат най-голям потенциал да повлияят върху социално-икономическото развитие на общината в бъдеще.

Целта на определянето на приоритетни зони за въздействие е постигане на максимален ефект за населението и ресурсите на територията, с които разполага Община Смядово. Това е особено необходимо, тъй като изпълнението на отделни мерки в различни части от общината без ясна обвързаност между тях представлява само временно задоволяване на конкретна нужда, но не оказва въздействие върху цялостното развитие на общината.

Определянето на приоритетни зони за въздействие не ограничава инвестициите извън тях, а по-скоро е отражение на идентифицираните при анализа територии с най-голям специфичен потенциал за развитие. Приоритетните зони следва да бъдат ограничен брой и така подбрани, че тяхното развитие да може в най-голяма степен да повлияе върху развитието на цялата община. Размерът на конкретната зона не се ограничава като площ, но за по-голяма по размер зона, са необходими мотиви и доказателства за необходимостта от обхващането на съответната територия, включена в обхвата на зоната.

В резултат на идентифицираните с анализите нужди, проблеми и потенциали за развитие в ПИРО на община Смядово за периода 2021-2027 г. се определят следните 6 /шест/ типови зони за въздействие:

- **Зони с обществено-обслужващи/ публични функции;**
- **Зони с жилищни функции;**
- **Зони за производствени и складови дейности;**
- **Зони за селско и горско стопанство;**
- **Зони за техническа инфраструктура;**
- **Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих.**

Всяка от зоните за въздействие е придружена от зони на влияние, в които в резултат на прилагане на интегриран подход, чрез проектите и дейностите в ПИРО ще настъпят съществени подобрения в качеството на средата и ще се повиши инвестиционният интерес. Зоните на влияние са териториално близки на зоните за въздействие и образуват стабилна глобална структура, покрита от интеграционни политики. Същевременно шестте типови зони за въздействие имат свързани ефекти спрямо глобалната общинска структура. Те са близки, често преплетени и това усилва влиянието на интервенциите, както върху ключовите елементи, така и върху цялата територия.

Характеристиката и обхвата на приоритетните зони за въздействие са следните:

- Зони с обществено-обслужващи/ публични функции

Тези зони обхващат централната градска част на гр. Смядово и централните части на селата Янково, Веселиново и Риш, в които са разположени сградите на кметства, училища, детски градини, читалища и др. Освен всички административни функции в тези зони са съсредоточени пощенски клонове, търговски обекти и почти всички обществени услуги на територията на общината.

Отчитайки броя на населението, натовареността с административни и обслужващи функции, географското разположение спрямо общинския център, транспортния достъп и други фактори за община Смядово можем да определим следните **3 /три/ приоритетни зони за развитие с преобладаващи общественно-обслужващи/административни и публични функции:**

- Централна административна зона – гр. Смядово

- Източна административна зона – с.Янково с обхват на влияние с. Кълново, с. Бял бряг, с. Ново Янково, с. Желъд и с. Черни връх и общо население от 1499 жители.

- Южна административна зона – с.Веселиново с обхват на влияние с.Александрово и с. Риш и общо население от 1432 жители.

За да се постигне балансирано териториално развитие на община Смядово, в тези административни зони трябва да се инвестира за подобряване на инфраструктурата и развитие на обслужващите функции и обществени услуги, интегрирано с технологично обновяване, модерно оборудване, компютъризация, подобряване на образователното равнище и квалификацията на човешките ресурси и разширяване на достъпа до он-лайн услуги.

Приоритетната зона за въздействие с публични функции - Централна административна зона – гр. Смядово обхваща централната градска част, в която е силно концентрирано предоставянето на публични услуги, чрез сграден фонд с административни и обществени функции, наличие на социални и културни институции, църкви и съоръжения с общоградско значение. В зоната попадат заведения, търговски обекти, банка и поща, което предполага комплексното ѝ развитие. Инвестициите в тази зона ще повлияят положително на населението на цялата община, приоритетно на град Смядово, включващи 59% от населението на общината. В резултат на мерките, заложи в ПИРО те ще получат по-качествена среда на обитаване и ще имат достъп до по-добри административни, образователни, здравни, социални и културни услуги.

Основните характеристики на централната административна градска зона са:

- Зоната е значима за цялото население на община Смядово.
- Зоната включва основните публични пространства – административни сгради, търговска и обслужваща инфраструктура;
- В зоната са съсредоточени основните обществени услуги, предлагани в общината.

На територията на зоната са идентифицирани проблеми, свързани със:

- Ниска икономическа активност и слабо развита икономика;
- Големи загуби и чести аварии по водопроводната мрежа;
- Частично изградена канализация и липсва на ПСОВ;
- Недостиг на квалифицирани кадри за предоставяне на обществени услуги;
- Ограничени възможности за предоставяне на он-лайн услуги;

- Ограничен капацитет и недостиг на кадри за институциите за здравни и социални услуги;

Направленията за въздействие на ПИРО в тази зона са: стимулиране на икономическата активност, подобряване на енергийната ефективност и обновяване на сградния фонд (обществени и административни сгради), подобряване на водоснабдяването, доизграждане на канализационна мрежа, изграждане на ПСОВ, ремонт на улици и тротоари, привеждане в съответствие с нормативните изисквания на гробищния парк и разширението им, подобряване на спортната инфраструктура, повишаване квалификацията и привличане на високообразовани кадри в администрацията, здравеопазването, социалните дейности и услуги; разширяване на обхвата на предлаганите здравни и социални услуги; предлагане на он-лайн административни услуги, повишаване на компютърните и цифрови умения на населението и др.

Приоритетната зона за въздействие с публични функции – Източна административна зона – с.Янково, обхваща централната част на второто по големина населено място в общината, където има концентрация на публични функции с висока обществена значимост и са разположени сградите за административни, образователни, културни и други обществени услуги. Инвестициите в тази зона ще повлияят положително на всички обхванати села (5 населени места, включващи 21 % от населението на общината). В резултат на интервенциите те трябва да получат по-качествена среда на обитаване и да имат достъп до по-добри обществени услуги.

Основните характеристики на зоната са:

- В зоната функционира основно училище, детска градина, читалище, църкви, Дом за пълнолетни лица с психически разстройства, Защитено жилище за лица с психични разстройства и къщи за гости;

- През зоната преминава третокласния път III-7301 "Ивански - Кълново - Янково - Жълд"

- Административния център на зоната – с.Янково има потенциал за интегрирано обновяване и развитие като опорен център за изнесени обществени функции, дейности и услуги.

На територията на зоната са идентифицирани проблеми, свързани със:

- Проблеми с водоснабдяването и нужда от подмяна на водопроводната мрежа;
- Лошо състояние на обществени сгради;
- Лошо състояние на уличната мрежа и тротоарите;
- Ограничен достъп до он-лайн услуги.
- Липса на видеонаблюдение.
- Привеждане в съответствие и разширение на гробищните паркове.

Направленията за намеси на ПИРО в тази зона са: Подобряване на водоснабдяването; ремонт на улици и тротоари; енергийна ефективност и обновяване на сграден фонд (обществени и административни сгради), внедряване на система за видеонаблюдение, благоустрояване на публичните пространства и гробищните паркове. В зоната трябва да се въздейства и с т.нар. „меки мерки“ – повишаване на образованието и квалификацията на работната сила, осигуряване на достъп до здравни и разширяване обхвата на социалните услуги, добрата цифрова свързаност, предлагане на он-лайн административни услуги и повишаване на компютърните и цифрови умения на населението.

Приоритетната зона за въздействие с публични функции – Южна административна зона – с.Веселиново, което се разглежда като едно от опорните населени места в общината, което е в сферата на влияние на съседните села – Александрово и Риш. Село Веселиново е третото по население в общината, където има концентрация на публични функции с висока обществена значимост и са разположени сградите за административни, социални, културни и други обществени услуги. Инвестициите в тази зона ще повлияят положително на всички обхванати села Риш и Веселиново, включващи 20 % от населението на общината. В резултат на интервенциите те трябва да получат по-качествена среда на обитаване и да имат достъп до по-добри обществени услуги.

Основните характеристики на зоната са:

- В зоната функционира едно основно училище, една детска градина, читалища, църкви, Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост и къщи за гости;

- През зоната преминава второкласен път II - 73 /Шумен - Карнобат/ и третокласен път III - 7304 /Риш - Върбица/

- Административния център на зоната – с. Веселиново има потенциал за интегрирано обновяване и развитие като опорен център за изнесени обществени функции, туристически дейности и услуги.

- Намиращите се на 3-4 км. на юг защитена зона по Natura 2000 и защитени територии с красивата природна среда и атрактивните паметници на недвижимото културно наследство.

На територията на зоната са идентифицирани проблеми, свързани със:

- Проблеми с водоснабдяването и нужда от подмяна на водопроводната мрежа;

- Лошо състояние на обществени сгради;

- Лошо състояние на уличната мрежа и тротоарите;

- Ограничен достъп до он-лайн услуги.

- Липса на видеонаблюдение.

- Привеждане в съответствие и разширение на гробищните паркове.

Направленията за намеси на ПИРО в тази зона са: подобряване на водоснабдяването; ремонт на улици и тротоари; енергийна ефективност и обновяване на сграден фонд (обществени и административни сгради), внедряване на система за видеонаблюдение, благоустрояване на публичните пространства и гробищните паркове. В зоната трябва да се въздейства и с т.нар. „меки мерки“ – повишаване на образованието и квалификацията на работната сила, осигуряване на достъп до здравни и разширяване обхвата на социалните услуги, добрата цифрова свързаност, предлагане на он-лайн административни услуги и повишаване на компютърните и цифрови умения на населението.

- Зони с жилищни функции

Зоните с жилищни функции обхващат урбанизираните територии на град Смядово и всички населени места в общината. Признакът за интегрираност на този тип зони е обхващане на проблемите на обитаването, отчитайки комплексното състояние на жилищната среда - степента на изграденост и състоянието на техническата и социална инфраструктура, качествата на жизнената среда.

От устройствена гледна точка зоните с преобладаващи жилищни функции обхващат части от населеното място, които са обединени урегулирани поземлени имоти, предназначени предимно за жилищно застрояване, като различните разновидности на жилищни устройствени зони се характеризират с определени параметри по отношение на тяхната площ в зависимост от големината на населеното място и броя на неговите обитатели, характера и начина на застрояване, препоръчителната плътност на застрояване и усвояване, интензивност и необходима озеленена площ и т.н.

Като цяло град Смядово е с хармонично съотношение между жилищната зона, обществено обслужващите и терените за спорт, озеленяване и отдих. Като общински център градът притежава обслужващи функции с много добър спектър на ниво общински център от четвърти функционален тип. С новия Общ устройствен план Смядово придобива всички перспективи за развитие, като един от опорните центрове на Шуменска област.

Количествените и качествените характеристики на жилищния фонд в общината са отражение на социално-икономическите процеси. Жилищните терени заемат 846 ха, или 2,4% от площта на общината. Според предвижданията на ОУП зоните с жилищни функции в населените места се увеличават с 30 ха поради включване в строителните граници на съществуващи жилищни имоти, голяма част от които са застроени.

Част от жилищния фонд в гр. Смядово не отговаря на съвременните изисквания за енергийната ефективност. В останалите населени места сградния фонд е остарял и в недобро техническо състояние.

Основните характеристики и проблеми на зоната са следните:

Сега действащият регулационен план на общинския център в преобладаващата си част е реалистичен. Същевременно той създава възможности за развитието на града в перспектива във всички функционални направления – обществено обслужване от всички нива и пълен спектър спрямо функционалния си тип, развитие на производствени дейности, спортна дейност, озеленяване и др.

Основните типове пространствени структури на обитаване са интегрирани в улично-кварталната структура с индивидуално застрояване, както и комплексно многофамилно застрояване, което се среща предимно в общинския център - гр.Смядово.

В селата основната жилищна единица е еднофамилна, нискоетажна в самостоятелен имот. Към имотите има прилежащ двор, в които обикновено се развиват стопански дейности. Има изградени допълващи сгради с функция на лятна кухня, гараж, склад за стопанския инвентар, помещения за отглеждане на домашни животни, съхранение на земеделска продукция.

Жилищните квартали с предимно еднофамилни жилищни сгради са характерни за селата в общината. Сериозен проблем са техническите характеристики на голяма част от сградите, поради лошите им експлоатационни, топлотехнически, шумоизолационни и естетически качества и амортизирано състояние. В град Смядово има 12 панелни многофамилни жилищни сгради, построени през периода 1973-1985г. и една триетажна многофамилна жилищна сграда, проектирана преди април 1999 г.,

които отговарят на изискванията на Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради. През 2015 година шест многофамилни сгради в града получиха финансиране по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради и през 2016г. сградите бяха санирани и въведени в експлоатация за обща стойност на инвестицията 5 939 034,95лв. Санираните сгради са с обща разгърната застроена площ 29 001,65 кв.м., включват 355 апартамента, които се обитават от 957 жители на гр. Смядово, които представляват 24% от населението на града. За останалите седем многофамилни сгради също има подадени заявления за финансиране.

Направленията за намеси на ПИРО в тези зони са: Подобряване на енергийната ефективност на общински и частните сгради, ремонт на улици и тротоари, реконструкция, рехабилитация и доизграждане на ВиК инфраструктурата, облагородяване и поддържане на обществени зелени площи и пространства в град Смядово и в останалите населени места.

- Зони за производствени и складови дейности

Зоните за производствени и складови дейности логично са разположени периферно на жилищните квартали, предимно в източна и западна посока на гр. Смядово. В останалите населени места съгласно предвижданията на ОУП стопанските терени са трансформирани в складово-производствени зони.

В ОУП зоните за складово-производствени дейности нарастват с 52 ха, основно за сметка на стопанските терени. Тези терени са проектирани предимно около по-големите населени места – Смядово, Веселиново, Риш и Янково.

Основните характеристики и проблеми на зоните са:

Съществуващата база на промишлеността към настоящия момент не е значителна. Основните производства са в леката промишленост. Наличните производствени зони в самия град Смядово имат потенциал за разширение. На 3 км. западно от града се намира производствен терен със специално предназначение. Инфраструктурата особено в източна и западна посока на гр. Смядово не е добре развита, за да привлече инвестиции, поради липса на добра комуникативност и добре устроени свободни индустриални терени. Съществуват подходящи територии, на които могат да се обособят нови складови и производствени зони, в близост до главните пътни артерии.

Извънселищните урбанизирани територии около града са с най-различни функции и като обща площ са по-големи от градската територия. Преобладаващата част са заети от терени със специално предназначение, следват земите по параграф 4, складово-производствените терени, стопански, транспортни, обслужващи и др.

Направленията за намеси на ПИРО в тези приоритетни зони са:

Залагане на подходящи мерки за насърчаване на инвестициите и привличане на инвеститори за изграждане на техническата инфраструктура и обособяване на подходящи терени за производствени и складови дейности.

Предвижданията на ОУП по отношение на развитие на зоните за производствени и складови дейности, включват:

➤ Нови пътни трасета със статут на местни пътища ще се изградят за обслужване на новопредвидената зона за производствени и складови дейности на изток от град Смядово (с функции на локална улица), както и за достигане на новопредвидените вилни зони (съществуващи земи по параграф 4);

➤ Върху обработваема земеделска земя (на североизток от спортния терен) е проектиран терен за складово – производствена дейност с площ 1,05 ха.

➤ Североизточно от града върху терен, който по НТП е земеделска земя (нива) е проектирана складово- производствена зона. Наличието на два вида транспортни комуникации - пътна и ж.п. инфраструктура, създават много добри условия за развитие на мащабен логистичен център с обща площ 7,88 ха. В него се включва и терена със сменено предназначение за мотел и тир – паркинг.

➤ Голяма част от стопанските терени в населени места в общината са трансформирани в складово-производствени зони – общо 48 ха.

С общия устройствен план се предлага някои от съществуващите местни или черни пътища да се регламентират като общински. С регламентирането им като такива се цели те да бъдат с приоритет за строителство, предвид повишената им функция, която се очаква по тези трасета. В землището на гр. Смядово повишават класа (в общински път) следните отсечки:

- От бившия химически завод до навлизането му в града.
- Продължението на същият път, след излизането му от Смядово в североизточна посока до включването във второкласния път II-73.

Зони за селско и горско стопанство

Тези приоритетни зони за въздействие обхващат землищата на почти всички населени места в общината с предназначение за нуждите на селското и горското стопанство. Запазването и развитието на аграрния характер на общината е сред приоритетите на ПИРО.

Земеделските площи обхващат основната част от територията на общината. Съществуват условия за поливно земеделие в земеделските територии, основно в източната част на общината по поречието на река Камчия. Най – голямата група земеделски терени са предназначени предимно за производство на зърнени и технически култури. Общината има значителен потенциал за биологично земеделие, особено в полупланинските и котловинни територии. В по-малките населени места в общината е рентабилно развитието на селскостопански производства в границите на бившите селскостопански.

Основните характеристики и проблеми на зоните са:

Отрасълът на селското стопанство съществува при сравнително неизменен размер на поземления ресурс, който обаче е недостатъчно използваем по ред причини -

намалено почвено плодородие, липса на селскостопанска техника, амортизиран сграден фонд и ниска технология на производство, раздробяването на земеделската земя на многобройни маломерни парчета, негодни за механизирани обработка. Почвено-климатичните условия в някои райони са подходящи за развитието на зеленчукопроизводство и биоземеделие, но по настоящем относителният им дял в община Смядово е сравнително малък. Възможност за съживяване на този подотрасъл е субсидирането на напоителни площи и съоръжения с цел стимулиране на производството и изграждане на малки преработвателни предприятия за вторична консервна преработка.

Животновъдството е сравнително добре развит отрасъл на селското стопанство, който може да осигурява суровина за развитие на месопреработвателна и млекопреработвателна промишленост. В община Смядово традиционно е застъпено свиневъдството и овцевъдството. Характерно за община Смядово е отглеждането на източнобалканската свиня, която е единствената аборигенна порода в България, оформена под влиянието на естествения отбор, при сравнително слаба намеса на човека. Тази порода се отглежда табунно, изключително пасищно и е напълно пригодена към местните географски условия. Отглеждането ѝ е регламентирано в Наредба № 6 от 20 март 2007г. за условията и реда за пасищно отглеждане на свине от източнобалканската порода и нейните кръстоски и се разрешава само на територията на области Бургас, Варна и Шумен. Община Смядово е една от малкото общини в България, на чиято територия е разрешено свободното отглеждане на черни свине от източнобалканска порода и нейните кръстоски. Подходящи за развиване на тези дейности са землищата на селата Риш, Александрово, Веселиново, Бял бряг, Желъд и гр.Смядово. През последните години популацията на източнобалканската свиня в общината беше засегната от масовото разпространение на африканската чума по свинете и се отрази негативно, като останаха единични стада за отглеждане. Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

В последните години е повишен интересът и към пчеларството.

Горите заемат над 52 % от територията на общината и се отличават с голямо разнообразие от иглолистна и особено широколистна растителност. Горските площи са разположени предимно в южните части на територията на общината. Значителния горски фонд на общината е добра основа за развитие на дървообработващата промишленост.

Горските територии са също подходящи за развитие на туризма. За изпълнение на тази цел е необходимо:

- съгласуване на горскодобивната дейност с развитието на туристическите дейности и разработване на „Планове за устойчиво и многофункционално стопанисване на горите” (в зоните, където това се налага) за избягване на противоречието между дърводобива и туристическите дейности;

- стимулиране на залесителни и ландшафтно-устройствени дейности, свързани с подобряване качествата на горите и природния пейзаж;
- формиране на защитни и рекреационни гори, съгласно ЗУТ, в местата където това е необходимо;
- стимулиране разкриване на нови и разширяване дейността на съществуващи дървообработващи производства, ползващи местната суровина за производство на дървени изделия и различни екологични продукти;
- насърчаване на комплексното използване на всички компоненти на дървесината, добивана в горските стопанства, включително и на отпадъчните продукти.

Като цяло общината може да задоволява потребностите си от дърва за огрев и дървесина за строителни нужди. Допълнителни приходи за населението носи събирането на горски плодове и билки. Значението на горите е многостранно - използват се като строителна и технологична суровина, за водноохранни и противоерозионни функции.

Направленията за намеси на ПИРО в тези приоритетни зони са:

Развиване на поливни площи за интензивно земеделие - включва плодородните земи в землищата на всички населени места, с акцент върху териториите покрай реките. Развитие на малки и средни земеделски стопанства, насочени към биологично производство, ориентирано към туристическия пазар. Насърчаване развитието на млади фермери, полупазарни стопанства, модернизация на земеделските стопанства, преработка на земеделски продукти, подобряване икономическата стойност на горите и други.

Като много перспективно се очертава отглеждането на билки, етерично-маслени култури и гъби и създаване на съоръжения за съхранение и преработката им.

С оглед на добрите природни дадености и традиции в животновъдството перспективно е създаването на нови месопреработващи предприятия, отговарящи на всички необходими съвременни изисквания, включително биологични продукти /екологично чисти/, насърчаване и създаване на местни производства на популярната Смядовска луканка като продукт с географско означение и въвеждане на стимули и подпомагане на стопаните за отглеждане на източнобалканската свиня. Пчеларството е подотрасъл с традиции и с нарастващи темпове на развитие, което предполага създаване на предприятие за обработка на мед и пчелни продукти. Създаване на междуобщинско тържище за местна продукция, съвместно с други общини, изхождайки от новосъздаденото кръстопътно положение на гр. Смядово и наличието на ЖП гара.

Зони за техническа инфраструктура

Тези зони включват терените за транспортно-комуникационна и техническа инфраструктура, разположени в отделни урегулирани поземлени имоти с обществено предназначение в границите на населените места и селищните образувания, или извън тях. В обхвата на тези приоритетни зони за въздействие попадат обекти и съоръжения на техническата инфраструктура (пътища, улици, тротоари, площи, водоснабдителни мрежи, канализационни мрежи, електроснабдяване, електронни и съобщителни мрежи и други).

В обхвата на приоритетните зони за техническа инфраструктура попадат обекти и съоръжения на транспорта и комуникациите във и извън урбанизираните територии на селищата в община Смядово: републикански и общински пътища, площади, улици, тротоари, паркинги, автоспирки, пешеходни и велосипедни алеи и други.

Основните характеристики и проблеми на зоните са:

В границите на общината пътната мрежа включва второкласни и третокласни републикански пътища, които осигуряват връзките ѝ с останалите центрове на развитие в областта и района, както и общински пътища, допълващи транспортното обслужване на населените места, провеждайки ежедневните комуникации между тях и осигуряващи лесен достъп на населението до административния център. Част от пътища от републиканската пътна мрежа на територията на община Смядово се нуждаят от реконструкция, основен ремонт или рехабилитация. Поради недостига на финансови средства за тяхното поддържане, много пътни отсечки са в незадоволително състояние и се нуждаят от цялостно подобряване на експлоатационните параметри. Лошата пътна инфраструктура затруднява транспортния достъп, икономическите и социални дейности в значителни части от общинската територия и трябва да са сред приоритетите на ПИРО до 2027 г.

През територията на община Смядово е изградена и функционира ЖП линия – Шумен – Комунари, свързваща трасетата на линиите София - Варна и София – Бургас, по която има три спирки – Смядово, Бял бряг и Желъд, създаващи предпоставка и допълнителен потенциал за осигуряване на достъпност за пътници и товари, както и условия за бързи и удобни комуникации, както към областния център град Шумен и към другите части на страната.

Предвижданията в ОУПО Смядово за транспортната инфраструктура са изцяло подчинени на подобряване на пътните връзки между населените места в общината с цел по-високо ниво на услугите между тях като се предвижда и ремонт на нови четвъртокласни и местни пътища.

Уличната мрежа особено в селата на много места е силно амортизирана и се нуждае от ремонт и/или доизграждане. За изграждането и поддържането на уличната мрежа са необходими значителни финансови средства, но решаването на този проблем не е във възможностите на общинския бюджет. За това следва да се определят приоритетни зони за въздействие в най-уязвимите участъци с най-голям пътничко-поток и население.

Площадите, като елементи на транспортно-комуникационните зони в някои от селата на общината са в лошо техническо състояние и се нуждаят от ремонт и благоустрояване.

Всички населени места са електрифицирани. На територията на общината има изградени мрежи за потребностите на населението от битов характер и за потреблението на промишлеността и производството.

Състоянието на водоснабдителната система в част от населените места е лошо и води до чести аварии и режим на водоподаването.

През територията на общината преминават множество реки, които се нуждаят от редовно прочистване на деретата, укрепване и обезопасяване на речните брегове.

Телекомуникациите в общината не са достатъчно добре развити. В по-отдалечените от общинския център населени места обхватът на мобилните оператори е слаб или липсва. Няма изградени оптични интернет връзки. Населението в селата е с ограничен достъп до комуникации и възможности за ползване на он-лайн услуги.

Направленията за намеси на ПИРО в тези приоритетни зони са:

Ремонт, реконструкция и обновяване на републикански, общински пътища, улици, тротоари, алеи и площади, със смесено финансиране от Държавния, Общинския бюджет и с европейски проекти.

Реконструкция/рехабилитация на водопроводи включително и довеждащи, и проучване на нови водоизточници в малките населени места на общината.

Доизграждане на канализационна мрежа в гр. Смядово и изграждане на ПСОВ.

Изграждане на високоскоростни телекомуникационни връзки за всички населени места.

Почистване и укрепване на речни корита и дерета.

Изграждане на система за видеонаблюдение и контрол в населените места на община Смядово.

Оптимизиране работата на уличното осветление във всички населени места в община Смядово, чрез въвеждане на енергоспестяващи мерки.

По отношението на интегрираността на зоните за техническа инфраструктура, от основно значение е рехабилитацията, доизграждането и поддържането на качествени транспортни връзки и подобряване на водоснабдяването, отвеждането и пречистването на отпадъчните води, които от своя страна да се синхронизират с развитието на логистични, складови и производствени зони, за съхранение и преработка на селскостопанска продукция, от една страна и със зоните за жилищни и административно-обслужващи функции от друга.

Зони за озеленяване, туризъм, спорт и отдих

Зоните за озеленяване, туризъм, спорт и отдих се разполагат в населените места и в крайселищната им територии. Обекти за спорт и атракции, освен в тези територии, могат да се разполагат също и в териториите за жилищни функции, озеленени територии и територии за рекреационни дейности. Зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, защитни насаждения и разсадници.

Местоположението на общината, намираща в предбалкана на Източна Стара планина включва значителни полупланински и планински територии, запазената и красива природа, редки животински видове, големи възможности за лов и риболов, богато културно-историческо наследство и традиции са условия за развитие на

културен, ловен, еко и селски туризъм. Това изисква изграждане на съответна туристическа инфраструктура (пътища и еко пътеки, създаване на легловата база, заведения за хранене и развлечения, атракционни комплекси и т.н.), както и партньорство със съседните общини. Община Смядово приоритетно полага сериозни усилия за развитието на туристическия сектор, чрез популяризиране и маркетинг на културно-историческите си обекти и богатия културен календар.

Основните характеристики и проблеми на зоните са:

Община Смядово разполага с богат ресурс и дадености за развитие на културно-исторически, ловен, риболовен, екологичен и селски туризъм. Отрасъл туризъм все още се нуждае от допълнителни стимули, изграждане на нови места за настаняване, на нови атракции, разпределени равномерно в отделните населени места и най-вече маркетинг и реклама за привличане на туристи, включително чуждестранни.

Движимото и нематериалното и историческо културно наследство е представено в музейните експозиции на музейния комплекс в централна част на град Смядово. В същия през 2012г. е обособен посетителски център за експониране на етнографското наследство и природните забележителности на Община Смядово. Създадена е постоянна и подвижна изложби на етнографското наследство и природните забележителности с прилагане на компютърни технологии. Създадена е и изложба на открито – копие на тракийската гробница открита до гр. Смядово.

Съществуващата леглова база е разположена предимно в източна част на общината в село Черни връх и с.Кълново и малко в южната част на общината в с. Александрово. Броя и капацитета на местата за настаняване като цяло е незначителен и възпрепятства бъдещото развитие на туризма в общината през следващите години въпреки даденостите.

Наличието на Защитени зони (ЗЗ) от екологична мрежа Natura 2000- ЗЗ „Ришки проход“ с код BG0000104, ЗЗ „Екокоридор Камчия – Емине“ с код BG0000393, ЗЗ „Провадисйо – Роякско плато“ с код BG0002038, ЗЗ „Голяма Камчия“ с код BG0000501 и обявени защитени територии в с.Веселиново: категория “Защитени местности” (“Челеклия” и “Дебелеца”) и категория “Природна забележителност” (м. “Скока” и м. “Софрата”) са чудесна предпоставка за развитие на екологичен, селски и опознавателен туризъм. За любителите на ловния спорт горите на общината също дават добри възможности. Двата микроязовира в селата Янково и Александрово създават възможности за развитие на риболовния туризъм. Местностите “Цонкова барака” и “Колониите” в гр.Смядово, “Скока” в с.Веселиново, “Монева градина” в с.Бял бряг и др. често се използват за излети и почивка от населението на общината и предполага изграждане на нови екотуристически маршрути.

Спортните съоръжения и спортните обекти на територията на общината са недостатъчни. Има нужда от обновяване на съществуващите и изграждане на нови. Изградените спортни съоръжения за игра на открито в обществените зелени пространства в населените места се нуждаят от ремонт и привеждане в съответствие с нормативните изисквания.

Изградения спортен комплекс, общинска собственост, включващ: стадион с футболен терен, лекоатлетическа писта и пясъчник; административна сграда, басейн и свободен терен се нуждае от реконструкция и модернизация. Спортният комплекс се

използва за масова физкултура и спорт; за тренировъчна дейност на спортни клубове; за провеждане на спортни мероприятия; за тренировъчна и състезателна дейност на децата и учениците.

Предвижданията на ОУП на община Смядово включват проектиране на подходящи места за спортни терени в землищата на някои населени места, като целта е общата спортна площ в общината да достигне норматив от над 20 кв.м / жител.

Терените, свързани с краткотрайния отдих, са предпочетени около селата с красива околна природа - и по възможност на места, които имат директен транспортен достъп, с цел избягване създаването на нови пътища. Около второкласния път II-73 са проектирани терени с възможна промяна на предназначението. В тях, при облекчен режим за смяна на предназначението на земеделските земи, могат по целесъобразност в перспектива да се реализират обекти, свързани с обществено обслужване, отдих, транспортно обслужване, логистични бази и др.

Направленията за намеси на ПИРО в тези приоритетни зони са:

Развитие на община Смядово, като проспериращ туристически район с регионално значение, разнообразявайки туристическия престой на посетителите, като им се предлагат уикенд почивки, екскурзии и атракции на база на местните ресурси и потенциал.

Разширяване на съществуващите места за настаняване и разнообразяване на предлаганите туристически услуги, включително културно-исторически маршрути на изградените и действащи в момента обекти на хотелиерския бизнес в общината – с.Александрово и с.Черни връх – малки семейни хотели и къщи за гости, привлекателни за риболовен, еко- и селски туризъм. Изграждане на Туристически информационен център в с. Веселиново, като изходен пункт за туристически маршрут и еко пътека, водещи до местни природни забележителности, като м. “Скока” и м. “Софрата”. В местността „Скока” е разположен Куцаровия водопад и пещерата “Сарая”. В целия район се намират и множество интересни скални форми и образувания. За социализацията и осигуряване на достъп до тези обекти е необходимо обновяване на еко-пътеките и съоръженията, поставяне на маркировки, информационни табели и разработване на допълнителни комплексни туристически атракции и услуги. Селата Черни връх и Александрово също може да бъдат изходни пункт на еко-пътеки. Предпоставка за риболовен туризъм в селата Янково и Александрово е наличието двата общински микроязовира. Планинският пояс е подходящ за ловен туризъм и допълнителни атракции.

Стимулиране на разнообразяването на предлагания туристически продукт, чрез развитието на селски, познавателен, културен, спортен, ловен, риболовен, и други форми на туризъм. Интеграция на туристическите дейности със селскостопанската, промишлената и занаятчийската продукция в общината. Развитие на системата от пешеходни, велосипедни, културни и други маршрути в общинската територия. Изграждане на допълнителни атракционни. Създаване, разширяване и обогатяване на дейността на туристически посетителски центрове. Озеленяване и поддържане на обществени градинки и зони за отдих в населените места на общината. Подобряване на

туристическата инфраструктура и създаване на нови места за настаняване и подслон. Създаване и промотиране на интегриран местен туристически продукт.

Предвид бъдещото пространствено развитие и специфичния потенциал на общината, естествено се налагат и два вторични туристически опорни центъра – селата Черни връх и Александрово, разположени подходящо спрямо определящите ландшафтни фактори – р. Камчия и разделящите територията планински склонове.

VI. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие

1. *Интегриран подход и Програма за реализация*

ПИРО представлява стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на община Смядово, докато програмата за неговата реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието. Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден ефект върху общността. Всяка предвидена интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, публично-частни партньорства, средства от различни оперативни програми или от други източници. Не за всички идентифицирани мерки е необходим финансов ресурс.

Програмата за реализация е разработена на базата на прилагането на интегриран подход. За постигане на **интегриран подход** на развитие на общинската територия е идентифицирана най-подходящата комбинация от ресурси и мерки (проекти, инвестиции, политики), които да бъдат използвани целенасочено за осъществяване на конкретна цел или приоритет. Това се осъществява чрез програмата за реализация, в която се определя пакетът от мерки и интегрирани проектни идеи за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода 2021-2027 г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на програмата, а отгук – и на ПИРО.

Фиг. 45 Интегриран подход

Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане на целите и приоритетите за развитие. В чл. 22, ал. 1, т. 4. от ППЗРР се дава нова възможност за изменение на ПИРО: „4. при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз се актуализира и програмата за реализиране на плана.“.

Мерките са приложими, постижими и реалистични, с конкретни измерими резултати и с реални източници на финансиране. Това означава, че включените в програмата за реализация мерки не са „пожелателни“ или „потенциални“ (в случай че бъде осигурено финансиране в неопределен бъдещ момент), а представляват реално планирани дейности и поети ангажименти от страна на общината или партньорите. Оформянето на мерките е тясно обвързано с провеждането на предвидената комуникационна стратегия за идентифициране на проектни идеи. Мерките не са ограничени само до проекти или проектни идеи, а могат да представляват или да включват различни дейности (включително и политики) за реализация на приоритетите на плана.

Основни компоненти на програмата за реализация са описание на интегрирания подход и включени мерки, представени в частта цели и приоритети и в табличен вид по образеца на **Приложение № 1** към плана.

Съгласно Методическите указания на МРРБ неразделна част на Програмата за реализация е **Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение № 1А)**. Той е изготвен по образец от Методическите указания. Списъкът с проекти,

които са от по-голяма важност за развитието на общината и за постигане на целите на плана е неразделна част от програмата за реализация. Тъй като проектите по своята същност могат да представляват мерки или част от мерки за реализация на отделните приоритети, включените в Приложение № 1А проекти по съответните мерки фигурират и в Приложение № 1. Условието за включване на конкретни проектни идеи по дадена мярка в Приложение № 1А е общината съвместно с партньорите да са преценили, че:

(1) съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно и

(2) съответният проект да има известна степен на проектна готовност.

В тази връзка е възможно след изготвяне на ПИРО, когато общината има готовност с друг проект, той да бъде добавен по-късно, при актуализация на програмата за реализация на плана. Включените в списъка проекти са тясно обвързани с ключовите приоритети за развитие, а в програмата за реализация е обоснован приносът им към тях. Списъкът с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия.

Индикативната финансова таблица /Приложение № 2 от Методическите указания/ отразява обобщена оценка на прогнозните ресурси необходими за реализиране на ПИРО и е представена таблично (*таблица № 160*).

Финансовата рамка представлява разпределение на предвидените средства по отделните приоритетни направления от стратегията на ПИРО, както и приложените разнообразни финансови източници.

В приложената финансова таблица се обединява индикативната стойност на всички предложени мерки и дейности от Програмата за реализация на ПИРО (Приложение 1).

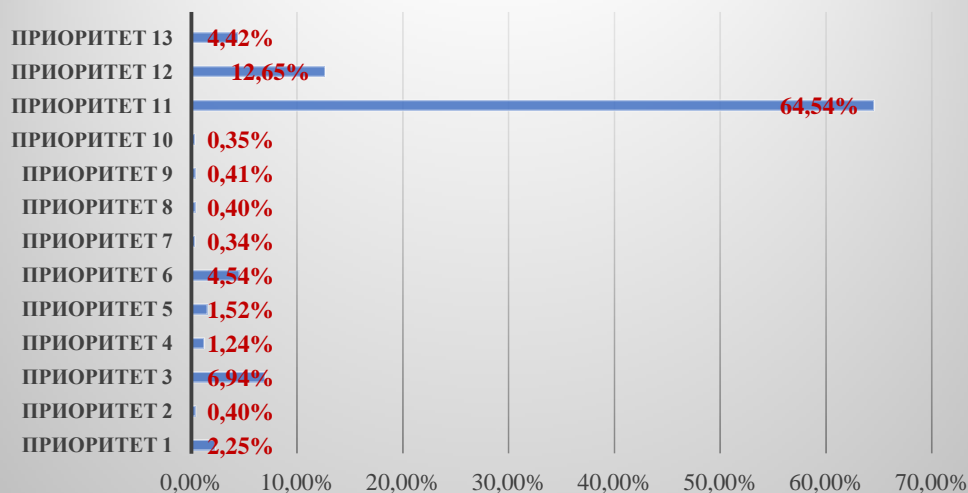
План за интегрирано развитие на община Смядово 2021-2027

Таблица № 160

ПИРО НА ОБЩИНА СМЯДОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.										
Период	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републиканск и бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
2021 - 2027										
Приоритет 1	136,5	5,84%	255	10,91%	1646,5	70,42%	300	12,83%	2338	2,25%
Приоритет 2	20	4,82%	183	44,10%	212	51,08%			415	0,40%
Приоритет 3	32	0,44%			5123	71,15%	2045	28,41%	7200	6,94%
Приоритет 4	140	10,84%			1151	89,16%			1291	1,24%
Приоритет 5	333,5	21,15%	50	3,17%	1046,5	66,36%	147	9,32%	1577	1,52%
Приоритет 6	68	1,45%	1167	24,80%	3370	71,63%	100	2,12%	4705	4,54%
Приоритет 7			122	34,86%	228	65,14%			350	0,34%
Приоритет 8			111,25	26,65%	306,25	73,35%			417,5	0,40%
Приоритет 9	95	22,35%	101	23,76%	219	51,54%	10	2,35%	425	0,41%
Приоритет 10	218	60,73%	11	3,06%	130	36,21%			359	0,35%
Приоритет 11	3165	4,73%	6178	9,23%	57593	86,04%			66936	64,54%
Приоритет 12	2032,76	15,50%	1880	14,33%	9000	68,61%	205	1,56%	13117,76	12,65%
Приоритет 13	1239	27,02%	946	20,63%	2075	45,26%	325	7,09%	4585	4,42%
ОБЩО	7479,76	7,21	11004,25	10,61	82100,25	79,16	3132	3,02	103716,26	100,00%

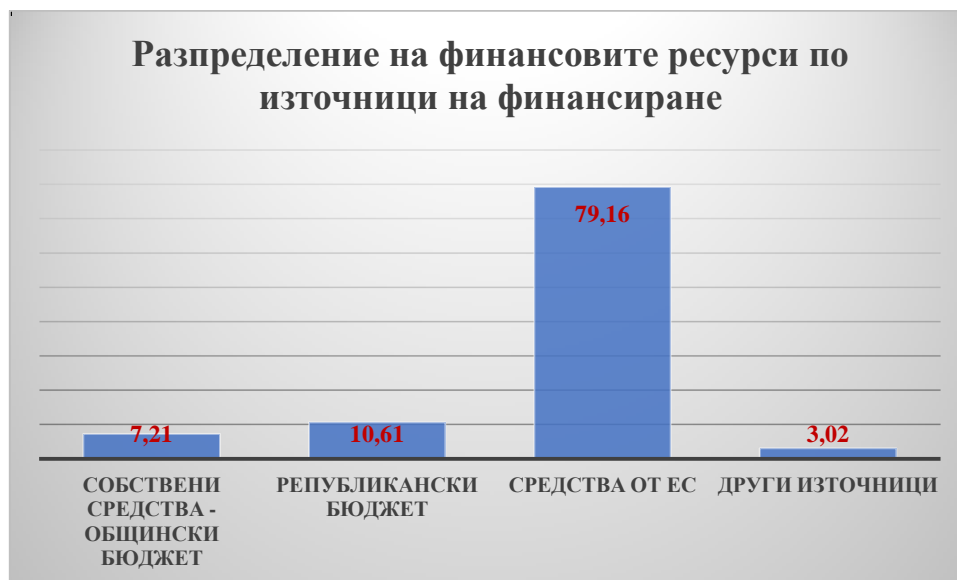
Разпределението на финансовите ресурси по приоритетни направления и по източници на финансиране е показано на следните фигури (фиг. 46 и фиг. 47).

Разпределение на финансовите ресурси по приоритетни направления

Фиг. 46

От диаграмата (фиг. 44) е видно, че с най-голям относителен дял е приоритет 11 - за интегрирано изграждане на нова и модернизиране на съществуващата инфраструктура на общината за подобряване на териториалната свързаност и достъп на обектите за публични услуги.

Фиг. 47

По отношение на източниците на финансиране, поради недостатъчния общински бюджет, през следващия 7 годишен планов период Община Смядово ще разчита основно на работата по проекти и привличане на средства от европейските програми и фондове, за изпълнение на стратегическите цели и приоритети/фиг. 47/.

2. Мерки за насърчаване на инвестициите

Привличането на инвестиции е ключов инструмент за увеличаване на местния икономически потенциал, повишаване конкурентоспособността на съществуващите и създаване на нови предприятия и активизиране на пазара на труда, насочено към разкриването на нови устойчиви работни места в общината.

Съгласно нормативните изисквания на чл. 11. от Закона за насърчаване на инвестициите /ЗНИ/, Кметът на общината осигурява провеждането на политиката за насърчаване на инвестициите на територията на общината при разработването и изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината /ПИРО/ и на програмата за реализирането му. Това налага включването в ПИРО на мерки за насърчаване на инвестициите, които да съответстват на разпоредбите на Закона за насърчаване на инвестициите и Правилника за неговото прилагане.

Общинското ръководство следва да положи усилия за привличане на инвестиции за модернизиране на съществуващите и изграждане на нови индустриални зони, при доказан икономически ефект и наличие на инвеститори. Необходимо е създаване на устройствени условия и обновяване на инфраструктурите за повишаване на привлекателността на територията за развитие на икономически дейности. Създаването на индустриални зони, производствени бази и логистични центрове,

отговарящи на съвременните високотехнологични изисквания означава, че трябва да се предложат достатъчно такива терени, за да могат инвеститорите да имат избор. Проектът общ устройствен план на община Смядово предвижда достатъчно такива територии, позволяващи разширяване на съществуващите и създаване на нови зони за развитие на индустриални и складови дейности.

Основните цели, които се поставят с мерките за насърчаване на инвестициите са:

1. Повишаване конкурентоспособността на икономиката на територията на община Смядово, чрез насърчаване на инвестициите за научни изследвания, иновации и технологично развитие в производства и услуги с висока добавена стойност, при спазване принципите на устойчивото развитие;
2. Подобряване на инвестиционния климат;
3. Създаване на нови работни места;
4. Стимулиране развитието на местния бизнес, чрез привличане на инвеститори и подпомагане дейността на фирмите, които развиват дейност на територията на общината.

Необходимо е приемане на Наредба на Община Смядово за насърчаване на инвестициите и регламентиране на реда за издаване на сертификат клас В от кмета на Община Смядово за насърчаване на мерките по реда на чл. 22з, ал. 3 от ЗНИ и по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане, Закона за данък върху добавената стойност, Закона за насърчаване на заетостта и Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, ако отговарят на предвидените в тях условия.

По реда на нормативната уредба се насърчават инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи и свързаните с тях нови работни места, осъществявани на територията на община Смядово, в съответствие с изискванията на Регламент(ЕС) № 651/2014.

Инвестициите трябва да отговарят на условията на чл. 12, ал. 2 ЗНИ, както следва:

1. Да са свързани със създаването на ново предприятие, с разширяването на съществуващо предприятие/дейност, с диверсификация (разнообразяване) на производството на предприятието/дейността с нови продукти или със съществена промяна в цялостния производствен процес на съществуващо предприятие/дейност;
2. Да се осъществяват в икономически дейности, посочени в правилника за прилагане на закона със съответните кодове, определени съгласно действащата Статистическа класификация на икономическите дейности в Европейската общност (NACE), съответно нейното пряко приложение в Република България чрез съответстващата класификация;
3. Най-малко 80 на сто от приходите от изпълнявания инвестиционен проект да са от икономически дейности по т. 2 за срока по т. 8 /по-долу/;
4. Срокът за изпълнение на инвестицията да е до три години от датата на започване на работата по проекта до неговото завършване, включително за голям инвестиционен проект по смисъла на чл. 2, § 52 и чл. 14, §13 от Регламент (ЕС) № 651/2014;
5. Инвестициите в един обект да не са под минималния размер, определен с правилника за прилагане на ЗНИ, който размер може да бъде намален:

а) до три пъти за инвестиционни проекти, които ще се реализират изцяло в административните граници на икономически необлагодетелстваните региони, определени с правилника за прилагане на закона;

б) до три пъти за инвестиции във високотехнологични дейности от индустриалния сектор на икономиката, определени с правилника за прилагане на закона;

в) до пет пъти за инвестиции във високотехнологичните дейности от сектора на услугите, определени с правилника за прилагане на закона;

г) над пет пъти, когато се създава и поддържа заетост по смисъла на т. 7 във високотехнологични дейности или в икономически необлагодетелстваните региони и до три пъти в останалите икономически дейности, като изискванията към заетостта се определят с правилника за прилагане на закона;

6. Най-малко 40 на сто от приемливите разходи за материални и нематериални активи да се финансират чрез собствени ресурси или чрез външно финансиране под форма, която изключва публична подкрепа;

7. Инвестициите да създават и поддържат заетост, която отговаря едновременно на условията съгласно чл. 14, §9 от Регламент (ЕС) № 651/2014:

➤ Да е пряко свързана с осъществяването на инвестиционния проект;

➤ Инвестиционния проект да води до нетно увеличение на броя на служителите в съответното предприятие/организация в сравнение със средния брой на служителите през предходните 12 месеца;

➤ Създадената заетост да се поддържа за минимален период от 5 години в случай на голямо предприятие и за минимален период от 3 години в случай на МСП;

8. Инвестицията в икономическата дейност по т. 2 да се поддържа в съответния регион по местонахождение най-малко 5 години, а в случай на малки и средни предприятия - три години, считано от датата на нейното завършване, съгласно чл.14, §5 от Регламент (ЕС) № 651/2014 г.

В интернет страницата на Община Смядово следва да се поддържа актуална електронна база данни на следната информация:

- актуален списък със свободни терени и недвижими имоти за осъществяване на инвестиции;
- формуляри и образци за кандидатстване за получаване на сертификат за инвестиция клас В и ползване на насърчителните мерки;
- информация за издадените сертификати за инвестиция клас В;
- прилаганите мерки за насърчаване на инвестицията при спазване на изискванията за наблюдение и прозрачност на информацията в областта на държавните помощи.

Инвестициите се определят като клас В с общинско значение, въз основа на критериите за размер на инвестициите и заетостта. Проектите с общинско значение се насърчават като инвестиции клас В, когато се реализират в административните граници на общината и отговарят на нормативните изисквания.

Инвестиционните проекти с общинско значение с издаден сертификат клас В от кмета на общината се насърчават с мерките по реда на чл.22з, ал.3. от ЗНИ, както следва:

1. Съкратени срокове за административно обслужване, предоставяно от Общината;
2. Индивидуално административно обслужване;

3. Придобиване право на собственост или ограничени вещни права върху имоти - частна общинска собственост, по реда на чл.22а, ал.1, т.2 и 4 при спазване на условията по чл.22а, ал.2 - 8 и 13.

Препоръчителни мерки за насърчаване на инвестициите:

Съкратени срокове за административно обслужване, предоставяно от Общината на инвеститорите чрез общинската администрация, в срокове с една трета по-кратки от предвидените за съответните административни услуги.

Индивидуално административно обслужване – извършва се безплатно от служителите на Общинската администрация, пред съответните компетентни органи, като включва:

1. Информирание на инвеститорите за необходимите и приложими процедури към конкретния инвестиционен проект, съобразно неговите специфики, нормативни изисквания;

2. Съдействие и помощ при попълване, подаване и получаване на необходимите документи, за реализиране на проекта, от ангажираните институции, след заплащане на дължимите такси (съгласно съответния закон);

4. Осигуряване на контакт между инвеститора и съответната администрация, задължена за издаване на необходимите документи и други.

- Придобиване право на собственост или ограничени вещни права върху имоти – частна общинска собственост, необходими за реализиране на инвестиционния проект, след преговори с инвеститора и извършване на оценка (съгласно ЗНИ, ППЗНИ и общинската Наредба за насърчаване на инвестициите).

- Облекчен режим (без търг или конкурс) при придобиване право на собственост или ограничени вещни права (право на ползване, на преминаване и др.) върху недвижими имоти - частна общинска собственост – важи за инвестиции клас „А“ и „Б“ от ЗНИ.

- Изграждане с публични средства на елементи на техническата инфраструктура, необходими за осъществяване на един или повече инвестиционни проекти.

- Данъчни облекчения при определяне размера на местните данъци и такси за определен брой години след реализиране на инвестицията.

- Изготвяне на реализация на ежегоден План за действие за общинските концесии, с цел привличане на инвеститори за стопанистване и/или управление на общински имоти, обекти и/или предоставяне на публични услуги.

- Съдействие за осигуряване на квалифициран персонал за предприятията на инвеститорите, включително чрез организиране на обучения, финансирани от различни програми и проекти, стажантски програми, дуално обучение и други механизми.

- Участие в български и международни икономически и инвестиционни форуми, борси и търговски изложения и организиране на бизнес посещения на потенциални инвеститори.

3. Програма за развитие на туризма

Програмата за развитие на туризма на община Смядово е част от ПИР на община Смядово в съответствие с разпоредбите от Закона за туризма (чл. 11). Общинската

програма за развитие на туризма следва да бъде съобразена с областната такава и да предвижда проекти, включващи мероприятията за:

- изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително и местните пътища;
- мероприятия за изграждане и функциониране на общински туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
- изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
- организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма;
- провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
- реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
- взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;

Поради отсъствието на изготвена стратегия за развитието на туризма за област Шумен към момента на разработването на ПИР на община Смядово не е възможно настоящата програма да бъде съобразена с областната такава, което обосновава и необходимостта от актуализация на плана, когато стратегията за развитие на туризма на областно ниво е изготвена, за да може да има приемственост между плановите документи.

Въпреки това, в ПИР на община Смядово са заложили дейности и проекти, допринасящи за развитието на туризма, във всички приоритетни направления. Има разработен и един цял приоритет, акцентиращ на туризма – Приоритет 5 „Устойчиво развитие на туризма“. Мерките и дейностите/проектите, включени в него, са съобразени с местните специфики и имат за цел да подобрят достъпа до туристическите атракции на територията на общината, както и да ги популяризират сред посетителите и местното население:

Мярка 5.1 - Развитие на туризма като индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, природни и културни забележителности с дейности:

- 5.1.1. Разработване на междуобщински маркетингови и рекламни стратегии и програми за съвместни туристически дейности;
- 5.1.2. Организиране на културни и други събития за привличане на туристи;
- 5.1.3. Провеждане на традиционни събори и събития за популяризиране на местната идентичност;
- 5.1.4. Реклама на туристическия продукт на общината, включително участие в регионални, национални и международни туристически изложения, панаири, посещения на туроператори, изготвяне на пътеводители, сборници, наръчници и др. рекламни материали;
- 5.1.5. Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристическите обекти;
- 5.1.6. Изграждане и функциониране на общински туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
- 5.1.7. Изграждане и поддържане на туристически обекти;
- 5.1.8. Провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината. Изготвяне на нова програма за развитие на туризма.

5.1.9. Партньорството със съседни общини за разработване на общи туристически маршрути, обща реклама и изпълнение на проекти за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ);

5.1.10. Взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район.

Мярка 5.2 - Подкрепа за интегриране на културно-историческото наследство с тематични туристически маршрути (природно-екологични и културни др.) с дейности:

5.2.1. Обновяване на екотуристически маршрут „Софрата“, маркиране и рекламиране на обектите;

5.2.2. Създаване и картиране на нови екотуристически маршрути и пътеки;

5.2.3. Развитие на приключенски, риболовен и воден туризъм, чрез местните водни ресурси;

5.2.4. Развитие на конгресен и фестивален туризъм.

Община Смядово цели да се превърне в желана туристическа дестинация, като пълноценно се представят природните дадености, културно-историческото наследство, живите традиции и автентичен фолклор, чрез създаване на модерна визия за устойчиво развитие на сектора. Приоритет е постигането на устойчив растеж на туризма в общината, като се използват всички алтернативни форми:

- Селски туризъм;
- Екологичен туризъм;
- Ловен и риболовен туризъм;
- Културен туризъм;
- Екстремн (спортен) туризъм;
- Фото и орнитоложки туризъм

От съществено значение за постигане на поставената цел е:

• включването на Общината, местните общности, сдружения и инициативни групи в дейностите по опазване на природното и културно наследство;

• партньорството със съседни общини за разработване на общи туристически маршрути, обща реклама и изпълнение на проекти за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ);

• Препоръчително е всички атракции, фестивали и събития да се регистрират в Единната система за туристическа информация (ЕСТИ), за да се рекламират:

- „Регистър на туристическите фестивали и събития“ -

<http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx>

- „Регистър на туристическите атракции“ -

<http://rta.tourism.government.bg/TARegister.aspx>

Най-значимите събития, които имат потенциал да привлекат туристи в община Смядово са празникът „Трифон Зарезан“, празникът „Сирни заговезни“, празникът „Тодоровден“ и Общинския пролетен събор.

С туристически потенциал са природните дадености язовир „Александрово“ и екотуристически маршрут до местностите „Софрата“ и „Скока“ в с. Веселиново, а също и обектите: Музеен комплекс, църквата “Св. Архангел Михаил” и тракийска гробница на Гонимаседзе в гр. Смядово.

В близост до язовира в с. Александрово предстои категоризиране на няколко туристически обекта, предоставящи леглова база. Перспективите са в разкриване на малки семейни хотели или леглова база в селски къщи, позволяващи развитието на селски туризъм.

Специфични цели и мерки на програмата за развитие на туризма в общината са:

- Развитие на туризма с акцент върху алтернативните му форми на базата на интегрирани туристически продукти и услуги:
 - Подобряване на туристическата инфраструктура;
 - Съхраняване на околната среда;
 - Организиране на събития с регионален, национален и международен обхват;
 - Развитие на алтернативни форми на туризъм;
- Социализация и маркетинг на културно-историческите активи:
 - Подобряване маркетинга с цел популяризиране на община Смядово, като желана туристическа дестинация;
 - Разработване на туристически продукти.

Очаквани резултати:

- Увеличаване на броя на туристите в общината;
- Увеличаване на приходите от туризъм;
- Изготвяне на пакет от туристически услуги предлагани на територията на общината;
- Подобряване на общата и туристическата инфраструктура;
- Подобряване състоянието на съществуващите атракции;
- По-добра информираност на посетителите относно туристическите обекти на територията на община Смядово;
- Изграждане на нови екопътеки и места за пикник.

Финансовите средства за развитие на туризма в община Смядово могат да бъдат от следните източници:

- Общински бюджет;
- Такси от категоризация на туристически обекти по реда на Тарифа за таксите, които се събират по Закона за туризъм;
- Туристически данък, събирани по чл. 61р-61т на Закона за местните данъци и такси;
- Глоби и други имуществени санкции, наложени по реда на Закона за туризъм;
- Средства от външни източници - фондове на ЕС, донори, програми за финансиране на различни министерства;
- Дарения.

VII. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия

7.1. Специфика на изменението на климата

Климатът се дефинира като многогодишен режим на времето, характерен за дадена местност, в зависимост от географското ѝ положение. Изменението се отнася до „промяна в климата, дължаща се пряко или косвено на човешката дейност, която

променя състава на глобалната атмосфера и която е в допълнение към естествената променливост на климата, наблюдавана в сравними периоди от време.

Според голяма част от съвременните теории и изследвания, посветени на климатичните промени, следствие на т.нар. „парников“ ефект, се наблюдава постепенно покачване на средногодишните температури на Земята. Основен принос за това имат генерираните парникови газове, чиито количества зависят от човешката дейност. Най-голям принос за общите емисии на парниковите газове в България имат сектор „Енергетика“, следван от сектор „Транспорт“. Други два сектора – „Бит и услуги“ и „Отпадъци“ – също имат значителна роля за формирането им. В последните години те се характеризират с тенденция на нарастване на емисиите от тях, дължащо се на повишения стандарт на живот, довеждащ до по-голяма енергийна консумация и отделяне на повече отпадъци от различни продукти и активности.

7.2. Европейски и национални предприети действия по отношение на климата

Основната задача на Европейския съюз е да осигури устойчиво развитие на всички жители в Общността. Това е развитие, при което се „задоволяват нуждите на настоящето, без да се застрашават възможностите на бъдещите поколения да задоволяват своите нужди“. Устойчивото развитие трябва да бъде водещият принцип при вземането на решения на всички нива – наднационално, национално, регионално и местно. Устойчивото развитие обхваща три аспекта – социален, икономически и екологичен аспект.

Европейският съюз утвърждава *Европейски зелен пакт* – пътна карта за постигане на устойчивост на икономиката на ЕС. Това е нова стратегия за растеж, която има за цел превръщането на ЕС в общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, в която през 2050 г. няма да има нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж. Зеленият пакт е неразделна част от стратегията на Европа за изпълнение на програмата ѝ до 2030 г. в отговор на дефинираните от Организацията на обединените нации цели за устойчиво развитие. Пакетът включва редица стратегии в различни области като промишленост, биоразнообразие и други.

На национално ниво, най-голямо влияние в периода 2021-2027 г. ще има приетата през 2019 г. от Министерски съвет *Национална стратегия за адаптация към изменението на климата* и *План за действие с хоризонт 2030 година*. Тя отразява новият контекст на политиките, свързани с климатичните промени. В нея е зададена рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономика, така и на секторно ниво. Включените в нея сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризъм“, „Градска среда“ и „Води“.

7.3. Законодателна рамка на действията по отношение на климата.

Република България е страна, ангажирана по Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (РКООНИК), Протокола от Киото, новото рамково международно споразумение, както и по Парижкото споразумение.

Българските задължения се регламентират от националното законодателство

чрез **Закона за ограничаване изменението на климата (ЗОИК)**, където се посочват най-важните мерки, които водят до намаляване емисиите на парникови газове и към които трябва да се стремим, а именно:

- Повишаване на енергийната ефективност;
- Повишаване на дела от енергията от възобновяеми източници;
- Залесяване, повторно залесяване и промени в земеползване;
- Насърчаване преминаването към видове транспорт с ниски емисии;
- Развитие на научноизследователска дейност с оглед развитието на ефективна „зелена“ икономика;
- Повишаване на административния капацитет за изпълнение на екологична политика;
- Повишаване на осведомеността на гражданите по въпросите за изменението на климата.

Закона за опазване на околната среда също има отношение към климатичните промени, тъй като в него се регулира стратегическия процес във всички области на защита, мониторинг и управление на околната среда. В него се посочват принципите за включване на политиките в областта на околната среда (включително политиките в областта на климата и биологичното разнообразие) в други сектори.

Действащата към настоящия момент стратегическа и законова рамка позволяват да бъдат открити някои основни мерки, които да ръководят политиките и да обосновават дейностите и проектите на община Смядово в периода 2021-2027 година. Те се основават на приетия от Министерството на околната среда и водите **Трети национален план за действие по изменение на климата**.

7.4. Мерки за ограничаване изменението на климата - този вид мерки са свързани с анализ и оценка на антропогенните фактори, които довеждат до увеличение на вредните емисии на парникови газове. Следват необходимите превантивни действия, които да неутрализират източниците на вредни емисии. Необходимо е да се осигурят ефективни начини, които да гарантират осъществяването на функциите, зависими от заменените енергийни източници.

Общините като публични институции имат специални ангажименти по горепосочените закони, за изпълнението на които се следи по редица индикатори. Община Смядово работи и ще продължава да работи по прилагането на мерки за намаляване на изменението на климата в няколко направления:

- Опазване на общински терени и недопускане на замърсяване - отделяните отпадъци и по-конкретно отделяните битови отпадъци имат пряко отношение към натрупването на парникови газове в атмосферата. Следва да се предприемат мерки за постигане на целите за 2030 г. за рециклиране на отпадъците и намаляване на количествата на депонираните отпадъци; мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци; мерки за подготовка за повторна употреба и рециклиране, изграждане, разширяване и/или надграждане на системата за разделно събиране на отпадъци и подобряване на базата от знания относно кръговата икономика;
- Обогащане на неземеделски терени с определен брой дървета и превръщането им в гори;
- Ограничаване употребата на нитрати и пестициди в селското стопанство;
- Повишаване на енергийната ефективност на общинските и жилищните сгради

и популяризиране на този подход сред населението за прилагането му към частните домове;

- Внедряване на източници на възобновяема енергия на територията на община Смядово;

- Необходими са мерки за изграждането на канализационни мрежи в малките населените места и пречиствателна станция в гр. Смядово. Въпреки, че на територията на общината всички населени места са с населени под 2 000 е.ж. и съответно не попадат в приоритетите за изграждане на канализационни системи и ПСОВ, необходимо е предприемането на действия за проектиране и финансиране на тези системи;

- Недоброто състояние на пътната мрежа също допринася за отделяне на парникови газове и други замърсители на въздуха, а така също и за създаването шумово ниво и риск от пътни инциденти. Следва да се ускорят мерките по подновяване на пътните покрития във всички населени места в община Смядово, както и да се насърчават инвестициите за преминаване към по-екологосъобразен обществен и личен транспорт;

- Повишаване на публичната информираност и ангажираност относно екологичните въпроси, в т. ч. и изменението на климата.

7.5. Мерки за адаптиране към климатичните промени

Този вид мерки са насочени към вече възникналите изменения на климата. Мерките за адаптация включват и точно предвиждане на предстоящите негативни явления и процеси, застрашаващи производството и потреблението на обществата. Необходимо е да се заложат мерки, които не само реагират спрямо настоящата ситуация, но и предхождат появата на бъдещи щети. Мерките за адаптация следва да се разглеждат и като начин за разглеждане на климатичните изменения като възможност. Наложените проблеми и ограничения позволяват преразглеждането и преоткриването на по-слабо популярните и използвани потенциали, стимулиращи устойчиво развитие.

- Ефективно използване на водните ресурси;
- Разработване и прилагане на правила и нормативи за устройство и застрояване, съобразени с климатичните промени;
- Изграждане на съоръжения срещу наводнения. Поддържане и регулярно почистване на отводнителните канали и съоръжения;
- Изграждане на съоръжения за защита и ранно известяване при горски пожари.

VIII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

Системата за наблюдение и оценка на ПИРО цели осигуряването на неговото ефективно изпълнение и постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на предвидените дейности и проекти.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на дефинираните в плана стратегически цели на развитието и приоритети за действие на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на включените в Програмата за реализация мерки и проекти, и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са посочени в Приложение № 3 – Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО на община Смядово за периода 2021–2027 г. С цел осигуряване на необходимата информация за процеса на наблюдение, за всеки индикатор са посочени:

- Мерни единици, в които ще се измерва съответния индикатор;
- Източници на информация;
- Периодичност на събиране на информация;
- Базова стойност към началото на периода (за отчитане изменението на всеки от индикаторите);
- Целева стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на ПИРО.

В процеса на разработване и прилагане на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО на община Смядово са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021–2027 г.

Списък с тези общи индикатори е представен в Приложение № 3а – Списък на общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез ЕСИФ за периода 2021–2027 г. към Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021–2027 г.

За целите на плана са използвани два вида индикатори – за продукт и за резултат.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на община Смядово.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за периода 2021-2027 г. на община Смядово.

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа на партньорство участват общинския съвет, кмет на община, кметове на кметства и кметски наместници, общинска администрация, социални и икономически партньори, неправителствени организации, представители на гражданското общество в общината.

IX. Приложения

1. Приложение 1 - Мерки в програмата за реализация
2. Приложение 1А - Индикативен списък на важни за общината проекти
3. Приложение 2 - Индикативна финансова таблица
4. Приложение 3 - Матрица на индикаторите
5. Приложение 4 - Инвестиционни намерения на ВиК – Шумен
6. Приложение 5 - Информация за проектите в периода 2014-2020
7. Приложение 6 - Характеристики на големи съоръженията (по – големи от 5 м) по Републиканската пътна мрежа на територията на Община Смядово
8. Приложение 7 - Автобусни линии по утвърдени маршрутни разписания от транспортната схема на Община Смядово

X. Използвани източници

- Закон за регионалното развитие, ДВ. бр.50 от 30 Май 2008 г, изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 Март 2020 г.
- Правилник за прилагане на ЗРР, обн. ДВ. бр.70 от 7.08.2020 г.
- Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството
- Закон за туризма, ДВ. бр. 30 от 26.03.2013 г., изм. и доп. ДВ. бр. 60 от 07.07.2020 г.
- Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (актуализация 2019 г.)
- Социално-икономически анализ на районите в Република България, МРРБ, 2019 г.
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион 2021-2027 г.
- <http://eea.government.bg/zpo/bg/>, Регистър на защитените територии и защитените зони в България, ИАОС
- <http://natura2000.moew.government.bg>, Информационна система за защитени зони от екологична мрежа НАТУРА 2000
- НСИ, Текуща статистика <https://www.nsi.bg/>
- <https://infostat.nsi.bg/>, Информационна система ИНФОСТАТ на НСИ
- Официален сайт на Община Смядово <http://smyadovo.bg/>
- Общински план за развитие на община Смядово 2014-2020, Община Смядово

- Предварителен проект на ОУПО Смядово
- Програма за развитие: България 2030, Министерски съвет
- Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022, Министерски съвет
- Дългосрочна програма за насърчване на енергия от възобновяеми източници и биогорива за периода 2019 - 2029 г.
- Европейски зелен пакет, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_bg
- Национална стратегия и План за действие за адаптация към изменението на климата, МОСВ <https://www.moew.government.bg/>
- Национален институт по метеорология и хидрология (НИМХ) <http://weather.bg/0index.php?koiFail=RM2bulg1&lng=0> <http://hydro.bg/>
- Областна дирекция „Земеделие“ – Шумен <https://www.mzh.government.bg/Odz-shumen/bg/Home.aspx>
- Регионална здравна инспекция – Шумен <https://www.rzi-shumen.net/>
- Социално–икономически анализ на районите в Република България (Втори етап – част I) <https://www.eufunds.bg/bg/oprd/node/2816>
- Национална стратегия за активен живот на възрастните хора в България (2019 - 2030 г.) <https://mlsp.government.bg/uploads/1/national-agieng-strategy-2019-2030.pdf>
- Национална стратегия за развитие на лозарството и винарството в Република България 2005-2025
- Областно пътно управление Шумен